

ଦିବ୍ୟ ବିସ୍ମୟ ଅମୃତ ଆକାଶ

ସରୋଜ ଦିଶ୍ରୀ

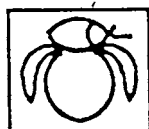

ଓଡ଼ିଶା ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀ

ବିରାଣ ବିହର ଅନନ୍ତ ଆକାଶ

ଶ୍ରୀ ସରୋଜ ମିଶ୍ର

ପ୍ରକାଶକ

ନବୀନ ପବ୍ଲିକେସନ୍ସ, କଟକ

ବିବଶ ବିହଗ ଅନନ୍ତ ଆକାଶ

ଲେଖକ

ଶ୍ରୀ ସରୋଜ ମିଶ୍ର

ପ୍ରକାଶକ

ଶ୍ରୀ ନୃସିଂହପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ର

କଟକ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସ୍ ଷ୍ଟୋର

ବାଲୁବଜାର, କଟକ-୭୫୩୦୦୨

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ : ୨୦୨୧

ମୁଦ୍ରଣ : ଜି.କେ. ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ ଓ ସଂଗୀତା ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ

ମୂଲ୍ୟ : ₹. ୧୦୦.୦୦

Bibasha Bihaga Ananta Akasha

Writer :

Saroj Mishra

Published by :

Sri N.P. Misra

Cuttack Students' Store

Balubazar, Cuttack-753002

First Edition : 2021

Printed at :

G.K. Printers & Sangita Printers

ISBN

81-7712-040-9

Price : ₹. 100.00

ମୋ କଥା

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟକୁ ଛାଡ଼ି ଯେତେ ବିଭାବ ରହିଛି ପ୍ରାୟତଃ ସବୁଥିରେ ମୁଁ ଲେଖାଲେଖି କରିଛି; ହେଲେ ବିଶେଷକରି ନାଟକ ଯାହାକି ଏକ କଷ୍ଟକର ଲେଖନୀ ସେଥିରେ ଅଧିକ ସମୟ ଦେଇଛି ଏବଂ କରୁଣାମୟଙ୍କ ଅପାର କରୁଣାରୁ ଓଡ଼ିଆର ଅଗଣିତ ଦର୍ଶକ/ପାଠକ, ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କର ଅକପଟ ପ୍ରଶଂସାର ପାତ୍ର ହୋଇଛି । ସୃଜନ କଳା ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଓ ଗତିଶୀଳ ମାଧ୍ୟମ । ତାହା ନିର୍ଜୀବ କି ସ୍ଥାଣୁ ନୁହେଁ ସର୍ବଦା ଗତିଶୀଳ ଓ ସତ୍ୟ ଉପରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଷିତ । ଯେଉଁ ସତ୍ୟକୁ ମୁଁ ନିଜ ଭିତରେ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ଅଶେଷ ଯନ୍ତ୍ରଣା, ସଂଶୟ, ବ୍ୟର୍ଥତା, ନୈରାଶ୍ୟରେ ଦିନରୁଡ଼ିକ ବିତେଇବା ଭିତରେ ଅନେକଙ୍କ ଈର୍ଷାର ଶିକାର ମଧ୍ୟ ହେଇଛି ଅବହେଳାର ଶରବ୍ୟ ବି ହେଇଛି । ଏତିକି ସର୍ବଦା ଉପଲବ୍ଧି କରିଛି କଠୋର ନିଷ୍ଠା, ସାଧନା ଓ ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧି ଅନ୍ତରରେ ଶୁଚିତା ଓ ଶୁଦ୍ଧିର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ନ ହେଲେ, ଚେତନାରେ ସତ୍ୟ ଶିବ ସୁନ୍ଦରର ଧର୍ମ ନ ପାଇଲେ କାହାଣୀ ଖଞ୍ଜିବା, କଥା ରଚନା କରିବାର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ନ ବୁଝିଲେ ପାଠକମାନଙ୍କୁ ଯେ ପ୍ରତାରଣା ଛଡ଼ା କିଛି କରି ହୁଏନା - ତାହା ଲେଖକ ପ୍ରଥମେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା ଉଚିତ ।

ମୁଁ କଲମ ଧରେ ଯେତେବେଳେ ହୃଦୟରୁ ହାତୁଡ଼ି ପିଟିଲା ପରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଆସେ ମୁଁ ଅସ୍ଥିର ହେଇପଡ଼େ ସତେ ଯେପରି ମୁଁ ଲେଖେନା - ଲେଖା ମାଡ଼ିଆସେ ହାତ ଧରି ଆପେ ଆପେ ଲେଖି ହେଇଯାଏ ଅକାତର ଭାବରେ - ସବୁ ସେଇ ଉପରବାଲାର କରାମତିରେ... ମୁଁ ଯେ କିଛି ନୁହେଁ ।

ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ଜଗତରେ ଯେଉଁ ଚେନାଏ ମାଟି ମୋ ପାଦ ଆପିବାକୁ ପାଇଛି ସେହି ଅଗଣିତ ପାଠକ, ଦର୍ଶକ, ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ନିଷ୍ଠୁର କୃତଜ୍ଞ...

ସାହିତ୍ୟିକ ବନ୍ଧୁ ଗୋପୀନାଥ ମିଶ୍ର, ଡଃ ରମେଶ ପାଣି, ପ୍ରକାଶକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନୃସିଂହ ପ୍ରସାଦ ମିଶ୍ରଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହଯୋଗ ପାଇଁ ଏ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା, ସେମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମୁଁ ରଣା ।

— ଲେଖକ

ମୁଖବନ୍ଧ

ସିଂହରାଶି ଓ ସିଂହଲଗ୍ନରେ ଜନ୍ମିତ ମୁକୁନ୍ଦ ସମୟର ବିବର୍ତ୍ତନରେ ଆମର ପ୍ରିୟ ଗାନ୍ଧିଜୀ ସରୋଜ ମିଶ୍ର ଏକଥା ଖୁବ୍ କମ୍ ଲୋକ ଜାଣନ୍ତି । ଜାତକ ଓ ଜୀବନରେ ସେ ଜଣେ ବେସାଲିସ ଖୁଆଳୀ ମଣିଷ । ଗାନ୍ଧିଜୀ ସରୋଜ ମିଶ୍ର ନାଟ୍ୟକାର ଭାବରେ ଅଶେଷ ଖ୍ୟାତି ତାଙ୍କର ରେଡ଼ିଓ, ଦୂରଦର୍ଶନରେ ପ୍ରଚାରିତ ଓ ପ୍ରସାରିତ ଏବଂ ରାଜଧାନୀ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ରବୀନ୍ଦ୍ର ମଣ୍ଡପର ମଞ୍ଚସ୍ଥ ଓ ରାଜ୍ୟର ଅନେକ ମଞ୍ଚରେ ଅଭିନୀତ ନାଟକ ଓ ପ୍ରାୟ ୧୧/୧୨ଟି ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ନାଟକ ପୁସ୍ତକ ତାଙ୍କୁ ଦେଇଛି ବିପୁଳ ସମ୍ମାନ ଓ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନ । ତେବେ ନିରୋଳା ଗାନ୍ଧିଜୀ ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିବା ବା ଚିହ୍ନାଇବା କଷ୍ଟକର ହୁଏନାହିଁ । କାରଣ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିଟି ନାଟକ ଯେପରି ସରୋଜୀୟ କଥାଶୈଳୀରେ ଗନ୍ତମୟ । ତାଙ୍କର ଗନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ସେହିପରି ନାଟକୀୟତାରେ ବେଶ୍ କମନୀୟ । ତାଙ୍କର ପ୍ରତିଟି ଗନ୍ତ ଚେତନାର ଚନ୍ଦ୍ରାୟନରେ ସତେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଝଲମଲ ଅପେକ୍ଷା ଯାହା ପାଠକକୁ ଦେଇଥାଏ ଅଲୌକିକ ପ୍ରଶାନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ତହୀନ ଜିଜ୍ଞାସା । ଦୁଇଟି ମାତ୍ର ଗନ୍ତ ସଂକଳନ — ‘ହଜିଯାଉଥିବା ପାଦଚିହ୍ନ’ ଏବଂ ‘ଗୋଟିଏ ନଦୀ ଦୁଇଟି ଧାରା’ । ପରେ ଗନ୍ତପୁସ୍ତକ ‘ବିବଶ ବିହଗ ଅନନ୍ତ ଆକାଶ’ ତାଙ୍କର ଏଇ ତୃତୀୟ ଗନ୍ତ ସଂକଳନ ।

ମଣିଷର ସାମାଜିକ ସ୍ଥିତି ଓ ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ଭିତରେ ନିରନ୍ତର ଯେଉଁ ଚେତନା ପ୍ରବାହର ପ୍ରହେଳିକା ଜିଇଁବାର ମୌଳିକ ଉଷ୍ମ ଭାବେ ବିବେଚିତ ହୁଏ, ସେଇ ଅନୁଭବ ଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖାଇବାରେ ତାଙ୍କର ଏଇ ତୃତୀୟ ଗନ୍ତ ସଂକଳନ ବିବଶ ବିହଗ ଅନନ୍ତ ଆକାଶ ଏକ ଅନନ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥ । ମୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛା, ଉଦାମ ଉଡ଼ାଣର ପ୍ରତୀକ ବିହଗ ପାଇଁ ଅନନ୍ତ ଆକାଶ ଭଳି ଜୀବନ ଆଜି ନାହିଁ । ଧୂସର ପୃଥିବୀର ଭ୍ରମ କୁହେଲିକା ଭିତରେ ସେ ଅହରହ କ୍ଷତାକ୍ରତ ହେଉଛି । ଅନନ୍ତ ଆକାଶର ନୀଳସ୍ୱପ୍ନ ସବୁ ହଜି ଯାଇଛି । ସଂପ୍ରତିକ ମଣିଷର ଏହି ଦୈହିକ ଦୃଷ୍ଟି ଏବଂ ଆତ୍ମିକ ଆତ୍ମକଥା ତାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ କରୁଛି । ଅନ୍ତଃମନର ଏହି ସ୍ଥିତି ଓ ସତ୍ତାକୁ ନେଇ ଯେତେ ଘଟଣା ଓ ଅଘଟଣ

ମଣିଷର ଅସ୍ତିତ୍ବକୁ ଅର୍ଥମୟ କରିଛି ତାହାହିଁ ଏ ସଂକଳନର ସମସ୍ତ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭାବସେତୁ ।

ଏଥିରେ ସଂକଳିତ ଗଳ୍ପ ଯାହାର ଶୀର୍ଷକକୁ ନେଇ ଏ ଗଳ୍ପ ସଂକଳନର ନାମକରଣ ହୋଇଛି । ତାହା ହେଉଛି ‘ବିବଶ ବିହଗ ଅନନ୍ତ ଆକାଶ’ରେ ଦିବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ହେଉଛନ୍ତି ସେଇ ବିବଶ ବିହଗ । ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶଙ୍କ ବିବଶତା ଏହି ଗଳ୍ପ କଥାର ବିଷୟବସ୍ତୁ । ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ଏଠାରେ ଗୋଟିଏ ଚରିତ୍ର ନୁହେଁ ପରନ୍ତୁ ସବୁ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରୌଢ଼ତ୍ବରେ ପ୍ରତିନିଧି ଗୋଟାଏ ବିଷୟ ଅପରାହ୍ନରେ ମୌନମୟ ମଣିଷଟିଏ ଗୋଟାଏ ଲମ୍ବା ଅଭିଜ୍ଞତାର ଇତିହାସ ନେଇ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଏକଲା ଡେଙ୍ଗା ତାଳଗଛଟିଏ, ଯିଏ ସମୟକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବାକୁ ଯାଇ ଆକାଶକୁ ଛୁଇଁଛି । ଦିବ୍ୟ ପ୍ରକାଶକୁ ଜୀବନ ଘଟଣାକୁ ନେଇ ପ୍ରକୃତିର କମନୀୟତା, ପ୍ରକୃତିର ଅବସ୍ଥାୟତା, ବୃତ୍ତିର ବ୍ୟର୍ଥତା ଓ ପ୍ରଜନ୍ମର ଅସହାୟତାକୁ ଅତି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ଦେଖାଇଛନ୍ତି ଗାନ୍ଧିକ । ଗଛର ପ୍ରାରମ୍ଭ ହୋଇଛି ଏକ କାରୁଣ୍ୟତମ ଅନୁଭବରୁ “ଆଖିବୁଜି ପୁଣି ଖୋଲିଲା ବେଳକୁ ସମୟ ଅତର ପରି ଉଡ଼ିଗଲାଣି” । ଏ ବାକ୍ୟଟିର କାବ୍ୟିକତା ଓ ଭାବପ୍ରବାହ ଭିତରେ ଜୀବନର ମଞ୍ଜୁ ନିରବଚାଟି ଫୁଟିଉଠେ ।” ଏହିପରି ଅନେକ ବିଶେଷଗୁଣ ପାଇଁ ବୋଧହୁଏ ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ । ନାମ ଓ ଗଛର ନାମ ସମାନ ରହିଛି । ଏହାହିଁ ସରୋଜୀୟ ଶୈଳୀ ।

ଏହିପରି ପକ୍ଷୀ ଚେତନାର ଶୀର୍ଷକ । ଡେଣାଲଗା ଉଡ଼ାପକ୍ଷୀ ଗଛରେ ପକ୍ଷୀ ପ୍ରତୀକ ଭାବରେ ଜୀବନର ଏକ କାରୁଣ୍ୟମୟ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ଗାନ୍ଧିକ ଡେଣାଲଗି ଗଲାପରେ ପକ୍ଷୀଶାବକମାନେ ପକ୍ଷୀଦମ୍ପତିଙ୍କ ବସାକୁ ଆଉ ଫେରନ୍ତିନାହିଁ । ଅସହାୟ ପକ୍ଷୀଦମ୍ପତିଙ୍କ ସ୍ବପ୍ନର ବସାଟି ଉଜୁଡ଼ି ଯାଏ । ଉଜୁଡ଼ିଯାଏ ପକ୍ଷୀଶାବକମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ କରିବାର ସଂଘର୍ଷର କାହାଣୀ ସବୁ । ହଜିଯାଏ ସବୁଜ ସ୍ବପ୍ନର ଅଦେଖା କିମ୍ବଦନ୍ତୀ । କେବଳ ସେଇ ସ୍ମୃତିକୁ ନେଇ ବଞ୍ଚିବାକୁ ହୁଏ । ଏହିପରି ଏକ ଅନୁଭବର କଥା ଜଣେ ସଜୋଟ କର୍ମଚାରୀ ସୋମନାଥଙ୍କର । ସୋମନାଥଙ୍କ ଜୀବନ କଥା ଭିତରେ ଅବସର ନେଇଥିବା ସଜୋଟ କର୍ମଚାରୀର ପରବର୍ତ୍ତୀ ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ଉଚ୍ଚ ମଣିଷ ନ ପାଇବାର ବ୍ୟର୍ଥତା, ସଂସାର ବନ୍ଧନ ଭିତରେ ପୁତ୍ରମୋହର ପରିଣତି ଏବଂ ଏକମାତ୍ର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତ ପୁତ୍ରର ମାନସିକତାକୁ ଗାନ୍ଧିକ ଅବତାରଣା କଲାବେଳେ ଗୋଟାଏ

ସ୍ବାଭିମାନୀ ମଣିଷର ଦୟନୀୟ ପରିଣତି କଥା କୁହାଯାଇଛି । କୁହାଯାଇଛି ସରଳ ଜୀବନର ଜଟିଳ ମଣିଷର ଅଙ୍କକ୍ଷାରେ କିପରି ଲହୁ ଲୁହାଣ ନିଷ୍ଠାପ ଜୀବନ ନିରବ ଦର୍ଶକ ସାଜିଛି ।

ସରୋଜଙ୍କ ପ୍ରାୟ ଗନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଅନେକ ଅଣୁ ଗନ୍ଧର ଆଭାସ ଥାଏ । ଏହା ଏକ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଶୈଳୀ । ଗୋଟିଏ ବିଷୟରୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବିଷୟର ଅନ୍ତଃପ୍ରବେଶ ଏବଂ ପରିଶେଷରେ ସମସ୍ତ ଉକ୍ତର ଅନ୍ତ ଘଟାଇ ଗନ୍ଧଟିର ରହସ୍ୟମୟ ପରିଣତିଟି ଯେପରି ଭାବରେ ପ୍ରତିପାଦ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ତାହା ଜଣେ ବଳିଷ୍ଠ କଥାକାରଙ୍କ ପ୍ରତିଭାକୁ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରେ । ଗନ୍ଧ ‘ଅଶ୍ବରତି’ ଗୋଟାଏ ଟାଙ୍ଗାର ଘୋଡ଼ା ସୋନୁର ଅନୁଭବର ଆରମ୍ଭ । ତା’ ଭିତରେ ସୁରଜର ଚରିତ୍ର, କମଳ ଚରିତ୍ର, ପାଗଳା ଅନୁର ଚରିତ୍ର, ବୁଦ୍ଧଗୟା, ଭଗବାନ ଗୌତମ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ଚରିତ୍ର ପଛରେ ଥିବା ଅକୁହା କାହାଣୀ ଗୁଡ଼ିକର ଅଭୂତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା । ସମଗ୍ର ଅସାମାଜିକତା ଭିତରେ ଗୋଟାଏ ଅଭୂତ ସାମାଜିକତାର ଅନ୍ତର୍ଭେଦୀ କଥନଶୈଳୀ ଗନ୍ଧଟିକୁ ଅଭୂତପୂର୍ବ ସଫଳତା ଦେଇପାରିଛି । ଏହି ସୂତ୍ରରେ ଅଶ୍ବରତି ଗନ୍ଧର ଇତିହାସ, ଐତିହ୍ୟ ଓ ଜୀବନ ଜିଜ୍ଞାସାର ମିଶ୍ରରାଗ ବୋଲି ବିବେଚିତ କରାଯାଇପାରେ ।

ସରୋଜ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଗନ୍ଧନାୟକ ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ମାନସିକତାକୁ ନେଇ ବଂଚୁଥିବା ମଣିଷ ତେଣୁ ଏକକ ଚରିତ୍ରର ଚିତ୍ରମୟ ଅନୁଭବ ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିବାକୁ ଯାଇ ଗନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ବେଶୀ ବକ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରଦାନ ହୋଇଥିଲେ ବି ସୁନ୍ଦର ଶବ୍ଦ ସଂଯୋଜନା ଯୋଗେ ଗନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ଭାବାତ୍ମକ କରି ଚୋଲିଛି । ଭାବ ଓ ଭାଷାରେ ସେ ମଣିଷର ଗୁଡ଼ୁଭର ଓ ସୁକ୍ଷ୍ମତର ଭାବନାରାଜିକୁ ଦେଖାଇଥାନ୍ତି । ପରିବେଶ ଓ ପରିସ୍ଥିତିର ବିଚାର ବିଶ୍ଳେଷଣ ଅପେକ୍ଷା ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ସଂଘଟିତ ସୁକ୍ଷ୍ମ ଆହ୍ବାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ବରଂ ଅଧିକ ଦେଖାଇଥାନ୍ତି । ଏହାହିଁ ତାଙ୍କର ବଳିଷ୍ଠ ଶୈଳୀର ଏକ ବିଶେଷ ଲକ୍ଷଣ । ବିବଶ ବିହର ଅନନ୍ତ ଆକାଶର ଗନ୍ଧରେ ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ, ସବୁସ୍ବପ୍ନ, ସତ୍ୟ ହୁଏ ନାହିଁ ଗନ୍ଧର ବାସୁମାଷ୍ଟେ । ‘ତେଶାଲଗାପକ୍ଷୀ’, ‘ସୋମନାଥ’, ‘ଶେଷ ସୂତି’ ଗନ୍ଧର ନିରଞ୍ଜନ, ‘ଜୀବନର ରଙ୍ଗ’, ଗନ୍ଧର ରାମ ହରିବାବୁ’, ‘ଅଶ୍ବରତି’ର କମଳ, ସୁରଜ, ରତନ ଜେଜେ ଗନ୍ଧର ରତନ ଜେଜେ ସବୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଏକାକୀ ଚରିତ୍ର, ଭିନ୍ନ ଅନୁଭୂତିର ଭାବବଳୟରେ ବନ୍ଧା । ସମସ୍ତଙ୍କ ଜୀବନ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର, ସମସ୍ତଙ୍କ ଅନୁଭୂତି ମଧ୍ୟ

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ତା’ ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କ ସଂସାର ଏବଂ ସଂସାର ଭିତରେ ଉତ୍ତରୁରୁ ମଣିଷଟିର ନିଜ୍ଜକ କଥା ହିଁ ଗନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ ପ୍ରାଣବନ୍ତ କରିଛି ।

ଏହି ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଭିତରେ ମଣିଷର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅନୁଭବ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗନ୍ଧ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଅନେକ ମହାକାହାଣୀର ମୂଳବିନ୍ଦୁ । ମନ ଏହି ମହାକାହାଣୀର ମହାନାୟକ । ମହାମଣ୍ଡଳର ସମସ୍ତ ସତ୍ତା ଏହାର ଚରିତ୍ର । ଅନ୍ତରର ଅନ୍ତରାକ୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବ୍ୟାହତ ଏହାର ଯାତ୍ରାପଥ । ଏହି ଯାତ୍ରାପଥକୁ ଯେ ଶବ୍ଦର ଆଲୋକରେ ଆଲୋକିତ କରନ୍ତି ଏବଂ ଉଦ୍‌ଭାସିତ କରନ୍ତି ତା’ର ରହସ୍ୟମୟ ଇତିବୃତ୍ତକୁ ସେ ହିଁ ପ୍ରକୃତ ଗାନ୍ଧିକ । ଏହିପରି ଜଣେ ଗାନ୍ଧିକ ସରୋଜ ମିଶ୍ର ଅନନ୍ତ ସମୟର ଅମୃତ ଅନୁଭବ ଗୁଡ଼ିକୁ ବଖାଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଏ ସଂକଳନରେ ୧୮ଟି ଗନ୍ଧରେ ଯାହା ଆଲୋଚନାର ଅପେକ୍ଷା ରଖେ । ଏହିପରି ଅନେକ କଥା କହିହେବ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିଟି ଗନ୍ଧକୁ ଅନୁଶୀଳନ କଲେ । ତାଙ୍କର ଗନ୍ଧରେ ଅଛି ସହର ଜୀବନର ଚିତ୍ର, ଆଦିବାସୀ ଜୀବନ ଜିଜ୍ଞାସା ତୀର୍ଥାଟନ ଜୀବନର ତୃଷ୍ଣା । ଗ୍ରାମ୍ୟ ଜୀବନର ସୃତିମୟ ଆଲେଖ୍ୟ ତା’ ଭିତରେ ଆତଯାତ ଅନେକ ଚରିତ୍ର । ସେ ଚରିତ୍ର ଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି ଗୀତ ଶିକ୍ଷକ, ସଂସ୍କୃତ ପଣ୍ଡିତ, ଜ୍ୟୋତିଷ, ଗବେଷକ, ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ, ସାହିତ୍ୟିକ, ପ୍ରଫେସର, ଡାକ୍ତର ଇତ୍ୟାଦି । ସେହିପରି ଯୁବକ, ବୃଦ୍ଧ, କିଶୋର, ଶିଶୁ, ବିଭିନ୍ନ, ପଶୁପକ୍ଷୀ, କୁକୁର, ଘୋଡ଼ା ଏହିପରି ଅନେକ ଶ୍ରେଣୀ ଅନେକ ବର୍ଗୀକୃତ ଜୀବନ ଜିଜ୍ଞାସାର ଅସ୍ତିତ୍ୱର ମର୍ମିକଥା । ଗାନ୍ଧିକଙ୍କ ଶବ୍ଦରେ, ଧ୍ୱନିରେ, ପ୍ରତୀକରେ, ବର୍ଣ୍ଣନାରେ, ବିବରଣୀରେ ସୃଜନ ସତ୍ତାରେ ଏମାନେ କରଣୀୟ ହୋଇଛନ୍ତି । ଭାବର ଅନୁରଣନରେ ଜୀବନରାଗର ସ୍ୱରଲିପିରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଗନ୍ଧ ପାଠକର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ବିସ୍ତାରିତ କରିଦେଇଥାଏ । ଯୋଡ଼ି ଦେଇଥାଏ ଏକ ନିବିଡ଼ ପଣକୁ । ଜୀବନକୁ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କଲାବେଳେ ମାନବ ଓ ଅନୁଶୀଳନ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଏ । ନିଜର ଆତ୍ମସମୀକ୍ଷା ପାଇ ଏହା ହିଁ ସରୋଜଙ୍କ ଗନ୍ଧର ମହାନତା । ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ଅନୁଭବ ନୁହେଁ ଏକ ଇନ୍ଦ୍ରିୟୋତ୍ତର ଭାବସତ୍ତାରେ ଗନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଜୀବନବୋଧର ସ୍ୱାରକୀ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ଗନ୍ଧ ଜୀବନ ତରଙ୍ଗ ‘ସାମାନ୍ୟତା ପଥ’, ‘ଝୁରି ଝୁରିଯାଏ’, ‘ଅଶ୍ରୁ ଆଶାବରୀ’, ‘ଅମାପ ପାପ’, ‘ସାମାରୋଷୀ’, ‘ବିଶ୍ୱଦେଖ ମଧୁମୟ’ ଗନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ିଲେ ମଣିଷର ଗୁଣଗତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପାଇଁ ସହାୟକ ହୁଏ । ଏକ ସୁନ୍ଦର ଜୀବନଯାପନ ପାଇଁ ଭୂମିକାଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବାକୁ ସୂତ୍ର ବାହାର କରିଦିଏ । ଗାନ୍ଧିକ ସରୋଜ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଗନ୍ଧର ଗଡ଼ଣ

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଚମତ୍କାର । ନାଟକାୟତାରେ ଆରମ୍ଭ ଯେପରି, ନାଟକାୟ ସଂଳାପ ଭଳି ଆପ୍ତବାକ୍ୟର ଶୈଳୀରେ ସେହିପରି ସମାପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ପ୍ରତିଟି ଗନ୍ତର ଶେଷରେ ହିଁ ଥାଏ ଗନ୍ତଟିର ସାରମର୍ମ । ଗନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ନିଜର ଅଙ୍ଗେନିଭା ଅନୁଭୂତି ଭଳି ଲାଗେ । ଗନ୍ତ ତାଙ୍କର ଅସ୍ତିତ୍ବରୁ ଆସେ ନାହିଁ । ଆସେ ହୃଦୟରୁ । ଲହରୁ ଆସେ ନାହିଁ, ଆସେ ଲହରୁ ବଳିଷ୍ଠ ଭାଷାର ପ୍ରୟୋଗ ଭାବାନୁସାରୀ ଶବ୍ଦ-ସଂଯୋଜନା, ବର୍ଣ୍ଣନା ଚାତୁରୀ, ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିବରଣୀ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଦକ୍ଷତା ତାଙ୍କ ଗନ୍ତଗୁଡ଼ିକରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଏ । ପ୍ରତିଟି ଗନ୍ତ ଭିତରେ ଚରିତ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ବିଶିଷ୍ଟ ପୃଥ୍ବୀତି ଝଲସି ଯାଏ । ସରୋଜଙ୍କ ଗନ୍ତରେ ନ ଥାଏ ଅବାସ୍ତବ କଳ୍ପନା, ନ ଥାଏ ଦେହଦାହର ସ୍ବାୟମ୍ଭବିକ କଳାକୃତି ନ ଥାଏ ଜୀବନ ସଂଘର୍ଷକୁ ସାମ୍ନା କରିବାର ଅସମର୍ଥତା ପରନ୍ତୁ ଥାଏ ବଞ୍ଚିବାର ଏକ ନିବିଡ଼ପଣ ଭିତରେ ଅଲଂଘ୍ୟ ନିୟତିର କାରନାମା ପାଇଁ ଏକ କାରୁଣ୍ୟଭରା ସ୍ବାଭିମାନୀ ସହମତି । ଗନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଅଭୁଲା ଅନୁଭବର ଅସଂଖ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରଭରା ଆକାଶ ଭଳି ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଅଥଚ ଅନୁପଲବ୍ଧ । ଗନ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ଜଳୁଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦପ୍ ଦପ୍ ସବୁଜ କ୍ଷେତ୍ର ।

ପରିଶେଷରେ ଏତିକି କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ଏ ସଂକଳନରେ ସ୍ଥାନିତ ଗନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ସାମାଜିକ, ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ବିକ, ସମାଜବାଦୀ, ମାନବବାଦୀ ପ୍ରଭୃତି କ୍ଷୁଦ୍ରଗନ୍ତର ଶ୍ରେଣୀ ବିଭାଗରେ ବର୍ଗୀକୃତ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ । କଥାବସ୍ତୁ ଓ ପ୍ରକାଶ ଭଂଗୀରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ସରୋଜ ମିଶ୍ର ଉପଦେଶ କିମ୍ବା ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରି ନ ଥାନ୍ତି ବା କରି ନ ଥାନ୍ତି ମନୋବୈଜ୍ଞାନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣର ତାତ୍ତ୍ବିକ ତର୍ଜମା । ପରନ୍ତୁ ଏ ଗନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଅନନ୍ତ ଜୀବନଯଜ୍ଞର କାଣିଚାଏ ଝଲକ ନେଇ କେବଳ ଭାବ ଓ ଭାବନାକୁ ଜଗନ୍ନୟ କରିଅଛି । ଯେଉଁଠି ଅଛି ଜୀବନ ସଂବେଗର ଅମୂର୍ତ୍ତ ଆକର୍ଷଣ । ମାନବତାର ଅନ୍ତରୀଣ ଆହ୍ୱାନ, ମନ ଓ ଅନ୍ତର୍ମନର ଅକ୍ଷୟାତ୍ରା ଏବଂ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମର ନୈବୈକ୍ତିକ ରୂପମାନ । ସମ୍ବେଦନା ଓ ସହାନୁଭୂତି ଓ ଚେତନାର ବେସର୍ଜନା ନେଇ ଏହି ଗନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅମୂଲ୍ୟ ରତ୍ନ ଭାବେ ବିବେଚିତ ହେବ । ଏହା ନିଃସନ୍ଦେହ ।

ରମେଶ ପାଣି

ଭୁବନେଶ୍ୱର

ସୂଚୀ

ଅନ୍ୟ ଆକାଶର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ	:	୧୧
ଡେଶାଲଗା ଉଡ଼ାପକ୍ଷୀ	:	୧୯
ଶେଷ ସୂଚି		୨୫
ଅମାତ ପାପ		୩୧
ଝରି ଝୁରିଯାଏ		୩୭
ଜ୍ଵଳନର ଦୀପ୍ତି		୪୮
ଅଶ୍ରୁ ଆଶାବରୀ		୬୦
ଜୀବନ ତରଙ୍ଗ		୭୦
ସ୍ବପ୍ନ ସତ ହୁଏନା		୭୮
ରତନ ଜେଜେ		୮୫
ଅଶ୍ବଗତି		୯୫
ବିକଶ ବିହଗ ଅନନ୍ତ ଆକାଶ	:	୧୦୮
ବିଶ୍ବ ଦେଖ ମଧୁମୟ	:	୧୧୬
ସୁଖାରୋହଣ	:	୧୨୧
ଗାଡ଼ ନାଲି ଆଲୁଅ, ନଦୀଗର୍ଭ ଓ ସ୍ବଚ୍ଛ ଜହ୍ନ	:	୧୨୭
କାହାଣୀ ଖୋଜା	:	୧୩୪
ଭିନ୍ନ ମଣିଷ	:	୧୪୬
ନିଅର ହାତ	:	୧୫୪

ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ

- ୧ । ତିନୋଟି ନାଟକ (୧୯୯୨)
- ୨ । ସଂପର୍କ (ନାଟକ), କଟକ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସ୍ ଷୋର, ୧୯୯୪, ୧୯୯୮,
୨୦୦୭
- ୩ । ଆହତ ଆଲୋକ (ନାଟକ), କଟକ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସ୍ ଷୋର, ୧୯୯୭, ୨୦୦୮
- ୪ । ନିର୍ବାଚିତ ବେତାର (ନାଟକ), ବିଦ୍ୟାପୁରୀ, ୧୯୯୯, ୨୦୦୨, ୨୦୦୮
- ୫ । ମୋକ୍ଷ (ନାଟକ), ବିଦ୍ୟାପୁରୀ, ୨୦୦୦
- ୬ । ଅବ୍ୟକ୍ତ ପ୍ରତୀକ୍ଷା (ନାଟକ), କଟକ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସ୍ ଷୋର, ୨୦୦୦, ୨୦୦୭
- ୭ । ପରାଜିତ କାଳିଦାସ (ନାଟକ), ବିଦ୍ୟାପୁରୀ, ୨୦୦୨
- ୮ । ହଜିଯାଉଥିବା ପାଦଚିହ୍ନ (ଗଳ୍ପ), କଟକ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସ୍ ଷୋର, ୨୦୦୩,
୨୦୦୭, ୨୦୦୮
- ୯ । ପଞ୍ଚ ନାଟକ (ନାଟକ), ବିଦ୍ୟାପୁରୀ, ୨୦୦୪, ୨୦୦୮
- ୧୦ । ଅକ୍ଳୋପସ୍ (ନାଟକ), କଟକ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସ୍ ଷୋର, ୨୦୦୪, ୨୦୦୮
- ୧୧ । ଗୋଟିଏ ନଦୀ ଦୁଇଟି ଧାରା (ଗଳ୍ପ), କଟକ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସ୍ ଷୋର, ୨୦୦୯,
୨୦୧୦

ଅନ୍ୟ ଆକାଶର ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ

ଘଷ ଜଙ୍ଗଲ ।

ପାହାଡ଼ର ମଝିଆମଝିରେ ଏକ ଡାକବଙ୍ଗଳା । କାକରମିଶା ପବନରେ ମୁଁ
ଆଉ ସୁଧାଂଶୁ ଡାକବଙ୍ଗଳାରୁ ବାହାରି ପ୍ରକୃତିର ରୂପକାନ୍ତିରେ ନିଜକୁ ଜଡ଼େଇ
ବିଭୋରହେଇ ଆଗକୁ ପାଦ ପକାଉଥିଲୁ ।

ପାହାଡ଼ରୁ ଗଡ଼ିଗଡ଼ି ଆସିଛି ବିରାଟ ବିରାଟ ପଥର । ପଥରର ଢେଉ ତା’
ପଛକୁ ପଛ, ଆଖି ପାଉ ନ ଥିବା ଯାଏ ସେମିତି ଅସଂଖ୍ୟ ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ ବଣ
ଖୁନ୍ଦାଖୁନ୍ଦି ଲଟା ଲଦାଲଦି । ହାତୀ, ବାଘ, ଭାଲୁ, ସାପ ବଣର ବାସିନ୍ଦା ଭିତରେ
ଭିତରେ ଠାଏଠାଏ ମଣିଷର ବସତି । ସେମାନଙ୍କର ସୁଖ ଦୁଃଖ, ହସ ଲୁହ ଜୀବନ-
ମୃତ୍ୟୁ ସବୁ ସମ୍ଭବ ଓ ଅସମ୍ଭବକୁ ନେଇ ଜୀବନ ପ୍ରବାହିତ ।

ଏ ମଣିଷ ନିଆରା ମଣିଷ । ଏ ମଣିଷ ମନ ଖୋଲି ହସେ- ଦୁଃଖକୁ ପାସୋରି
ସବୁ କଥାକୁ ସହଜରେ ବିଶ୍ୱାସ କରେ- କ୍ଷୟ କ୍ଷତିରେ ସେ ଧାରଧାରେନା ମରଣକୁ
ଖାତିର କରେନା ।

ଚୌକିଦାର ଶୁକୁର କଥାର ମଧୁରତାରେ ରାତିଯାକେ ଆମେ ଶୋଇନାହିଁ,
ଶୁଣୁଥିଲୁ- ତା’ର ଡର୍କ ।

ଏ ଦେଶରେ କେହି ମୂଳତଃ ବିଦେଶୀ ନୁହଁନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ଏ ମାଟିର ସନ୍ତାନ ।
ଜାତି ଜାତି ଭିତରେ ବିଭେଦର ପାତେରି ସୃଷ୍ଟିକରି ଅଶାନ୍ତି ଆଣିଛନ୍ତି ଗୋରା
ସାହେବମାନେ । ଆମକୁ ଆଦିବାସୀ ଆଖ୍ୟାଦେଇ ଭେଦଭାବ ଆଣିଛନ୍ତି ।

ବନବାସୀମାନେ ହିନ୍ଦୁ, ଆମକୁ ଅଲଗା ଭାବରେ ଦର୍ଶାଇବା ଆଦିବାସୀ କହିବା ମନ୍ତ୍ରବଡ଼ ଭୁଲ । ବେଦ ବେଦାନ୍ତ ଉପନିଷଦ ଏଇ ବଣରେ ଲେଖା ଯାଇଥିଲା । ବ୍ୟାସ, ବାଲ୍ମୀକି, ଚରକ, ଭରଦ୍ବାଜ ସମସ୍ତେ ବଣରେ ରହୁଥିଲେ । ବନବାସୀ ଓ ନଗରବାସୀ ଭିତରେ ଭେଦଭାବ କୋଉଠୁ ଆସିଲା ବାବୁ !

ମୋ ଗବେଷଣାଳକ୍ଷ ଜ୍ଞାନର ପରିସୀମାରେ ଏ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଖୋଜୁଖୋଜୁ ମୁଁ ନିରୁତ୍ତର ହୋଇପଡ଼ିଥିଲି । କ’ଣ ଅବା ଉତ୍ତର ବେଳ ହୋଇଆଥାନ୍ତା ?

ହଁ, ବଣରେ ଥିବା ଗୁରୁକୁଳ ଗୁଡ଼ିକୁ ନଗରବାସୀ ନିଜ ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ବିଦ୍ୟାଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ଯାଉଥିଲେ । ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ବଶିଷ୍ଠଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ଓ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସନ୍ଦିପନିଙ୍କ ଆଶ୍ରମରେ ରହି ବିଦ୍ୟାଧ୍ୟୟନ କରୁଥିଲେ । ସୁଧାଂଶୁ ପୁରାଣର ଆଲେଖ୍ୟକୁ ମତେ ସ୍ମରଣ କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁଁ ଶୁକୁକୁ ଡା’ର ଶିକ୍ଷାଗତ ଯୋଗ୍ୟତା ସଂପର୍କରେ ଜାଣିବାକୁ ଅଧିକ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇଗଲି ।

‘ଦଶମ ଶ୍ରେଣୀ ଫେଲ୍’ । ସ୍ୱଷ୍ଟ ଓ ନିର୍ଭୀକ ଥିଲା ଶୁକୁର ଉତ୍ତର ।

ବାରମ୍ବାର ଘଣ୍ଟା ଦେଖୁଥାଏ ସୁଧାଂଶୁ । ଯଦି ସକାଳକୁ ଅପେକ୍ଷା କରାଯିବ ତେବେ ତେରି ତ ହେଉଯିବ ଏବଂ ଫେରିବାକୁ ସଂଧ୍ୟା ଗଡ଼ିଯିବ । ଶେଷ ପୌଷର ପାହାନ୍ତି କୁଆଁତାରା ନଇଁ ମଉଳିବା ଉପରେ । ଆମେ ବଡ଼ ଟର୍ଚ୍ଚ ଧରି ବାହାରିପଡ଼ିଲୁ । ସାମ୍ବାରେ ଉତୁଙ୍ଗ ପର୍ବତମାଳା ଦେଓମାଲିର ଶିଖର ଝାପସା ଦିଶୁଥାଏ ।

କୁହୁଡ଼ିମୟ ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ ଘେରା ଅଞ୍ଚଳଟି ସତେ ଯେପରି ଶୀତ ଆଉ ଶିଶିରର ବଳୟ ଭିତରେ ପଶି ଯାଇ ମୁକ୍ତି ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଶ୍ୱାସରୁଦ୍ଧ । କିନ୍ତୁ ପରିବେଶ ଖୁବ୍ ଶାନ୍ତ ନିଅର ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛ ।

ଏପରି ଏକ ଅଜଣା ସ୍ଥାନରେ ନୂଆହୋଇ ଆସି ଦୁଃସାହସ କରି ବଶୁଆ ଇଲାକାରେ ଅନୁସଂଧାନ କରିବା ମୋ ଧାରଣାରେ ନ ଥିଲା । ସୁଧାଂଶୁ ଆଗରୁ ଦୁଇଥର ଆସି ପର୍ବତ ଶିଖରରେ ଥିବା ଗଙ୍ଗା ମା’ଙ୍କ ଅମୁହାଁ ମନ୍ଦିର ସଂପର୍କରେ ଖବର ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଶୁକୁକୁ ମନ୍ଦିର ସଂପର୍କରେ କିଛି ନ କହିବାକୁ ସୁଧାଂଶୁ ମତେ ବାରଣ କରିଥିଲା ।

ସୁଧାଂଶୁ କାନ୍ଧରେ ଦୁଇନଳି ବଂଧୁକ, ମୋ ହାତରେ ଫାର୍ମା ଓ ରିଭଲଭର । ତଥାପି ଛାତି ତଳେ ଦୁକୁଦୁକ୍ ଭୟ ଓ ଆତଙ୍କ ।

କାଳେ ମୁଁ ଭୟଭୀତ କିମ୍ବା ଡାକବଂଗଳାକୁ ଫେରିଯିବାକୁ କହିବି ।

ମତେ ଭାବିବାକୁ ଅଧିକ ସମୟ ନ ଦେଇ ସୁଧାଂଶୁ ନୀରବତା ଭାଙ୍ଗି କହିଲା—
 “ଦଶବର୍ଷ ତଳେ ତୁ ସେତେବେଳେ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ର । ମନେଥିବ ଏଇ
 ଅଳିକ ସଂସାରର ମୋହ ମାୟା ସଂପତ୍ତିର ନିଶା ତ୍ୟାଗକରି ଜୀବନକୁ ଚିହ୍ନିବାକୁ
 ଆତ୍ମଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ହଠାତ୍ ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଘଣ୍ଟାଏ ସମୟ ମନ୍ତ୍ରମୁଗ୍ଧ ଭାଷଣ ଦେଇଥିଲୁ
 ଏବଂ ଠିକ୍ ପରଦିନ ତୁ ଦୁଇମାସ କାଳ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଇ କୁଆଡ଼େ ଯେ ଫେରାର
 ହୋଇଗଲୁ । ମନେପଡୁଛି ତୋର । ତୋ ବାପା ମା’ ବନ୍ଧୁ ପରିଜନ ଅଧ୍ୟାପକମାନଙ୍କ
 ମଧ୍ୟରେ ତୋତେ ଖୋଜିବାର ଯେଉଁ ଆଲୋଡ଼ନ ଏବେ ବି ମୁଁ ଚିନ୍ତାକଲେ ହସି ହସି
 ବେଦମ୍ ହୋଇଯାଏ ।”

ତା’ ଖୋଲା ହସର ନିସ୍ତୁଟତା ଅପସରିଗଲା ।

ବୁଲି ବୁଲି ପରିବ୍ରାଜକ ମନନେଇ ହିମାଳୟର ପାଦଦେଶ ଆଉ ତା’ର ସବୁ
 ସହର, କାଶ୍ମୀର, ମସୌରୀ, ଦାର୍ଜିଲିଂ, କାଲିଂପମ୍ ରକ୍ଷିକେଶ ସବୁଠି ବୁଲିଛୁ । ଭାବିଦେଖି
 କହିଲୁ, “ଯେଉଁଠି ଆମେ ପହଞ୍ଚୁ । ଏଭଳି ସ୍ଥାନଟିଏ ତୁ ଆଗରୁ ଦେଖିଛୁ କି ?”

ସୁଧାଂଶୁର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ଉତ୍ତର ପାଇବାର ଅନୁସନ୍ଧିଷ୍ଟ ଆବେଗ । ବିଗତ
 ଦିନର ମୋ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ଅଲୋଡ଼ା ସ୍ମୃତିକୁ ଏବେ ବି ସେ ମନେ ରଖୁଛି ଜାଣି
 ଖୁସି ହେଲି ।

କାଲିଠୁ ଆସି ଦେଖୁଛି ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ଆଧୁନିକତାର ଛାପ ମୂଲ୍ୟବୋଧ
 ଯଦିଓ ନାହିଁ ତଥାପି ସ୍ଥାନଟିର ଜଳବାୟୁ ପ୍ରକୃତିର ଖୋଲା ନିରୋଳ ପରିବେଶ ଦେଖି
 ମୁଁ ଅଭିଭୂତ ।

ଆମ ପାଖରେ ସୁଉଜ ଅପହଞ୍ଚ ଦୁର୍ଗମ ପାହାଡ଼ ତୁଡ଼ାରୁ ଚଳଚଞ୍ଚଳା ଝରଣାଟି
 କଳ କଳ ହୋଇ ବହିଯାଉଥାଏ ବୁଦୁବୁଦୁକିଆ ଗଛର ଚେର ଛୁଇଁ ।

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଆମର ଗର୍ବମାନଙ୍କର ସେଇ ଅମୁହାଁ ଗଙ୍ଗା ମା’ଙ୍କର ଦର୍ଶନ
 କରିବା । ପାଦ ଚଞ୍ଚଳ କଲୁ । ବଡ଼ ଟର୍ଚ୍ଚ ଲାଜରେ ମନ୍ଦିରର ତୁଡ଼ାଟି ଦେଖାଯାଉଥାଏ ।

ଖବର ସଂଗ୍ରହ କରିଥିଲା ସୁଧାଂଶୁ । ମା’ଙ୍କର ଅଭୂତ କରୁଣା— ସତ୍ୟ ହୁଏ
 ତାଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ । ବର୍ଷର ଗୋଟିଏ ଦିନ ଛଡ଼ା କେହି ସେଠାକୁ ଯିବା ମନା ।
 ଅନ୍ୟଦିନ ଯିଏ ସେଠାକୁ ଯାଇଥାନ୍ତି ବଡ଼ ବିପଦ ମୁଣ୍ଡାନ୍ତି ସେମାନେ । ବର୍ଷର ଗୋଟିଏ

ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନରେ ଗଦ୍‌ବାମାନେ ସେଠାରେ ପହଞ୍ଚି ସେମାନଙ୍କର ଭକ୍ତି ଅର୍ଘ୍ୟ ଅର୍ପଣ କରି ବଳି ଚଢ଼ାନ୍ତି । ଦଳଦଳ ହେଇ ତୋଳ ମହୁରି ଟମକ ମାଦଳ ବଜାଇ ପାହାଡ଼ ଚଢ଼ି ପହଞ୍ଚନ୍ତି ମନ୍ଦିରରେ । ବାଜା ଆଉ ମଦମର ଗଦ୍‌ବାଙ୍କ ମନଭରି ଗୀତରେ ଫୁଲକ ହେଇଉଠେ ନିନାଦିତ । ସଲପଗଛର ମଦପିଇ ସାରା ରାତି ଉଜାଗର ରହି ବର୍ଷକ ପାଇଁ ନିରାଜନା କରି ଫେରନ୍ତି ସେମାନେ ।

ଲୁଦମ ଫୁଲ, ମଲ୍ଲୀଫୁଲ, ହଳଦିଆ ମନ୍ଦାର ଓ କଦମ୍ବଫୁଲ ପାହାଡ଼ରୁ ତୋଳି ହାତରେ ହାତ ଛନ୍ଦି, ପ୍ରାଣରେ ପ୍ରାଣ ଯୋଡ଼ି ଲାଜ ସରମ ତେଜି ପିଲା ଠୁଁ ବୁଢ଼ା ସମସ୍ତେ ନାଚିଉଠନ୍ତି ।

ପାହାଡ଼ ତଳୁଉପର ଯାଏ ଖୁଦିହୋଇ ଫୁଟିଉଠେ ବର୍ଷ ଯାକ ଏ ସବୁ ଫୁଲ । ସାରା ପଟିଶ କୋଶ ଅଞ୍ଚଳରେ ଖୋଜି ବୁଲିଲେ ମିଳେନି ଏ ସବୁ ଫୁଲ । ବର୍ଷର ସବୁ ରତ୍ନ ଗଙ୍ଗା ମା'ର ଆଶୀର୍ବାଦରେ ଏଠି ଫୁଟେ ଏ ସବୁ ଫୁଲ । ଗଦ୍‌ବା ନାରୀ ଜୁଡ଼ାରେ ପିନ୍ଧେ ଏ ସବୁ ଫୁଲ ମଉଳିବା ଯାଏଁ । ଗଙ୍ଗା ମା'ର ଆଶୀର୍ବାଦରେ ମାସ ମାସ ଧରି ମଉଳି ଯାଏନି ଏ ଫୁଲ ।

ଅନ୍ୟ ଦିନରେ ଭୁଲରେ ଯଦି କେହି ପାହାଡ଼କୁ ଯାଇ ଗଙ୍ଗା ମା' ମନ୍ଦିରରେ ମାଟି ଛୁଇଁ ପଥର ସ୍ପର୍ଶ କଲା ତେବେ ଅନାମ ବାବାର ଭୂତ ସବାର ହେବ ତା ଦେହରେ ।

କ୍ଷୁଧା ତୃଷ୍ଣା ଛାଡ଼ି ସେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ନୃତ୍ୟ କରିବ । ଉନ୍ମାଦ ହୋଇ ପଞ୍ଜିରା ହାଡ଼ ତା'ର ଗଣି ହୋଇଯିବ । ଶେଷରେ କଙ୍କାଳ ସାର ହେଇ ସେ ମରିବ । ଯେତେ ଗୁଣି ଗାରେଡ଼ି କିଛି କାଟିବନାହିଁ ।

ନିବାଘର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଖରାରେ ଉତ୍ତପ୍ତ ପଥରରେ ବସି ସୂର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଖରତାକୁ ଚାହିଁଚାହିଁ ଅନ୍ଧ ହୋଇଯିବ । ଅନିତ୍ୟ ଅସାର ସଂସାରରେ ସେ ବନ୍ଧୁ ରହିବାକୁ ଚାହିଁବନି । ତା' ବଂଶରେ କେହି ଅଛି ବୋଲି ସେ ଭୁଲିଯିବ ।

ନିର୍ଲିପ୍ତ ନିଷ୍ଠାମ ମନୋଭାବ ନେଇ ସପ୍ତାହ ଭିତରେ ଅଖିଆ ଅପିଆ ରହି ସେ ମରିବ । ତା' ଆଖି ଆଗରେ ବୁଧୁ, ସୋମା, କେହେରା, ଗୁରୁବାରୀ, ମଙ୍ଗଳା, ଗୁଣ୍ଡ, ଶତ୍ରୁଙ୍କର ଏଇ ଭଳି ଜୀବନ ଯାଇଛି । ସତ୍ୟ କେବଳ- ମୃତ୍ୟୁ- ନିଶ୍ଚିହ୍ନତା ଆଉ ସବୁ ଦି' ଦିନର ଭେଳିକି ।

କି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଏ ଧାରଣା ଗଦ୍‌ବାଙ୍କର । ନିଷ୍ଠପଟ, ନିଛକ ସରଳ ନିରାହ, ସ୍ୱପ୍ନ, ନିରାହତା । ଅନୁଭବରେ ଜନ୍ମରୁ ଜୁଇଯାଏଁ ସବୁଠି ଗଙ୍ଗା ମା' । ଏଇ ବିଷୟରେ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପାଇଁ ଆମେ କିଛିଦିନ ସେଇ ଡାକବଙ୍ଗଳାରେ ରହିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲୁ ।

ଗଦ୍‌ବାମାନଙ୍କର ଭିତରେ କିଏ ଯଦି ଆମକୁ ଦେଖିଦିଏ, ମନ୍ଦିରରେ ଯଦି ଆମକୁ ଅନାମ ବାବାର ଭୂତ ସବାର ହୁଏ ଏବଂ ସପ୍ତାହ ଭିତରେ ମରିବାର ଭୟକୁ ଏଡ଼େଇ ଆମ ପାଦ ଆଗେଇ ଯାଉଥାଏ । ଅଜଣା ଅତିହ୍ନା ବଣ ଜଳାକାରେ ଆମେ ବାଟଭୁଲା ଦି'ଟା ମଣିଷ । ଅଜ୍ଞାବଜ୍ଞା ଅସ୍ପଷ୍ଟ ପାଦଚଳା ରାସ୍ତାଟି ସର୍ପିଳ ଗତିରେ ଗଢ଼ି ଆସିଛି ଉପରୁ । ଶୁକ୍ରର ନିଦା ଠେଙ୍ଗାଟି ହାତରେ ଧରିଛି ସୁଧାଂଶୁ ।

ଲଟେଇ ଯାଇଥିବା ଆବୁରୁଜାବୁରୁ କଣ୍ଟା ଗଛଗୁଡ଼ିକୁ ସେଥିରେ ଆଡ଼େଇ ବାଟ କଢ଼େଇ ନେଉଛି ସେ ।

ସକାଳ ସଂକେତରେ କିଚିରି ମିଚିରି ହେଇ ଅଜଣା ଟିକି ଟିକି ପକ୍ଷୀଙ୍କ ଫୁରୁରୁ କରି ତେଣା ଝଡ଼ା ଶବ୍ଦରେ ମୋ ଦେହଟି ଶୀତେଇ ଉଠିଲା । ବାଘ ଭାଲୁ ଭରା ଜଙ୍ଗଲ ଘେରା ଜଳାକାରେ କିଛିଦିନ ଅତିହ୍ନା ହେଇ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଅଜଣା ସ୍ଥାନକୁ ଯିବା ଯାହା ଜାଣୁ ଜାଣୁ ସଂକଟକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ସେୟା ।

ନିଜର ଦୁର୍ବଳତାକୁ ଏତେବାଟ ଆସିବା ପରେ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ମୁଁ ସମାଚୀନ ମନେକଲିନି ।

ବାଁ ପାଖରେ ବିରାଟ ଶିମିଳି ଗଛ । ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ମେଲି ଦେଇଛି । ଗଛଟି ପତ୍ରଝଡ଼ା ଦେଇଛି । ଘରର କବାଟ ସଦୃଶ ବାୟୁଆ ମହୁମାଛି ଦଳ ବସାବାନ୍ଧି ରହିଥାଆନ୍ତି । ଦଶ କି ବାର ଦଳ । ଘୁଁ... ଘୁଁ... ଶବ୍ଦ ।

ସମୁଦ୍ର ଘୋଷଠାରୁ ଆହୁରି ମୁଖର । ଏମିତି ଅନୁଭୂତିଟି କେବେ ଆଗରୁ ମିଳି ନ ଥିଲା । କିଛି ସମୟ ଦେଖି ନେଇ ଆଗକୁ ଚଢ଼ିଲୁ ।

ଜଙ୍ଗଲ ଆଉ ପାହାଡ଼ରେ ଦିନ ଭରି ବୁଲିବୁଲି ଗଦ୍‌ବା ନରନାରୀ ଲାଖ, ମହୁ, ଝୁଣା, ସଲପ ତାଡ଼ି ଇତ୍ୟାଦି ସଂଗ୍ରହ କରି ହାଟରେ ବିକି ଯାହା ଦୁଇ ପଇସା ପାଆନ୍ତି; ତାଡ଼ି, ହାଣ୍ଡିଆ, ସଲପ ମଦ ଓ ମହୁଲି କିଣି ରାତିଯାକ ଆନନ୍ଦରେ ଅଧାର ହୁଅନ୍ତି । ଦିନ ଭରି ସ୍ନେହ ପ୍ରେମ ସରଳ ବିଶ୍ୱାସ ଅପୂର୍ବ ସମନ୍ୱୟରେ ଗଦ୍‌ବା ଜୀବନ ରାତିରେ ହୋଇଉଠେ ବେଶ୍ ମରୁଆଲା ନିଝୁମ୍ ନିଠୁର ନିଷ୍କରଣ ।

ସୁଧାଂଶୁର ଭାଷାରେ ଗଭୀର ଦାର୍ଶନିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ ।

ଆଗକୁ ପ୍ରାୟ ମନ୍ଦିର କିଛି ଦୂର ଅଛି, ଦେଖିଲୁ ଚିକ୍କଣ କଳା ମୁଗୁନି ପଥର ଉପରେ ଝରଣାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଳ ପଡ଼ି ତା'ର ଛିଟିକାରେ ଆମକୁ କିଞ୍ଚିତ ଭିଜାଇ ଦେଲା ।

ପ୍ରାୟ ଜଳାହାର ସାରି ଫେରୁଥିବା ପ୍ରାଣୀକୁ ଜଗି ବସିଥିବା ଶିକାରୀ ଏଇଠି ଶିକାର ପାଇଁ ଜଗି ବସୁଥିବା ଦେଖିଲୁ । ଭାଲୁଟିଏ ଶୁଷ୍କ ଧୂସର ମାଟି ଡାଡ଼ି ଉଇ ଖୋଜୁଛି । ମଝିରେ ଉଇ ଧରି ପାଟିରେ ପକଉଛି ।

ବିକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବରେ ଦୁଇ ତିନୋଟି ପଦଚିହ୍ନ, ନିଟୋଳ, ସ୍ପଷ୍ଟ, ବଡ଼ ପଂଜା, ପଦ ଚିହ୍ନ ବାଘର ।

ସୂର୍ଯ୍ୟର ପୂର୍ବସ୍ଥାନ କିରଣର ଝଲକିତ ପ୍ରଥମ ସ୍ପର୍ଶ ଆମ ଦେହରେ ପଡ଼ିଲା । ଶିଉଳିରେ ଚାପି ଚାପି ପାଦ ପକେଇ ଝରଣା ପାର ହେଇ ମନ୍ଦିର ନିକଟରେ ପହଂଚିଲୁ । ମନ୍ଦିର ବେଶ୍ ପୁରାତନ । ଉଜଡା କୋଡ଼ିଏ ଫୁଟ ହେବ । ମନ୍ଦିର ସାମ୍ନାରେ ସିନ୍ଦୂର ବୋଳା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ପଥର । ତା' ତଳକୁ ଖୋଦିତ କେତୋଟି ପାନ ଅକ୍ଷୟ ଅକ୍ଷର ଲିପି । ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାକୁ ପଡ଼ି ନ ପାରି ଗଦ୍ ଗଦ୍ ଭାବରେ କେଉଁ ଅକଳନ ଯୁଗରୁ କାହାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଶିଳ୍ପୀର ନିହାଣ ମୁନରେ ଉକ୍ତାର୍ଥ ସେଇ ଶବ୍ଦକୁ କେବଳ ଛୁଇଁଦେଲୁ ।

ମନ୍ଦିରଟିର ଦ୍ଵାର ନ ଥିବାରୁ ଅଧାଗଡ଼ା ପରି ମନେହେଲା । ନିକଟରେ କିଛି ପଥର ଥୁଆ ଯାଇ ତୁଲିଗୁଡ଼ିଏ, ସେଥିରେ ଅଧାଜଳା ଦରପୋଡ଼ା କାଠ କେତୋଟି । ତାହା ଗଦ୍‌ବା ମାନଙ୍କର ଭୋଜି କରିଥିବାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଚିହ୍ନ । ବେଡ଼ା ପରିକ୍ରମା କଲୁ । ସୁରକ୍ଷିତ ଭାବରେ ତାକବଜାଳାକୁ ଫେରି ଆସିବାକୁ ପ୍ରଣତି ଭାଳି ଗଙ୍ଗା ମା'ଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ସାରି ମେଞ୍ଚାଏ ହଳଦିଆ ମୟାର ଓ ଲୁଦମ ଫୁଲ ହାତରେ ଧରି ଫେରି ଆସିଲୁ ।

ଫୁଲଗୁଡ଼ିକୁ ଲୁଗାଇଲୁତାଇ ଆଣି ତ୍ରେସିଂ ଟେବୁଲ ଉପରେ ଥୋଇଦେଲୁ । ନିଶାର ବିଭୋରତା ଶୁକୁ ଆଖିରୁ କଟି ଯାଇଥାଏ । ଅଳିନ୍ଦର ଦଉଡ଼ିଆ ଖଟରେ ଆମକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ସେମିତି ବସିଥାଏ ।

ଖାଇଦେଇ ଆମେ ତାକୁ ମଝିରେ ବସେଇ ପୁଣି କାଲିପରି ଗପ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲୁ ।

ଅନାମ ବାବା ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ ଜାଣିବାକୁ ପଚାରିଲି । ଶୁକୁ କହିଚାଲିଲା ।

ଇଂରେଜ୍ ଶାସନ ବେଳେ ପାଖ କରଦ ରାଜ୍ୟରୁ ଅପୂର୍ବ ରାଜପ୍ରାସାଦ, ଅସରନ୍ତି ଏଶ୍ଵର୍ଯ୍ୟ, ରାଜକାୟ ଭୋଗବିଳାସ, ଆମୋଦ ପ୍ରମୋଦ ତ୍ୟାଗ କରି ରାଜପୁତ୍ର ତନ୍ମୟ

କୁମାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ ଗଙ୍ଗା ମା'ଙ୍କ ମନ୍ଦିର । ତପସ୍ୟାରେ ନିରନ୍ତର କରୁଥିଲା ସମୟ ।

ଦିନ ଆସିଛି, ସେ ହିଁ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଇଥିଲେ ଅନାମ ବାବାରେ । ମଦମରରେ ବନ୍ଧିର ଗଦ୍‌ବା ଅଧିବାସୀ ଖୁବ୍ ହଇରାଣ ହରକତ କରିଥିଲେ ତାଙ୍କୁ । କିନ୍ତୁ ନ ଥିଲା ତାଙ୍କର ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଚିକିଏ ରାଗରୋଷ, ତାଙ୍କର ଉଦାର ପ୍ରଶସ୍ତିମୟ ହସ୍ତଯୁଗଳ ଥିଲା ଗଦ୍‌ମା ମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସଦା ପ୍ରସାରିତ, କିନ୍ତୁ ଗୋରୁହାଡ଼, ପରାସଡ଼ା ମାଂସ, ବିଷା, ଖପୁରି ହାଡ଼ ଅନାମ ବାବାଙ୍କ ଉପରକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଆନନ୍ଦିତ ହେଉଥିଲେ ଗଦ୍‌ବାଦଳ ।

ଖୁବ୍ ପରିଣତ ବୟସରେ ଇଚ୍ଛା ମୃତ୍ୟୁ କରିଥିଲେ ଅନାମ ବାବା । ସେ ବଞ୍ଚୁଥିବା ବେଳେ ହେଉ କି ଗଙ୍ଗା ମା'ଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରାମତିରେ ହେଉ ଗଦ୍‌ବାମାନଙ୍କର କୌଣସି ଅସୁବିଧାରେ ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା କେହି ଶୁଣିନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅନାମବାବାଙ୍କ ଦେହତ୍ୟାଗର ଦଶଦିନ ପରେ କାଳରାତି ମାଡ଼ି ଆସିଥିଲା ।

ପାହାଡ଼ର ଏକ ବିଶାଳ ଅଂଶ ଧସିଆସି ଗଦ୍‌ବା ବସତିର ଅଧାଅଂଶକୁ କବଳିତ କଲା । ସୁଉଜ ପାହାଚ ପାହାଚ ପଥର ଗାନ୍ଧିନୀର ସ୍ତର କେବଳ ପଡ଼ିଗଲା । ମିଶିଗଲା ପାଖାପାଖି ପାଞ୍ଚଶହ ଜୀବନର ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ହାଡ଼ ମାଂସ । ଅନାମବାବାଙ୍କ ଅଭିଶାପରୁ ଏ ଅଘଟଣ ଘଟିଛି କହି ତାଙ୍କୁ ହିଁ ଦାୟୀ କଲେ । ମାଦଳ ତୋଳ ଟମକ ମହୁରି ବଜାଇ ଦଳ ଦଳ ହୋଇ ଗଙ୍ଗା ମା'ଙ୍କ ପାଖକୁଗଲେ, ଏକାକୀ ନୁହେଁ । ତା'ପରେ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଗଙ୍ଗା ମା' ଆଶୀର୍ବାଦ ଦେଲେ ।

ଭୟରେ ଶିହରି ଯାଇ ତା' ପୂର୍ବ ବଂଶର ଦାରୁଣ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ପାଇଁ ଶୁକୁର ଓଠ ଥରି ଥରି ସମ୍ବେଦନାରେ ରହିଗଲା ।

କଥାର ମୋଡ଼ ବଦଳାଇ ସୁଧାଂଶୁ କହିଲା— ଶୁକୁ! ତମେ ଆମକୁ ହଳଦିଆ ମନ୍ଦାର ଲୁଦମ ଫୁଲ ଆମକୁ ଦେଇପାରିବ ?

ଏବେ ତ ଆଣିପାରିବିନି । ପିଲାଗୁଡ଼ା ମୋର ଅନାଥ ହେଇଯିବେ । ସପ୍ତାହ ଭିତରେ ମୋ କାଳ ହେଇଗଲେ ବାବୁ! ତମକୁ କ'ଣ ମିଳିବ ? ଯଦି କହିବ, ଠିକଣା ତମର ଲେଖିଦିଅ, ଦିନ ବାର ଆସିଲେ ମୁଁ ଚିଠି ଦେବି । ତମେ ବାବୁ! ଆମ ସାଙ୍ଗେ ପାହାଡ଼ ଚଢ଼ି ଗଙ୍ଗା ମା'ଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ମନ ଇଚ୍ଛା ହଳଦିଆ ମନ୍ଦାର ଆଉ ଲୁଦମ ଫୁଲ ଆଣିବ ବାବୁ! ତା' ତ ମାସ ମାସ ଧରି ମଉଳିବନି, ବାବୁ!

ସୁଧାଂଶୁ ତା' ହାତକୁ ଟାଣିନେଇ ଆମେ ରହୁଥିବା ରୁମ୍‌ର ଡ୍ରେସିଂ ଟେବୁଲ୍ ପାଖକୁ ଶୁକୁକୁ ନେଇଗଲା । ହଳଦିଆ ସଜ ମନ୍ଦାର ଲୁଦମ୍ ପୁଲ ସାମ୍ନାରେ ଦେଖି ଚମକି ପଡ଼ି କହିଲା— ବାବୁ! ତମେ ଏ କ'ଣ କଲ ? କାହିଁକି ମୁଁ ତୁମକୁ ଏ ମନ୍ଦିର ସଂପର୍କରେ କହିଲି । ଭେଣ୍ଟିଆ ଯୁବକ ତୁମେମାନେ । ଉନ୍ନାଦ ହେଇ ଶୁଖିଲା କଳାକାଠ ପରି ହୋଇ ସପ୍ତାହକ ଭିତରେ ମରି ପାଉଁଶ ହେଇଯିବ ।

ଏ କ'ଣ କଲ ବାବୁ! ବିବ୍ରତ ବିଚଳିତ ହୋଇ ଗଦ୍‌ବା ବସ୍ତ୍ର ଆଡ଼କୁ ଧାଇଁଲା ସେ ।

ତାକୁ ଦେଖି ଆମେ ଖୁବ୍ ହସିଲୁ । ସେ ହସରେ ଶୁକୁ ଭାବିନେଲା ଆମ ଭିତରେ ଅନାମ ବାବାଙ୍କ ଭୂତ ସଦାର ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି ।

କିଛି ସମୟ ପରେ ଗଦ୍‌ବାମାନେ ଦଳଦଳ ହୋଇ ତାଙ୍କ ବଙ୍ଗଳାରେ ପହଞ୍ଚି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଆମକୁ ଚାହିଁ ରହିଲେ । ସତେଅବା ପାଗଳ ଉନ୍ନତ ପ୍ରାୟ ସେମାନଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ଆମେ ନାଚିବୁ ।

ଦିନପରେ ଦିନ ବିତିଗଲା । ଏ ମଧ୍ୟରେ ସମୟ ସ୍ରୋତରେ ଆମର ସେଠାରେ ସାତଦିନ କଟିଗଲା ।

କ୍ରମେ ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ସୁକ ଚାହାଣୀ ବାସ୍ତବତାରେ ପରିଣତ ହେଲା; ସେଥିରେ ନ ଥିଲା ପୂର୍ବର ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସର ଚମକତା । ଆମେ ଫେରିବାର ଗୋଟିଏ ଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଘୋଷଣା କଲୁ ପୁଣି ଆମେ ଗଙ୍ଗା ମା'ଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ଯିବୁ । ପରଦିନ ମୁଁ ଆଉ ସୁଧାଂଶୁ ଚଢ଼ିଥିଲୁ ପାହାଡ଼ ।

ଆମ ପଛରେ ଥିଲା ଶୁକୁ ଆଉ ତା' ପଛରେ ଥିଲା ସମସ୍ତ ଗଦ୍‌ବା ନରନାରୀ । ସେମାନଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳର ଜମାଟବନ୍ଧା କୁସଂସ୍କାରର ଘନଘୋଟିଆ ଛାଇ କ୍ରମେ ଅପସରି ଯାଉଥିଲା ।

ମନ୍ଦିରରୁ ପଥର ଖଣ୍ଡିଏ ଆଣି ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ଗଙ୍ଗା ମା'ଙ୍କର ନୂଆ ମନ୍ଦିର ସ୍ଥାପନା ହେଲା । ଯେତେ ଗାଡ଼ି ମଟର ଯାଆ ଆସ କଲେ ସେମାନେ ମା'ଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ ନ କଲେ ଆଗକୁ ଯାଆନ୍ତିନାହିଁ ।

ତାହାଥିଲା ପଟାଙ୍ଗୀ ବସ୍ତ୍ରାଣ୍ଡର ମୁଖ୍ୟ ରାସ୍ତା ଧାର ।

ତେଣାଲଗା ଉଡ଼ାପକ୍ଷୀ

ସରକାରୀ ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେବା ତିନିବର୍ଷରୁ ବେଶୀ ହେଇଗଲାଣି । ଜଣେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟନିଷ୍ଠ ସଙ୍ଗୋଟ ନୀତିପରାୟଣ ଦକ୍ଷ ପ୍ରଶାସକ ଭାବରେ ସୋମନାଥଙ୍କ ସୁଖ୍ୟାତି ବେଳେ ବେଳେ ଆଲୋଚିତ ହେବାର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଏବେ ବି ଆଲୋଚନା ପରିସରକୁ ଆସେ ।

ପରିବାର ବୋଲି ପୁଅ, ଝିଅ ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁଲୋଚନା ।

ଚାକିରି ଥିବାବେଳେ ଝିଅଟିର ବିବାହ ସାରି ଦେଇଥିବାରୁ ଏକପ୍ରକାର ଚିନ୍ତାମୁକ୍ତ ଥିଲେ ସେ । ପୁଅଟି ଜଞ୍ଜନିୟର, ଏବେ ବିଦେଶରେ ଅବସ୍ଥାପିତ । ଚାକିରି କାଳର ଭାବ ଅଭାବ, ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା, ମାନ ଅପମାନ, ସବୁ ବିମୋଚନ ହେଇଯାଇଛି ତାଙ୍କ ଛୋଟ ପରିବାରଟିରେ କେବଳ ସୁଲୋଚନାଙ୍କ ଦୃଢ଼ ପରିବାର ପରିଚାଳନା ହେତୁ । କେବେ କେମିତି ଛୋଟମୋଟ ବିଶ୍ୱଖିଳା ଆସିଛି ସତ ହେଲେ ସୋମନାଥ ସେଥିରେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବା ପୂର୍ବରୁ ବରଫ ଖଣ୍ଡପରି ମିଳେଇଯାଇଛି ସେ ସବୁ ।

ପ୍ରାୟତଃ ତାଙ୍କ କାନକୁ କେବେବି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଚିନ୍ତାଧାରା ନ ପଶିବା ପାଇଁ ସୁଲୋଚନା ତତ୍ପର ଥାଆନ୍ତି ।

ପୁଅ ପାଇଁ ସୁପାତ୍ରାଟିଏ ପାଇଗଲେ ସେ ପାରିବାରିକ ଜଞ୍ଜାଳରୁ ମୁକ୍ତି ପାଇ ନିତ୍ୟ ଚିନ୍ତା ଚେତନାରେ ସମୟ କାଟିବେ । ପ୍ରସ୍ତାବ ତ ଅନେକ ଆସୁଛି- ହେଲେ ସୁଲୋଚନାଙ୍କ ମନକୁ ଯାଉନି । ହଠାତ୍ ଦିନେ ଖବର ପହଞ୍ଚିଲା ପୁଅ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଏକ ପଞ୍ଜାବୀ ସହକର୍ମୀଙ୍କୁ ବିଦେଶୀ ପ୍ରଥା ଅନୁଯାୟୀ ରେଜେଷ୍ଟ୍ରି ବିବାହ ସାରିଦେଇଛି-

ଆସନ୍ତା ମାସରେ ସେମାନେ ସ୍ୱଦେଶ ଫେରଲେ ବେଦୀରେ ବସି ବାହାହେବେ ଓ ଜାତି ପରିଜନଙ୍କୁ ଭୋଜିରେ ଆପ୍ୟାୟିତ କରିବେ ।

ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଯେ ଏପରି ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେଇ ତା'ର ଜୀବନସାଥୀ ନିଜେ ନିଜେ ସ୍ଥିର କରିଦେବ ତାହା ସୋମନାଥ କି ସୁଲୋଚନାଙ୍କ କବ୍‌ଜା ଭିତରେ ନ ଥିଲେ ବି ପୁଅର ମତାମତକୁ ସମର୍ଥନ ନ ଦେବା ଛଡ଼ା ଆଉ କୌଣସି ଉପାୟ ପାଉ ନ ଥିଲେ ଦି' ଜଣାଯାଏ । ଦିନ ଥିଲା ଶ୍ରୀମନ୍ତ କିପରି ଭଲପାଠ ପଢ଼ିବ । ସୁଖ ଶାନ୍ତିରେ ଜୀବନ ବିତେଇବ ତାଙ୍କ ପରି ପ୍ରତି ପଦକ୍ଷେପରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଘାତ ପ୍ରତିଘାତକୁ ସାମ୍ନା ନ କରିବ ଖୁବ୍ ଯତ୍ନଶୀଳ ଥିଲେ ସେ । ହେଲେ ଆଜି ଏ ସମ୍ଭାବ ପାଇ ଛାଡ଼ି ଭିତରେ ଏମିତି ଧକ୍କା ଲାଗିଯାଇଛି ଯେ ତାକୁ ହୃଦୟ ଭିତରୁ ନା କାଢ଼ି ହେଉଛି ନା ଭୁଲି ବି ହେଉଛି । ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତ ସବୁ ବ୍ୟର୍ଥ । କେମିତି ଏ ନିଷ୍ପତ୍ତି ଗୋଟିଏ ପୁଅ ହେଇ ନେଇଗଲା ମାଆ ବାପାଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ ?

ଯାହାହେଲେ ବି ପୁଅ ତ । ତେଣୁ ନିରବରେ ସହିନେବା ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଛି ଉପାୟ ନ ଥିଲା ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ।

ମନେପଡ଼େ ଆଜି, ନୂଆ ନୂଆ ଚାକିରି ଆରମ୍ଭ ବେଳେ ସୋମନାଥ ରାଜଧାନୀର ଏକ ଛୋଟ ଦି' ବଖୁରିଆ ଭଡ଼ାଘରେ ବିତାଉଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ସରକାରଙ୍କଠାରୁ ଯାହା ବା ଦରମା ମିଳୁଥିଲା ତାହା ସମୁଦ୍ରକୁ ଶଙ୍ଖେ ପରି । ଘରମାଲିକଙ୍କ ଜୁଲମରେ ମାସକ ଭଡ଼ା, ବିଦ୍ୟୁତ ପାଣି ବିଲ୍ ପୈଠ ପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ ତୁଲାଇବାକୁ ମୁଣ୍ଡ ଚକ୍କର କାଟେ; କେମିତି ମାସଟି ବିତିବ ବିନାରୋଗ ବୈରାଗରେ । ସେଥିରେ ପୁଣି ବୁଢ଼ାବାପା ମାଆ ଓ ଅବିବାହିତ ତିନି ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀ । ମାସରେ ଥରେ ଅନ୍ତତଃ ଗାଁକୁ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ପଡୁଥିଲା ।

ସଂସାର ବନ୍ଧନ ବଡ଼ ଜଟିଳ । ଯିଏ ମୁଣ୍ଡପାତି ସହି ନେଇଛି ସେ ଜାଣିଛି ଜୀବନ ଜଞ୍ଜାଳକୁ ଓ ସଂସାର ବନ୍ଧନକୁ ।

ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ତା'ର ସ୍ୱୟନକୁ ପାରାମିଟରରେ ଯଦି ମାପି ବସିବ ତେବେ ଦୁଃଖ ଅନେକ; ମୁଖ ବହୁତ କମ୍ ଖାଲି ହତାଶ, ଉପହାସ, ଦୂୟ, ବ୍ୟଙ୍ଗ, ବିରୂପ, ନିନ୍ଦା ଓ ଅପବାଦର ଭାର ବୋଧହୁଏ ଜୀବନ ସରଳରେଖାକୁ ଖଣ୍ଡବିଖଣ୍ଡିତ କରି ବିପର୍ଯ୍ୟୟ କରିଛି ତା'ର ହିସାବ ରଖିବାକୁ ମଣିଷର ସ୍ମରଣ ଶକ୍ତିର ବାହାରେ— ତେଣୁ ସୋମନାଥ ଭାବନ୍ତି; ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତାଙ୍କର ବିସ୍ମରଣ ଶକ୍ତିର ଅନୁପମ ଦାନ ହିଁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅବଦାନ ।

ତଥାପି ଅତୀତକୁ ଅତୀତରେ ନ ପୋଛି ସ୍ମୃତିର ଖିଅକୁ ବେଳେ ବେଳେ ମଣିଷ ପ୍ରଖ୍ୟାଳନ କରେ ମନରେ ଅନେକ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଦାଗ ଉଡ଼ିଯିବ ସିନା, କିନ୍ତୁ ଜୀବନଦୀପ ନ ଲିଭିବା ଯାଏ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ବାରମ୍ବାର ସ୍ବତଃ ମନକୁ ଆସିଯିବ— ଭୁଲିବାକୁ ଚାହିଁଲେ ବି ହବନି ଜମାରୁ ।

ସକାଳ ଓ ସଞ୍ଜରେ ଦି'ଟା ଟ୍ୟୁସନ ଓ ଅଫିସରେ ନାନା ଦାୟିତ୍ବ ସମ୍ଭାଳୁ ସମ୍ଭାଳୁ ଦିନ ଯାଇ ରାତି ଆସେ, ସୋମନାଥଙ୍କୁ ଜଣାପଡ଼େନି— ଗଭୀର ନିଷ୍ଠା ଦାୟିତ୍ବବାନ ହେତୁ ଉପରିସ୍ଥ କର୍ମକର୍ତ୍ତାଙ୍କ କୃପାଦୃଷ୍ଟି ତାଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼ିବାରୁ ଚାକିରିର ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପରେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବାକୁ ସରକାରୀ ଘର ଖଣ୍ଡେ ମିଳିଗଲା ତାଙ୍କୁ ।

ଶିଶୁ ସୁଲଭ ଆଚରଣ ତାଙ୍କର ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ— ସରଳତା ଓ ସ୍ବାଭିମାନ ତାଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ । ତେଣୁ ଯିଏ ଥରେ ସୋମନାଥଙ୍କୁ ଦେଖିଛି ଓ ମିଶିଛି ସେ କେବେ ତାଙ୍କୁ ଭୁଲିନି କି ସଂପର୍କ ତୁଟେଇନାହିଁ । ନିଛକ ମଣିଷପଣିଆ ତାଙ୍କୁ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମରେ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ କରିଛି । ସେ ଖୋଲା ମନରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆପଣେଇଛନ୍ତି ।

ଆଉଟ୍ ଅଫ୍ ଚର୍ଚ୍ଚରେ ଏକ ସୁନ୍ଦର ପରିବେଶରେ ବିନା ହାତଗୁଞ୍ଜାରେ ଭଲ ବାସଭବନଟିଏ ପାଇବା ବଡ଼ ମୁସିଲ ଥିଲା ସେ ସମୟରେ । ବିବେକବନ୍ଧ ସଦାଚାରୀ ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ର ଜିନ୍ ଧରିଥିଲେ ସୋମନାଥଙ୍କ ନାମରେ ଆଲର୍ମଫେଣ୍ଡ ହେବ ସେଇ ରୁଟିଶାଳ ବାସଭବନଟି । ତାହାହିଁ ହେଲା ।

ଭଲ ମଣିଷମାନେ ଏ ଧାରାଧାମରେ ବେଶୀ ବେଶୀ ବେଳ ରହନ୍ତିନି । ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ର ଅବସର ପରେ ଚାଲିଗଲେଣି ଅନେକ ଦିନରୁ, ହେଲେ କୃତଜ୍ଞତାରେ ସୋମନାଥ ବାରମ୍ବାର ପ୍ରଣାମ ନିବେଦନ କରନ୍ତି ତାଙ୍କୁ । ମନେପଡ଼େ, ଜଣେ ତରଣୀନାଥ ଆଉ ଜଣେ ଶ୍ୟାମ ବେହୁରିଆ ଲାଞ୍ଚ ପଇସା ନ ମିଳିବା ଯାଏଁ ଲୋକଙ୍କୁ ଦଉଡ଼ାଇ ଦଉଡ଼ାଇ ଚପଲ ଘୋରେଇ ଦେଉଥିଲେ । ସେମାନେ ଏତେ ଲାଞ୍ଚୁଆ ଥିଲେ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ନାଁରେ ଅଫିସ୍ କାନ୍ଥ ବାଡ଼ରେ ଟିସଣୀ ସବୁ ବାହାରିଲା; ହେଲେ ସେମାନଙ୍କର କୋଉ ନାଁ ଥିଲା ଯେ ବଦନାମ ସେମାନଙ୍କୁ କାଟିବ । ସବୁଠୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗେ ସେଇମାନେ ସରକାରଙ୍କର ଗେହ୍ଲାପୁଅ ସାଜି ଆଠ ଦଶ ବର୍ଷ କାଳ ପୁନଃ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଲେ ।

ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁର ବ୍ୟବଧାନରେ ଜୀବନ କେତେ ସୀମିତ । ଯା'କୁ ବୁଝିବାକୁ ଯେଉଁ ସୂକ୍ଷ୍ମ ହୃଦୟର ନିବୁଜ ଝରକାଟିକୁ ଖୋଲିବାକୁ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ଶକ୍ତି ଟିକକ ଆବଶ୍ୟକ ତାହା ତ ଏ ବସ୍ତୁବାଦୀ ଜୀବଜଗତରେ ମିଳିବା କ୍ବଚିତ୍ । ଏ ଶିକ୍ଷା ପାଇବାକୁ ଯେଉଁ ସଦ୍‌ଗୁରୁର ଆବଶ୍ୟକତା ରଖେ ସେ ଗୁରୁ ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ଓ ହାତ ପାପୁଲିରୁ

ସରୁବାଲି ସବୁ ଖସିଗଲା ପରି ଜୀବନ ବି କେତେବେଳେ ସରିଯାଇଥିବ ଜଣାପଡ଼ିବନି । ସାରା ଦୁନିଆରେ ହାତଯାଉ ହେଇ ଅହରହ ଲୋକଗୁଡ଼ାଏ ସିନା ମିଳିଯିବେ, ହେଲେ ମଣିଷ କାହାନ୍ତି ? ସଂସାରରେ ମନ୍ଦ ଦୂଷିତ ବାତାବରଣ ଆଜି ଯେମିତି ଅଣାୟତ ହେଇଯାଇଛି । ବସ୍ତୁ ଚିନ୍ତାରେ ମଣିଷ ନିରୁପାୟ । ସ୍ୱାର୍ଥ ହିଁ ସର୍ବସ୍ୱ ।

ସୋମନାଥ ହେଜିଛନ୍ତି । ଭଲଭାବେ ଲୋକ ଚରିତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ, ବାଧାବନ୍ଧନ, ଘାତ ପ୍ରତିଘାତ, ବ୍ୟଥା ବେଦନାକୁ ସହିସହି ସମାଜକୁ ଚିହ୍ନିଚିହ୍ନି ଜଣେ ନିଦା ବ୍ୟକ୍ତିଟିଏ ହେବାକୁ ଯାଇ ସେ ଅଧୁନା ନିରବଦ୍ରଷ୍ଟାଟିଏ ହୋଇଯାଇଛନ୍ତି ଅବସର ନେବା ପରେ ପରେ । ସେଥର ସୁଲୋଚନା ଅଡ଼ିବସି କହିଲେ—ଆହେ ! ତମେ ଅବସର ନେବ ଚାକିରିରୁ । ଆଉ ବର୍ଷେ ରହିଲା— ରହିବା କୋଉଠି । ଏଇ ରାଜଧାନୀରେ ଘରଖଣ୍ଡେ କରି ମୁଖ ଗୁଞ୍ଜିବାକୁ ଟିକେ ଚିନ୍ତାକର ।

ହଁ, ତ ।

ଛାତିଟା ଭିତରେ ଚାଉଁଳିନା ସୁଲୋଚନାଙ୍କ ଆକ୍ଷେପ ଅଚନାକ ଧଡ଼ କରି ବାଜିଗଲା । ଅନେକ ବର୍ଷ ତଳେ ରାଜଧାନୀଠୁ ବେଶ୍ ଦୂରରେ ବନ୍ଧୁମାନେ କହି ଖଣ୍ଡେ ଛୋଟ ଜାଗାଟିଏ କିଣେଇ ଦେଇଥିଲେ । ରାଜଧାନୀ ସୀମା ସରହଦ ଚାହୁଁ ଚାହୁଁ ବଢ଼ି ଯିବାରୁ ଜାଗାର ସ୍ଥିତି ଓ ଚାହିଦା ବେଶ୍ ବଢ଼ିଯାଇଥାଏ ଏ ମଧ୍ୟରେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଯେ ଏକା ଏକା ଏମିତି ଘର ତିଆରି କାମରେ ନିଜକୁ ନିଯୋଜିତ କରିବେ ଭାବିବା ବେଳକୁ ଦେହ ଶୀତେଇ ଯାଉଥିଲା ତାଙ୍କର । ଜୀବନର ଚଲାପଥରେ ଏକା ଏକା ଚାଲିଆସିଛନ୍ତି ଏ ଅବଧି । ହେଲେ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବାକୁ ଯେଉଁ ଘରଟିଏ ତିଆରି ହେବ ତା’ ତ ସେ ନିଜେ ଏକା କରିଦେବେ ନାହିଁ, ଦରକାର ଆର୍କିଟେକ୍ଟ, ଇଞ୍ଜିନିୟର, କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର, ମିସ୍ତ୍ରି ମୂଲିଆ ଆଉ ଗୋଡ଼ି ସିମେଣ୍ଟ ଠୁଁ ଇଟା ଇତ୍ୟାଦି... କେତେ କ’ଣ, ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କେତେ ଜିନିଷ ।

ଯାହାହେଉ ସୁଲୋଚନା ଟିକିଏ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳେଇ ଠିକ୍ କଲେ ତାଙ୍କ ଗାଁ ପାଖର ଜଣେ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର । ଦରଦାମ୍ ତୁଟିଲା ପରେ— ଚିହ୍ନା ଥିବାରୁ ମୌଖିକ ଭାବରେ କାମ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଖୁବ୍ ନିଷ୍ଠାରେ କାମ କଲା— ସରଳ ବିଶ୍ୱାସୀ ସୋମନାଥ ସିନା ବିଶ୍ୱାସରେ କାମଟା ସେ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରକୁ ଦେଇଦେଲେ ହେଲେ ସେ ପ୍ରତି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଠକେଇର ଶିକାର ହିଁ ହେଲେ । କାମ ନେଲା ବେଳର ଚେହେରା ଓ ବ୍ୟବହାରରେ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟରର ବହୁରୂପୀ ଆଚରଣ ଦେଖିଦେଖି ସୋମନାଥ ମନେ ମନେ

ଅଶାନ୍ତି ହେଇ ଚିନ୍ତାରେ ଝଡ଼ିଗଲେ— ପାଣି ସୁଅ ପରି ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଇଯାଉଥିଲା । ତାଙ୍କ ମନ ଅନୁଯାୟୀ କାମ ହେଉ ନ ଥିବାରୁ ବିରକ୍ତିଭାବ ଯେତେ ଚାପିଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ମୁହଁରେ ବାରି ହେଇଯାଉଥାଏ— ଭାବୁଥିଲେ ଜୀବନଯାକ ସତ୍ୟ ଓ ନ୍ୟାୟରେ ଚାଲି ଚାଲି ସଦାଚାର ହେତୁ ରକ୍ତ ନିଗାଡ଼ି ଯାହା ରୋଜଗାର କରିଥିଲେ ସବୁ କ'ଣ ଏଇ ଖଣ୍ଡ ତକାୟତଙ୍କୁ ଦେଇ ନିଜେ କାଙ୍ଗାଳ ହେଇଯିବେ । ହାଏରେ ଏ ଦୁନିଆ ଲୋକଗୁଡ଼ା, ଖାଲି ଠକିବାରେ ଓଷ୍ଟାଦ୍- ଏ ଶିକ୍ଷା କ'ଣ ଏମିତି ଯୋଉ କାନ୍ଧରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇ ଉପରକୁ ଉଠାଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ ଦିଏ ସେଇ କାନ୍ଧକୁ ପ୍ରଥମେ ଠେଲି ଗୋଇଠା ମାରି ନିଜେ ବଡ଼ ହେଇଯିବାର ନିଶାର ସ୍ୱପ୍ନରେ ମଡ଼ୁଆଲା ହେଇଯିବା ପାଇଁ କେବଳ ପ୍ରୟୁକ୍ୟ ଆଉ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ନା- କାମ ସେ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ଠୁ ଅଧାରୁ ଛଡ଼େଇ ହେଉଛି ନା ଘର କାମ ସରୁଛି । ଅଧାପଡ଼ିଆ ହେଇ ସବୁ କାମ ପଡ଼ିଛି— ସରିବା ନା ଧରୁନି- ଖର୍ଚ୍ଚ ବଢୁଥାଏ- ପଇସା ରାତିମତ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ନେଇ ଚାଲିଥାଏ- ଆଜି କରିବି କାଲି କରିବି ହେଇ ଦିନ ଗଡ଼ିବା ଭିତରେ ସୋମନାଥଙ୍କ ସରକାରୀ ଚାକିରି ମଧ୍ୟ ସରିଯାଇଥାଏ ।

ସୋମନାଥଙ୍କ ଚିନ୍ତାର ଖିଅ କେତେ କୁଆଡ଼େ ଲଟେଇ ଯାଉଥାଏ । ପୁଅ ଦିନେ ହେଲେ ବିଦେଶରୁ ଘର କେତେ ବାଟ ଗଲା, କେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲାଣି— ଆଉ କେତେ ଆବଶ୍ୟକ ହେବ ଆଦୌ ଫୋନ୍‌ରେ ପଚାରେନାହିଁ ।

ସୋମନାଥଙ୍କ ଯାହା ସଂଚୟ, ଅବସର ପରେ ଯାହା ବି ମିଳିଲା ଘର ତିଆରିରେ ଲାଗିଯାଉଥାଏ ।

ସକାଳୁ ଘର ପାଖକୁ ଯିବେ ଯେ ଫେରୁ ଫେରୁ ବିଳମ୍ବିତ ରାତି । ଖିଆପିଆରେ ସମୟ ରଖି ହେଲାନି । କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର, ମୁଲିଆ, ମିଷ୍ଟିଙ୍କ କାମ ଜଗୁ ଜଗୁ ଖୁବ୍ ମୂଲ୍ୟବାନ ସାମଗ୍ରୀ ବି କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟର ହାତ ସଫେଇ କରି ନେଉଥିଲା । ପୋଲିସ୍ ବାଲାଏ ଅନୁସନ୍ଧାନ ନାଁରେ ଫ୍ୟକ୍ଟସ୍ ଟୁ ବଟ୍ ନୋ କ୍ଲୁ ଲେଖି ଧାର ହେଇ ବସିପଡ଼ିଲେ ।

କପାଳରେ ସିନା କର ମାରିଲେ ସୋମନାଥ କିନ୍ତୁ କାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ପଦେ କହିବାକୁ ତାଙ୍କର ସାହସ ନ ଥିଲା । ନିଜ କମେଇ ପଇସାର ଅସବ୍ ବିନିଯୋଗ ହେଇଯାଉଥିବାରୁ ଦୁଃଖ ଆଉ ପରିତାପରେ ମନମାରି ବସି ଗୁମୁରି ଗୁମୁରି ଦୁଃଖ ସବୁକୁ ନିଜ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ହଜମ କରିନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ତ୍ୟାଗ, ସାଧନା, ଶ୍ରମ ନିଷ୍ଠା ଓ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ଉପାର୍ଜନ ତାଙ୍କ ଜୀବନ ପୃଷ୍ଠାରେ ଖାଲି ଅକ୍ସୁହା ଇତିହାସ

ହେଉଗଲା ଓ ରହିଯିବ ମଧ୍ୟ । କିଏ କାହିଁକି ଏ ନୈରାଜ୍ୟଜଡ଼ିତ ବେଦନାଭରା ଉଦାସ ଜୀବନର ଅଲୋଡ଼ା ପୃଷ୍ଠାକୁ ଓଲଟାଇ ମନକୁ କଷ୍ଟଦେବ ? ମନର ସୁସ୍ଥତା ତତ୍ତ୍ୱକୁ କାହିଁକି ସିକ୍ତ କରିବ ? ମନସ୍ଥାପ... ଅଜସ୍ର ନିରବ ମନସ୍ଥାପ କେବଳ ।

ଅନ୍ତର ତଳର ବ୍ୟଥା, ଯନ୍ତ୍ରଣା ଓ ଦୁଃଖକୁ ବାଣ୍ଟିବାକୁ ଏତେ ବଡ଼ ଦୁନିଆରେ କେହି ମିଳନ୍ତିନାହିଁ । ଧୀରେ ଧୀରେ ମନର ସରସତା ହର୍ଷ ଲିଭିଲିଭି ଆସେ । ଶରୀର ଭିତରେ ବେଦନା କେବଳ ବୁଝେ ଅନୁଭବ ଚିନ୍ତା ଓ ଚେତନା ଦିବ୍ୟ ଅନୁଭବର । ଅନ୍ତର ଖୋଲି ବ୍ୟର୍ଥତାର ଚିହ୍ନକୁ ପ୍ରକାଶ କରିଦେବା ହିଁ ନିର୍ବୋଧତା । ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଆହ୍ୱାନକୁ ସାମ୍ନା କରିବାରେ କପଟତା ବା ଛଳନାର ଆଶ୍ରୟ ସୋମନାଥ କେବେ ବି ନେଇନାହାନ୍ତି । ସରକାରୀ ବଙ୍ଗଳାକୁ ଛାଡ଼ିଦେବା ପରେ ସୁଲୋଚନାଙ୍କ ସହ ସେ ଅର୍ଦ୍ଧନିର୍ମିତ ନିଜ ଘରକୁ ଚାଲିଆସିଛନ୍ତି । ସମସ୍ତ ବିଧବନ୍ଧ କର୍ମଜଞ୍ଜାଳ ଓ ବନ୍ଧନରୁ ମୁକ୍ତିପାଇ ସେ ଆଜି ମୁକ୍ତ ବିହଙ୍ଗ ।

ପାଖ ସୋଫା ଉପରେ ବସିଲେ ସୁଲୋଚନା । ଆଶ୍ୱସ୍ତିର ନରମ ହାତ ସୋମନାଥଙ୍କ କପାଳକୁ ଅନେକ ଦିନରୁ ସୁଲୋଚନା ଛୁଇଁ ନ ଥିଲେ ।

ହଠାତ୍ ତଳ ଘରୁ କଲିଂବେଲଟି ବାଜି ଉଠିଲା ।

ସୋମନାଥ ଉଠିବା ପୂର୍ବରୁ ସୁଲୋଚନା ବାଲକୋନିକୁ ଚାହିଁ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ିଲେଣି, ପଛେ ପଛେ ସୋମନାଥ ।

ଅଜଣା ଅପରିଚିତ ଦୁଇଜଣ ନିଜ ନିଜର ପରିଚୟ ଦେଇ କହିଲେ, ଏଇ ଘରଟି ଜାଗା ସହ ସେମାନଙ୍କ ନାଁରେ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ଦାସ ଗତ ମାସରୁ ବିକ୍ରି କବଲା କରିସାରିଲେଣି । ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଘର ଖାଲି କରିବାକୁ ହବ ତୁରନ୍ତ । ହେଲ ଦେଖନ୍ତୁ । କବଲାଟି ଥର ଥର ହାତରେ ସୋମନାଥ ପୁଅ ଶ୍ରୀମନ୍ତର ଦସ୍ତଖତକୁ ବାରମ୍ବାର ଦେଖି ଚାଲିଥିଲେ ।

ସତେ ଯେମିତି ପାଦ ତଳର ମାଟି କେଉଁ ଅଥଳ ତଳକୁ ଧସିଯାଉଥାଏ । ସୁଲୋଚନାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଉପରୁ ଆକାଶ ଯେମିତି ଛିଣ୍ଡିପଡୁଥାଏ ।

ଖୁବ୍ ଅନୁନୟ ବିନୟ ହେଇ ଦଶ ବାର ଦିନ ସମୟ ମାଗିଲେ ଘର ଖାଲି କରିବାକୁ । ପୁତ୍ର ସ୍ନେହରେ ଶ୍ରୀମନ୍ତ ନାଁରେ ଜମି କିଣି ଘର କରିଥିବାର ମୋହ ଓ ଧକ୍କାକୁ ସହି ନେବାକୁ ଛାତିକୁ ପଥର କରି ଦେଉଥିଲେ ସୋମନାଥ । ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଆକାଶରେ ନୂଆ କରି ତେଣା ଲଗା ପକ୍ଷୀଗୁଡ଼ାଏ ଫୁରୁଫୁରୁ ହୋଇ ଉଡ଼ିଯାଉଥିଲେ ।

ଶେଷ ସ୍ମୃତି

ଘର ଛାଡ଼ିବା ଚାରି ମାସ ଚାରି ଦିନ ହେଇଗଲାଣି । ସେଥିରୁ ଅଧେରୁ ବେଶାଦିନ ବିତିଛି ରେଳଯାତ୍ରାରେ । ଦକ୍ଷିଣ ଭାରତ ସାରି ନିରଞ୍ଜନ ଓ ନିଳିମା ଏବେ ଉତ୍ତର ଭାରତରେ । କାଶୀ ବୃନ୍ଦାବନ ମଥୁରା ପରେ ସେମାନେ ଏବେ ଗୟାରେ ।

ଦିନ ତମାମ ଏ ମନ୍ଦିରରୁ ସେ ମନ୍ଦିର ମଠ ବାଟଘାଟ ଜନଗହଳି ବୁଲୁବୁଲୁ ସିନା ସମୟ ପାରଦ ପରି ସରିଯାଏ ହେଲେ ରାତି ଆସିଲା ବେଳକୁ ଅନ୍ଧାରରୁପୀ ବିଷାଦର କଳାକାଳିମା କେତେଆଡୁ ମାଡ଼ି ନିଳିମାଙ୍କୁ ଏମିତି କାବୁ କରିଦିଏ ଯେ ନିରଞ୍ଜନ ପାଖରେ ରହି ତାଙ୍କୁ ଯେତେ ବୁଝାଇଲେ ବି ନିଳିମା ସବୁ ବୁଝି କିଛି ନ ବୁଝିଲାପରି ନୀରବ ରୁହନ୍ତି । ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅର ଆଦୁହତ୍ୟାଜନିତ ମୃତ୍ୟୁକୁ ସେ କେମିତି ପାସୋରି ଦେବେ ।

ନୀରବ, ନିଷ୍ଠୟ ଓ ନିର୍ଜୀବ ପରି ସେ ନିରଞ୍ଜନଙ୍କୁ ଜୁଲୁ ଜୁଲୁ କରି ଖାଲି ଚାହାନ୍ତି । ନିଦ ଆସେନି ଆଖିକୁ ।

କାହିଁକି ଏ ସମୟରୁତା ଚଞ୍ଚଳ ଚଞ୍ଚଳ ହେଇ ସରି ଯାଉନି— ବଞ୍ଚିବାର ଦୁକ୍‌ଦୁକ୍ ଜୀବନର ଚିତ୍ତି କାହିଁକି ବନ୍ଦ ହେଇଯାଉନି । ନିଜକୁ ଧିକ୍କାର କରନ୍ତି ମନେ ମନେ ।

ନିଳିମାଙ୍କ କପାଳ ଉପରେ ହାତ ରଖିଲେ ନିରଞ୍ଜନ, କହିଲେ— ନିଳିମା !

ହଁ... ନରମ କ୍ଷୀଣ ଶ୍ବାସ ପ୍ରଶ୍ବାସ ।

କେତେଦିନ ପାଇଁ ଏ ସଂସାର ? କିଏ କାହାର ? ଏଇ କେଇ ଦିନ ଭିତରେ—

ତମେ ଶୁଖି କଳାକାଠ ପ୍ରାୟ ଦିଶିଲଣି— ନିଜ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ କଥା ଟିକେ ଭାବ । ନିଳିମା କିଛି କହିଲେନି । କାଳିକି ବର୍ଷ ପୂରିବ । ନିଲୋତ୍ପଳର ବର୍ଷ ପୂରିଆଣି ଶ୍ରାବ୍ଧ ଦିବସ । ସବୁ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଠିକ୍‌ଠାକ; ଶ୍ରାବ୍ଧ ଲାଗି ଜିନିଷ ପଣ୍ଡିତ ମହାଶୟ ଯୋଗାଡ଼ କରିଦେଇଛନ୍ତି । ଆମକୁ ଅଟୋରେ ବାଇଣି କିଲୋମିଟର ଖୁବ୍ ଭୋଅରରୁ ଯିବାକୁ ହେବ । ଆମ ସାଙ୍ଗରେ ଶ୍ରାବ୍ଧ କରିବା ପଣ୍ଡିତ ଓ ତାଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଯିବେ ।

ମୁହଁ ଖୋଲିଲେ ନିଳିମା— ମୁଁ ଶୁଣିଲି ଫଲ୍‌ଗୁ କୁଳରେ ଶ୍ରାବ୍ଧ ଓ ପିଣ୍ଡଦାନ କାର୍ଯ୍ୟ ହୁଏ ତାହା ତ ଏଠୁ ଅଳ୍ପ ବାଟ । ନା... ସ୍ବାଭାବିକ ମୃତ୍ୟୁର ଶ୍ରାବ୍ଧ କର୍ମ ସେଇଠି ହୁଏ । ଦୁର୍ଘଟଣା ଜନିତ କି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିର ଶ୍ରାବ୍ଧ କ୍ରିୟାକର୍ମ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ସ୍ଥାନ ଭିନ୍ନ ।

ଶୁଣିଲାବେଳୁ ନିରଂଜନଙ୍କ ମନ ଭିତରେ ଅହେତୁକ ଭୟ ଓ ଆଶଙ୍କା । ନିଳିମାଙ୍କୁ ତ ନ କହିଲେ ନ ଚଳେ । ଯେମିତି ଯାହା ଯେତେ କଷ୍ଟ ହେଲେ ବି ନିଲୋତ୍ପଳ ଆତ୍ମାର ସନ୍ତତି ଲାଗି ଏତିକି ନ କଲେ ସେମାନଙ୍କର ମନ ବୁଝିବ ନାହିଁ । ଦୁହେଁ ଭାବିଥିଲେ ପୁଣ୍ୟ ଭୂମି ଏଡ଼େ ବଡ଼ ଦେଶରେ ବୁଲୁବୁଲୁ ହୁଏତ କେହି ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବେ ମିଳିଯିବେ ଯିଏ କି ତାଙ୍କ ଦୁଃଖ ବିମୋଚନରେ ଟିକିଏ ଆଶ୍ବାସନା ଦେବେ ଅନ୍ତତଃ ପ୍ରକୃତିର ଅନୁପମ ଦୃଶ୍ୟରାଜିକୁ ଦେଖିଦେଖି ତାଙ୍କ ଅପରିମିତ ପୁତ୍ରଶୋକର ଦୁଃଖକୁ ଟିକିଏ ଭୁଲିବେ କିନ୍ତୁ ନିଲୋତ୍ପଳର ସ୍ମୃତି ଯେତେ ଭୁଲିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ସେତେ ବେଶି ବେଶି ତା ଜୀବନର ଘଟଣା ପ୍ରବାହ ସବୁ ଯେମିତି ଏମାନଙ୍କୁ ମାଡ଼ି ବସିଛି ।

ପଣ୍ଡିତେ ଜୋର୍ ଦେଇ କହିଛନ୍ତି । ବହୁ ଉଦାହରଣ ମଧ୍ୟ ଦେଇ କଥାର ସତ୍ୟତା ଉପରେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି— ଶ୍ରାବ୍ଧ ପରେ ପୁଅର ଆତ୍ମା ଏ ଭବରାଜା ଭୂମିରୁ ଦୂରେଇଯିବ । ତା’ର ଆତ୍ମା ତୁମ କାନ୍ଧରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଯିବ । ଆଉ ବେଶୀ ସ୍ମରଣକୁ ଆସିବନି— କଷ୍ଟ କମିଯିବ— ମନ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ରହିବନି— ଆପେ ଆପେ ମନ ଧୀରେ ଧୀରେ ବୁଝିଯିବ । ଦେଖିବ ! ଆଗକୁ ଚଳାପଥ ତୁମର କଣ୍ଠକିତ ହେବନି— ଦୁଃଖର ଦିନ ଅପସରି ଯିବ ।

ଏ ସଂସାରରେ କିଛି ସ୍ଥାୟୀ ନୁହେଁ— ଦୁଃଖ ବି— ହଠାତ୍ ନିରଞ୍ଜନଙ୍କ ପାଟି ଉପରେ ନରମ ପାପୁଲିକୁ ଆଣି ଥୋଇ ଦେଲେ ନିଳିମା । ଆଉ କହିବାକୁ ଦେଲେନି— କହିଲେ— ‘ଆମ ଅନ୍ତେ ନିଲୋତ୍ପଳ ହୁଏତ ବଞ୍ଚୁଥିଲେ ଆମକୁ ଶ୍ରାବ୍ଧ ତର୍ପଣ ଦେବାକୁ ଏଇଠିକି ଆସିଥାଆନ୍ତା ହେଲେ ବିଧିର ବିତ୍ତମନା ଆମେ ଆସିଲେ ତା’ ଶ୍ରାବ୍ଧ ପାଇଁ ।’

ପଣ୍ଡିତଙ୍କ କଥାରେ ସତ୍ୟତା ଥାଇପାରେ— ହେଉପକ୍ଷେ ଯେତେ ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଅବସାଦ ଓ ଦୁଃଖ ପୁଅ ସେମିତି ଅଶରୀରୀ ଭାବରେ ଆମ ପାଖେ ପାଖେ ଥାଉ । ଶୀତ ରାତିରେ ଡତଲା ପଞ୍ଜରା ଥରା ଦୀର୍ଘଶ୍ବାସ ଛାଡ଼ିଲେ ନିଳିମା— ନା... ନା... ଆମେ ଶ୍ରାବ୍ଧ ଦବାନି...

ରାତି ବେଶି ହେତୁ ନିରଂଜନଙ୍କ ଆଖି ଲାଗି ଯାଇଥିଲା ସେତେବେଳକୁ । କିନ୍ତୁ ଶୋଇ ପାରି ନ ଥିଲେ ନିଳିମା ।

ଆଗାତି ଭିତରୁ ଖୁବ୍ ଯତ୍ନରେ ସାଇତି ଥିବା ନିଲୋତ୍ପଳର ଡାଇରାଟିକୁ କାଢ଼ିଲେ— ଯେଉଁଟା ପୋଲିସ୍ ତା'ର ସିଲ୍ଲୁର ଲିଷ୍ଟରେ ରଖିଥିଲା— କେଶ୍ କ୍ଲୋଜ୍ ପରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଡାଇରାଟିର ଜିରକ୍ କପିଟି ରଖି — ନିଳିମାଙ୍କ ଆକୁଳ ମିନତିକୁ ଦେଖି ଅରଜିନାଲ ନିଲୋତ୍ପଳର ହାତଲେଖା ଡାଇରାଟିକୁ ପୋଲିସ୍ ଫେରେଇ ଦେଇଥିଲା ।

ନିଲୋତ୍ପଳ ନାମକରା ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର ଥିଲା— ଡାକ୍ତରୀ ଡିଗ୍ରୀରେ ସ୍ପର୍ଷପଦକ ପାଇଥିଲା ଓ ପ୍ରଥମ ସିଲେକସନ୍‌ରେ ପିଜି କରିବାକୁ ଦିଲ୍ଲୀ ଯାଇଥିଲା— ରହିବା ଲାଗି ହଷ୍ଟେଲ ମିଳିଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦେବପ୍ରସାଦ ଓ ମଧୁଲିତା ଏମ୍ବ ନିକଟରେ ବଡ଼ ପ୍ଲଟଟିଏ କିଣି ରହୁଥିବାରୁ ନିଲୋତ୍ପଳ ହଷ୍ଟେଲରେ ନ ରହି ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ରହିଯିବାକୁ ତାଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ କରିଥିଲେ । ତା'ଛଡ଼ା ହଷ୍ଟେଲ ଅପେକ୍ଷା ନିଜ ଘର ପରି ରହି ନିରୋଳାରେ ପଢ଼ାପଢ଼ି କରିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା ରହିବନି— ନିଲୋତ୍ପଳ ଲୋକାଲ୍ ଗାର୍ଡ଼ଆନ୍ ହେଇ ସେମାନେ ଗାଇଡ୍ କରିପାରିବେ ।

ଦିନ ଥିଲା ଦାମନଯୋଡ଼ିରେ ଟେକ୍‌ନିକାଲ ଏକ୍ସପର୍ଟ ଭାବରେ ଦେବପ୍ରସାଦ ଓ ମଧୁଲିତା ଡେପୁଟେସନ୍‌ରେ ଆସି ଦୁଇବର୍ଷ ଡାକ୍ତରି କ୍ୱାର୍ଟରରେ ହିଁ ରହୁଥିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ନିଲୋତ୍ପଳ ସେକେଣ୍ଡାରୀ କୋର୍ସରେ ଆଡ଼ମିଶନ ନେଇଥିଲା । ଦେବପ୍ରସାଦ ଓ ମଧୁଲିତାଙ୍କୁ କ୍ୱାର୍ଟର ମିଳିଥିଲେ ବି ନିରଂଜନ ଓ ନିଳିମାଙ୍କ କ୍ୱାର୍ଟରରେ ରହି ବେଶ୍ ହସ ଖୁସି ଆନନ୍ଦରେ ଦିନ କାଟିଥିଲେ ଏମାନେ— ତେଣୁ ନିଳିମା ହଷ୍ଟେଲ ଅପେକ୍ଷା ନିଲୋତ୍ପଳକୁ ଦେବପ୍ରସାଦଙ୍କ ଘରେ ରହିବାକୁ ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରି ବାପା ମାଆ ଉଭୟେ ଦିଲ୍ଲୀରେ ଛାଡ଼ି ଆସିଥିଲେ ନିଲୋତ୍ପଳକୁ । ମଧୁଲିତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଝିଅ— ନର୍ସରୀ କ୍ଲାସ୍‌ରେ ପଢ଼େ— ଦେବପ୍ରସାଦଙ୍କୁ କମ୍ପାନୀ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପାଇଁ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିଛି ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆ— ବର୍ଷରେ ଥରେ ଦି' ଥର ଆସନ୍ତି ନିଜ ଦେଶକୁ । ତୁପ୍ଲେସ ଘରଟିର ତଳ ମହଲା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଖାଲି— ଭଡ଼ା

ଦେବା ସପକ୍ଷରେ ମଧୁଲିତା ନୁହେଁ— ଅଜ୍ଞାନିକାଟିରେ ତିନୋଟି ଲୋକର କାରବାର—
ଅଧିକ ଅର୍ଥର ଆବଶ୍ୟକ ନାହିଁ— ନିକଟରେ ଚାକିରିରୁ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଅବସର ନେଇ
ସାରିଛନ୍ତି ମଧୁଲିତା ।

ଡାଇରାଟିର ପୃଷ୍ଠା ଖୋଲିଲେ ନିଳିମା । ଡାକ୍ତରୀ ବିଦ୍ୟାରେ ଜଣେ ମେଧାବୀ
ଛାତ୍ର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ନିଲୋତ୍ପଳର ଓଡ଼ିଆ ଅକ୍ଷର ଭାଷାଜ୍ଞାନ ଓ ସ୍ୱାଭିମାନ ଦେଖି
ଅନେକ ବିସ୍ମିତ ହେଇଥାଆନ୍ତି— ନିର୍ଭୁଲ ସୁନ୍ଦର ହସ୍ତାକ୍ଷର ତା’ର । ମନେ ପଡ଼ିଗଲା
ନିଲୋତ୍ପଳର ଶୈଶବ— ପାଖେପାଖେ ରହି ମା’ ଭାବରେ ସେ ନିଲୋତ୍ପଳକୁ ଗୋଡ଼େ
ଗୋଡ଼େ ଜଗିଛନ୍ତି— ନିଜ ମାତୃଭାଷାକୁ କିପରି ଉଚ୍ଚ କରିବାକୁ ହେବ ସେ ମୂଳରୁ
ପ୍ରେରଣା ଦେଇଥିଲେ । ଯାହା ସେ ମାଆ ଭାବରେ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ ତାହା ପରବର୍ତ୍ତୀ
ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷାରେ ଶିକ୍ଷକ କି ଶିଷ୍ୟଯିତ୍ରୀ ପାରି ନ ଥିବାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଚିତ୍ର ନିଲୋତ୍ପଳ ନିଜେ
ସ୍ୱୀକାର କରିବା ଓ ବାପା ନିରଂଜନକୁ କହିବା ଶୁଣିଲେ ଅଧ୍ୟାପାଠୋଇ ନିଳିମାଙ୍କ
ଛାତି ପୁରି ଉଠେ ।

ଆଖି ଲାଗିଲା ଡାଇରାଟିର ଗୋଟିଏ ଉକ୍ତିଠାରେ

“ହସ୍ତି ଚଲେ ବଜାର ମେଁ ଭୁକେଁ ହଜାର

ସାଧୁଓଁ କା ଦୁର୍ଭାବ ନହୀ ଜେମା ନିନ୍ଦେ ସଂସାର ।”

ଏ ପଂକ୍ତି ତୁଲସୀଜୀଙ୍କର— ‘ମୋର ବିଶ୍ୱାସ ମୋ ପାପ, ମୋ କାଳିମା ଦିନେ
ନା ଦିନେ ଅମୃତରେ ପରିଣତ ହେବ— ମୋର ପ୍ରତି ଅଶୁ ଲିତା ଦେହରେ ମିଶିଛି—
ଲିତା ବିନା ମୋ ଜୀବନ ଅଧୁରା— ସତ୍ତା ମୋର ନାହିଁ— ଲିତା ପାଇଁ ସବୁ ନିନ୍ଦା ହଜମ
କରିନେବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।’

ପୂର୍ବ ପୃଷ୍ଠା ପଢ଼ିଲେ—

ଡର ଆଉ ଭୟ ମତେ ସଂକୁଚିତ କଲାବେଳେ ମୁଁ ଲଜ୍ଜାରେ ମୁହଁ ତଳକୁ କରି
ଦେଉଥିଲି ମଧ୍ୟ ଲିତା ଆଖି ପାଖରେ— ତାଙ୍କର ପତଳା ପରିଧାନ ଭିତରେ ମାଂସଳ
ତରଙ୍ଗରେ ପରିପ୍ରକାଶ— ଚଳଚଞ୍ଚଳ ନର୍ତ୍ତକୀର ମଧୁର ଚପଳ ଛନ୍ଦ— ଗଭାରେ
ସଦ୍ୟଫୁଟା ରଜନୀଗନ୍ଧାର ଜୁଡ଼ା— ଝିମ୍‌ଝିମ୍ ହେଇ ଅରିଗଲା ମୋର ସର୍ବାଙ୍ଗ ।

ମଧୁଲିତା କହିଲେ— ମତେ ତମେ ଆଉ ନିଳ ! ମଧୁ ଆଖି ଡାକିବନି, କେବଳ
ଡାକିବ ଲିତା । ହେଲା, ପ୍ରୋମିଜ୍ । ବ୍ଲୁଉଜ୍‌ର ସବୁ ବୋତାମ ମୁକୁଳା— ଶାଢ଼ି ଉଠିଆସିଛି—

ଆଶୁ ଉପରକୁ— ଅସଜଡ଼ା ଲୁଗାକୁ ସେ ସଜାଡ଼ୁନାହାନ୍ତି— ବାହୁ ବିସ୍ତାର କରି ମତେ ଉଷ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ— ନାକରେ ମୋର ଲିତାଙ୍କ କେଶ ତୈଳର ସୁଗନ୍ଧ ଆଉ ଅବୟବର ଅତର ବାସ୍ନା ମତେ ଉତ୍ତାଳ କଲା— ନାଭିମଣ୍ଡଳରୁ ସ୍ତନଯୁଗଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ଦେହର ଉପରୁ ତଳ ଯାଏଁ କି ଉଷ୍ମତା— ଆଖି ମୁଦି ହେଇଗଲା ଶଙ୍ଖ ଭଳି ଶୁଭ୍ର ମସୃଣ ଦେହଟି ତାଙ୍କର ମୋ ଉପରେ ଉଜାଡ଼ି ହେଇପଡ଼ିଲା— ଆଃ... କି ଶାନ୍ତି— ଆନନ୍ଦ...

ଆଗକୁ ଆଉ ପଢ଼ିଲେନି ନିଳିମା, ଅନ୍ୟ ଏକ ପୃଷ୍ଠାକୁ ଗଲେ ।

“ବେଳେ ବେଳେ ମୋର ବିପନ୍ନ ବିବେକ ମତେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି କରେ । କିନ୍ତୁ ଲିତା କୁହନ୍ତି—

ହୃଦୟର ଆଦିମ କ୍ଷୟନ କେବେ ହେଲେ ପାପ ନୁହେଁ, ନିବିଡ଼ ଭାବେ ଭଲ ପାଇବା । ଶାଶ୍ୱତ ପ୍ରେମ ବଡ଼ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏଥିରେ ଡରିବାର ନାହିଁ, ଆମ ପାଖରେ କେହି ନାହିଁ । ଦେବପ୍ରସାଦ ତା’ ନୁଆ ନୁଆ ବିଦେଶୀ ଲଳନାମାନଙ୍କ ସହ ବେଶ୍ ଖୁସିରେ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରୁଛନ୍ତି । ପାଖରେ ଆମର କେହିନାହିଁ । ନିରୋଳ-ନିର୍ଜନ-ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ଆମେ ଦୁହେଁ, ଅତି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବେ ଆମେ ମିଶିବା, ଜୀବନ ଥିବାଯାଏଁ । ମୁଁ ଦେବପ୍ରସାଦଙ୍କୁ ଡାଇଭର୍ସ ଦେଇଦେବି, ତୁମେ ! ନିଳ ! ତମ ବାପା ଓ ମା’ଙ୍କ ଠାରୁ ସ୍ୱାକୃତି ନେଇଆସ । ଆଜି ଆମେ ଯେଉଁ ସ୍ଥିତିରେ ଉପନୀତ ହେଲେଣି, ଆମେ କେହି କାହାଠାରୁ ଅନ୍ତର ହୋଇ ପାରିବାନାହିଁ । ଯୁ କ୍ୟାନ ବି ଆଜ୍ ଫ୍ରି ଆଜ୍ ଏନିଥିଙ୍ଗ । ତାଙ୍କ ପତଳା ପରିଧାନ ଭିତରେ ମାଂସଳ ତରଙ୍ଗର କ୍ଷୀଣ ପରିପ୍ରକାଶ ଦେଖି ମୋର ସ୍ୱାୟତ୍ତତ୍ୱ ଚଳଚଞ୍ଚଳ ହେଇଯିବା ବେଳେ ଏକ ଅଜଣା ଭୟରେ ମୋ ପୌରୁଷ ତରଳି ଯାଉଥିଲା । ବଜ୍ର ପଡ଼ିଲା ପରି ମୁଣ୍ଡ ଘୁରି ଯାଉଥିଲା । କେମିତି ବାପା ମା’ଙ୍କୁ କହି ରାଜି କରେଇବି...

ଲିତା ବୁଝିଗଲା ମୋର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା, କହିଲେ— ଆଉ ଲୁଚା ଛପାରେ ଏ ନିବିଡ଼ ସଂପର୍କର ସେତୁକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇହେବନି । ଆମେ ସ୍ୱାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ, ବୟସ ବ୍ୟବଧାନ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ଆଣିପାରିବନାହିଁ । ଆମେ ଦୁଇଜଣ ନୁହେଁ, ଏକ - ତମ ଭିତରେ ମୋ ପଞ୍ଚସଖା ନିମଗ୍ନ । ଆମେ ଏକାତ୍ମା, ତମେ ମୋ ପାଇଁ ନିଳ ! ସବୁ... ସବୁ... ତମେ- ତମେ ମୋ ଭିତରେ, ମୁଁ ତୁମ ଭିତରେ ସତର ବର୍ଷର ବୟସ

ବ୍ୟବଧାନ ଆମ ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ଭିତରେ ତୁଚ୍ଛ... ଆଜି ମୁଁ ନାଲି ବନାରସୀ ପାଟ ପିନ୍ଧି ନାଲି ଚୁକୁ ଚୁକୁ ସାଧବବୋହୂ ପରି ସଜେଇ ହେଇ ମନ୍ଦିର ଯାଇ ତୁମକୁ ମାଳା ପିନ୍ଧେଇବି । ଦେଖିବ କେହି କହି ପାରିବେନି ଯେ— ମୁଁ ତୁମଠୁଁ ସତର ବର୍ଷ ବଡ଼ ବୋଲି... ଆଜି ତମେ ତମ ବାପା ମା’ଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଫୋନ୍‌ରେ କଥା ହୋଇଯାଅ । ବାପା ଓ ମା’ଙ୍କର ଦୃଢ଼ ବିରୋଧ, ପରୀକ୍ଷାରେ ଅସଫଳ, ଗୁଡ଼ାଏ ବ୍ୟାକ୍ ପେପର...

ନିଳିମା ଆଉ ଆଗକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଚାହିଁଲେନି ।

ନିଜାମମୁଦିନ୍ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ଅତି ବାଉସ ଭାବରେ ତା’ର ଶବ, ଖଣ୍ଡ ବିଖଣ୍ଡିତ ଅବୟବ ମିଳିବା ପୋଲିସର ପ୍ରେମଜନିତ ଆତ୍ମହତ୍ୟାର ଶେଷ ରିପୋର୍ଟ, ଏତେ ଦିନ ଧରି ଅବିଶ୍ୱାସ ମିଛ ବୋଲି ମନେ କରୁଥିଲେ ବି ଆଜି କଥାର ସତ୍ୟତା ଥିବାର ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରୁଥିଲେ ସେ । ନିଳିମା ସେଦିନ ରାତିରେ ଫୋନ ପାଇ ବିରୋଧ ନ କରି କିଛି ନ କହି ନୀରବ ରହିଯାଇଥିଲେ ହୁଏତ ନିଲୋତ୍ପଳ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରି ନ ଥାଆନ୍ତା ।

ପାହାଚ ଉପରେ ପାହାଚ ଚଢ଼ି ପାହାଡ଼ ଶୀର୍ଷରେ ପହଞ୍ଚି ଶ୍ରାଦ୍ଧ କର୍ମ କରି ଅଶ୍ରୁତର୍ପଣ ଟେକି ଦେଲେ ଦୁହେଁ ।

ଫେରି ଆସିଛନ୍ତି ଫଲ୍‌ଗୁ କୁଳକୁ ।

ଚତୁର୍ଦ୍ଧା ମୂର୍ତ୍ତି ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଦୁଇ ହାତ ଉପରକୁ ଟେକି ପ୍ରାର୍ଥନା କଲାପରେ ଓହ୍ଲେଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ସୀତା ଅଭିଶପ୍ତା ଫଲ୍‌ଗୁର ବାଲୁକା ଶଯ୍ୟାକୁ । ଦି’ଜଣ ମିଶିକି ବାଲିକୁ ଆଡ଼େଇ ଆଡ଼େଇ ହାତରେ ପାଣି ବାହାର କରିଛନ୍ତି ।

ଚବ୍ ଚବ୍ ସ୍ବଚ୍ଛ ପାଣିରେ ନିଲୋତ୍ପଳର ସେଇ ଡାଇରୀଟିକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ମାରି ନିଳିମା ଆଉ ନିରଂଜନ ସେଇ ଶେଷ ସ୍ବତିଟିକୁ ବାଲି ଦେଇ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଛନ୍ତି ।

□□

ଅମାପ ପାପ

ନରେନ୍ଦ୍ର ନାହାକ- ଖାଲି ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବିଶାରଦ ନ ଥିଲେ- ସେ ଥିଲେ ବିଚକ୍ଷଣ ସଂସ୍କୃତ ପଣ୍ଡିତ । ଆମ ଗାଁ ସ୍କୁଲର ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କୃତ ଶିକ୍ଷକ । ଆମ ବେଳେ ତ ଏତେ ସଂଖ୍ୟାରେ ସ୍କୁଲ କି କଲେଜ ଖୋଲି ନ ଥିଲା । ମୋର ମନେଅଛି ପ୍ରତିଦିନ ଖାଲି ପାଦରେ ଯାଉଁଶୁଆସୁଣୁ ହେଇ ମତେ ଦଶ କିଲୋମିଟର ଚାଲିବାକୁ ପଡୁଥିଲା, ତାହା ପୁଣି ଗୋଟିଏ ନଦୀ ପାର ହୋଇ । ନରି ନାହାକ ଆମ ସ୍କୁଲର ପଣ୍ଡିତ ଓ ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳରେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଜ୍ୟୋତିଷ ଭାବରେ ନାଁ ହିଁ କମେଇଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଅବସର ନେବା ଆଉ ଦୁଇବର୍ଷ ଥିଲା, ମୁଁ ସ୍କୁଲ ଛାଡ଼ି କଲେଜ ଆସିଗଲି । ସ୍କୁଲ ଛାଡ଼ିବା ପରେ ମୋର ତାଙ୍କ ସହ ଆଉ ସାକ୍ଷାତ ହୋଇନାହିଁ । ଆମ ଅଞ୍ଚଳରେ ତାଙ୍କ ସୁଖ୍ୟାତି, ସମ୍ମାନ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଏତେ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ଯେ ସେଥିରେ କାହାର ଦ୍ଵିମତ ନ ଥିଲା ।

ଏତେ ଖ୍ୟାତି, ସମ୍ମାନ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଯେ ହଠାତ୍ କୁଖ୍ୟାତି, ଅସମ୍ମାନ ଓ ଅଶ୍ରଦ୍ଧା ଆଡ଼ିକି ଟାଣିନିଏ ତାହା ଭାବିହୁଏନା । ଏଥିପାଇଁ ନରିମାଷ୍ଟ୍ରେଙ୍କ କୃତ କର୍ମର ଫଳ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କ ଭାଗ୍ୟର ମସ୍ତକତ୍ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ହିଁ ଦାୟୀ ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଚିନ୍ତାର ବିଷୟବସ୍ତୁ ହେଇପଡ଼ିଲା ଅତୀତକ ଭାବରେ ।

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଗାଁକୁ ଯାଏ ମୋ ସହପାଠୀ ବନ୍ଧୁମାନେ ବେଳେ ବେଳେ ଚେତେଇ ଦିଅନ୍ତି ମୋତେ; ଆରେ ସୁରଜ ! କେତେ କାହାଣୀ ଲେଖୁଛୁ । ନରିମାଷ୍ଟ୍ରେ ତ ଆଜି ସେ ପୁରରେ, କେହି ବି ତତେ ଦୋଷ ଦେବାକୁ କହିବେନି କି ନରିମାଷ୍ଟ୍ରେଙ୍କ ପରିବାରରେ କେହି ତ ଆଜି ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଡିହରେ ଏବେ ବିଲୁଆ ଡେଉଁଛି ।

ତତେ କେହି ଆକ୍ଷେପ କରିଦେବେ ବୋଲି ତୋର ଡରିବାର ନାହିଁ । ପକ୍ଷିଟିରିଶି ବର୍ଷ ତଳର ଏ ଘଟଣା ଏବେ ବି ଗାଁରେ ଚର୍ଚ୍ଚାକୁ ଆସେ— ସତସତିକା ଘଟଣା । ଆମେ ଆଖିରେ ନ ଦେଖିଲେ ବି, ଘଟଣା ଘଟିଛି । ପରିଣତି ପାଇଁ ନରିମାଷ୍ଟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଦାୟୀ, ଏହା ସମସ୍ତେ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଛନ୍ତି ଓ ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ।

ଘଟଣା ଘଟିଛି— ତାହା ତ ହୃଦୟ ବିଦାରକ, ଦୁଃଖଦ ଓ ବିଡ଼ମ୍ବିତ । ଅନେକ ସମୟରେ କାଗଜ କଲମ ଧରି ଏ ସମ୍ପର୍କରେ କାହାଣୀଟିଏ ରଚନା କରିବି ଭାବିଭାବି ହାତ ମନ୍ତ୍ରର ହୋଇଯାଉଛି, ଲେଖି ପାରିନି— ଏପରି କଥା କିପରି ପାଠକକୁ ଆକର୍ଷିତ କରିବ ନ କରିବ ଚିନ୍ତା କରି ଏତେ ଦୀର୍ଘ ସମୟର ବ୍ୟବଧାନ ପରେ ଆଜି ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଲେଖୁଛି, ହୁଏତ କାହାକୁ ଆଲୋଡ଼ିତ ଓ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିପାରେ ତଥାପି କିଛି ଶିହରିତ ହେବ ତାହା ଅନସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ ।

ଗାଁର ସେଦିନ ଜଣେ ବୟସ୍କ ଲୋକ କହୁଥିଲେ— ନାଁ ଏବଂ ସାଙ୍ଗିଆ ଯଦି କାହାର ସେହି ସମ ଅକ୍ଷରରେ ମେଳକ ରହିଯାଏ ତେବେ ସେ ମଣିଷ ନିଶ୍ଚୟ ଖୁବ୍ ଚତୁର, ଧୂର୍ତ୍ତ ଏବଂ ମନ୍ଦ ସ୍ୱଭାବର ହେବ— ଯେପରି ନରି ନାହାକଙ୍କର ।

ନରି ନାହାକଙ୍କର ଛୋଟ ସଂସାର । ସ୍ତ୍ରୀ ସୁମତି ଓ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ ବେଦପ୍ରକାଶ, ବେଶ୍ ନମ୍ର ବୁଦ୍ଧି, ବିଦ୍ୟା, ଗୁଣରେ ଅସାଧାରଣ । ସେ ମୋର ସହପାଠୀ ଥିଲା । ସ୍କୁଲରେ ସବୁଥିରେ ସେ ପ୍ରଥମ ହେଉଥିଲା । ଏପରିକି ପ୍ରବନ୍ଧ, ବକ୍ତୃତା ଓ ଖେଳକୁଦରେ ମଧ୍ୟ । ସମସ୍ତେ ତା’ ଗୁଣର ପ୍ରଶଂସକ ।

ଥରେ ସ୍କୁଲର ହେଡ଼ମାଷ୍ଟର ବାର୍ଷିକ ଉତ୍ସବରେ ଚରିତ୍ର ଗଠନ ପାଇଁ ଶିକ୍ଷାର ଭୂମିକା ବିଷୟରେ ବକ୍ତୃତା ପ୍ରତିଯୋଗିତା କଲେ । ସେଥିରେ ବେଦପ୍ରକାଶ ବି ପ୍ରଥମ ହୋଇଥିଲା । କି ତମକାର ବକ୍ତୃତା ସେ ଦେଇଥିଲା । ଏବେବି ତା’ର କିଛି ବକ୍ତବ୍ୟ ମୋ ମନକୁ ଆସେ । ସେ କହିଥିଲା— “ଭଲ ଓ ମନ୍ଦ— ଏହି ଉଭୟ ଚରିତ୍ର ଗଠନରେ ସମାନ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ସ୍କୁଲ ବିଶେଷରେ ମହାପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ କଲେ ଦେଖାଯାଏ ଅଧିକାଂଶ ସ୍କୁଲରେ ସୁଖ ଅପେକ୍ଷା ବରଂ ଦୁଃଖ ଅଧିକତର ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛି । ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଅଧିକ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛି—ବିଳାସ ବ୍ୟସନରେ ଲାଳିତ ପାଳିତ ହୋଇ, ଗୋଲାପ ଫୁଲର ଶେୟରେ ଶୋଇ,କେବେ ହେଲେ ଅଶ୍ରୁ ବିସର୍ଜନ ନ କରି କିଏ କ’ଣ କେବେ ମହାନ ହୋଇପାରିଛି । ଯାହାଙ୍କର ଚରିତ୍ର

ପ୍ରକୃତରେ ମହତ-ତାଙ୍କର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟ ହିଁ ମହତ- ସର୍ବତ୍ର ସର୍ବାବସ୍ଥାରେ ସେ ଏକ ପ୍ରକାର ରହନ୍ତି ।” ମୁଁ ତା’ର ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ବେଦପ୍ରକାଶର ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ପାଖରେ ନଇଁ ପଡ଼ିଥିଲି ସେଦିନ ।

ପରେ ପରେ ସେ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ବୁର୍ଲାରେ ଇଞ୍ଜିନିୟରିଂ ପରେ ଦୁର୍ଗାପୁର ଷିଲ୍ ପ୍ଲାଣ୍ଟରେ ଇଞ୍ଜିନିୟର ହେଇଛି । ପାଖ ଗାଁର ଏକ ସୁନ୍ଦରୀ ଝିଅ ଯିଏ କି ବେଦପ୍ରକାଶର ତିନିବର୍ଷ ତଳେ ପାଠ ପଢୁଥିଲା ଏବଂ ଯାହାକୁ ଖୁବ୍ ଛୋଟବେଳୁ ନରିମାଣ୍ଡେ ଦେଖି ଆସୁଥିଲେ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତ ପାଠ ପଢ଼େଇଥିଲେ ତାକୁ ବୋହୂକରି ଘରକୁ ଆଣିଥିଲେ । ବେଦପ୍ରକାଶ ଜଣେ ଆଜ୍ଞାଧୀନ ପୁତ୍ର ଭାବରେ ପିତାମାତାଙ୍କ କଥାରେ ରାଜି ହୋଇ ମଧୁମିତାକୁ ଜୀବନସାଥୀ ଭାବରେ ବରଣ କରିଥିଲା ।

ବିବାହର ବର୍ଷେ ପୁରି ନ ଥିଲା; ହଠାତ୍ ବେଦପ୍ରକାଶର ଶବ ଗାଁ ତଳ ଚୋଟାମାଳରୁ ମିଳିଥିଲା ।

ଏପରି ଏକ ଅଭାବନୀୟ ଘଟଣା ଅକସ୍ମାତ୍ ଘଟିବ ତାହା କେହି କେବେ କବ୍ଧନା କରି ନ ଥିଲେ— ଗାଁ ଯାକର ସମସ୍ତେ ଦଉଡ଼ିଥିଲେ ଚୋଟାମାଳକୁ— ବେଦପ୍ରକାଶର ମୁହଁରୁ ଉକ୍ତ ବିଷ ଗନ୍ଧ— ତୋଫା ଗୋରା ଦେହଟା ଶୁଖିଲା କଳାକାଠ ପଡ଼ିଯାଇଥିଲା । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଆଖିବୁଜି ହୋଇଯାଇଛି । ସରଳ ସରିତ ଜୀବନ ସ୍ରୋତରେ କ’ଣ ତା’ର ଥିଲା ଦୁଃଖ, ବିଷାଦ ଓ ଚିନ୍ତା ?

ପୋଲିସ୍ ଆସି ମୃତ ଦେହକୁ ତନ୍ମତନ୍ନ କରି ତଲାସିଛି— ଘରେ ଥିବା ତା’ର ଆଚାଟି- ବହିଥାକ ସବୁ ଦେଖିଛି— କେଉଁଠି କିଛି ମିଳିନି— ଆଶା କରୁଥିବା ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଥିବା ଚିସ୍ତଣା ମଧ୍ୟନାହିଁ । ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ରିପୋର୍ଟରୁ ତଥ୍ୟ ଆସିଛି— ବିଷକ୍ରିୟାରୁ ମୃତ୍ୟୁ । ବାପା ନରିମାଣ୍ଡ, ମା’ ସୁମତି ଦେବୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧୁମିତାଙ୍କ ବୟାନ ବି ରେକର୍ଡ୍ କରିଛି ପୋଲିସ୍; ହେଲେ ବେଦପ୍ରକାଶର ମୃତ୍ୟୁ କାହିଁକି ହେଲା ଆତ୍ମହତ୍ୟା କି ହତ୍ୟା ତା’ର ରହସ୍ୟ ଉନ୍ମୋଚନ ହୋଇ ପାରିଲାନାହିଁ । ଦୀର୍ଘ ଅନୁସନ୍ଧାନ ପରେ ପୋଲିସ୍ ନିରବ ହୋଇଗଲା ।

ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ରର ଅବର୍ତ୍ତମାନରେ ଛାଡିତଳେ ଅନେକ ମରମଥରା ବ୍ୟଥା ବେଦନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ଚାପି ଦେଇ ସୁମତି ଦେବୀ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଘର ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ବୃନ୍ଦାବନକୁ । ଅତୀତର ଅନେକ ନିଷ୍ଠା, ଶୁଷ୍କ ଓ ବୈଚିତ୍ରହୀନ ଜୀବନକୁ

ଆଉଟି ଆଉଟି ଖାଲି କଷଣ ସିନା ପାଇବେ ଅବଧାରିତ ଅବକ୍ଷୟ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ପରି ଅପାଂକ୍ତେୟ ହୋଇ କାହିଁକି ଅବଶିଷ୍ଟ ଜୀବନ ଏଇଠି ବିତେଇବେ, ବଞ୍ଚିବେ ଶେଷ ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ଯିବାଯାଏଁ ସେଇ ମୂରଲୀଧାରୀ ବାକ୍‌ବିହାରୀଙ୍କ ନାମ ନେଇ । ସୁମତିଙ୍କ ଏହି ବିଚାରବୋଧକୁ କେହି ବାଧା ଦେଲେନାହିଁ କି ତାଙ୍କୁ ରୋକିବାକୁ କେହି ସାହସ କଲେ ନାହିଁ । ସୁମତି ଗାଁ ଭୁଇଁକୁ ତ୍ୟଜ୍ୟ କରି ଚାଲିଗଲେ ବୃନ୍ଦାବନ ।

ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ସଧବା ସୁମତି ଗଲାବେଳେ ସୀମନ୍ତରେ ସିନ୍ଦୂର କି ହାତରେ ଚୁଡ଼ି ଶଙ୍ଖା ନ ଥିଲା । ପରିଧାନ ଥିଲା ସ୍ୱଚ୍ଛ ଶୁଭ୍ର ବସ । ଠିକ୍ ବୋହୂ ମଧୁମତି ପରି ନିରାଉରଣ ଦି'ହାତ ଓ ଖାଲି ନିରୁତା ସାଦା କପାଳ । ବିଧବା ବେଶ । ମୁଖମଣ୍ଡଳ ଥିଲା ଝଲକାଏ ଆଲୁଅ ପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ— ନିଜ ପାଇଁ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବେ ଜିଇଁବା ପାଇଁ ନୂଆ ଶୈଳୀର ସନ୍ଧାନ । ଜୀବିତ ସ୍ୱାମୀ ନରି ନାହାକଙ୍କୁ ବିଦାୟବେଳାରେ ଆଡ଼ ଆଖିରେ ଥରେ ବି ଚାହିଁଲେ ନାହିଁ ସେ ।

ଖୁଣ୍ଟଟା ପରି ଦାଣ୍ଡପିଣ୍ଡାରେ ସ୍ଥାଣୁ ପ୍ରାୟ ଠିଆ ହୋଇ ଅନେଇଥାଆନ୍ତି ନରି ନାହାକ । ଏତେ ଅପକର୍ମ, ଅପଯଶ ଓ କୁଖ୍ୟାତି ଆଉ କଳଙ୍କକୁ ଦେହରେ ଲେପି କେଉଁ ସାହସରେ ସ୍ତ୍ରୀ ସୁମତିକୁ ଅଟକେଇ ପାରିଥାଆନ୍ତେ ସେ । ଏତେ ଫୁସୁରଫାସ, କାନକୁହା କଥାଗୁଡ଼ା ଶୁଣିଶୁଣି ପଥର ପରି ଚାଣ କରିଦେଇଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ଦେହ ।

ତୁଣ୍ଡବାଇଦ ପରା ସହସ୍ର କୋଶ । ଯେଉଁ ଅପବାଦ କଳଙ୍କ ପସରା ତାଙ୍କ ନାଁରେ ଡିବିଡିବି ହୋଇ ବ୍ୟାପିଛି ତାହା ଆଉ ଫେରିପାରିବନି । ଭସା ମେଘରେ ତାରାଗଣ ଛପି ଯିବାପରି ସ୍ଥିର ଅବିଚଳିତ ହୋଇ କାହାରିକୁ ଆଉ ମୁହଁ ନ ଦେଖାଇ ଘରର ଚାରିକାନ୍ଥ ଭିତରେ ସେ ଲୁଚିଗଲେ ।

ମନେପଡ଼େ ସେଦିନ । ନୂଆ ନୂଆ ଶୀତ ପକେଇଥାଏ, କିନ୍ତୁ ଆକାଶରୁ ଝରୁଥାଏ ଝିପିଝିପି ଅନବରତ ବରଷା ଧାରା । ସକାଳୁ ଚିଠି ମିଳିଥିଲା ବେଦପ୍ରକାଶଠୁଁ, ସେ ଦୁଇମାସ ଲାଗି ବିଦେଶ ଯାଉଛି କମ୍ପାନୀ ଖର୍ଚ୍ଚରେ । ପୁଅ ବିଦେଶ ଯିବ । ନରିମାଷ୍ଟ୍ର ଓ ସୁମତିଙ୍କୁ ଅପାର ଆନନ୍ଦ ଦେଲା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ବି— ଏକ ଅସୀମ ସୁଖାନୁଭବରେ ଛାତି ପୁରି ଉଠିଥିଲା ବୋହୂ ମଧୁମତିତାର ।

ଓଦାଳିଆ ପରିବେଶରେ ନରିମାଷ୍ଟ୍ର ଦେହରେ ଉଷ୍ମ ତେଲ ମାଲିସ୍ କରିଦେବାକୁ ସୁମତିଙ୍କୁ ଡାକିଲେ— ହେଲେ ସୁମତି ନ ଆସି ବିଳମ୍ବିତ ରାତି ହୋଇଥିବାରୁ ନିଦ ମାଡ଼ିମାଡ଼ି ଆସୁଥିବାରୁ ପଠେଇଦେଲେ ନିଜ ପାଖରେ ଶୋଇଥିବା ବୋହୂ

ମଧୁମିତାଙ୍କୁ ଶଶୁରଙ୍କ ସେବା କରିବାକୁ । ମଧୁମିତା ତ କେବଳ ବୋହୂ ନୁହେଁ ସେ ଯେ ତାଙ୍କର ପରମ ଶିଷ୍ୟା ଆଜ୍ଞାଧାନା ଛାତ୍ରୀ । କିନ୍ତୁ ଆଜିର ଅବଗୁଣୁନବତୀ ନବବିବାହିତା ପୁତ୍ରବଧୂର ହାତର ପହିଲି ପରଶରେ ତାଙ୍କ ଦେହର ରୋମାଞ୍ଚ ଓ ଦହନ ଅପ୍ରତିଭ ଭାବରେ ବୃଦ୍ଧିପାଇଲା । ଛୁଇଁବେ- ଛୁଇଁବେ ନାହିଁର ଦୃଢ଼ରେ ପଡ଼ି ଶରୀରର ଜୀବନ୍ତ କ୍ଷୁଧାର ଝଙ୍କାର ବାରମ୍ବାର ଶିହରିତ କଲା ନରିମାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କୁ । ବିଭୋର ଭାବରେ ସମ୍ପର୍କର ଦୃଢ଼କୁ ଭୁଲିଗଲେ ସେ ।

ସଂକୋଟ, ଭୟ ଓ କୁଣ୍ଡା ପାଖରେ ଦେହସୁଖର ଦହନ କେତେ ତୀବ୍ର, ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ତୃପ୍ତିର କାମନା କେତେ ପ୍ରବଳ ତାରି ଜ୍ୱାଳାରେ ନିଜକୁ ସମର୍ପି ଦେଇଥିଲା ବୋହୂ ମଧୁମିତା । ନିରବରେ ନିର୍ବିକାର ଓ ନିର୍ବିଘ୍ନରେ ଶଶୁରଙ୍କ ପାଶବ ବାହୁ ବନ୍ଧନରେ ।

ସବୁ ଜାଣୁଥିଲେ ସୁମତି ଦେବୀ । ଗୋଟିଏ ପଟରେ ସରଳ ସୁଧାର ସ୍ନେହୀ ଗେହ୍ଲା ପୁତ୍ର ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ବିକଟ ଯୌନପିପାସୁ ସ୍ୱାମୀ, କାହାକୁ କହିବେ ଏହି ସ୍ୱର୍ଗକାନ୍ତର ଘଟିଥିବା ନିରାଟ ସତ୍ୟ ପାପ ଘଟଣାକୁ । ବେଦପ୍ରକାଶର ଆତ୍ମହତ୍ୟାର ରହସ୍ୟପୋଲିସ୍ ଉନ୍ମୋଚନ କରିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହେଇ ସମୟ ପ୍ରବାହରେ ଘଟଣାକ୍ରମ ଧୀରେ ଧୀରେ ଶିଥିଳ ହୋଇଗଲା ।

ଗାଁ ଲୋକକମନର ସୃତି ସିଲଟରେ ଯାହାସବୁ ଘଟେ ତାହା ଯେମିତି ସହଜିଆ ଭାବରେ ଲେଖି ହେଇଥାଏ ସେତିକି ସହଜରେ ମଧ୍ୟ ଲିଭେଇ ଦେଇହୁଏ । ହେଲେ ସତ ଏମିତି ଏକ ଜିନିଷ ତାହା ପାତାଳରେ ଥିଲେ ବି ଦିନେ ନା ଦିନେ ଫୁଟି ଉଠେ । କାନକୁ ଦି'କାନ ହେଇ କଥାଟି ଫୁସରଫାସର ହୋଇ ସିନା ବ୍ୟାପିଲା କିନ୍ତୁ ପଦାକୁ ସତ୍ୟର ସ୍ପଷ୍ଟତା ଆସି ପାରିଲାନାହିଁ ।

ଗାଁ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଇଥିବା ସୁମତି ଦେବୀ ବୃନ୍ଦାବନ ମାଟିରେ ସନ୍ନ୍ୟାସିନୀ ଜୀବନ ବିତାଉଥିଲେ- ମୋହବିଷ ଦୁନିଆ ଠାରୁ ବହୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଥିଲେ ସେ । ଦୀର୍ଘଦିନ ବ୍ୟବଧାନ ପରେ ଆମ ଗାଁର ଲଳିତାଦେବୀ ଓ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ହରିହର ସୁମତିଙ୍କୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲେ ଯମୁନା କୂଳରେ ଥିବା ବହୁ ପୁରାତନ ମାରାବାଜିଙ୍କ ଆଶ୍ରମର ଏକ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ପିଣ୍ଡାରୁ ।

ଲକ୍ଷିତ ମୁଣ୍ଡ- ଶୁଦ୍ର ପରିଧାନ- ନିରାଭରଣ ଦୁଇ ହସ୍ତ- ବୟସ ଭାରୀରେ ଚକିଏ ନଇଁ ଗଲେଣି- ତଥାପି ମହିଷ ତାଣ୍ଡ ଓ ପ୍ରଖର- ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି

ପକାଇଲେ- ଖୁସିରେ ଉଡ଼ୁଥିଲୁ ହୋଇଗଲେ । ଦୁଇଦିନ ଏମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ରହୁଥିବା ଘରେ ଆତିଥ୍ୟ ଦେଲେ ।

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପରିବେଶରେ ଜୀବନ ବିତଉଥିଲେ ବୃନ୍ଦାବନର ସରିତ ସ୍ରୋତରେ । ସେଇ ଏକମାତ୍ର ପୁତ୍ର ବେଦପ୍ରକାଶର ଆତ୍ମହତ୍ୟା ବେଳେ ବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଦୁଃଖ ବିଗଳିତ କରେ; ଏଇ ଦୁଃଖର ପରିମାଣ ଏତେ ଯେ ତା'ର ନିରାକରଣ ନିମନ୍ତେ ଭାବୁଛି ମୋର ଗୋଟିଏ ସନ୍ଧ୍ୟାସିନୀ ଜୀବନ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ନୁହେଁ; ବେଦପ୍ରକାଶର ନିଷ୍ଠାପ ନିଷ୍ପପଟ ମୁହଁ ଅନେକ ସମୟରେ ନାତିଯାଏ ମନରେ । କଲିଜା ଚିରି ଲହୁ ମୋର ପିଇ ଚାଲିଛି ଯେମିତି ଜୀବନ ବୋଝ ପରି ମାଡ଼ି ବସିଛି ମତେ- ଲୁହ ପୋଛି ଓଦାଓଦା ଉଦାସ କଣ୍ଠରେ ବ୍ୟକ୍ତ କଲେ ସୁମତିଦେବୀ ଗାଁରୁ ଯାଇଥିବା ଲଳିତା ଦେବୀଙ୍କୁ- ଯେଉଁ ଟୁପଟାଏ କଥା ସବୁ ଗୁଞ୍ଜରଣ ତାଙ୍କ ସ୍ବାମୀ ନରିମାଷ୍ଟଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ତାହା ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ସତ୍ୟ ।

ବେଦପ୍ରକାଶ ଦୁଇ ଚାରିଦିନରୁ ଯଦି ଅଧିକ ଦିନ ଘରେ ରହିଯାଉଥିଲା ତେବେ ନରିମାଷ୍ଟଙ୍କ ମୁହଁ ଗନ୍ଧାର ହୋଇଯାଉଥିଲା- ବିରକ୍ତ ହେଇ ଚାକିରି ସ୍ଥାନକୁ ଯିବାକୁ ବାରମ୍ବାର କହୁଥିଲେ ପୁଅକୁ- ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଥିବା ରାତିରେ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରୁ ଫେରିଆସି ବେଦପ୍ରକାଶ ତା' ଶୋଇବା କୋଠରୀରେ ମଧୁମିତାକୁ ନ ପାଇ ବାପାଙ୍କ କୋଠରି ଦ୍ଵାରକୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଅଧରାତିରେ ପିଟିଥିଲା- ତା'ପରେ ମଧୁମିତା ନିଦ ମଳମଳ ଅଲୁଲାୟିତ କେଶରେ ବାହାରି ଆସିଥିଲା ।

ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ସବୁ ଦେଖିଥିଲେ ସୁମତି ଦେବୀ । ତା'ପରେ ଦେଖିଥିଲେ ପୁତ୍ର ବେଦପ୍ରକାଶର ଶୁଖିଲା କଳାକାଠ ସଦୃଶ ମଲାମୁହଁ ସେଦିନ ।

ସମାଜରେ ଏମିତି ଗୁଡ଼ାଏ ମଣିଷ ଅଛନ୍ତି ଅତୁଆ ଅଲରା କରିଦେବାରେ ନିରନ୍ତର ଉଦ୍ୟମ କରିଥାଆନ୍ତି । ନାତି ଶୁଙ୍ଖା ନ ଜାଣି ସାମାଜିକ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ କଲୁଷିତ କରିଦିଅନ୍ତି- ସେମାନେ ଜଣେ ଜଣେ ମଣିଷରୂପୀ ଅସୁର । ଦୁଃଖର ଦାବାନଳରେ ଦୀର୍ଘଶ୍ଵାସ ନେଉଥିଲେ ସୁମତିଦେବୀ ଏତେଦିନ ପରେ ବି । ବାହାର ଓ ଭିତର ମଧ୍ୟରେ ସ୍ବାମୀ ନରିମାଷ୍ଟଙ୍କ ଅସଲ ରୂପ କେତେ ତପାଉ କେତେ ପ୍ରଭେଦ ସତେ ।

ଭାବୁଥିଲେ ଲଳିତାଦେବୀ ଓ ହରିହର ।

ଝରି ଝୁରିଯାଏ

ସୁଖକୁ- ମଣିଷ ସହଜରେ ଭୁଲିଯାଏ, ହେଲେ ଦୁଃଖ ଯେତେ ଭୁଲିବାକୁ ଚାହିଁଲେ ବି ଆଦୌ ପାରେନା । ଅବଶ୍ୟ ଦୁଃଖ ଆଉ ସୁଖର ଅକଳନ ଘଟଣାବଳୀରୁ ଯାହା ଅପାସୋରା ବୋଲି ମଣିଷ ଭାବେ ବୋଧହୁଏ ତାହା ହିଁ ଦୁଃଖର ଅସରନ୍ତି ଦହନ ବା ଜ୍ୱଳନ- ଜଳିଜଳି ଭିତରେ ଭିତରେ ମଣିଷ ବିବର୍ଣ୍ଣ ହୋଇପଡ଼େ । କ୍ରମେ ଏକାକୀ ଅସହାୟ ମନେକରେ ।

ଦୁଃଖର ନିଜସ୍ୱ ଆନନ୍ଦ ବି ରହିଛି, ତାକୁ ପିଇପିଇ ନିରୋଳାରେ ଅଶ୍ରୁ ଢାଳେ ଏକା ଏକା ମଣିଷ । ଦୁଃଖର ଦିନ ଗୁଡ଼ିକୁ ପଛରେ ପକେଇ ସୁଖ, ବିଜିତ ନାୟକ ହୋଇ ଗ୍ଲାନି ବେଦନାରେ କେମିତି ଦିନ କାଟେ ଜଣେ ଅନୁଭବୀ ଛଡ଼ା କିଏ ବୁଝିବ ସତରେ ?

ଛାତିର ପଞ୍ଜରା ଥରାଇ ଦୁଃଖର ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ବହିଯାଏ ଭାରି ଓଜନିଆ ହେଇ, ସୁଖ ତୁଳାପରି କୋମଳ ଆଉ ସହଜରେ ଉଡ଼ି ବି ଯାଏ ସ୍ଥିରତା ପରି । ଖାଲି ମଣିଷ କାହିଁକି ଏ ସଂସାରରେ ପ୍ରତିଟି ଜୀବଜନ୍ତୁଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସୁସ୍ଥ ଦୁଃଖର ଅନେକ ଘଟଣାଗାଳି ଘଟିଯାଏ । ଖୁବ୍ ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ବିଶ୍ଳେଷଣ ନ କଲେ ଜାଣିହୁଏନି । ସୁଖ ସୃତିକୁ ମନ ଆଇନାରେ ଧରି ରଖେ ଓ କେତେବେଳେ ଦୁଃଖ ଅନୁଭୂତିକୁ ନିଜ ଛାତି ତଳେ ଚାପି ଚାପି ବଞ୍ଚି ରୁହେ; କାରଣ ସଂସାରକୁ ଆସିବା ଆଉ ଯିବା ଜୀବର ଆୟତରେ ନୁହେଁ ।

ଆଜି ଯାହା ଅଛି କାଲିକି ଆଉ ନ ଥିବ- ଯୁବ ମାୟା- ଜୀବସତାର ପରିଧିରେ ଚିରନ୍ତନ ପରିଭ୍ରମଣ କରୁଥିବା ଜୀବନଚକ୍ରର ଚିତ୍ର, ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର ଏ ଜୀବଜଗତ ।

ଏ କାହାଣୀରେ ମୋ ଚାରିପାଖରେ ସଦା ବୁଲୁଥିବା ମଣିଷ ନୁହେଁ ମୋ ଜୀବନର ଶତକଡ଼ା ସତୁରି ଭାଗ ଜଡ଼ିତ ଓ ସଂଶ୍ଳିଷ୍ଟ । ସମ୍ବେଦନଶୀଳ କିଛି ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ କଥା ହିଁ କହିବି, ହୁଏତ ପାଠକେ ସାଧାରଣ କଥା ଭାବିପାରନ୍ତି । ହେଲେ ମତେ ଯେମିତି ସେମାନଙ୍କ ସହ ସଂପୃକ୍ତ ଓ ସୃତି ବାନ୍ଧି ଦେଇଛି ତାହା କେବେ ବି ଭୁଲିବାର ନୁହେଁ, ସେସବୁ ମୁଁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭେଇଛି- ଅନୁଭବ କରିଛି- ସେମାନଙ୍କ ଦୁଃଖରୋଗ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେଖି ଦୁଃଖ ପାଇଛି- କ୍ଳେଶ ବଢ଼ିଛି ।

ବେଦନାକୁ ସହି ଅଶ୍ରୁ ଢାଳିଛି ଅଥଚ ଭାଷାରେ ବ୍ୟକ୍ତ କେମିତି କରିବି ଭାବି ସେମାନଙ୍କୁ ନେଇ କିଛି ଲେଖିବି ଲେଖିବି ହେଇ କିଛି ଆଜିଯାଏ ଲେଖି ପାରିନି- କିନ୍ତୁ ହୃଦୟକୁ ଏମିତି ଛୁଇଁଛି ତାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ ବୋଧହୁଏ ଏ ଭାଷାରେ କରିପାରିବି କି ନାହିଁ ମନରେ ସନ୍ଦେହ ଅଛି । ଘଣ୍ଟାର ଟିକ୍ ଟିକ୍ ଶବ୍ଦ ପରି ମୋ ଅନ୍ତରାତ୍ମାରେ ଅହରହ ମଥା ପିଟି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଛି ମୋତି, ମୁନା, କୁନା, ପିଙ୍କି, କିଟୁ, ଚିଟୁ ଓ ଟପି, ରିଙ୍କି, ଲୁସି, ମମି ମୋ ପାଇଁ ସମସ୍ତେ ଆଜି ଅତୀତ ଓ ଦିବଙ୍ଗତ ତଥାପି ଏମାନେ ପଶୁ ହେଲେ ବି ମଣିଷ ଠୁଁ ଶହେ ଗୁଣରେ ଭଲ ହୃଦୟବାନ ନିଛକ ଖୁବ୍ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଶ୍ୱାସୀ ।

ସେମାନେ ମୁହଁ ଦେଖି ଜାଣିଦେବେ ଦୁଃଖ ସୁଖ ମମତା ସ୍ନେହ ବନ୍ଧନ ଭଲମନ୍ଦ ଇତ୍ୟାଦି... ହେତୁ ପାଇଲା ଦିନରୁ ଅଗଣିତ ଏଇ ମଣିଷଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖି ଦେଖି କ'ଣ ମୁଁ ଶିଖିଛି ? କ'ଣ ପାଇଛି ? କ'ଣ ଦେଖିଛି ?

ଦେଖିଛି ପାଇଛି ଆଉ ଶିଖିଛି ଏତିକି ଯେ- ସେମାନେ ମଣିଷ ଠୁଁ ଭିନ୍ନ- ସେମାନେ ନିଜକୁ ବୁଝିଛନ୍ତି କିନ୍ତୁ ମଣିଷ କେବେ ବି ନିଜ ଭିତରେ ନିଜକୁ ଦେଖିନାହିଁ କି ନିଜକୁ ଚିହ୍ନିନାହିଁ ।

ମଣିଷ ହେଉ ହେଉ ହେତୁ ପାଇବାବେଳୁ କେମିତି ଏକ ଅନ୍ୟଠୁଁ ନିଆରା ହେବା ପାଇଁ ମୁଷା ଦୌଡ଼ ଲାଗି ବ୍ୟସ୍ତ, ସେ ଦୌଡ଼ରୁ ବିବ୍ରତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନ ଥାଏ ମଲାଯାଏ । ବୃଥା ଅହମିକାରେ ମଣିଷ ମନେ ମନେ ଖୁବ୍ ବଡ଼ ଆଉ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସର୍ବଜ୍ଞାନତା ହାବଭାବ । ମଣିଷରୁପୀ ଗୁଡ଼ାଏ ସର୍ବସ୍ୱ ଗଧଗୁଡ଼ାଏକୁ ଯିଏକି କିଛି ନ ବୁଝି ଅହରହ ଖାଲି ଦୌଡ଼ନ୍ତି ଅର୍ଥ ମାନ ସମ୍ମାନ ପ୍ରତିପତ୍ତି ହିଂସା ଈର୍ଷା ଅହଂକାର ପଛରେ । ଏ ଦୌଡ଼ର ଅନ୍ତ ଏଯାଏ ମୁଁ ଖୋଜି ପାଇନି ।

ମରାଚିକା ପଛରେ ଧାଇଁ ଧାଇଁ କେତେବେଳେ ଯେ ଜୀବନ ସରିଯାଇଥାଏ ସେ ନିଜେ ବି ଜାଣିପାରେନା । ବୁଝିବାକୁ ସମୟ ମିଳେନି ଯେ ଏଇ ଭବରଙ୍ଗ ଭୂମି ତଳେ ଅଭିନୟ କରୁଥିବା ମଞ୍ଚର ପର୍ଦା ଯେ ସବୁଦିନ ଲାଗି ଦିନେ ପଡ଼ିଯିବ- ଆଉ କେବେ ବି ଉଠିବନାହିଁ । ହାତ ପାହାନ୍ତରେ ନିଜକୁ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ଏ ଦୁନିଆକୁ ଆସି ଯେମିତି ଦିଗହଜା ହେଇଯାଇଛି ମଣିଷ । କେତେ ଅସହାୟ, ନିଃସଙ୍ଗ ନିର୍ବୋଧ ସତେ ।

ମହାବାତ୍ୟା ବେଳର କଥା । ତିନିଦିନ ହେଲାଣି ଲଗାଣ ବର୍ଷା । ଅନବରତ ବର୍ଷୁଛି- ଆକାଶରେ କଳା ବାଦଲ । ଘନଘୁମୁର ଘଡ଼ଘଡ଼ି, କାନ ଅତଡ଼ା ଶବ୍ଦ ଭିତରେ ବିକୁଳିର ରହିରହି ଝଲକ । ଘର ସାମ୍ନାରେ ଗେଟ୍‌ଟିକୁ ଖୋଲିବା ବେଳେ କେଉଁଠି ଥିଲା କୁକୁରଟିଏ ଓଦା ସରସର ଦେହରେ ମୋ ଚାରିପଟ ବୁଲି ବୁଲି ଖାଲି କୁଁ... କୁଁ ହେଇ କ'ଣ କହିଯାଉଥାଏ ମତେ । ଭିତରକୁ ଯିବାକୁ ଦେବାକୁ ସେ ବାଟ ଓଗାଳୁଛି । ଶ୍ରୀମତୀ ଆସି ଦେଖିଲେ କୁକୁରଟି ଆସନ୍ନ ପ୍ରସବ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ତା'ର ଅନୁନୟ କଣାଉଛି । ଆମେ ଥାଉ ଛତା ତଳେ- ସେ ସେମିତି ବର୍ଷାରେ ଭିଜି ଭିଜି ମୁଣ୍ଡତଳକୁ କରି ସମର୍ପଣ ଭଙ୍ଗିମାରେ ମାଟି ଉପରେ ମୁଣ୍ଡ ଲଗେଇ ଦେଇଥାଏ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ପଣ ସ୍ୱଭାବରେ ।

ବଡ଼ ଠୋପା ବର୍ଷାରେ ଡିକ୍‌ ଡିକ୍‌ କୋଉଠି ସେ ଅଛୁଡ଼ିଶାଳ କରିବ । ବୁଝିଗଲୁ- ଆମେ ! ଆଗରୁ ଗ୍ୟାରେଜ୍‌ଟି ଖୋଲାଥିଲା । ଆମେ ତା ମନର କଥା ଶୁଣିଗଲୁ- ସିଧା ସେ ଚାଲିଲା ଗ୍ୟାରେଜ୍‌ ଭିତରକୁ । ଗ୍ୟାରେଜ୍‌ର ଗୋଟିଏ କୋଣରେ ସେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା- ଶ୍ରୀମତୀ କିଛି ରୁଟିଆଣି ତାକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ- ସେ କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁକୁ ଛୁଇଁଲା ନାହିଁ- ମୁଁ ଘଣ୍ଟେ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ଅନ୍ତରରେ ତାକୁ ଦେଖୁଥିଲି । ରାତି ଦି'ଟା ବେଳକୁ ତିନୋଟି ଛୁଆ ତା ପାଖରେ- କାଳେ ମୁଁ କିଛି ବିପଦ ତା' ପାଇଁ ହେବି ତା' ପାଖକୁ ସେ ଯିବାକୁ ମତେ ଦେଲାନି- ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଭୁକିବା ଆରମ୍ଭ କଲା ସେ । ପିଲାଗୁଡ଼ିକୁ ତା' ଲମ୍ବା ଜିଭ କାଢ଼ି ଚାଟି ଚାଲିଥାଏ- ମୁଁ ଆସି ଘରେ ଶୋଇଲି ।

ସକାଳୁ ଉଠି ଦେଖିଲି ମା କୁକୁରଟି ପିଲାଗୁଡ଼ିକୁ ତା' ଅନରୁ କ୍ଷୀର ପିଆଉଛି- ସାତଦିନ କାଳ ଝାଡ଼ାପରିସ୍ରା ପାଇଁ ସେ ଯାହା ବାହାରକୁ ଯାଇଛି ସିନା କିନ୍ତୁ ଖାଦ୍ୟପାଇଁ

ତା'ର ଚିନ୍ତା ନ ଥିଲା । ମୁଁ ଡରୁଥାଏ କାଳେ କେତେବେଳେ କାମୁଡ଼ି ଦେବ କି ? ଜୋରରେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖି ଭୁକୁଛି-ଡର ଲାଗୁଥାଏ କାଳି ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ହେଲେ ଦୂରରେ ରହି ଶ୍ରୀମତୀ କାଳିପାଇଁ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଆସୁଥିଲେ । ପିଲାଗୁଡ଼ିକଙ୍କର ଆଖି ଫିଟିବା ପରେ ବଡ଼ କୌତୁକିଆ ଦେଖାଯାଉଥାଆନ୍ତି- ଗେଟ୍ ଖୋଲି ଦିଆଯିବାବେଳେ କାଳି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ବାହାରକୁ ଯାଏ । କାଳି ଫେରିବାକୁ ଡେରି କଲେ ଶ୍ରୀମତୀ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି- କାଳି କିନ୍ତୁ ଫେରେ ବୁଲିବୁଲି- ପଛରେ ଚାଲିଥାଆନ୍ତି ଜଳିଜଳି ପିଲା ତିନୋଟି । ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ପିଲାଗୁଡ଼ିକ ବଢୁଥାଆନ୍ତି- ମା' ସହ ଖେଳକ୍ଷରତ ଗେଲରେ ପରସ୍ପର ଭିତରେ କାମୁଡ଼ା କାମୁଡ଼ି- ସେମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ କଥା କୁହାକୁହି- ଦୂରରୁ ଦେଖେ-ସେମାନଙ୍କର ଗତିବିଧି । କେତେ ନିଛକ ସେମାନେ-ବର୍ତ୍ତମାନ ଭିତରେ ବଞ୍ଚୁଥିବା ପ୍ରାଣୀ, ଏମାନେ ନା ଅଛି ଅତୀତ ନା ଭବିଷ୍ୟତର ଚିନ୍ତା । ଅନାବିଳ ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା । ଅକଳନ ଭଲପାଇବା ।

ଦିନେ ମୁଁ ଅଫିସରୁ ଫେରିବା ପରେ ଦେଖିଲି ଶ୍ରୀମତୀ ସକ୍ ସକ୍ ହେଇ କାନ୍ଦୁଛନ୍ତି- ଗ୍ୟାରେଜ୍ ଘରେ କାଳି ଉପରକୁ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି କାନ୍ଦୁଛି ବିକଳ ହେଇ- ଜାଣିଲି- ତା'ର ଦିଟା ଯାକ ଅଣ୍ଡିରା ଛୁଆକୁ କିଏ ନେଇଯାଇଛି- ମନମାରି ବିଷାଦଭରା ଦୁଃଖକୁ ସହି ନ ପାରି ମରଣ ଅରା କାନ୍ଦ ଦେଖି ତା'ର ଅନାୟତ ଅସହାୟତାକୁ ଅନୁଭବ କଲି- ନିଜେ ଯାଇ କଲୋନୀ ଯାକ ଖୋଜିଲି- କାନ ପାରିଲି କୋଉଠି ଛୋଟ କୁକୁର ଛୁଆ ଦୁଇଟିର କାନ୍ଦ ଶୁଣିବି ବୋଲି- ହେଲେ ପାଇଲିନାହିଁ ।

ଫେରି ଦେଖୁଲି କାଳି ସେମିତି ରହି ରହି କାନ୍ଦୁଛି- ଗୁମୁରି ଗୁମୁରି ଅତି କରୁଣ ଭାବେ ଭୁକୁଛି କାଳିର ଦି'ଟା ପିଲା ନିଖୋଜ ପରେ, ତା'ର ସବୁ ସ୍ନେହ ମମତା ଭଲ ପାଇବା ଏକାଠି ହୋଇଗଲା ରହିଥିବା ତା'ର ଝିଅଟି ପ୍ରତି ।

ସନ୍ଧ୍ୟାପରେ କାଳି ଆଉ ତା' ଝିଅ ଗ୍ୟାରେଜ୍ ଘରକୁ ନ ଫେରିବା ଯାଏ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅପେକ୍ଷା ଥାଏ । ଶ୍ରୀମତୀ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ତିନିଚାରିଟି ରୁଟି ଅଲଗା ରଖି ଦେଇଥାଆନ୍ତି ସବୁଦିନ ରାତିରେ । ପ୍ରଥମେ ଛୁଆକୁ ଶ୍ରୀମତୀ ରୁଟି ଦେଇ ଚାହିଁବେ କାଳିକୁ- କାଳି ଖାଉ ନ ଥିବ ଝିଅ ତା'ର ଖାଇବା ପରେ ଯେତିକି ବଳିବ କାଳି ତାକୁ ଖାଏ । ଅଭୂତ ତା'ର ବାସ୍ତବ୍ୟ ମମତା ।

ଦିନେ କାଳିର ଭାଗ୍ୟ ଆକାଶରେ ଆଉ ଏକ ମସ୍ତକତ୍ ଘୂର୍ଣ୍ଣିତ୍ ବୋହିଗଲା । ସେ କ୍ୱାର୍ଟର୍ସ ପାଖ ରାସ୍ତାରେ କାଳି କୁକୁରର ଝିଅଟିକୁ ଟୁକ ମାଡ଼ି ଦେଇ ଖୁବ୍ ଦ୍ରୁତ ଗତିରେ ଚାଲିଗଲା । ମୁଁ ତା'ର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି କ'ଣ କରିବି କ୍ଷଣକେ ଭାବି ପାରିଲି ନାହିଁ । କାଳି କ'ଣ ସତରେ ତା' ଆଖି ସାମ୍ନାରେ ଦେଖିଥିବା ଦୃଶ୍ୟକୁ ଭୁଲିପାରିବ, ସେଥିରେ ଦି'ଟା ପିଲାଙ୍କୁ କିଏ ନେଇଯାଇଥିଲା ବୋଲି କେତେ କାନ୍ଦି ନ ଥିଲା ସିଏ ?

ଆଜି ପୁଣି ଏ ମହାବିପଦ ଅବସାଦ ଆଖି ଦୁଇଟିରେ ଠୋପାଠୋପା ଲୁହ ନିଗିଡ଼ି ପଡୁଥାଏ ତା'ର । ମୁଁ ପାଖକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି- ଅଣ୍ଟା ତଳକୁ ପଛଗୋଡ଼ ସହ ଟୁକ୍ ଟକ୍ ତାକୁ ମିଶେଇ ଦେଇଛି । ମୁହଁରୁ ପୁଳାଏ ତାଜା ରକ୍ତ ବାହାରି ପଡ଼ିଛି- ଆଖି ତରାଟି ଦେଇଛି । ତା'ର ନିଷ୍ପେକ୍ତ ନିର୍ଜୀବ ଜଡ଼ ଶରୀରଟିକୁ କାଳି ନିର୍ନିମେଷ ନୟନରେ ଚାହିଁଛି କେବଳ- ମଝିରେ ମଝିରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଲମ୍ବେଇ ଲମ୍ବେଇ କାନ୍ଦୁଥାଏ କାଳି- କାହାରିକୁ ଛୁଆଟିକୁ ଛୁଇଁବାକୁ ଦେଉ ନ ଥାଏ- ଭୟରେ ବି ମଲା ଛୁଆଟିକୁ ଧରି କୁଆଡ଼େ ଫିଙ୍ଗିଦେବାକୁ ଚାହିଁଲେ ବି ସମ୍ଭବ ହେଲାଣି- କାମୁଡ଼ି ଗୋଡ଼ାଉଥାଏ କାଳି- ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ ତା' ଶାବକ ଶବ ପାଖରେ ସେ ବସି ରହିଥାଏ ।

ସଞ୍ଜ ନଇଁ ଆସିଲା- କାଳିର ଏ ପରିସ୍ଥିତିରେ କ'ଣ କରାଯାଇପାରେ ? କାଳି ଠୁଁ ତା' ଝିଅର ଶବଟିକୁ କେମିତି ଅଲଗା କରିହେବ ? ଶ୍ରୀମତୀ କହିଲେ ରାତିରେ ରୁଟି ଖାଇବାକୁ ଦେଲା ବେଳେ କାଳି ନିଶ୍ଚୟ ଗ୍ୟାରେଜ୍‌କୁ ଆସିବ; ସେଇ ସମୟରେ ତା' ପିଲାଟାକୁ ନେଇ ଚାଲିଗଲେ କାଳି ଜାଣିପାରିବନି- ପରେ ଭୁଲିଯିବ ।

ଆମ ପରିବାରର କେବଳ କାଳିର ଚିନ୍ତା । କାଳିର ଖାଇବା ବେଳ ହେଇଗଲା ଶ୍ରୀମତୀ ତାକୁ ଡାକିଲେ ହେଲେ ସେ ଦାରୁଭୂତ ମୁରାଗା ସାଜି ସେମିତି ତା' ମଲା ଛୁଆଟି ପାଖରେ ବସିଥାଏ । ଯେତେ ଡାକିଲେ ସେ ଆସିଲାନି କି ଖାଇବାକୁ ଦେଲେ ବି ରୁଟିକୁ ଛୁଇଁଲାନାହିଁ । ଆମ ଆଖିକୁ ନିଦ ଆସିଲାନି । ଘଣ୍ଟେ ଦୁଇଘଣ୍ଟା ପରେ ଯାଇ ତାକୁ ଦେଖୁଥାଉ । ରୁଟି ବି ସେମିତି ପାଖରେ ଥୁଆ ହୋଇଥାଏ । ସେ ସେପରି ଶବଟିକୁ ଜଗିବସିଥାଏ ।

ରାତି ଯାଇ, ସକାଳ, ସକାଳ ଯାଇ ରାତି- ଚାରି ରାତି- ଚାରି ଦିନ- କାଳି କିଛି ଖାଇନି କି ପିଇନ- ଶବ ପତି ଗନ୍ଧ ବି ହେଲାଣି- କାଳି ଜଗି ବସିଛି ସେମିତି ଅଖିଆଅପିଆ ନିରନ୍ତର ।

ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଚାରିପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ବଡ଼ ଠେଙ୍ଗାକୁ ହାତରେ ଧରି କାଳିର ମଲା ଛୁଆଟିକୁ ତା' ନିକଟରୁ କାଢ଼ି ନିଆଗଲା ପରେ କାଳି ସେଇଦିନୁ କୁଆଡ଼େ ଯେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଇଗଲା - ମୁଁ ଆଉ ପରିବାର କେତେ ଖୋଜି ହେଇଛୁ- ଆଉ ପାଇନୁ । କାଳି ସେହିଦିନୁ ନିଖୋଜ; କଳା କୁକୁରଟିଏ ଦେଖିଲେ- ତା' ପାଖକୁ ଯାଇ ପହଞ୍ଚେ- ହେଲେ ସେ କାଳି ନୁହେଁ ଜାଣି ଫେରିଆସେ ।

ମୁଁ କାଳି କଥା ମନେ ପକାଏ । ଭିତରେ ଭିତରେ କୋହ ଆସେ- ତା' କଥା ଅନେକ ସମୟରେ ଆମ ଘରେ ପଡ଼େ- ଶୁଣିଥିଲି ସାନଭାଇ ପାଖରେ ରହୁଥିବା କୁକୁର ପିଙ୍କି ଏବେ ଆମ ଗାଁରେ ବାପାଙ୍କ ପାଖରେ ରହୁଛି- ପୁଜା ଛୁଟି ଆଗରୁ ସ୍କୁଲ ବନ୍ଦ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଶ୍ରୀମତୀ ପୁଅ ଓ ଝିଅ ଗାଁକୁ ଗଲେ- ପିଙ୍କିକି ଦେଖିଲେ କାଳି କଥା ଭୁଲିଯାଇପାରନ୍ତି ।

ପିଙ୍କିର ଆଚରଣ, ଶିକ୍ଷା ଓ ବ୍ୟବହାର ଅନନ୍ୟ; ମୁଁ ତାକୁ ତା'ର ପିଲା ଅବସ୍ଥାରେ ଦେଖିଛି- ତାକୁ ସାନ ଭାଇ କୋଉ ଗୋଟେ ସର୍କସ ପାର୍ଟିରୁ କିଣି ଆଣିଥିଲା । ତୋଫା ଧଳା- ବଳିଷ୍ଠ କୁନ୍ଦିଲା କୁନ୍ଦିଲା ଚେହେରା ବଳିଲା ବଳିଲା ମାଂସପେଶୀ । ତାକୁ ଘରେ ଚାବି ଦେଇ ତା' ପାଇଁ ଖାଦ୍ୟ ଥୋଇ ସାନ ଭାଇ ତିନି ଚାରିଦିନ ଲାଗି ବାହାରକୁ ଚାଲିଗଲେ ବି ପିଙ୍କି ହିଁ ଘର ଜଗିରହିଥାଏ ଭିତରେ ରହି । ହଟା ମୁତା ବାଥିରୁମରେ କରିଥାଏ । ଅବସ୍ଥା ଚକ୍ରରେ ପଡ଼ି ସାନଭାଇକୁ ସେ ଘର ଛାଡ଼ିବାକୁ ପଡ଼ିବାରୁ ପିଙ୍କିକୁ ନେଇ ସେ ଗାଁରେ ଅଗତ୍ୟା ଛାଡ଼ି ଦେଇ ଆସିଲା ।

ବାପା ସରକାରୀ ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେଇଥାଆନ୍ତି । ଜମିବାଡ଼ି ଦେଖାଶୁଣା ଦାୟିତ୍ୱ ଭିତରେ ନିଜ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟର ଯତ୍ନ ନେବା ଯେଉଁଠି ସମସ୍ୟା ସେଠି ପିଙ୍କି କଥା କିଏ ପଚାରେ । ଗାଁର ବୁଲା କୁକୁରମାନେ ପିଙ୍କି ସହ ଲଢ଼ା ଭିଡ଼ା କରିଛନ୍ତି । ପିଙ୍କିର ଦୁରବସ୍ଥା ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖି ଗାଁରୁ ଫେରିବା ବେଳେ ପିଙ୍କିକୁ ବସରେ ଶ୍ରୀମତୀ ନେଇଆସିଲେ ଭୁବନେଶ୍ୱର । “କାଳି କଥା ତ ସମସ୍ତେ ମନେ ପକେଇଲେ- ଏବେ ପିଙ୍କିକି ଆଣିଛି- ତା' ମୁହଁ ଦେଖି କାଳିକୁ ଭୁଲିଯାଅ- ତା'ଛଡ଼ା ପିଙ୍କି ତ ଗାଁରେ ବଡ଼ ହୀନସ୍ତା ହେଉଥିଲା- ପିଲାମାନେ ବି ପିଙ୍କିକୁ ସାଥରେ ଆଣିବାକୁ କହିଲେ”- ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ କଣ୍ଠରେ ପିଙ୍କି ପ୍ରତି ସମ୍ବେଦନା ଓ ତାକୁ ଗାଁରୁ ଆଣିବା ମୁଁ କାଳେ ଭୁଲ୍ ବୋଲି କହିଦେବି କି ଭାବି ମୋ ସ୍ୱାକୃତିକୁ ସେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ ମୋ ଠୁଁ ପିଙ୍କି ବିଷୟରେ

ଶୁଣିବାକୁ । ମତେ କହିବାକ୍ ପୁରସତ୍ ନ ଦେଇ ପୂର୍ବଚିହ୍ନାରୁ ପିଙ୍କି ଆସି ମତେ ଗେଲକରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଇଥାଏ ସେତେବେଳକୁ ।

ପିଙ୍କି ବହୁତ ଝଡ଼ିଯାଇଥାଏ- ତା'ର ସମସ୍ତ ଚିକିତ୍ସା ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଭ୍ୟାକ୍ସିନ ଓ ଆଣ୍ଟିର୍ୟାବିସ୍ ଇତ୍ୟାଦି ଦିଆଗଲା । ସକାଳ ସଞ୍ଜ ବୁଲାରୁଲି କରିବା ପରେ ତା'ର ପୂର୍ବ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ଫେରିଆସିଲା । ଏଠି ମୁଁ ଗାଈ ରଖିଥିବାରୁ ଦହିଭାତ କ୍ଷୀର ପିଇବାରେ ତା'ର ବଡ଼ ଆଗ୍ରହ । ପିଙ୍କିକୁ ନେଇ ଆମେ ବାହାରକୁ ଗଲେ, ଲୋକଙ୍କର ନଜର ପିଙ୍କି ଉପରେ ତା'ର ହଂସଗାନିନୀ ଚାଲି ଭାରି ଆକର୍ଷଣୀୟ । ତାକୁ ଘରେ ଏକୁଟିଆ ଛାଡ଼ି ଆମେ କାମରେ ବାହାରକୁ ଯାଉ ଘର ଚାବିଦେଇ । ସେ ସେମିତି ଜୁଲୁଜୁଲୁ ଅନେଇ ଥିବ । ଆମକୁ ତା' ଭାଷାରେ ଡାକୁଥିବ- ଆମେ ଲୁଚି ଲୁଚି ଆସି ତା'ର ଭାବଭଙ୍ଗୀକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁ- କ୍ଷଣକେ ତା' ଡାକ ଭିତରୁ ମୁଁ କାଲିର କାନ୍ଦକୁ ମନେ ପକାଏ- ଚାବି ଖୋଲିଦେଇ ଭିତରକୁ ଗଲେ ଆନନ୍ଦରେ ନାଚି ଯିବ ପିଙ୍କି- ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଘଡ଼ିଏ ଗେଲ କରିଦେବ ।

ଅଧିକାଂଶମିତର ଦୂରଦୂରେ ମୋ ଗାଡ଼ିର ଶବ୍ଦକୁ ସେ ବାରିଦେବ ଘରେ ଆଗୁଆ ଜଣେଇଦେବ ଯେ ମୁଁ ଆସିଲି ବୋଲି- ଘରେ କାହାରି କେବେ ଦେହ ଖରାପ ହେଲେ ସେ ଆଗୁଆ ଜାଣିବ- କେତେ ସ୍ନେହ ସରାଗ ଦେବ- ଗେଲ କରି ଚାଟିଚୁଟି ଦେବ ଯେମିତି ସେ ରୋଗ ସଫା କରିଦେବ ଏବଂ ତା' ନୀରବ ଭାଷାରେ କହିଚାଲିବ 'ରୋଗ ମତେ ଦେଇଦିଅ, ଝାଡ଼ିଝୁଡ଼ି ହେଇଯାଅ ।' ସକାଳ ହେଲେ ନିଦରୁ ଉଠେଇ ଦେବାକୁ ସେ ତା' ପାପୁଲିରେ ଖୁବ୍ ନରମ ଭାବରେ ଆମ ଗାଲରେ ତା' ହାତଥୋଇ ଦେବ । 'ଏ ଜିନିଷ ନେଇ ମା'କୁ ଦେଇ ଦେ, ସେ ଜିନିଷ ମା' ଠୁଁ ଆଣ' ଦେଖିଲେ ଖୁସି ଲାଗିବ- ତା' କାମରେ- ସେ ଯେ ଆମ ଘରର ସଦସ୍ୟ ତାହା ଜଣେ ନ ଦେଖିଲେ ବୁଝିପାରିବନି ।

ଡାକ୍ତର ବନ୍ଧୁ ମୋର କହିଲେ ପିଙ୍କି ପାଇଁ ବର ଖୋଜ, ତା'ର ଛୁଆପିଲା ହେଲେ ଘରେ ନାଚିନାଚୁଣୀ ଆସିବେ । ପରାମର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ ଏ କାମ ହେଲା- ପିଙ୍କିର ପ୍ରସୂତି ଯତ୍ନ ନିଆଗଲା- ଥରେ ଥରେ ବାନ୍ତି ବି କଲା କ୍ରମେ ପିଙ୍କି ଦେହ ଅଧିକ ବିଗିଡ଼ିଗଲା- କୃର ବଢ଼ିଲା- ଇଞ୍ଜେକସନ୍ ଔଷଧ କିଛି କାମ କଲାନାହିଁ-

ଶେଷରେ ପେଟ ଓଧାଏ- କି କଷ୍ଟ ସେ ଭୋଗିଲା- କହିବା ଅନୁଯାୟୀ ବିନା ଚେନ୍ ବନ୍ଧାରେ ଅପରେଶନ୍ ଦେଖି ତାନ୍ତ୍ରମାନେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିଲେ- ସେଇ ରାତିରେ ପିଙ୍କି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଆଖି ବୁଜିଦେଲା । ମୋ ଛାତି ଭିତରୁ କଳିଜାଟା ଯେପରି ଖସିପଡ଼ିଲା ।

ଅଫିସରୁ ଛୁଟି ନେଇ ମୁଁ ଘରେ ରହିଲି- ତା' ସମାଧି ନିକଟରେ ବସି ଲୁହ ଗଡ଼ାଇଲି- ତା'ର ହଂସଗାମିନୀ ଚାଲି, ନିଟୋଳ ପୁରିଲା ପୁରିଲା ଦେହ- ତା'ର ମଧୁର ଡାକ, ଗେଲ, ସକାଳୁ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିବାର ଦୃଶ୍ୟ ସବୁ ମନେ ପକାଇଲି । ସଂପର୍କର ସଂଯୋଗରେ ବିଯୋଗର ଦୁଃଖ ଖୁବ୍ ବେଶି- ଏହାକୁ ବୁଝିଥିଲେ ବି, ଆଉ ପୋଷା ପ୍ରାଣୀ ନ ରଖିବାର ଶପଥ ନେଇ ଥିଲେ ବି, ଜଣେ ପରେ ଜଣେ ହେଇ ଆମ ପରିବାରରେ ପୁଣି ସାମିଲ ହେଇଛନ୍ତି- ରିଙ୍କି, କିରୁ ଆଉ ଚଫି ମମି, ଟିରୁ । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ବି ଗଲେଣି ଜଣେ ଜଣେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ସ୍ଥିତିରେ । ତାହା ମୋ ଜୀବନର ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଦୁଃଖର ଦନ ମୋ ହୃଦୟର ଅନନଭୂତ ଶିହରଣ । ନିଃସଙ୍ଗ କପୋତ ପରି ଗୁମୁରି ଗୁମୁରି ଭିତରେ ଭିତରେ କାନ୍ଦିଛି ସେମାନଙ୍କ ବିଛେଦରେ । ଜୀବନରେ ପାଇବା ଆଉ ପାଇ ହଜେଇବାର ଯୋଉ ଦୁଃଖ ତାକୁ ବାଣ୍ଟିବି କାହା ପାଖରେ ?

ପିଙ୍କି ଯିବା ପରେ ରିଙ୍କିକୁ ଶ୍ରୀମତୀ ଖୋଜି ଖୋଜି କୋଉଠୁ କିଣି ଆଣିଲେ- ମତେ ଜଣାନାହିଁ । ପ୍ରକୃତରେ ସେ ପିଙ୍କି ପରି ସେତେ ସୁନ୍ଦର ନ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ମତେ ଖୁବ୍ ଭଲ ପାଉଥିଲା । ମତେ ଗୋଡ଼େ ଗୋଡ଼େ ଜଗୁଥିଲା । ପାଖେ ପାଖେ ରହି ମୋ ଅବର୍ତ୍ତମାନର ସମୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ସେ ସେମିତି ଚାହିଁ ବସିଥିବ ମୋ ଫେରିବା ଯାଏ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରିଛି ।

ସାମାନ୍ୟ ଦେହ ଖରାପରେ ଏକ ଭୁଲ୍ ଇଞ୍ଜେକସନ୍ ଦେଉ ଦେଉ ରିଙ୍କିର ଜୀବନ ଚାଲିଗଲା- ଖୁବ୍ ବାଧୁଲା ଆମକୁ । ହୃଦୟରେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ଗାର ପଡ଼ି ରହିଗଲା ।

କିଛି ବ୍ୟବଧାନ- ଶୋକର ବାତାବରଣ- ପରେ ପରେ ଝିଅମାନଙ୍କୁ ପସନ୍ଦ କରି ଅଣ୍ଟିରା ଛୁଆ ଆଣିବାକୁ ଘରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ହେଲା- ତଦନୁଯାୟୀ କିଣାହେଇ ଆସିଲା କିରୁ ।

କୋଡ଼ିଏ ଏକୋଇଶି ଦିନର ଛୁଆ । ସେରିଲାକ କ୍ଷୀର ପାଣିଆ କରି ତୁଳାରେ ତାକୁ ପିଆଇଦେଲେ ଶ୍ରୀମତୀ । ଯଦ୍ଵ ବହୁ ହେପାଜତ ନେବାକୁ ହେଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ଟିକିଏ ବଡ଼ ହେବା ପରେ ଅଗଣାରେ ବଳ ଧରି ତା' ସହ ମୁଁ ଖେଳେ । ଆକୁଲ ଆକୁଲ ହେଇ ତା' ଦଉଡ଼ରେ ଅନେକ ପୁଲକ । ଆମେ ଯେତେବେଳେ କେହି ନ ଥାଉ ସେ ଆଲମାରି କି ସୋଫା ତଳେ ବସି ମିଟି ମିଟି ଚାହେଁ- ଶ୍ରୀମତୀ ଯେତେ ତାକୁ ଡାକିଲେ ବି ସେ ଆସେନାହିଁ ।

ଆମେ ସବୁ ଘରକୁ ଫେରିଲେ ତା'ର ଖୁସି ।

ଥରେ ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଘରେ ମୋ ଝିଅ ଆଉ ମୁଁ ତାଙ୍କ ଡ୍ରଙ୍ଗ ରୁମ୍‌ରେ ବସିଛୁ- ମାଡ଼ିଆସିଲେ ତିନୋଟି କଅଁଳିଆ ଗୁଲୁଗୁଲିଆ ଲାବ୍ରେଡର କୁକୁର ଛୁଆ । ବନ୍ଧୁ କହିଲେ, ପ୍ରଥମେ ଏମାନଙ୍କ ଜେଜେ ଆଉ ଜେଜେମାଙ୍କୁ ପାଲିଥିଲେ ଜଣେ ସୁପ୍ରିମକୋର୍ଟର ବିଚାରପତି ।

ତାଙ୍କ ଠାରୁ ମୋ ବନ୍ଧୁ ଆଣିଥିଲେ ଏଇ ଛୁଆଙ୍କର ମା' ଆଉ ବାପାଙ୍କୁ । ଏମାନେ କୋରାପୁଟରେ ଥିଲେ ।

ବନ୍ଧୁଙ୍କର ବଦଳି ପରେ ରାଜଧାନୀରେ ତାଙ୍କ କୁକୁରର ଛୁଆ ହେଇଛି । ଗୋଟାକୁ ପାଞ୍ଚ ହଜାରରେ ଦି'ଟା ବିକ୍ରି ସରିଲାଣି । ଝିଅ ମୋର ଜିଦ୍ କଲା, ବାପା ! କିନ୍ତୁ ସହ ଇଏ ଖେଳିବ । ନେଇଯିବା ।

ଘରେ ତ ଗାଈକ୍ଷୀର- ଅସୁବିଧା ଜମା ହେବନି । ତା ନାଁ ଦିଆଗଲା ଟପୁ । ସେ ଆସିଲା ପରେ କିନ୍ତୁ ଦିଶୁଥିଲା କେତେ ବଡ଼; ହେଲେ ବଢ଼ିଗଲା ପରେ କିନ୍ତୁ ଠୁଁ ସେ ଚାରିଗୁଣା ହେଇଗଲା । ଦୁହେଁ ଖେଳନ୍ତି ଫୁଟବଲ୍- ଟପୁ ଦୁନିଆରେ କାହାକୁ ଡରେନା- କିନ୍ତୁ ଜଣଙ୍କୁ ଡରେ- ସେ ହେଉଛି କିନ୍ତୁ । ତା'ପାଖରେ ଅନ୍ତତଃ ଦିନରେ ଦଶ କୋଡ଼ିଏ ଥର ସରେଣ୍ଡର କରୁଥିବ ଟପୁ । ମୋ କାନ ପାଖରେ ତା' ଭାଷାରେ ମୁଁ ଅଫସରୁ ଫେରିବା ପରେ କିନ୍ତୁର ଦୁଷ୍ମାମି ସଂପର୍କରେ ଅଭିଯୋଗ ବାଢ଼ିବ ଟପୁ ।

ସକାଳୁ ଉଠିଲେ ଖୋଜି ଆଣିବ ପାଟିରେ ଧରି ତିନି ହାତ ଲମ୍ବର ତାଳ ବାଡ଼ିଟିକୁ । ଅତି କମ୍‌ରେ ସେ ସକାଳୁ ଦୁଇଟିନି କିଲୋମିଟର ବୁଲିବ । କଲା ମତମତ ଦେହକୁ ବଳିଲା ବଳିଲା ଅଙ୍ଗ ସମସ୍ତଙ୍କ ନଜର ତା' ଉପରେ ପଡ଼େ । କୁକୁର ନୁହେଁ

ତ ସତେ ଯେପରି ବାଘ, ଚିତାବାଘ । ଏତେ ବଳ ଯେ ମତେ ଥରେ ଏମିତି ଝିଙ୍କି
ଦେଲା ଯେ ମୋ ଗୋଡ଼ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ମୁଁ ଦି'ମାସ ଭୋଗିଲି, ତା'ର ସକାଳ ଚଲା
ବନ୍ଦ ହେଇଗଲା । ଓଃ... କି ଅନୁତାପ ଦୁଃଖ ଶୁଖିଲା ମୁହଁରେ ବିନମ୍ର ଭାବରେ କ୍ଷମା
ପ୍ରାର୍ଥନା ତା'ର ।

ଥରେ ତା' ପିଲାବେଳେ ମୁଁ ବାହାରକୁ ବଜାର ଯାଇଥାଏ- ଆସିଲା ପରେ
ଦେଖିଲି ଟଫୁକୁ ଚିହ୍ନି ହେଉନି- ପେଟଟା ଅସମ୍ଭବ ଭାବରେ ଫୁଲି ଯାଉଛି- ଶ୍ରୀମତୀ
କହିଲେ- ଚୋରପରି ରୋଷ ଘର କବାଟ ଠେଲି ପଶି ଚାରିକି ପାଞ୍ଚ ଲିଟର କ୍ଷୀର
ବେହେରା ଦୁହିଁ ଥୋଇଥିଲା ତାକୁ ପିଇ ଦେଇଛି । ଆଶ୍ଚାସିତ୍ ଦେଇ ତା' ମୁହଁରେ
ହାତ ପୁରେଇ ତାକୁ ବାନ୍ତି କରାଇ ଆଆନ୍ତି ଶ୍ରୀମତୀ ।

ମୋର ସନ୍ଦେହ ହେଲା ଏ ଅବସ୍ଥାରେ ଟଫୁ କ'ଣ ବଞ୍ଚିବ ?

ଡାକ୍ତର ଆସିଲେ- ସବୁ କ୍ଷୀର ତା' ପେଟରୁ ବାନ୍ତି ହେଇ ବାହାର କରାଗଲା ।
ସେ ବଞ୍ଚିଗଲା ।

ଦି'ଗୋଡ଼କୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରି ଉଠି ପଡ଼ି ମୋ କାନ ପାଖରେ ତା'ର ମୁହଁ
ଲଗେଇ କେତେ ଅନୁଯୋଗ ଅଭିଯୋଗକୁ ମୁଁ ଧୈର୍ଯ୍ୟର ସହ ଶୁଣେ- ନ ହେଲେ
ଅଭିମାନରେ ସେ ସେଦିନ ଆଉ ଖାଇବ ନାହିଁ କି କିଛି ଶୁଣିବ ନାହିଁ । ଏଇ
ପଶୁଜନ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳି ଆମେ କୁଆଡ଼େ ସାଥୁ ହେଇ ବାହାରକୁ ଯାଇପାରୁନା ବୋଲି
ଥରେ କାର ଭିତରେ କିଟୁ ଟଫୁ ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ନେଇ ଆମେ ପୁରୀ ଯାଉଯାଉ ବାଟରେ
କିଟୁର ଶ୍ବାସ ବାହାରିଲା ଏବଂ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ପାଞ୍ଚକିଲୋମିଟର ଥିଲା କିଟୁର ଶ୍ବାସ
ପ୍ରଶ୍ବାସ ଆଉ ଚାଲିଲା ନାହିଁ ।

ସର୍କିଟ ହାଉସ୍‌ରେ ରିଜର୍ଭେସନ କ୍ୟାନସେଲ କରି ଆମେ ଫେରିଲୁ ଭୁବନେଶ୍ୱର ।
ଟଫୁର ରହି ରହି ମର୍ମଥରା କାନ୍ଦ ସହିପାରିଲେ ନାହିଁ ଶ୍ରୀମତୀ । କିଣି ଆଣିଲେ କିଟୁ
ପରି ଟିଟୁକୁ । କିନ୍ତୁ ଟଫୁ ଟିଟୁକୁ ବଡ଼ ଭାଇର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେଲାନାହିଁ । ମନ ମାରି
କିଟୁକୁ ସେ ଝୁରିହେଲା । ଧୀରେ ଧୀରେ ତା' ମୁହଁ ଫୁଲିଲା । ଡାକ୍ତର ଦାକ୍ତର ସମସ୍ୟା
କହି ଅପରେସନ କରି ଦୁଇଟି ଦାନ୍ତ କାଢ଼ି ଦେଲେ କିନ୍ତୁ ଠିକ୍ ଚାରିମାସ ପରେ ମୁହଁ
ଫୁଣି ଫୁଲିଲା । ଟେଷ୍ଟ ପରେ ଜଣାଗଲା ସେ କ୍ୟାନସରରେ ପୀଡ଼ିତ । କ୍ୟାନସରର ତ

ଆନସର ମିଳିବା କଷ୍ଟ । ତଥାପି ଚାଲିଲା ଉଦ୍ୟମ କେମୋଥେରାପି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଘରେ କର୍କଟ ରୋଗୀ, ପୁଣି ତା'ର ଚିକିତ୍ସା- ସତରେ ଭାରି ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ । ଟପୁର ଯନ୍ତ୍ରଣା, ବାଘ ପରି ଚେହେରାରେ କର୍କଟ ରୂପୀ ଜୀବାଣୁ ତା' ଦେହରେ ପଶି ଗୋଟାଏ ଶୃଗାଳ ଚେହେରା କରି ଦେଲେ ଟପୁକୁ । ଦୁଃଖର କଳାବାଦଳ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଭାଙ୍ଗି ଦେଉଥିଲା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ । ଟପୁକୁ ଆମେ ଟେକି ଟେକି ଗାଡ଼ି ଭିତରେ ନେବାବେଳେ ତା'ର କାନ୍ଦ ଆମେ ସହିପାରୁ ନ ଥାଉ । କେମୋ ଦେବାପରେ ତା'ର ଦୁତ ଅବନତି କଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ରଣା କାତର ମୁହଁ ମୋ ଛାତିରେ କିଏ କରତ ଚଳେଇ ଦେବାପରି ଲାଗୁଥାଏ । ଆମେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲୁ ତାକୁ ନେଇଯିବାକୁ । ତାହା ହିଁ ହେଲା- ରାତି ପାହିବାକୁ ଥାଏ ଦି'ଘଡ଼ି- ସେ ଆଖି ବୁଜି ଦେଲା ସବୁଦିନ ପାଇଁ ।

ଜୀବନ ମୃତ୍ୟୁ ଠୁଁ ବଳି ଦୁର୍ଦ୍ଦଶ । ମୃତ୍ୟୁ ଠୁଁ ଆହୁରି ଅଲଂଘନୀୟ ମୋ ପାଖରେ । ସମର୍ପଣ ହେଉଛି ଏ ଜୀବନ । ସଂସାରରେ କିଛି ଚିରସ୍ଥାୟୀ ନୁହେଁ, ସବୁ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ । ଆଜି ଅଛି କାଲିକି ନ ଥିବ । ଯେଉଁ ମାନବିକତା ଅଧୁନା କ୍ଷଣେ କ୍ଷଣେ ବିପନ୍ନ, ମାୟା ଓ ଅନିତ୍ୟ ସେଠି ଜୀବନ ଯୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ମଣିଷ କ୍ଷତାକ୍ତ । ସଂଗ୍ରାମ ନିରନ୍ତର ଚାଲିଛି ଖାଲି ବିଚିତ୍ର ଶାମୁକା ଗୁଡ଼ିକୁ ସାଉଁଟୁ ସାଉଁଟୁ ଜୀବନଦୀପ ଯେ କେବେ ଲିଭିବ ମଣିଷକୁ ଅଜଣା- ସାଧାରଣ ମଣିଷଟିଏ ମୁଁ- କେତେ ଗଡ଼ାଣି ଉଠାଣି, ଖାଲ ଜିପ, କଣ୍ଟା ଝଣ୍ଟା ଭର୍ତ୍ତି ଅରମା ସଡ଼କରେ ଚାଲି ଶିଖୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ସଭାଟିଏ ମୁଁ । ଯାହା ମଣିଷପଣିଆ ଶିଖିଛି- ଏଇ ମୋ ପାଖରେ ଥିବା ପଶୁଜନ୍ତୁମାନଙ୍କ ଠୁଁ- ତାହା ମିଳିନି ସଦା ଆତୟାତ ହେଉଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ।

□□

ଜୁଳନର ଦୀପ୍ତି

ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ସୁନୀଳ ସମୁଦ୍ର ।

ଅସରନ୍ତି ଅକଳନ ଢେଉ ମଥା ପିଚୁଥିଲା କୁଳ ବୋହଲାଇ । ସୁମନ୍ତ ଚାହିଁଥିଲେ ସେମିତି, ଆଖି ପାଉ ନ ଥିଲା ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟ ଆଡ଼େ ।

ଏ ଚାହିଁବା ଆଜିର ନୁହେଁ, ଯେତେଥର ପୁରୀକୁ ଆସିଛନ୍ତି ସବୁ ଦୁର୍ବଳତା ତାଙ୍କର ଏଇ ବେଳାଭୂମିରେ । ପାଠପଢ଼ା ଆରମ୍ଭ ଏଇଠି ହେଇଥିଲା, ତା'ପରେ ମଝିରେ କେତେବର୍ଷ ଫାଙ୍କା, ବାପାଙ୍କ ବଦଳି ହେତୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତର । ହେଲେ ଜଗତର ନାଥ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ ତାଙ୍କର ଚାକିରି ମଧ୍ୟ କିଛି ବର୍ଷ ଏଇ ପୁରୀରେ କଟିଛି । ସରକାରୀ ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେବାର ପ୍ରାୟ ବର୍ଷେ ପୁରିଲାଣି । ଝିଅ ବାହା ଦେଇଛନ୍ତି ଏଇ ନୀଳାଚଳ ଧାମ ପୁରୀରେ । ଆସିବାକୁ ହେଉଛି ପ୍ରତି ସପ୍ତାହରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କୁ ନେଇ ପୁରୀକୁ । ଏକ ସଙ୍ଗରେ ବଡ଼ ଦେଉଳରେ ଦିଅଁ ଦର୍ଶନ, ସମୁଦ୍ର ବେଳାଭୂମିରେ ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟା ବିଚରଣ, ଶେଷରେ ଝିଅକୁ ଦେଖି ଫେରିବାକୁ ହେଉଛି ।

ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସିଲେ ଜୀବନରେ କାହାକୁ ବେଶୀ ଭଲଲାଗେ, ସ୍ୱତଃ ଉତ୍ତର ଆସିଯାଏ- ସମୁଦ୍ର... ନୀଳଆକାଶ ତଳେ ଆଖି ପାଉ ନ ଥିବା ନୀଳ ଉତ୍ତାଳ ତରଙ୍ଗ- ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ନୀଳ ଢେଉର ଗୁରୁଗନ୍ଧାର ଗର୍ଜନ ପାଖରେ କେହି ତୁଳନୀୟ ନୁହେଁ । ଏ ପ୍ରଶ୍ନ ମଧ୍ୟ ସୁମନାଙ୍କ ମନକୁ ଆସେ । ଉତ୍ତର ଛଳରେ ସୁମନ୍ତଙ୍କ ପାଟିରୁ ସତ ହିଁ ବାହାରିଯାଏ । ଏଇ ସମୁଦ୍ର... ତା' ପରେ ଯାଇ ଅନ୍ୟ... ସୁମନା ଖିଲି ଖିଲି ହସି ହିଁ

ଦିଅନ୍ତି ସ୍ବାମୀଙ୍କ କପଟଶୂନ୍ୟ ସରଳ ନିଛକ ସ୍ବଭାବ ଦେଖି । ହଁ, ପ୍ରଥମେ ସମୁଦ୍ର
ଦ୍ବିତୀୟରେ ସଂଗୀତ, ତୃତୀୟରେ ନୀଳାଦ୍ରିବିହାରୀ ଜଗନ୍ନାଥ,

ତା'ପରେ...

ସୁମନା ! ତମେ...

ତୃତୀୟ ସ୍ଥିତିରେ ନ ଥାଇ ସୁମନା କ୍ଷଣକେ ମଳିନ ଦେଖାଗଲେ । ଅଭିମାନିନୀ
ସୁମନା ତତ୍କାଳୀନ ସୁମନ୍ତଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟରେ ମନ ଟିକିଏ ଉଣା କଲେ ହେଲେ ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ
ତାରିଫ କରନ୍ତି ବେଶି । ଭଗବାନଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିରେ ମଣିଷର ରକମ ରକମ ବୈଚିତ୍ର ।
ହାତମୁଠାରୁ ସରୁ ବାଲି କଣିକା ଖସିଗଲାପରି ଜୀବନର ସାଠିଏଟି ବସନ୍ତ ଅତିବାହିତ
ହେଇଗଲାଣି, କାଳିପରି ଲାଗୁଛି, ସମୟ ଗଡ଼ିଗଲାଣି ।

ପୁରୀ ଆସି ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ପଶିଗଲେ, ଲାଗେ ଜୀବନରେ ସବୁ
ମିଳିଗଲା- ସବୁ ଅବସୋସ ଯେମିତି ମେଣ୍ଟିଗଲା । ସବା ମଙ୍ଗଳମୟ ଜଗନ୍ନାଥ
ଘନଘୋଷିଆରେ କିଟି କିଟି କଲା ଅନ୍ଧାରରେ ମଣିଷ କରିଥିବା ପାପସବୁକୁ ତାଙ୍କ
ବିଶାଳ ବସୁରେ ଧୋଇ ଦେଇ କ୍ଷମା କରିଦିଅନ୍ତି- ଶୁଭ୍ର ସ୍ବଚ୍ଛ ଆଲୋକ ବର୍ତ୍ତିକାର ଆରା
ବିଛୁରିତ କରି ମଣିଷର ଦେହ ଆଉ ମନକୁ ଉଦ୍‌ଭାସିତ କରନ୍ତି- ଏଇଥି ପାଇଁ ପ୍ରତି
ମାସରେ ଦି' ତିନିଥର ସୁମନାଙ୍କୁ ନେଇ ଏଇଠିକି ଚାଲିଆସନ୍ତି ।

କଳ ମଣିଷ ପରି ଗଢ଼ିଯାଉଛି ମଣିଷ ଜୀବନର ମହାସ୍ରୋତ । ସମୟେ ସମୟେ
ଅନେକ ଚିନ୍ତା ଅନୁଚିନ୍ତା ଏତେ ଓଜନ ହେଇ ତଳକୁ ନେପଟି ଯାଏ ଯେ ସୁଖବୋଲି
କିଛି ଅଛି ବୋଲି ଜୀବନରେ ତାହା ବିସ୍ମୃତ ହୁଏ । ଅରଣ୍ୟ ଅନ୍ଧାର ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନର
ଅନେକ ସଂଭାବନା । କେତେ ଅସରନ୍ତି ସ୍ବପ୍ନ ଅଲୋଡ଼ା ଚିନ୍ତା ମନକୁ ଆସି ହଜି ବି
ଯାଉଛି- ପୁଣି ଖୋଜିଲା ବେଳକୁ ଯେମିତି ମରାଚିକା ମିଛି ମିଛିକା ବାଲିଘର;
ଗଢ଼ିହୋଇ ଭାଙ୍ଗିଯାଉଛି ଲହଡ଼ିରେ ।

ସୀମାହୀନ ସାଗରର ଅକଳନ ଢେଉରେ ସୂତି ତ ଢେଉ ଦେହରେ କୋଉଠି
ଲେସି ହେଇଯିବ ।

ସତରେ ଏ କି ଜୀବନ ? ସୁଖ ସ୍ବପ୍ନର ଖାଲି ଉଜାଣି ମନ ମତାଣିଆ ଉଜାଙ୍ଗ
ମଧୁର ସ୍ବନ ନା ଜୀବନ ମିଛ ଛଳନାଭରା ବିସ୍ମୃତ ଘଟଣାରାଜି । ବୁଢ଼ୀ ଅସୁରୁଶୀର
ଅଭୁଆ ଅଛିଣ୍ଡା ସୂତାଖିଅରେ ବନ୍ଧା ଜୀବନଡ଼ୋରି । ସୁମନ୍ତ ପୁଣି ହଜିଗଲେ ପୁରୁଣା
ଦିନକୁ ମନେପକାଇ ।

ହାଇସ୍କୁଲରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଯାଏଁ ସଂଗୀତ ପ୍ରତିଯୋଗିତାରେ ସେ ହେଉଥିଲେ ପ୍ରଥମ । ଏଇ ସଂଗୀତ ତାଙ୍କ ସୁଖଦୁଃଖ ଜୀବନର ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ନେଇଛି । ନିରୋଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେ ଗୁଣ୍ଡଗୁଣେଇ ହୁଅନ୍ତି-ତୁଲି ଯାଆନ୍ତି ରାଗ, ରୋଷ ଅଭିମାନ । ମଣିଷ କ୍ଷେତ୍ର ବିଶେଷରେ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ ହାରଜିତର ଦୃଶ୍ୟରେ ପଡ଼ି ନିଜକୁ ଘଟଣା ପ୍ରବାହରେ ସାଲିସ୍ କରିନେବାକୁ ବାଧ୍ୟହୁଏ । ସଂସାର ଭିତରେ ରହି ପରିବାରର ସମସ୍ତଙ୍କର ଦାୟିତ୍ବ ବୋହିନେବାକୁ ହୁଏ ।

ସୁମନାଙ୍କ ଅନେକ ତାରିଫ୍ ବହୁକ୍ଷରେ ସଂଚିତ ଅର୍ଥରେ ରାଜଧାନୀରେ ଖଣ୍ଡେ ଜାଗା କିଣି ଘର ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ଯେ ଏ ଅବଧି ସାରି ପାରିନାହାନ୍ତି । କେବଳ ପୁଅଝିଅ ଦୁହେଁଙ୍କୁ ବାହା ଦେଇଛନ୍ତି । ସରକାରୀ କ୍ୱାର୍ଟର୍ସ ଛାଡ଼ିବାକୁ ନୋଟିସ୍ ଆସୁଛି । ଘର ଛାଡ଼ିବେ ଛାଡ଼ିବେ ହେଇ ମହଲତ ନେଉନେଉ ବର୍ଷେ ପାର ହେଇଗଲାଣି, କ'ଣ କରିବେ-ଚିନ୍ତା ?

ସେଥର ସୁମନା ଜିଦ୍ ଧରିଥିଲେ ପୁଅ ନିଲୁର ବାହାଘର ତାଙ୍କ ବାନ୍ଧବୀ ଜିତାଙ୍କ ସାନଝିଅ ମାମିନା ସହ କରିବାକୁ । ହେଲେ ନିଲୁର ମନଥିଲା ତା'ର ପଡ଼ାସାଥୀ କିରଣ ସହ । କାରିଣ ଦୁହେଁ ଡାକ୍ତରୀ ପ୍ରଫେସନର-ଅବଶ୍ୟ ଏ ଝାମେଲା ସମାଧାନ ହେଇଗଲା । ପୁଅ ସୁମନାଙ୍କ କଥାରେ ଅବାଧ ନ ହୋଇ ମାମିନାକୁ ବାହାହେଲା । ଜିତା ବାନ୍ଧବୀରୁ ସମୁଦୁଣୀ ହେଲେ । ମାମିନା ବାଙ୍ଗାଲୋରର ଏକ ବଡ଼ କମ୍ପାନୀରେ ସିନିଅର ଇଞ୍ଜିନିୟର । ନିଲୁ ତ ସେଠି ମେଡ଼ିକାଲ କଲେଜର ସର୍ଜରୀ ବିଭାଗର ଆସୋସିଏଟ୍ ପ୍ରଫେସର ।

ଝିଅ ଜୋର୍ ରହୁଛନ୍ତି ଏଇ ପୁରୀରେ । ଜୋର୍ ଆଡ଼ଭୋକେଟ୍, ନାତି ବୋଲି ଗୋଟିଏ- ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ ସ୍କୁଲରେ ପଢୁଛି । ଅଜା ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ ସଂଗୀତରେ ଗୁରୁ କରିଛି । ଜାତୀୟ ସ୍ତରରେ ସଂଗୀତରେ ସେ ନାଁ କମେଇଲାଣି । ତା'ର ସ୍କୁଲ ଛୁଟି ଥିଲେ ଫୋନ୍‌ରେ ସେ ରଖେଇ ଥୋଇଦେବନି- ଯିବା ଆସିବା ସବୁ ପରିଶ୍ରମ ଲାଘବ ହେଇଯାଉଛି ଯେତେବେଳେ ନାତିର ଦକ୍ଷତା ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ତେଣେ ବୋହୂର ଫୋନ୍ ଆସୁଛି- କ୍ୱାର୍ଟର୍ସ ଛାଡ଼ି, ଭୁବନେଶ୍ୱର ଜାଗା ବିକି ବାଙ୍ଗାଲୋର ଚାଲିଆସ- ଅନ୍ତତଃ ବାପା ! ତମଠୁଁ, ତମ ନାତୁଣୀର ଗୀତ ଶୁଣିଲେ ତମେ ଖୁସିହେବ- କୌଣସି ଗୁରୁ ନ କରି ସଂଗୀତରେ ସେ ପ୍ରଥମ ହେଉଛି ।

କେଡ଼େ କରୁଣ ନିବେଦନ-କେମିତି ରଖିବେ ତା'ର ଅନୁରୋଧ ? ସବୁ

ଦାୟିତ୍ବରେ ମୁଣ୍ଡ ପୁରେଇଲେ କ'ଣ ବୋହିହେବ ଏତେ ବୋଧ ? କିନ୍ତୁ ସୁମନା ମନାକରନ୍ତି ବାଜାଲୋର ଯିବାକୁ । କହନ୍ତି, ଯୋଉ ବୋହୂକୁ ଆଣିବାକୁ ପୁଅ ନିଲୁକୁ ରାଜି କରେଇଲେ ସେ ବୋହୂ କ'ଣ କରିଛି ତାଙ୍କ ପାଇଁ ? ବାହାଘରର ଆଠଦିନ ପରେ ଚାକିରିସ୍ଥଳକୁ ଚାଲିଗଲେ ।

ହଁ, ସେ ଅବା କ'ଣ କରିଥାଆନ୍ତା ? ଚାକିରି ପାଇଁ... ସୁମନ୍ତଙ୍କ ନରମ ଉତ୍ତର ।

ପେଟ ପାଇଁ ଚାକିରି କରି ଟଙ୍କା ଗଦାରେ ଶୋଉଛନ୍ତି-ରକ୍ତକୁ ପାଣି କରି ଖଟି ପଇସା କମାଉଛନ୍ତି । ହେଲେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ପଛରେ ପକେଇ, ପରମ୍ପରାକୁ ଉଠେଇ ଦେଇ କ'ଣ ମିଳିବ ସେ ଟଙ୍କା ରୋଜଗାରରୁ ? ଏଭଳି ଯୁକ୍ତିର ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ନୀରବ ରୁହନ୍ତି ସୁମନ୍ତ । ମନେମନେ ତାଙ୍କ ବାପା ଓ ମା'ଙ୍କ କଥା ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି- ଦୁହେଁ ତାଙ୍କରି କୋଳରେ ଆରପାରିକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ଏଇ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରରେ ତାଙ୍କରି ଚାକିରି ଆରମ୍ଭରେ ।

ବାପା କହୁଥିଲେ- ‘ଭଗବାନ ପେଟ ଚାଖଣ୍ଡକ ଦେଇଛନ୍ତି, କେବେ ବି ଅପୂରା ରହିବନାହିଁ । ବିଦେଶ ଭୂମିକୁ ଯାଇ ରାତିଦିନ ଖଟିବାରେ କିଛି ମୂଲ୍ୟନାହିଁ । ହଉ ପଛେ ଅଳ୍ପ ରୋଜଗାର, ନିଜ ମାଟିରେ ରହି ପରିବାର ଭିତରେ ରହିଲେ ସ୍ନେହ ସୌହାର୍ଦ୍ଦର ବାତାବରଣ ରହିବ- ଯାହାର ମୂଲ୍ୟ ପରିବାର ପାଇଁ ଅମୂଲ୍ୟ ମୂଲ୍ୟ ।

ମଣିଷ ଜୀବନ- ଦୀପଶିଖା ପରି ଦିକ୍ ଦିକ୍ କରି ଜଳୁଥିବ- ଧୂଳି କରି ଲେଉଟା ପବନରେ ଲିଭିଯିବ-ଶେଷ ସମୟରେ ନିଲୁ ଓ ମାମିନା କ'ଣ ପହଞ୍ଚିବେ ? ସବୁ ଲୀଳାମୟ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ।

ସହିବା ହିଁ ଏଠି ଜୀବନର ଶୈଳୀ-ଅତୀତକୁ ପଖାଳି ପଖାଳି ସନ୍ତୁଳିତ ହେଇ ବଂଚିବା ତ ଜୀବନ ପ୍ରଣାଳୀ- ଏଥିରୁ ନିଷ୍ଠାର ମିଳିଲେ ତ । ମନ ଅନେକ ଆଡ଼କୁ ଆପେଆପେ ଟାଣି ହେଇଯାଏ-ଜୀବନ ମୃତ୍ୟୁଠୁଁ ବଳି ଦୁର୍ଦ୍ଦର୍ଶ-ମୃତ୍ୟୁଠୁଁ ପ୍ରତି ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ପୂର୍ବରୁ ହୁଏତ ଆଲୋକର ଦିପ୍ତାମୟ ଆଭାରେ ସମସ୍ତ ମୋହ ବ୍ୟନ୍ତରୁ ମୁକ୍ତି ହିଁ ଆଶୁ- ଢକ୍ ଢକ୍ କରି ବୋତଲରୁ ପାଣି ପିଇଲା ପରେ, ହାତଟେକି ଅଳ୍ପ ଯାଉଥିବା ଲାଲ ଅରୁଣଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କଲେ ସୁମନ୍ତ ।

ଯେମିତି ହେଲେ ସୁମନାଙ୍କୁ ରାଜି କରେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ, ପୁଅ ନିଲୁ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ହବ । ଏଣେ ସମୁଦ୍ର ବେଳାଭୂମି, ଦେଉଳବେଢ଼ା ପରିକ୍ରମଣ, ସଂଗୀତ

ଆସରରେ ଯୋଗଦାନ, ନାତିକୁ ସଂଗୀତ ଶିକ୍ଷାଦାନ, ସୁମନାଙ୍କ ରୋଗିଣୀ ଶରୀରର ଚିକିତ୍ସା-ଏତେ ଜଞ୍ଜାଳ- ଏଠି ଜୀବନ ଥିବା ଯାଏଁ ଜଞ୍ଜାଳ- ମଲାଯାଏଁ ଜାଲରେ ଛଟପଟ ଦୁଇଟି କପୋତ, ସୁମନା ଓ ସୁମନ୍ତ । ଧାରଧାର ହେଇ ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲା ଲୁହ ସୁମନ୍ତଙ୍କର । ଆଷାଢ଼ ମେଘପରି ୦୯ ୦୯ ହେଇ ପଡ଼ିଗଲା ବେଳାଭୂମିର ଶୁଖିଲା ବାଲି ଉପରେ ସୁମନାଙ୍କ ଅଜାଣତରେ ।

ନା ବାଙ୍ଗାଲୋର ଯାଇହେଉଛି କି ସରକାରୀ କ୍ୱାର୍ଟର ଛାଡ଼ି ହେଉଛି । ଦୃଢ଼ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦେଶରେ ବେଳେ ବେଳେ ରାତିରେ ଆଖିକୁ ନିଦ ଆସେନା- ବିଛଣାରେ ଛାତିପିଟି ହେଇ ରାତି ପାହିଯାଏ-ଦିଗହଜା ଝାପ୍ପା ଛପିଛପି ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଜୀବନ ନିରୁଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଉଦାସ ନିରୋଳ ଉଦାସ । ଛାତି ତଳେ ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରଶ୍ୱାସ ସିନା ଯାଉଥାଏ- କିନ୍ତୁ ରୁଷି ହେଇଯାଉଥାଏ- କିଛି ପରମ୍ପରା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେଲା ବେଳକୁ ଆଉ ନୂଆ ନୂଆ ସମସ୍ୟା ଆସି ମୁଣ୍ଡ ବି ଟେକେ ।

ଗୋଟିଏ କରୁଣ ରାଗ ସଂଗୀତ ଭାସି ଆସୁଥାଏ ଦୂର ହୋଟେଲରୁ । କାନଡ଼େରି ଶୁଣିଲେ ସୁମନ୍ତ, ଗୁଣୁଗୁଣୁ ହୋଇ ଗାଇଲେ- ଖୋଲି ଦେଲେ ଉତାଳ ମନର ବାତାୟନ ସଂଗୀତ ଲହରୀରେ ।

ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଶୋଇପଡ଼ିଲେ ସୁମନାଙ୍କୁ କିଛି ନ କହି । ପରଦିନ ସକାଳୁ ସୁମନାଙ୍କର ଫୁଲମୁହଁକୁ ଚାହିଁଲେ, ସୁମନା ପ୍ରଥମେ କହିଲେ, ‘ଆଉ ବରଦାସ୍ତ କରିହେବନି ଏ ସରକାରୀ ନୋଟିସକୁ, ଆମେ ଏଇମାସ କ୍ୱାର୍ଟର ଛାଡ଼ିଦେବା, ଜାଗା ଓ ଅଧା ତିଆରି ଘରଟିକୁ ମଧ୍ୟ-ପୁଅ ପାଖକୁ ଚାଲିଯିବା ।’

ସୁମନ୍ତ ନିରେଖି ସୁମନାଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ-ସୁମନାଙ୍କ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ମୁହଁରେ ବାସ୍ତବତାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଆଲୋଖ୍ୟ-ଏଇକଥାକୁ ନେଇ କେତେ ଯୁକ୍ତିତର୍କ ନ ହେଉଛି କେତେ ଖିଟ୍ ଖିଟ୍-ଆଗପଛକୁ ଚାହିଁଲେ ଏଠି ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ନିଜର ବୋଲି କେହିନାହିଁ- ନିଃସଙ୍ଗ ଏକାଏକା ନିଃସହାୟ ବୟସ୍କ ଜୀବନ- ଖାଲି ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ । ସୁମନାଙ୍କୁ ଆଉ ବୁଝେଇବାକୁ ହେବନି ।

ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଫୋନ୍‌ରେ କଥା ହେଲେ ସୁମନ୍ତ, ବୋହୂ ଆଉ ପୁଅ ସହ । ବୋଉ ରାଜି ବାଙ୍ଗାଲୋରରେ ରହିବାକୁ । ତମେମାନେ ଆସିଲେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନ ଠିକ୍ ହେବ ।

ଚିହ୍ନିକି ଉଠିଲେ ସୁମନା । କାଳକ କଟିଲା ଏଇ କ୍ୱାର୍ଟରରେ । ଆସକ୍ତି ତ

ଦୁଃଖ । ତାକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ଆହ୍ୱାନକୁ ସଦା ପାଥେୟ କରି । ଖବର ବି ପହଞ୍ଚିଗଲା ଝିଅ ପାଖରେ । ପୁଅ ଜନ୍ମ ଦେଇଥିଲେ- ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବୁଢ଼ାକାଳେ ବାପା ବୋଉ ରହିଲେ ଝିଅ ଖୁସି । ନାତୁଣୀ ତ ବାଙ୍ଗାଲୋରରୁ କେତେ ଥର ଫୋନ୍‌ରେ କହୁଛି ଜେଜେଠାରୁ ସଂଗୀତ ଶିଖିବ ।

ମାସକ ପୂର୍ବରୁ ଫ୍ଲାଇଫ୍‌ରେ ଟିକେଟ୍ ବୁକ୍ ହେଲା । ନିଜୁ ଫୋନ୍‌ରେ କହିଲା- ସବୁ ଜିନିଷ ଏଠି ଅଛି । ଯେତେ ପୁରୁଣା ଜିନିଷ ସବୁ ଯାହା ରେଟ୍ ହେଲେ ବି ବିକିଦିଅ କି କାହାକୁ ଦେଇଦିଅ, କେହି ନ ନେଲେ ଝିଅ ଘରକୁ ପୁରୀ ପଠେଇଦିଅ- ବାଙ୍ଗାଲୋରକୁ ସେଗୁଡ଼ା ଆଣିହେବନି । ଆଣିଲେ ବାଟଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦରେ ଘୋଡ଼ା ଛଅ ଟଙ୍କାକୁ ଦାନା ନଅ ଟଙ୍କା ହେବ ।

ହଠାତ୍ ସୁମନ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ କ'ଣ ଯେମିତି ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେଇଗଲା । ଥରିଗଲେ ସେ । ଯାହାହେଲେ ବି ସୁମନ୍ତଙ୍କୁ କ୍ୱାଚର୍ଯ୍ୟ ଛାଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ପ୍ରଥମେ ଜାଗାଟି ବିକ୍ରି ହେଇଗଲା ମଧ୍ୟସ୍ଥି ଜରିଆରେ କିଣା ମୂଲ୍ୟ ଠାରୁ ଟିକିଏ ବେଶୀ ଦରରେ ।

ଲୁଚେଇ ଲୁଚେଇ ସୁମନା କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତି ସକ ସକ ହେଇ । ସୁମନାଙ୍କ ଆଳିପଟ୍ ଜହ୍ନମୁହଁ ଆଉ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉ ନ ଥାଏ- ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ଧାନଉଁସା ହାଣ୍ଡିପରି ମୁହଁ ଫୁଲିଯାଇଛି । ଅଭିମାନ ଅନୁରଣନର ଭାରି ମୁହଁ- ଧୀରେ ଧୀରେ ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଜିନିଷ ବିକ୍ରି ହେଉଛି- ଘର ପୁରି ଉଠୁଥିବା ସ୍ଥାନସବୁ ଖାଲି ହେଇଯାଉଛି, ନଅ ଛଅ ଦାମ୍‌ରେ ଦେଇଦେବା ତ ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ।

ଘର ସିନା ଶୂନ୍ୟଗାନ ହେଇଯାଉଛି ହେଲେ ସେ ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକର ସ୍ମୃତି କିଣା ହେବାଦିନ ଏବଂ ପଇସା ପତ୍ର ଯୋଗାଡ଼ି ଜିନିଷକୁ ନିଜର କରିବାର ସମୟ ବାରମ୍ବାର ମଥା ପିଚୁଥିଲା ଦୁହିଁଙ୍କ ହୃଦୟ ତନ୍ତ୍ରରେ । ଛାତି ଥରିଯାଉଥିଲା- ଜିନିଷଗୁଡ଼ିକର ସିନା ଜୀବନ ନ ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଉପକାରୀପଣ କେମିତି ଭୁଲିହେବ ।

ସକାଳୁ ଠାକୁର ଘରେ ଗୀତା ପଢୁଥିଲେ ସୁମନ୍ତ । ହାତଯୋଡ଼ି ପ୍ରଣାମ କଲେ ସୁମନା । ବାହାଘର ବେଳର ଯୌତୁକ ଆଣିଥିବା ପଲଙ୍କଟିକୁ କାନିରେ ପୋଛି ଦେଲେ ନିର୍ଜୀବ ଅଧା ରଙ୍ଗଛଡ଼ା ଡା'ର ଟିକ୍‌ଣ କାଠ ଫଳକକୁ । ଉପରକୁ ଅନେଇ ଦେଖିଲେ କାନ୍ଥରେ ଲଗାଯାଇଥିବା ବଡ଼ କାଚଫ୍ରେମ୍‌ଫିଆ ଅନେକ ଫଟୋଟିତୁକୁ ।

ସାମ୍ନାରେ ଥୁଆହୋଇଛି ସୁମନ୍ତଙ୍କ ହାରମୋନିୟମ, ବହିଥାକ, ଆଲମିରା, ବୁକ୍‌ସେଲ୍‌ଫ୍ ଥାକଥାକ ବହି, ଆସବାବ ପତ୍ର । ଅନେକ ସ୍ମୃତି ସେଥିରେ ଗୋଟି

ଗୋଟି ହେଉ ଭରି ରହିଛି । ଜୀବନରେ କେତେ ଦୁଃଖ ସୁଖ । ହରେଇବା ଆଉ ପାଇବା-ଉତ୍ଥାନ ପତନ ସଂଘର୍ଷ, ନିର୍ଲିପ୍ତ ଅବସାଦ, ଯନ୍ତ୍ରଣା, ଆତ୍ମାର ଆତ୍ମୀୟତା ଓ ହୃଦୟର ନିବିଡ଼ତା ଇତ୍ୟାଦି ଜୀବନ୍ତ ନ ହେଲେ ବି ସୁମନ୍ତ ଓ ସୁନିତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅତି ଆତ୍ମୀୟ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ଆସକ୍ତି ଯେ ସେମାନଙ୍କୁ ମୋହଗ୍ରସ୍ତ କରିଛି ତାହା ଭାଷାରେ କହିହେବନି ।

ସୁମନ୍ତା ଟିକିଏ ପଛକୁ ଫେରିଗଲେ । ଠିକ୍ ବାହାଘରର ପୂର୍ବ ସମୟ । ଦିନ ଧାର୍ଯ୍ୟ ସରିଥାଏ । ବୋଉର ଜିଦ୍-ଝିଅର ପଲଙ୍କ କିଣା ଯିବନାହିଁ; ତିଆରି ହେବ । ବଡ଼େଇ ପାଞ୍ଚଜଣ ରାତିଦିନ ଲାଗି ଏଇ ପଲଙ୍କ ତିଆରି କରିଥିଲେ । କେତେ କମକୁଟ ଦେଇଥିଲେ । ମନେପଡ଼େ ବୋଉର ବ୍ୟସ୍ତ ମୁହଁ । ବାପାଙ୍କର ବଡ଼େଇମାନଙ୍କୁ ତଦାରଖ କରିବାର ବିରକ୍ତିଭାବ । ଅନେକଦିନରୁ ସେପାରିକୁ ଚାଲିଗଲେଣି ସେମାନେ ହେଲେ ସ୍ମୃତି ତ ତାଙ୍କ ମନତଳେ ସାଇତା ହେଇ ରହିଛି ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ଭାବି ହେଉଥିଲେ କେମିତି ଏଗୁଡ଼ିକୁ ହାତଛଡ଼ା କରିହେବ ।

ନୂଆ ବାହାଘର ପୁଣି ନୂଆ ଚାକିରି ସୁମନ୍ତଙ୍କର । ଘରଭଡ଼ାରେ ଏକତୃତୀୟାଂଶ ରୋଜଗାର ଚାଲିଯାଉଥାଏ । ବର୍ଷ କେଜଟାରେ ଲାଗେ ଲାଗେ ଦି'ଟା ଛୁଆ । ପଇସାପତ୍ର କିଛି ଅଣ୍ଟୁ ନ ଥାଏ । ଯାହା ଯୌତୁକରୁ ଶାଢ଼ି ଲୁଗାପଟା ମିଳିଥିଲା ଚିରିଗଲା ପରେ ପରିଧାନ କହିଲେ ବର୍ଷରେ ତିନି ଚାରି ଖଣ୍ଡ ଶାଢ଼ୀ କିଣାଯାଏ । ସଉକ ହଜିଥିଲା ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ପାତ୍ରନରେ । ମନରେ ସବୁବେଳେ ଥାଏ, ପିଲାମାନେ ପାଠପଢ଼ି ମଣିଷ ହୋଇଗଲେ ଦୁଃଖ ଚାଲିଯିବନି ।

ସମୟ ଜଞ୍ଜାଳ ନଦୀରେ ବସି ସ୍ରୋତର ଅନୁକୂଳରେ ତ କେତେବେଳେ ପ୍ରତିକୂଳରେ ପହଞ୍ଚିଯାଏ- ଜଣାପଡ଼ିନି ।

ଢେରଦିନ ହେବ ଫ୍ରିଜ୍‌ଟିଏ ନ ଥିଲା- କିଛି ପଇସା ହାତକୁ ଆସିଥିଲା । ସୁମନ୍ତା କହିଲେ- ‘ଆହେ ସାହସ କରି କିଣିଦିଅ-ଘରଭଡ଼ା ତ ଆଉ ଦେବାକୁ ପଡୁନି- କ୍ୱାଚର୍ଷରେ ରହିଲେ-ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ଗାଈ ରଖିଲେ-ଦୁଧ ଦହି ଛେନା ବାହାରେ ରହି ନଷ୍ଟ ହେଉଛି-କିଛିଦିନ ରହିଯିବ-ପୁଅ ଡାକ୍ତରୀ ପଢୁଛି-ହଷ୍ଟେଲରେ ରହୁଛି, ଛୁଟିରେ ଆସିଲେ ତ ଖାଇପାରିବ ।’

କିଣାଗଲା ଫ୍ରିଜ୍ ।

ଭଲ ଚେୟାର ଖଣ୍ଡେ ନ ଥିଲା । ସୋଫା ଥିଲା ସ୍ୱପ୍ନ । ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ ଘରେ

କୁସନରେ ବସି ଫେରିଲେ ମନ କ'ଣ ହେଉଯାଏ ସୁମନାଙ୍କର, ଅବଶ୍ୟ ପୁଅ ଚାକିରି ପରେ ଖୁବ୍ ଦୀପ୍ତି ସୋପା କିଣାଯାଇଛି ।

ଗୀତ ଗାଇବା ତ ସୁମନାଙ୍କର ବଡ଼ ସଉକ । ହାରମୋନିୟମଟିଏ କିଣାଯିବ ବୋଲି ଡେଇଁନ ଚାଲିଗଲା । ଦୁହେଁ ଦୋକାନକୁ ଯାଇ ଅନେକଥର ଦର କଷାକଷି କରି ଫେରି ରିଆଜ୍ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି କହି ଦୁଃଖ କରନ୍ତି ସୁମନା । ପୁଅର ରିଆଜ୍ ମିଶନ ଲାଗି ଜିପିଏଫ୍ ଉଠିଥିଲା । ସେଥିରୁ କିଛି ବଳି ପଡ଼ିଥିଲା ।

କିଣାଗଲା ଏଇ ହାରମୋନିୟମ । ସୁମନାଙ୍କର ସବୁଠୁଁ ପ୍ରିୟ ଏଇଟି । ସୁମନା ଯାହା ବରାଦ୍ ଦେବେ ସୁମନା ନ ଗାଇବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛାଡ଼ିବେ ନାହିଁ । ସତେ ଯେମିତି ସବୁ ଶାନ୍ତି ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଯାଏ ସୁମନାଙ୍କର ଅପୂର୍ବ ସୁଲଳିତ ଜଗନ୍ନାଥ ଭଜନରେ । ଯୋଉଦିନ ରେଡ଼ିଓରୁ ତାଙ୍କ ଗୀତ ବାଜେ ସୁମନାଙ୍କ ମୋବାଇଲ୍ ଫୋନ୍‌ରୁ କେତେ ଯେ କଲ୍ ଯାଏ ଗଣି ପାରନ୍ତିନାହିଁ ସୁମନା ।

ଚିତ୍ତିଟି ପିଲାମାନଙ୍କ ପଢ଼ା ସରିବା ପରେ କିଣାଗଲା । ସୁମନା ବ୍ୟାଙ୍କରେ ହାରବନ୍ଧା ପକାଇ ଟଙ୍କା ଆଣିଥିଲେ । ତାହା ଶୁଝିବାକୁ ଆଉ ଦଶହଜାର ଯୁଧ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ସୁମନାଙ୍କର ଏ କଥା ମନେପଡ଼ିଲେ ଚିତ୍ତିଟି ହୁଅନ୍ତି ସୁମନାଙ୍କ ଉପରେ ।

ଗଡ଼ରେଜ୍ ଆଲମିରା ତିନିଟା । ପୁଅ ବାହାଘରର ଯୌତୁକ ଜିନିଷ ଖୁଦି ହୋଇ ରହିଛି ସେଥିରେ । ବହିପତ୍ର ଭଲ ଲାଗିଲା ବୋଲି କିଣା ହେଲା ବୁକ୍‌ସେଫ୍ । ଗାଁରୁ ଆସିବା ବେଳେ ଦୁଇଟ ଟ୍ରଙ୍କ୍, ପଲଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ କିଛି ନ ଥିଲା । ଆଜି ଏତେ ଜିନିଷ ହାତପାଆନ୍ତାରେ । ଏସବୁର ଯତ୍ନ ନେଉନେଉ କେତେବେଳେ ସକାଳ ଆସି ସନ୍ଧ୍ୟା ନଇଁଯାଏ ଜଣାପଡ଼େନା ସୁମନାଙ୍କୁ ।

ଜଡ଼ ନିର୍ଜୀବ ପଦାର୍ଥଗୁଡ଼ାକ ପ୍ରତି ନିଜର ନିଜର ଭାବ ଏତେ ଆକର୍ଷିତ କରିଛି ଯେ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ଛାଡ଼ିବା କ'ଣ ଏତେ ସହଜ ?

ପଥର ଦେହରେ ଉତ୍କର୍ଷ ଶିଳାଲିପିରେ ସୂତି ସଜୀବ କରିବା ପାଇଁ ଶିଳ୍ପୀ ଯେମିତି ଲାଗିଥାଏ, ସୁମନା ଆଉ ସୁମନା ସେମିତି ପ୍ରତିଟି ଜିନିଷ ଆସବାବ କିଣାଠୁଁ ତା'ର ବ୍ୟବହାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଘଟଣାବଳୀର ସଜୀବ ସୂତିକୁ ପାସୋରିବେ କେମିତି ?

ଏତେ ଆକର୍ଷଣ ମୋହ ଓ ଆସକ୍ତି ସବୁ ତ୍ୟାଗୀ ପୁଅ ପାଖକୁ ଚାଲିଯିବେ ସେମାନେ । ପ୍ରତିଦିନ ଭୋଅରୁ ଉଠି ବଗିଚାରୁ ଫୁଲ ତୋଳି ଆଣି ହାରମୋନିଅମ ପାଖରେ ଥୁଆ ଯାଇଥିବା ଫୁଲଦାନୀରେ ଫୁଲରେ ସଜେଇ ଦିଅନ୍ତି ସୁମନା । ତାହା

ସଞ୍ଜ ଯାଏ ସତେଜ ରୁହେ- ଫୁଲ ମଉଲେନି- ଫୁଲର ସତେଜତା ମନର ଉଲ୍ଲାସତାରେ ସୁମନ୍ତ ନୂତନ ସ୍ୱର ଦିଅନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ଗୀତଶାସ୍ତ୍ରରେ ।

କଷ୍ଟଅର୍ଜିତ ଜିନିଷର ମୂଲ୍ୟ କେହି ବୁଝୁ ବା ନ ବୁଝୁ ଆଜି ଶାଗମାଛ ଦରରେ ବିକି ଦେବାର ଯନ୍ତ୍ରଣା ନିଜ ଭିତରେ ହିଁ ଚାପି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

କଥା କହି ପାରୁ ନ ଥିବା କିନ୍ତୁ ସବୁ ବୁଝି ପାରୁଥିବା ଗୃହପାଳିତ ଗାଈ, କୁକୁର ଆଉ ପକ୍ଷୀକୁ ଝିଅପାଖକୁ ପୁରୀ ପଠେଇଦେଲେ ଯେ ସେମାନେ କ'ଣ ଆମକୁ ଝୁରିବେ ନାହିଁ? ସହି ହେଉନି କି କହି ବି ହେଉନି ।

ଦୀର୍ଘ ପଇଁତିରିଶ ବର୍ଷର ଏ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମ ଝରଣା ପରି ବହି ଚାଲିଛି । ଅନେକ ଘଟଣା ବିଘଟଣର ଏ ନୌକାରେ ସାମିଲ ହେଇଯାଇଛି ଦୁଇଟି ଜୀବନ । ସାମ୍ବାରେ ଆହୁଲାଧରି ଧୀରେ ବାହୁଛନ୍ତି ନୀଳ ଜଳରାଶିକୁ ସୁମନା, ଆଉ ପଛରେ ଥାଇ ଅକାତ ପାଣିରେ କାତ ହରେଇ ଅସହାୟ ଭାବରେ ନୀଳ ଖୋଲା ଆକାଶକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି ସୁମନ୍ତ । ଚକାଆଖି ଯୁଆଡ଼େ ନେଉଛି ନେଉ ।

ଲମ୍ବା ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ, ତଥାପି ତ ଚାଲିବାକୁ ହେବ । ବଞ୍ଚି ଥାଉ ଆଉ ଦୁଃଖ ସୁଖର ଅନୁଭୂତିକୁ ହଜମ କରିବାକୁ ହବ ।

ଚିରିଶିଖେ ଲୟ ରଖି ଚାଲିବି ମୁକର । ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଉତ୍ତପ୍ତ ଲୌହପିଣ୍ଡକୁ ଜାଣିଜାଣି ଚିଲି ପକଉଥିଲେ- ପରସ୍ପରକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ- ହେଲେ କେହି କାହାକୁ କିଛି କହିବାକୁ ପଡୁ ନ ଥିଲା । କୋଇଁଝିଅ ଆସି ସାହାଯ୍ୟ କଲେ ।

ନିଲୁ ଓ ବୋହୂ ଆସି ଭାରି ଖୁସିହେଲେ ଯେ ଏତେଦିନେ ବାପା ବୋଉ ବାଙ୍ଗାଲୋର ଯିବାକୁ ରାଜିହେଲେ ।

ବଡ଼ ବଡ଼ ଦୁଇଟା ଏୟାର ବ୍ୟାଗରେ ସାମିତ ଜିନିଷ ସହ ସେମାନେ ଉଡ଼ିଗଲେ ବାଙ୍ଗାଲୋର ଅଭିମୁଖେ । ପଛରେ ରହିଗଲା ଧୂଆଁ ହୋଇ ପିଛିଲା ଅତୀତ ।

ବାଙ୍ଗାଲୋରରେ ଫୁଟ ଘର । ପଞ୍ଚମ ମହଲା । ମନ ମଧ୍ୟରେ ଦୁଃଖକୁ ଚାପି ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଖାପ ଖୁଆଇ ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟାଇବାକୁ ହଉଛି । ଏଠି କାହାରି ପାଖରେ ସମୟ ନାହିଁ, ବୋହୂ ସକାଳ ସାତରୁ ରାତି ଆଠଯାଏଁ ତା' ପ୍ରଫେସନାଲ କାମରେ ବ୍ୟସ୍ତ, ପୁଅର ଡାକ୍ତରୀ କାମ । ନାତୁଣୀର ପାଠ ପଢ଼ାରେ ସମୟ ବିଡୁଛି ।

ଆଗରେ ରବିବାର । ସୁମନ୍ତ ଭାବିଥିଲେ, ଛୁଟିଦିନରେ ବୋଧହୁଏ ଅବସର ମିଳିବ । ପୁଅ ବୋହୂ ନାତୁଣୀ ଗହଣରେ କଟିବ ଦିନଟି । ହେଲେ ବୋହୂର ପଡ଼ିଲା

ଓଡ଼ର ଟାଇମ୍ ଡ୍ୟୁଟି, ପାରିଶ୍ରମିକ ମିଳେ ଦେହଗୁଣା । ଏଣୁ ଛାଡ଼ିଦୁଏନା- ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଯାହା ଜିନିଷ ଆସିଥିଲା- ତାହା ଖୋଲାଯାଇ ନ ଥିଲା ।

ସକାଳୁ ସକାଳୁ ସେସବୁ ଗାଡ଼ିରେ ନେଇ ରଖିଲା ନିଲୁ । ବୁଝିପାରୁ ନ ଥାଆନ୍ତି ସୁମନ୍ତ । ନିଲୁ ନିଜେ ଗାଡ଼ି ଡ୍ରାଇଭ୍ କରୁଥାଏ । ଖୁବ୍ ଭିଡ଼ ରାସ୍ତା । ଗାଡ଼ି ରହିଲା ଏକ ହୋଟେଲ ସାମ୍ନାରେ । ସବୁ ସୁଖ ସୁବିଧା ସେଠାରେ ଉପଲବ୍ଧ । ତଳ ମହଲାରେ ଗୋଟେ ବଡ଼ ରୁମ୍‌ଟିଏ ନିଆଯାଇଛି । ଫର୍ନାଚର୍ସ ମାତ୍ରେ ସବୁ ମିଳିଯିବ ।

ନିଲୁ ବ୍ୟାଗରୁ ଜିନିଷପତ୍ର ଖୋଲି ସଜାଡ଼ିଦେଲା । କହିଲା ‘ଚାହଁ । ହୋଟେଲ ସାମ୍ନାରେ ବିରାଟ ଲନ୍-ସେପଟେ ମନ୍ଦିର, ବାଁ ପାଖେ ନର୍ସରୀ ସ୍କୁଲ । ତା’ ପଛକୁ ସେଣ୍ଟ୍ରାଲ ସ୍କୁଲ- ସେଠିକି ତମ ନାତୁଣୀ ପଢ଼ିବାକୁ ଆସୁଛି । ପ୍ରତିଦିନ ଦେଖାହେବ, ତା’ଛଡ଼ା ଆମେ ଛୁଟିଦିନରେ ଆସି ତମମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଲଞ୍ଚ ଆଉ ଡିନର କରିବୁ । ମତେ ଟିକିଏ ସମୟ ମିଳିଲେ ଏଠିକି ଆସିବି । ମୋବାଇଲ୍ ତମ ପାଖେ ପାଖେ-କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନି । ଆମ ପ୍ଲାନରେ ବୋର୍ ହେବା ଅପେକ୍ଷା ଏଠି ଭଲ । ଏଇ ଦେଖ ! ମୁଁ କେତେ ବହି ତୁମପାଇଁ କିଣି ଆଣିଛି- ଦରକାର ହେଲେ ଆହୁରି କିଣାଯିବ, ଯେତେ ପାର ସେତେ ପଢ଼ । ତୁମ ଦୁହଁଙ୍କର କିଛି ଜଞ୍ଜାଳ ନାହିଁ । ଏବେ ଜୀବନକୁ ଖାଲି ଉପଭୋଗ କର ।

ଜୀବନଯାକ ଆମକୁ ମଣିଷ କରିବାରେ ବହୁ ପରିଶ୍ରମ କଲ । ତମମାନଙ୍କ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ମୁଁ ଏ ତାରକା ହୋଟେଲ ନେଇଛି- ଆମେ ଦୁହେଁ ଢେର ଅର୍ଥ କମାଉଛୁ । ମୋର ଚିନ୍ତାନାହିଁ, ସବୁ ଯଦି ତମ ପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼େ । ତମମାନଙ୍କ ଶାନ୍ତି ସୁଖପାଇଁ ମୁଁ ସବୁ କରିବି । ନୂଆ ହାରମୋନିଅମ୍‌ଟିଏ ବି କିଣିଛି । ଗୋଟାଏ ଗାଡ଼ି ବୁଲାବୁଲି ପାଇଁ ତମ ପାଖରେ ରହିବ, ଡ୍ରାଇଭର ମଧ୍ୟ ।

ମା’ ବାପାଙ୍କ ପାଇଁ କେତେ ଚିନ୍ତା ନିଲୁର । ଆନନ୍ଦରେ ଯେମିତି ମାଟିଉପରେ ତା’ର ଗୋଡ଼ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ । ଏତେ ଆନନ୍ଦ ବିଭୋରତାକୁ କେମିତି ଆଡ଼େଇେଦେବେ ଭାବି ପାରୁନାହାନ୍ତି ସୁମନ୍ତ । ନୀରବ ରହିଲେ ଦୁହେଁ । ଏତେ ଜିନିଷ ନିଲୁ କିଣି ଦେଇଛି ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ।

ଯେଉଁ ଜିନିଷଗୁଡ଼ା ସେମାନେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ବିକ୍ରି କରିଦେଲେ, ସେ ସବୁର ମାଲିକାନା ସେମାନେ ଜାହିର କରି ଆସୁଥିଲେ ଏତେଦିନ ଧରି, ହେଲେ ପ୍ରକୃତରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଯେତେବେଳେ ଆମର ମାଲିକ ବନିଗଲେ ସେତେବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକ

ଅନ୍ୟର କରାଗତ ହେଲେ । ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତ ମୋହ ତୁଚ୍ଛେଇ ଦେବାକୁ ହେଲା । ଦୁଃଖ ତ ସାମୟିକ ବୋଲି ନିଜକୁ ବୁଝାଇ ଦେବାକୁ ହେବ ନ ହେଲେ ଦୁଃଖ ବଢ଼ିବ । ଅତୀତର ଦିନଗୁଡ଼ିକୁ ଦୂରେଇ ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ଆଦରି ନେବାକୁ ହେବ ।

କଟିଗଲା ଚାରିମାସ । ଚାରିଯୁଗ ପରି ମନେହେଲା । ଆକାଶରେ ଫାଙ୍କା ଫାଙ୍କା ଭସା ବାଦଲ । ସୁମନ୍ତଙ୍କ ପଛେ ପଛେ ଚାଲୁଛନ୍ତି ସୁମନା । ଫେରୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ପାଖ ଶିବ ମନ୍ଦିରରୁ । କେଜାଣି କାହିଁକି ସୁମନାଙ୍କର ମୁଣ୍ଡଟା ଝାଏଁକରି ହେଇଗଲା । ବସିପଡ଼ିଲେ ରାସ୍ତା କଡ଼ରେ । କ’ଣ ହେଲା ? ସୁମନ୍ତଙ୍କର ଭାରୀ କଣ୍ଠ ।

ନା... କାହିଁ କିଛି ଭଲଲାଗୁନି ଏଇ କେତେଦିନ ହେଲା ।

କ’ଣ କିଛି କହିବ ?

ହଁ...

କୁହ !

ଆହେ ! ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ଆମ ଜୀବନ ବେଶ୍ ଥିଲା । ଦିନ ଗଢ଼ିଯାଉଥିଲା ସରଳ ସାବଲୀଳଭାବରେ । ଆମ ଗାଈ, କୁକୁର, ପକ୍ଷୀ, ଆସବାବପତ୍ର, ଠାକୁର ବୁଲାଇ ତମ ଭଜନ ସଂଗୀତ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର । ସମୁଦ୍ରକୂଳରେ ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟା ବସିବା ସବୁ ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ଥିଲା । ଏଠିକି ଆସିବା ଦିନୁ ସବୁ ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଛି । ଭାରି ଏକେଲା-ଅଶନିଶ୍ୱାସୀ ଲାଗୁଛି ।

ତମେ ସିନା କିଛି କହୁନାହିଁ... ହେଲେ ତମେ ବି...

ସୁମନାଙ୍କ ପାଟିରେ ହାତ ଥୋଇଦେଲେ ସୁମନ୍ତ । ଖାଲି ‘ହଁ’ କହିଲେ ।

ମୁଁ ପରା ତମ ସହଧର୍ମିଣୀ । କୁହ, ତମ ମନକଥା । ତମେ ନ କହିଲେ ବି ଆଜି ଏତେଦିନ ପରେ ପାଟି ଖୋଲିଲେ ସୁମନା-ମୁଁ ବୁଝିପାରୁଛି; ତମେ ମା’ ତ ! କେମିତି କହିବ ପୁଅ ପାଖକୁ ଆସି ଏଠି ଭଲଲାଗୁନି ବୋଲି ।

ତା’ହେଲେ...

ଅଧିକ ବିଳମ୍ବକରି ଏଠିଆଉ ଘାଣ୍ଟି ହେବାନାହିଁ ।

ଉପାୟ ?

ମୁଁ କେବେଠୁଁ କରିସାରିଛି । ଏଥର ଚାଲ... ମୋ ହାତଧର ।

ରୁମ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚି ଲମ୍ବାପାଟିଏ ଖୋଲି ସୁମନାଙ୍କୁ ପଡ଼ିବାକୁ କହିଲେ ସୁମନ୍ତ ।

‘ନିଲୁ’ !

ଜୀବନର ଅପରାହ୍ନରେ ସଂସାରର ମୋହ ମାୟା ବନ୍ଧନ କଣ୍ଠକିତ ଶେଯପରି ଅନୁଭବ ହେଉଛି । ଯେଉଁ କେତେଦିନ ତୋ ଛୋଟ ପରିବାର ସହିତ ଆମେ କଟେଇଲୁ ସ୍ୱର୍ଗସୁଖ ପାଇଛୁ । ମନ ହଉଥିଲା ଆକାଶର ଚାନ୍ଦ ମାଗିଲେ ବି ମିଳିଯିବ । ହେଲେ ଏତେ ଆନନ୍ଦ ସମ୍ଭାରକୁ ଆମେ ବାନ୍ଧିରଖି ପାରିଲୁନାହିଁ । ଲଗାମ ଖସେଇ ଦେଇ ଆଗକୁ ପାଦ ବଢ଼େଇଛୁ । ମନ ଦୁଃଖ କରିବୁ ନାହିଁ । ଭାବିବୁ ନାହିଁ ଯେ ଆମେ ତୋ ଉପରେ କି ବୋହୂ ଉପରେ ଅଭିମାନ କରି ଚାଲି ଯାଉଛୁ ।

ଆରେ ! ଅଭିମାନ କରିବୁ କାହିଁକି ? ତୁ ପରା ମୋ ପୁଅ । ରକ୍ତ । ତୋର ଆଦର ସମ୍ମାନ, ବୋହୂର ସେବା ତୋ ପିଲାଟି ଅଳି ଅର୍ଦଳି ଆମକୁ ଏଠି ବିଭୋର କରିଥିଲା । ମୋ ନାତୁଣୀ ସଂଗୀତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଶ୍ଚୟ ନାଁ ରଖିବ । ସଂଗୀତ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ହେବା ଯାଏଁ ଆମେ ଅପେକ୍ଷା କରି ପାରିଲୁନାହିଁ, ବୋହି ପାରିଲୁନାହିଁ ଏତେ ଆନନ୍ଦର ଭାର । ଆମ ଚଳାପଥ ଦିଗ୍‌ବଳୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲମ୍ବିଯାଇଛି । ପାଦ ଯୋଉଠି ଅଟକିବ ସ୍ୱପ୍ନ ସମୟ ଲାଗି ଅଟକି ଯିବୁ ସିନା, କିନ୍ତୁ ରହିପାରିବୁ ନାହିଁ । ଜୀବନ ଥିବା ଯାଏଁ ଆମେ ଆଗେଇ ଚାଲିବୁ, ତେଣୁ ତୋର ଆମ ପାଇଁ ଆଦୌ ବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଆମକୁ ଖୋଜିବାକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟାସ କରିବୁ ନାହିଁ; କାରଣ ଆମେ ସାଧାରଣ ଭାବେ ହଜିଯାଉନାହିଁ । ଆମ ହଜିବା ଶାଶ୍ୱତ, ଆମ ମନ ମଣିଷର ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷାର ସରହଦ ଟପି ବହୁ ଆଗକୁ ଚାଲିଯାଇଛି । ଏହି ନିର୍ବିକାର ମନ ନେଇ ଆମେ ଯାଉଛୁ, ସାମାନ୍ୟତା ପଥରେ ଚାଲୁ ଚାଲୁ କେତେବେଳେ ଯେ ଭେଟ ହେବ ତା’ର ସ୍ମିରତା ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ନିଲୁ ! ଆମେ ସେତେବେଳେ ଦୀର୍ଘସୂତ୍ରୀ ସମ୍ପର୍କରେ ବହୁ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଥିବା । ଦୁଃଖ କରିବୁ ନାହିଁ । ତୋ ବାପା ବୋଉର ସ୍ନେହପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଶୀର୍ବାଦ ସଦା ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କର ଚଳାପଥକୁ କୁସୁମିତ କରୁଥିବ ।

॥ ଇତି ॥

ତୋର ‘ବାପା’

ସତେ ଯେମିତି ବହୁତ ଦିନର ଘନଘୋଟିଆ କଳା ବାଦଲଟି ସୁମନାଙ୍କ ମୁହଁ ଉପରୁ କ୍ଷଣକେ ଅପସରି ଗଲା ।

ଅଶ୍ରୁ ଆଶାବରୀ

ସୁନୀତା ଆଗରୁ ଏମିତି ନ ଥିଲା ।

ଏଇ କିଛିଦିନ ହେଲା ତା'ର ବଢ଼ିଯାଇଛି ଚିଡ଼ିଚିଡ଼ା ସ୍ୱଭାବ । ଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ସହ କେବଳ ନୁହେଁ, ପ୍ରିୟପାଲ୍ ଆଉ ସହଯୋଗୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଯାଇଛି ବିରକ୍ତିଭାବ । ପାଟିତୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ାବିଗିଡ଼ି ପରେ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା ଇତ୍ୟାଦି...

ମନ ହେଉଛି ଚାକିରି ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ, ହେଲେ ଯୁଜିସି ଦରମାର ଚାକିରିର ମୋହ କୁଆଡ଼େ ଛାଡ଼ି ହେଉଛି । ନ ଯଥୌ ନ ତଥୌ ଅବସ୍ଥାରେ ଜୀବନ ଲାଗୁଛି ଦୁର୍ବିଷ୍ଠ ଓ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ । ନା କହି ହଉଛି ନା ସହି ହେଉଛି । ଭିତରେ ଭିତରେ ଜଳି ପୋଡ଼ି ଯାଇଛି ମନଟା ତା'ର । ଆଗରୁ ସେ ମାଛିକୁ ମ' କହୁ ନ ଥିଲା । ଘରକରଣାରେ ଜଣେ ସୁଧାର ବୋହୂ ଓ ଅଧ୍ୟାପନା କାର୍ଯ୍ୟରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟପରାୟଣା ଅଧ୍ୟାପିକା ଭାବରେ ତା'ର ନାଁ ରହିଛି ।

ହେଲେ ଏବେର ମାନସିକ ଅବନତି ପାଇ ସେ କ'ଣ ଦାୟୀ ? ଯେପରି ସମସ୍ତେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖନ୍ତି ସେ ବି ସେମିତି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖେ । ଜଣେ ବିବାହିତା ନାରୀର ଅଦଉତି ଦେହର କାମନା ତ ରହିବା ସ୍ୱାଭାବିକ ।

ନିରୋଳାରେ ବସି ସେ ଭାବିଲେ ସୁଶାନ୍ତଙ୍କ କଥା । ତା'ର ସ୍ୱାମୀ ପତି ଦେବତା ତା' ପାଇଁ ସବୁକିଛି । ବିବାହ ପରେ ଅତିବାହିତ ହୋଇଗଲାଣି ଛଅବର୍ଷ ।

ପିଲାପିଲି ହୋଇନାହିଁ ଏ ଅବଧି । ଏଥିପାଇଁ ଶାଶୁଙ୍କ ବିଦ୍ରୁପ, ସାଇପଡ଼ିଶାଙ୍କ ଗଞ୍ଜାଣା
ଓ ଅନେକ ଟିସଣୀ ତା' କାନକୁ ଆସିଛି ।

ମନଦୁଃଖରେ କାନ୍ଦେ ମନେମନେ ଗୁମୁରି ଗୁମୁରି :

ଏଥିପାଇଁ କ'ଣ ସେ ଏକୁଟିଆ ଦାୟୀ ?

ଏଇ କିଛିଦିନ ତଳେ ସୁଶାନ୍ତ କମ୍ପାନୀରୁ ଛୁଟି ନେଇ ପନ୍ଦରଦିନ ତା' ପାଖେପାଖେ ରହି ଫେରିଗଲେ ବାଙ୍ଗାଲୋର । କେମିତି ଯେ ରାତିଦିନ କଟିଗଲା ଜଣାପଡ଼ିଲାନି । ସୁନୀତାର ଅନୁରୋଧ ଥିଲା 'କ'ଣ ଆଉ କିଛିଦିନ ରହିଗଲେ ଚଳିବନି ।'

ଉତ୍ତର ମିଳିଥିଲା 'ମିଲ୍‌ଟି ନେସନାଲ୍ କମ୍ପାନୀରେ ଛୁଟି ବଢ଼େଇଲେ ଚାକିରି ହରେଇବାକୁ ପଡ଼ିବ ।'

ପୁରୀର ସମୁଦ୍ରକୂଳ, ସାତପଡ଼ାର ଚିଲିକା ଭ୍ରମଣ, କୋଣାର୍କ ସମୁଦ୍ର ବେଳାରେ ଘଣ୍ଟାଘଣ୍ଟା ଧରି ଝାଉଁବଣରେ ବି ଦିଗନ୍ତ ବିସ୍ତାରି ନାଳ ସମୁଦ୍ରକୁ ଅବଲୋକନ, ଅତି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ସୁଶାନ୍ତଙ୍କ ବକ୍ଷରେ ମିଶିଯିବାର ଅନୁପମ ଆବେଗକୁ ଆଜି ମନେପକାଇ ସେ ଉଚ୍ଚାଟ ହେଇଯାଉଛି । ତା' ଭିତରେ ଭିତରେ ମନମୁକୁରରେ । ଆଶା ଥିଲା ନିଶ୍ଚୟ କାମନା ଏଥର ପୂରଣ ହେଇଯିବ । ଘର ହସିବ, ତା' କୋଳ ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବ । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କରୀ ପରୀକ୍ଷା ପରେ କ୍ଷୟ ହେଇଗଲା ଯେ ସେ ଅନ୍ତଃସତ୍ତ୍ୱ ନୁହେଁ ।

ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ଦୁଃଖରେ ଭାଙ୍ଗିପଡ଼ିଲେ । ସୁଶାନ୍ତ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ । ଆଗକୁ ପଛକୁ କେହି ନାହିଁ । ଏ ବଂଶ ପରମ୍ପରା ରହିବ ତ ?

ଶାଶୁ ଜିଦ୍ ଧରିଲେ ସୁନୀତାକୁ କିଛି ମାସ ବାଙ୍ଗାଲୋର ଯାଇ ସୁଶାନ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ରହିବାକୁ ହେବ । ଯାଉପଛେ ଏ ଚାକିରି- ମିଛ ଅସୁସ୍ଥତାର ତାଙ୍କର ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍‌ଟେ ଯୋଗାଡ଼ କଲେ ଶ୍ୱଶୁର । ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ ଆଉ ଛୁଟି ବଢ଼ାଯିବ । କାକତାଳିକ ନୀତିରେ ସୁଯୋଗ ମିଳିଗଲା ସୁନୀତାକୁ । ଠିକ୍ ସମୟରେ ତୁ ଗାୟାର ଏସିରେ ଟ୍ରେନ୍ ଟିକେଟ୍ ହେଲା ଓ ତା'ର ଆରମ୍ଭ ହେଲା ବାଙ୍ଗାଲୋର ଯାତ୍ରା । ଝରକା ପାଖ ସିଟ୍‌ରେ ବସି ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟକୁ ଚାହିଁ ରହିଛି ସୁନୀତା । ଟ୍ରେନ୍‌ର ଗତି ସଙ୍ଗେ ବଢ଼ିଚାଲିଥିଲା ସୁନୀତାର ମନର ଗତି ।

ମନର ଅସ୍ଥିରତା ଉନ୍ମାଦନାକୁ ଠିକ୍ ରୂପେ ସେ ବୁଝିପାରୁ ନ ଥିଲା । ସତେ ଯେପରି ସେ ନୂଆ ହୋଇ ସୁଶାନ୍ତକୁ ଭେଟିବ । ବେଳେ ବେଳେ ନିଜେ ନିଜକୁ ଲାଜ କରି ସେ ଝାଲେଇ ଯାଉଥିଲା । କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ ସବୁ ଅତିହ୍ନା ମଣିଷ, ଆଗ ବେଞ୍ଚ ଖାଲି, ଯେଉଁମାନେ ପାଖାପାଖି ଥିଲେ ଅନେକ ନୂଆ ମୁହଁ । ଭ୍ୟାନିଟି ବ୍ୟାଗ୍ ଭିତରୁ ପତ୍ରିକାଟିଏ କାଢ଼ି ପଢ଼ିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକଲା ସେ ।

ପଢ଼ି ପାରିଲା ନାହିଁ । ପୃଷ୍ଠା ପରେ ପୃଷ୍ଠା ଖେଳେଇଗଲା- ମନର ଉଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବ ବାଧାଦେଲା ବହି ଭିତରେ ନିବିଷ ହେବାକୁ । ମନର ଉଷ୍ମତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆଖି ଦୁଇଟି ଟାଣି ହୋଇଗଲା ବାହାର ଦୁଇ ପାର୍ଶ୍ୱର ଶ୍ୟାମଳ କ୍ଷେତ୍ରକୁ । ଗାଡ଼ିର ଗତିରେ ସ୍ଥିର କ୍ଷେତ୍ର ସବୁ ଚଳମାନ ଦେଖା ଯାଉଥିଲା । ନାଲି ସୂର୍ଯ୍ୟ ଆକାଶରେ, ଦଳେ ବିହଙ୍ଗ ତେଣା ମେଲାଲ ବସାକୁ ବାହୁଡୁଥିଲେ । ଟ୍ରେନ୍ ରହିଲା ବିଜୟନଗରମ୍ରେ । ଆଖି ଫେରାଇ ପ୍ଲାର୍ଫର୍ମକୁ ଚାହିଁଲା । ହଠାତ୍ ନଜର ନିବନ୍ଧ ହୋଇଗଲା ସୁନୀତାର ଜଣେ ଯୁବତୀଙ୍କ ଉପରେ ।

ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଗଢ଼ଣ- ସ୍ୱର୍ଗର ଅପ୍ସରା ଭଳି । ଚିହ୍ନିଲା ଚିହ୍ନିଲା ଭଳି ଲାଗିଲା ତା’ ଆଖିକୁ । ସାଥରେ ଆଉ ଦୁଇଜଣ, ଯୁବତୀଟିର ବୋଧହୁଏ ସେମାନେ ବାପା ଆଉ ମାଆ । ସମସ୍ତେ ଚଢ଼ିଲେ ତା’ରି କମ୍ପାର୍ଟମେଣ୍ଟରେ । ସିଟ୍ ଖୋଜି ଖୋଜି ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଖାଲିଥିବା ଆଗ ସିଟ୍ରେ- ସିଟ୍ ତଳେ ଜିନିଷ ରଖି ରଖି ମା’ ଝିଅଟିକୁ ପରୀ ବୋଲି ଡାକିଦେଲେ ।

ସୁନୀତାର ଅନୁମାନ ଠିକ୍ ବୋଲି ଜଣାଗଲା ।

ଏଇ ଡାକରୁ ସୁନୀତା ମନେ ପକାଇଲା ଏକ ଅଭୁଲା ଅତୀତର ସ୍ମୃତି ବିଜଡ଼ିତ ଦିନକୁ । ତା’ ସାମ୍ନା ସିଟ୍ରେ ବସିପଡ଼ିଲା ସେଇ ନୀଳପରୀଟି ।

ପ୍ରାୟ ଅଠର କି କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ତଳର କଥା ।

ବାପା ସେତେବେଳେ ବଦଳି ହୋଇ ଛତ୍ରପୁରକୁ ଆସିଥାଆନ୍ତି । ବହୁ ପୁରୁଣା ଜଂରେଜ ଅମଳର ସରକାରୀ ଘରଟି ଚଳିବା ଭଳି ଉପଯୁକ୍ତ ନ ଥିବାରୁ ଉଡ଼ାଘର ନେଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିଲା । ପଡ଼ୋଶୀ ଥିଲେ ଏଇ ପରିବାରଟି । ବେଶ୍ ସୁଖୀ ଛୋଟ ପରିବାର । ଗୋଟିଏ ପୁଅ ଆଉ ଝିଅଟିଏ । ମନେପଡ଼ିଲା ପରୀଅପା ତା’ର ଦୁଇଶ୍ରେଣୀ ଉପରେ ପଡୁଥିଲା । ସୁନୀତାର ସପ୍ତମ ବେଳେ ପରୀ ଅପାର ନବମ । ପରୀଅପା ସାଙ୍ଗରେ ସୁନୀତା ସ୍କୁଲ ଯାଉଥିଲା ଓ ଫେରୁଥିଲା ।

ବାଟଟଲା ରାସ୍ତାରେ ସଭିଙ୍କ ନଜର ପଡ଼େ ପରାଅପା ଉପରେ ।

ସେ ସମୟରେ ସୁନୀତାର ବୟସ ଯେତିକି ହୋଇଥିଲା ସେ ବୁଝି ନ ଥିଲା କାହିଁକି ସମସ୍ତେ ପରାଅପାକୁ ଏତେ ନିରିଖେଇ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ପରାଅପାର ସୁନୀଳ ଅଧାମୁଦା ସ୍ୱପ୍ନିଳ ଆଖି ସହ ଲୋଭନୀୟ ସୁରଭିତ ରୂପକାନ୍ତି କମନୀୟ ଜଳଜଳ ପରିଷ୍କୃତ ଯୌବନ କୋଟିଏ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟର ଐଶ୍ୱରିକ ରୂପସମ୍ଭାରକୁ ଯେତେ ଲୁଚାଇଲେ ବି ଲୋକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଏଡ଼ାଇବା ଥିଲା ଅସମ୍ଭବ ।

ବେଶ୍ ଖୁସି ଲାଗିଲା ସୁନୀତାକୁ । ଏତେ ଦିନ ପରେ ତାକୁ ଏତେ ପାଖରେ ପାଇ ।

ଦୃଷ୍ଟିପଡ଼ିଲା ପରାଅପାର କପାଳ ଉପରେ । କାହିଁ ସେ ସିନ୍ଦୂର ସିମିନ୍ତିନୀ ସୁଶୋଭନ ଝଟକିତ ବିବାହିତ ରୂପଲାବଣ୍ୟ ?

ସତରେ କ’ଣ ପରାଅପା ବାହା ହୋଇନାହିଁ ?

ସୁନୀତା ଭାବୁଛି କେମିତି ଚିହ୍ନାଇବ ନିଜକୁ । କେମିତି ଫେରିଯିବ ଅତୀତର ଧୂଳିଖେଳର ଦିନଗୁଡ଼ିକୁ । ସେ ଅଲୋଡ଼ା ବିଚିତ୍ର ଅପାସୋରା ସୃତିକୁ ସାଉଁଟୁ ସାଉଁଟୁ ସୁନୀତା ପରାଅପା ପାଖରେ ଅପାଂକ୍ରେୟ ଓ ବିଦ୍ରୁତ ହେଇଯିବନି ତ ? ପରାଅପା କାଲେ ଅସ୍ୱାକାର କରିବ ପୁରୁଣା ଦିନର ସେଇ ପରିଚିତିକୁ, ଅନ୍ତରଙ୍ଗତାକୁ ?

ବୟସ ଭାରାରେ ମାଉସୀ ମଉସାଙ୍କର ଚେହେରାରେ ଆସିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ । ସେମାନେ ଖୁବ୍ ବିବ୍ରତ ଓ ବିଷଷ ଦିଶୁଥାଆନ୍ତି । ମନର ସରାଗ ଯେମିତି ହଜିଯାଇଛି । ଅମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପଦଟିଏ ହାତ ପାହାନ୍ତାକୁ ଆସୁଆସୁ ହରାଇ ଖୋଜି ହେଉଛନ୍ତି ସେମାନେ । ଏକ ଅପରିସୀମ ଜିଜ୍ଞାସା ଓ କ୍ଳାନ୍ତିବୋଧରେ ତିନିହେଁ ଛୁଡୁବୁଡୁ ଓ କ୍ଷତାକ୍ତ । ଜୀବନ ଅଛି ବୋଲି ସେମାନେ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ମାଡ଼ି ମକଟି କରି ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ଆଶା ସଞ୍ଚାରି ସାହସ ବାନ୍ଧି ଡାକିଦେଲା ସୁନୀତା, “ପରା ଅପା ତମେ” ।

“ହୁଁ... । ମୁଁ ପରା କିନ୍ତୁ ଆପଣ କିଏ ?” ଗମ୍ଭୀର ହୋଇଗଲା ଆଉ କ’ଣ କହିବ ଭାବି ପରା ।

“ମତେ ଚିହ୍ନିପାରୁ ନାହିଁ... ମୁଁ... ମାନେ ମୁଁ ପରା ସୁନୀତା” ଆଶଙ୍କା ଥିଲା ସୁନୀତାର କଣ୍ଠରେ । ବଡ଼ ପ୍ରଗଳ୍ଭ ହୋଇ ପୁଣି କହିଲା “ଆମେ ଛତ୍ରପୁରରେ ପଡ଼ୋଶୀ ନ ଥିଲେ ?”

ମାଉସୀ ଶୁଣି କହିଲେ, “ଆଲୋ ତୁ ମାନକେତନ ବାବୁଙ୍କ ଝିଅ ସୁନୀତା ତ ?”

ସୁନୀତା ଖୁବ୍ ଆନନ୍ଦରେ ପରୀ ଅପାକୁ ଜାବୋଡ଼ି ଧରିଲା ।

ପରୀଅପା ପଚାରିଲା ସୁନୀତା । ତୁ କ’ଣ ଏକା !

ହଁ... ସମ୍ପତ୍ତି ଜଣାଇ କହିଲା ମୁଁ ଲମ୍ବା ଛୁଟିନେଇ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ବାଙ୍ଗାଲୋର ଯାଇଛି- ସେ ମାଜେଷ୍ଟ୍ରିକୁ ତାକୁ ଜେବାକୁ ଆସିବେ- ଆଗରୁ ଏକା ସେ ଯାଇଛି, ଅସୁବିଧା ହେବନି । ଚାରିବର୍ଷ ହେଲା ବାହାଘର ହେଲାଣି, କି ଅଧ୍ୟାପିକା ଚାକିରି କରିଛି ଯେ ସ୍ବାମୀ ସହ ସେ ଜମାରୁ କାଟିଛି ଚାରି ପାଞ୍ଚମାସ ।

ପରୀଅପା ସୁନୀତାର ପାପୁଲିକୁ ଲୁଚେଇ ଲୁଚେଇ ଚାପିଧରି ପଚାରିଲା, ପିଲାପିଲି କେତୋଟି ? ସୁନୀତା ଟିକିଏ ଲାଜେଇ ଯାଇ ଜିଭ କାମୁଡ଼ି ନେଲା କାଳେ ପାଖରେ ଥିବା ମଉସା ଆଉ ମାଉସୀଙ୍କ ଜାନକୁ କଥାଟା ଆସିଯିବ ।

ତୁମ୍ଭ କିଛି ଜାନରେ କହିଦେଲା ସୁନୀତା, “କିଛି ନାହିଁ ।”

ହେନ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ମାଡ଼ି ଚାଲୁଥାଏ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ହୁଇସିଲ୍ ଦେଇ । ରାତିର କିଟି କିଟି ଅନ୍ଧାରରେ ହେନରେ ଅନେକ ଶୋଇଗଲେଣି । କିନ୍ତୁ ପରୀଅପା ଶୁଣୁଥାଏ, ସୁନୀତା ରପି ଚାଲିଥାଏ- ସାରା ରାତି ବିନିଦ୍ର ଦୁହେଁଯାକ !

ବିବାହ ପରେ ବାଙ୍ଗାଲୋରକୁ ଦୁଇଥର ଆସିଛି ସୁନୀତା । ପ୍ରଥମଥର ମହାଶୂରରେ ବଡ଼ ମଜାରେ ଆଠଦିନ ରହିଛି । ସାରାଦିନ ସେ ସୁଶାନ୍ତଙ୍କ ସହ ଘୁରିଛି ମହାଶୂର ପ୍ୟାଲେସ୍, ଚାମୁଣ୍ଡେଶ୍ୱରୀ ମନ୍ଦିର, କଳାମୁରୁନି ପଥରରେ ନିର୍ମିତ ବିରାଟ ବୃକ୍ଷର ମୂର୍ତ୍ତି ପାଖରେ ଫଟୋ ଉଠେଇଛି । ଶ୍ରୀରଙ୍ଗାପଟ୍ଟନମ୍ ଯାଇ ମହାନ ଯୋଦ୍ଧା ଟିପୁ ସୁଲତାନଙ୍କ ଧୂସ୍ର ବିଧୂସ୍ର ଦୁର୍ଗ ଓ ସମାଧିସ୍ଥଳ ସେ ଦେଖିଛି । କାବେରୀ ତଟରେ ସୁଶାନ୍ତଙ୍କ ସହ ନିରୋଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବସି ମନଭରି ଉପଭୋଗ କରିଛି ବିଜନତାକୁ ।

ପରୀଅପା ମୁହଁ ଖୋଲିଲା, ଆଛା ସୁନୀତା ! ତୁ ବାଙ୍ଗାଲୋରରୁ ମହାଶୂର ଗଲୁ- ସେଠି ବୁଲିଲୁ ଭଙ୍ଗା ଦୁର୍ଗରେ ବ୍ରିଟିଶ୍ ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯେଉଁଠି ଟିପୁ ନିହତ ହେଲେ ସେଠିକି ଗଲୁ ନା ନାହିଁ ? ସୁନୀତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଚକିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପରୀଅପାକୁ ଚାହିଁଲା ଆଉ ଜାଣିଗଲା ପରୀଅପା ସେସବୁ ଅଞ୍ଚଳ ଦେଖିଦେଇଛି ।

ଗୁଳିବିନ୍ଦ ଟିପୁଙ୍କ ଶରୀର । ଯନ୍ତ୍ରଣା ଜର୍ଜରିତ ହେଲେ ମନରେ ଅଦମ୍ୟ ସାହସ
ଛାତି ଉପରେ ପାଦରଖି ବୁଟିଶ ସେନାପତି ବିଜୟ ଗର୍ବରେ ଉଲ୍ଲସିତ- ହଠାତ୍
ଟିପୁଙ୍କ ଖଣ୍ଡାଚୋଟରେ ଦୁଇଗଡ଼ ହେଇଗଲା ସେନାପତିର ଗୋଟାଏ ଗୋଡ଼ ତା'ପରେ
ବିଜିତ ସୁଲତାନଙ୍କର ନିଶ୍ୱାସ ବନ୍ଦ ହେଇଗଲା ସବୁଦିନ ପାଇଁ- ସେ ସ୍ମୃତି ଏବେ ବି
ସଜୀବ ସେଇ ଦୁର୍ଗରେ ।

ଜନ୍ମମାଟିର ଗୌରବଲାଗି ଏ ବଳିଦାନ କେବେ ବି ଭୁଲିବାର ନୁହେଁ । ଇତିହାସକୁ
ଭୁଲିଗଲେ ବି ଇତିହାସ କଥା କହିବ ନିରବ ନିଥର ଭାବରେ । ସୁନୀତାର ଆଖି ଓଦା
ହେଇଗଲା । କହିଲା, ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ଭ୍ରମଣରେ ଗଲାବେଳେ ସେ ଓ ସୁଶାନ୍ତ ସେଇଠି
ଅଟକି ଯାଇଥିଲେ ତିନିଘଣ୍ଟା । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ହଜରାଣ ବା ହେଜୟାଇଥିଲେ ।
ଚୁରିଷ ବସ୍ ସେମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ବୃନ୍ଦାବନ ଗାଡ଼େନ୍ ଆଡ଼େ ଚାଲିଯାଇଥିଲା । ବଡ଼ କଷ୍ଟରେ
ଅଟୋ ରିଜର୍ଭ କରି ହୋଟେଲକୁ ଫେରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ସେଦିନ ।

ଏଥର ମଧ୍ୟ ପୁଣିଥରେ ଯିବାର ଯୋଜନା ରହିଛି ବୋଲି ସୁନୀତା କହିଲା ।

ଏତେକଥା ପରେ ପରାଅପା ତା' ନିଜ ସମ୍ପର୍କରେ କିଛି କହୁ ନ ଥାଏ !
କେମିତି ଉଦାସ ଭାବ, ଡରକୁଳା ସ୍ୱଭାବ, ଛାତିରେ ତା'ର ବହୁଥିଲା ଯେମିତି
ଅଣଗଣ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ । କଣ୍ଠ ତା'ର ଓଦା ଓଦା ଆଉ ଭାରିଭାରି । ମୁହଁ ଖୋଲି ପଚାରିଦେଲା
ସୁନୀତା, ପରାଅପା ! ତମେ କ'ଣ ବାଙ୍ଗାଲୋର ଯିବ !

ନା- ଆମେ ପୁରପର୍ତ୍ତା ଯିବୁ । ତା'ପରେ ସେଠି ତିନିଦିନ ରହି ଆମେ ଅନ୍ୟ
ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ପୁନା ଯିବୁ । ସେଠି ଗୋଟେ ଜରୁରୀ କାମ ଅଛି ।

ଜରୁରୀ ?

ହଁ, ପୁନା କୋର୍ଟରେ ।

କୋର୍ଟ କେଶ୍ ପୁଣି ପରାଅପାର, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଚକିତ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସୁନୀତା ଖାଲି
ଚାହିଁଲା- ପରାଅପା ଗମ୍ଭୀର ଜଣାପଡୁଥାଏ । ଆଉ ଯେମିତି କିଛି ପଚାରିଲେ ସେ
ଅଧିକ ଦୁଃଖିତ ହେବ । ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉଦାସ ଉତ୍ତପ୍ତ ପବନ ପରାଅପାର ନିଶ୍ୱାସରେ ଆସି
ସୁନୀତାର ଦେହକୁ ଛୁଇଁ ଯାଉଥାଏ । ତା'ର ଥରିଲା ଓଠ ଯନ୍ତ୍ରଣା କାତର ମୁହଁର ଅଧା

ଅଂଶ ଟ୍ରେନର ବିଜୁଳିବତୀର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଆଲୋକରେ ଦିଶି ଯାଉଥାଏ । ସତେ ଯେପରି ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି କ୍ଷୀପ୍ର ବିଦ୍ୟୁତ୍ ପ୍ରବାହର କମ୍ପନ । ତା'ର ପଞ୍ଜରାରେ ନିରବତାର ବତାସ ।

ପୁଣି ପଚାରିଲା ସୁନୀତା - କୋର୍ଟରେ କାମ ?

ଏ ଯାତ୍ରା ସେମାନଙ୍କର ନୂଆ ନୁହେଁ- ଏ ବର୍ଷ ଚାରିଥର ପରେ ପାଞ୍ଚରେ ପଡ଼ିଛି ।

ଗତବର୍ଷ ସାତଥର ପୁନାକୁ ଆସିବାକୁ ହେଇଥିଲା ।

ପରୀକ୍ଷାପାର ଅଳ୍ପ କଥାର ଭଙ୍ଗୀରେ ସନ୍ଦେହ ଆସୁଥାଏ । ସତରେ କ'ଣ ପରୀକ୍ଷା ବିବାହ କରିନାହିଁ । ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଗୋଟିଏ ଚାଉଳରେ ଗଡ଼ା ନିଖୁଣ ସୁନ୍ଦରୀ ସେ । ଏଭଳି ଅନୁପମ ସୁନ୍ଦରୀମାନେ କ'ଣ ଅବିବାହିତା ରହିପାରନ୍ତି ? ଭିତରେ ଭିତରେ ସୁନୀତାର ସନ୍ଦେହ ଦୃଢ଼ୀଭୂତ ହେଇଥିଲେ ବି ଭାବୁଥାଏ କେମିତି ପଚାରିବ ପରୀକ୍ଷାକୁ ଏସବୁ ।

କଥାର ମୋଡ଼ ବଦଳାଇ ପରୀକ୍ଷା କହିଲା- ଭାଇ ଏବେ ମିଳିଚାରୀ ତାଙ୍କର ଜାମ୍ବୁରେ । ଏ ବୟସରେ ସେ ଗଳଗ୍ରହ ସାଜିଛି ବାପା ମା'ଙ୍କର । ଦୁହେଁ ଘାଣ୍ଟି ହେଉଛନ୍ତି ତା'ପାଇଁ ।

ତୁଠରେ ପଡ଼ିଥିବା ଫଟା ପଥରର କାନ୍ଥରେ ଗୋଟିକିଆ ଉଠିଥିବା ଦୁବଘାସ ପରି ନିଃସହାୟ ହୋଇ ବଞ୍ଚିଛି ପରୀକ୍ଷା । ସୁନୀତା ତାକୁ ବିଶେଷ କିଛି ଆଉ ପଚାରି ଦୁଃଖ ଦେବାକୁ ଚାହିଁଲାନାହିଁ । ଜାଣିଲା, ମେଞ୍ଚାମେଞ୍ଚା ଅନ୍ଧକାର, ପ୍ରସ୍ତପ୍ରସ୍ତ ନିରର୍ଥକତାରେ ଭର୍ତ୍ତି ପରୀକ୍ଷାର ଜୀବନ ।

ସୁନୀତା ନିଜେ ଦେଖିଛି ପରୀକ୍ଷାର ବାପା ଜଣେ ପଇସାବାଲା ଲୋକ । ରାଜ୍ୟ ଅର୍ଥ ବିଭାଗର ପଦସ୍ଥ ଅଧିକାରୀ । ସୁନୀତାର ବାପାଙ୍କ ଚଳଣି ଏବଂ ପରିଅପା ଘରର ଆଦବକାଇବା ଥିଲା ଭିନ୍ନ । ଅଭାବ ନିଅଣ୍ଟିଆର ସଂସାର ଥିଲା ସୁନୀତା ବାପାଙ୍କର । ସୁଖ ସମୃଦ୍ଧି ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ଭିତରେ ପରୀକ୍ଷା ଗଡ଼ା ହୋଇଥିଲା ।

ରାତି ପାଞ୍ଚ ନ ଥାଏ- ପ୍ରାୟ ପଞ୍ଚେ ଦି' ଘଣ୍ଟା ବାକିଥାଏ- ଟ୍ରେନର ଗତି କ୍ଷିପ୍ର ଥାଏ । ପୁରପର୍ଗାରେ ପହଞ୍ଚି ପହଞ୍ଚି ସକାଳ ହେଇ ଯାଉଥିବ । ପରୀକ୍ଷା ସହ ଅତି

ବେଶାରେ ଆଉ ଦି'ଘଣ୍ଟା କରିବ । ତା'ପରେ ସୁନାତା ପୁଣି ବାଙ୍ଗାଲୋର ଯାଏଁ ଏକେଲା ହେଇଯିବ ।

ନିରବତା ଭାଙ୍ଗି ସୁନାତା ଏଥର ଉଠି, କୋଡ଼େଇକେନାଲ ଓ ବୃନ୍ଦାବନ ଗାର୍ଡେନରେ ସୁଶାନ୍ତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ କିପରି ବିତେଇବ ତା'ର ପ୍ଲାନ୍ କିପରି କେତେଦିନ ତଳୁ ହୋଇଛି ସୁଶାନ୍ତଙ୍କ ସହ ମୋବାଇଲରେ, ସେ କେତେ କଥା ହୋଇଛି, ସେସବୁ ବିବରଣୀ ପରାଅପାକୁ ଜଣାଇଲା ।

ମାଉସା ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରିବାକୁ ଟଏଲେଟ୍ ଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲେ । ମାଉସା ନିଘୋଡ଼ ନିଦରେ ଶୋଇଛନ୍ତି । ପାଖାପାଖି ଥିବା ଯାତ୍ରୀମାନେ ପ୍ରାୟ କେହି ଓଡ଼ିଆ ନ ଥିଲେ ।

ସୁନାତା ଆଉ ନିଜକୁ ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲାନାହିଁ । ଖୁବ୍ ଅନୁନୟ ହୋଇ ପରାଅପାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲା- ଦେଖ ପରା ଅପା ! ହୁଏତ ଆଉ ଏ ଜୀବନରେ ଦେଖା ସାକ୍ଷାତ୍ ନ ହୋଇପାରେ, ଯେମିତି ଏଇ ଦେଖା ତେଜଶି ବର୍ଷ ପରେ । ମୋ ରାଶ ସତ କହ- କ'ଣ ପରାଅପା ତମର ଦୁଃଖ । କାହିଁକି ତମେ ବିବାହ କଲ ନାହିଁ ?

ପରାଅପାର ଆଖିରୁ ଝରିଗଲା ଲୁହ- ସେ ବିବାହିତା । ତା' ସ୍ବାମୀ ପୁନାର ସରକାରୀ ହସ୍ପିଟାଲର ବେଶ୍ ନାମକରା ଆଖି ଡାକ୍ତର । ଧୂମଧାମ୍ ଜାକଜମକରେ ଦାମୀ ଯାନିଯୌତୁକ ଦେଇ ବାପା ଡାକ୍ତର ଅନିମେଶଙ୍କ ସହ ବାହା ଦେଇଥିଲେ ତାକୁ । ବାହା ଦେଲାପରେ ଅନିମେଶଙ୍କ ସହ ପୁନାରେ ପାଞ୍ଚମାସ ସେ କାଟିଥିଲା । ସେଇ ପାଞ୍ଚମାସ ବଡ଼ ଦୟନୀୟ ଥିଲା ପରାଅପାର । ଡାକ୍ତରୀ ଚାକିରିରେ ଛୁଟି ବେଶୀ ନ ଥିବାରୁ ନୂଆ ବର କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଅଷ୍ଟମଙ୍ଗୁଳି ବାସିରେ ପୁନା ପଠାଇବାରେ ଶାଶୁ ଶଶୁର ତା'ର ଖୁବ୍ ସହଯୋଗ କରିଥିଲେ । ଚଉଠି ଭୋଜିଭାତ ସିନା ହେଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ଅନିମେଶଙ୍କ ସହ ମିଶିବା ସମ୍ଭବ ହେଇ ନ ଥିଲା କେତେକ ପାରମ୍ପରିକ କାରଣରୁ । ଓଡ଼ିଶାରୁ ଆସିବା ଦିନ ତା' ସାଙ୍ଗରେ ଆଇ ଶାଶୁ ପୁନାରେ ରହିବାକୁ ଆସିଲେ, କାଲେ ନୂଆବୋହୂର କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବ ଆଶଙ୍କା କରି ।

ଦିନଗୁଡ଼ିକ ବଡ଼ ଦୟନୀୟ-ଥିଲା ପରାଅପା ପାଇଁ । ତା' ନିଶ୍ବାସ ରୁଷି ହେଲାପରି ଲାଗୁଥିଲା ପ୍ରତି କ୍ଷଣରେ । ଅନିମେଶ ଅନେକ ସମୟ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ କଟାଉଥିଲେ । ପ୍ରାୟ ସବୁଦିନ ବିଲମ୍ବିତ ରାତିରେ ମଦ ପିଇ ବସାକୁ ଫେରନ୍ତି । ନିଶାସକ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ

ପରା ଉପରେ ଗୁଡ଼େ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି, ପ୍ରତିବାଦ କଲେ ହାତ ଉଠାଇବାକୁ ମଜ୍ଜା ନାହିଁ । କିଛି ବୁଝିପାରେ ନାହିଁ ପରା ।

ନୀରବରେ ବସି ଭାବେ ପୁନାରେ କ'ଣ ଅନିମେଶ କାହାକୁ ଭଲ ପାଇଛନ୍ତି ?

କାହିଁକି ସେ ତା' ଭଳି ଝିଅଟିର ହାତ ଧରିଲେ ? ତାକୁ ଆଦୌ ଭଲ ପାଉ ନାହାନ୍ତି- ନାରାଡ଼ର ଯାହା ଗୌରବମୟ-ସୌରଭପୂର୍ଣ୍ଣ ଆବେଶ, ଦେହର ମାଦକତା, ଶିହରଣ ତାହା କ'ଣ ଅପହଞ୍ଚ ମରିଚାକା ହେଇ ରହିଯିବ ତା'ପରି ଏକ ରୂପବତୀ ନାରୀ ପାଇଁ ?

ଭାବୁଭାବୁ ସକାଳ ଆସି ରାତି ହୁଏ- ଅତି ଭୟଙ୍କର ସେ ଦିନିଗୁଡ଼ିକ ।

ସ୍ତବ୍ଧ ହେଇଗଲା ସୁନାତା । କି ଉତ୍ତର କରିବ ତା' ମୁଣ୍ଡରେ ପଶୁ ନ ଥାଏ । ତା'ର ସନ୍ଦେହ ବି ହେଉଥାଏ- ଯଦି ଯୌତୁକ ପାଇଁ ମନାନ୍ତର ତେବେ ପରାଅପାର ପରିବାର ତ ଆଗେ କେଶ୍ କରିଥାଆନ୍ତେ ହେଲେ ଏଠି ତ ଠିକ୍ ଓଲଟା । ପରା ଅପାର ବର ପୁନାରେ କେଶ୍ ଦରଜ କରି ଏମାନଙ୍କୁ ପୁନାକୁ ଟାଣୁଛନ୍ତି କାହିଁକି ?

କ'ଣ ତେବେ ରହସ୍ୟ ?

ପରାଅପାର ଦୁଃଖ ମୁହଁରେ ଏଥର ଶୁଖିଲା ହସ ଟିକିଏ ଚହଟି ଉଠିଲା । ଆଲୋ ସୁନୀ ! କୁଆଡ଼େ ମୋ ଚେହେରା ଏଥିପାଇଁ ଦାୟୀ- ଏ ରୂପ ସମ୍ଭାର ଲାଗି ମୋ ମନରେ କୁଆଡ଼େ ଅନେକ ଗର୍ବ ଆଉ ଅହଂକାର । ହତାଦର କରିଛି ଆଇଶାଶୁ ଓ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ । ରୂପ ଗର୍ବ ଅହଂକାରରେ ଫାଟି ପଡ଼ିଛି ମୁଁ ! ଏପରି ଚିନ୍ତାଯୋଗୁଁ ମୋର ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଅସୁଖୀ କରିଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଦେଇଛି ବୋଲି ଅଭିଯୋଗ ଆଣିଛନ୍ତି । ମୋତେ ଡାଇଭର୍ସ କରିବା ପାଇଁ କେଶ୍ ଚାଲିଛି । ଆମେ ଦୌଡ଼ୁଛୁ ପୁନାକୁ । କିନ୍ତୁ ଅସଲ କଥା ସେଇଆ ନୁହେଁ ସୁନୀ !

ନାରୀର ଇଚ୍ଛା କ'ଣ ବେଦୀ ଉପରେ ବସି ଜଣେ ପୁରୁଷକୁ ବିଭା ହୋଇଗଲେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ । ସେ ସେହି ରଙ୍ଗିନ୍ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯେଉଁ ସ୍ବପ୍ନ ଦେଖିଥାଏ ତାହା ଯଦି ସାର୍ଥକ ନ ହୁଏ ତେବେ ନାରୀ ଜନ୍ମ ବ୍ୟର୍ଥ ହୋଇଯାଏ । ମୁଁ ମୋ ବାହାଘର ପରେ ଦିନକ ପାଇଁ ବି ସ୍ବାମୀ ସୁଖ ପାଇଲି ନାହିଁ ତଥାପି ସମାଜର ନିବିଡ଼ ଶୃଙ୍ଖଳ ଭିତରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟର ବିରୂପିତ ହୋଇନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ପାଇଛି କ'ଣ ?

ସ୍ୱାମୀ ପାଖରେ ରହିବାର ମାସ କେଜତା ପରେ ଆଜି ମା' ବାପାଙ୍କର ବୋଝ ସାଜିଛି ଓ ବାରମ୍ବାର ପୁନା କୋର୍ଟକୁ ଦୌଡ଼ୁଛି । ଦୋଷ ମୋର କିମ୍ବା ମୋ ପରିବାରର ନୁହେଁ; ଦୋଷ ମୋ ଭାଗ୍ୟର ଓ ମୋ ସହିତ ସଂସାର ଗଢ଼ିବାକୁ ଯୋଡ଼ି ହୋଇଥିବା ମଣିଷଟିର । ସୁନାତାର ବେକକୁ ଓହ୍ଲାଇ ନେଇ ନିଜ ମୁହଁ ପାଖରେ ଲଗାଇ ପରା ଫିସ୍‌ଫିସ୍ କରି କହିଲା, ତୋ ତଥାକଥିତ ଭିଣୋଇ ଜଣେ ଚନ୍ଦ୍ରସେଣା । ତାଙ୍କ ନିଜ ଦୋଷ ଘୋଡ଼ାଇବାକୁ ଯାଇ ସବୁଦିନ ମଦ ପିଇ ଆସନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେ ସମାଜରେ ନିଜର ସ୍ଥିତି ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ଯାଇ ମୋତେ ରାସ୍ତାରେ ଛିଡ଼ା କରାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇଛନ୍ତି ।

ସୁନାତାକୁ ଲାଗିଲା ପରା ଅପାର ପାତକୀର ମାଟି ଯେପରି ଅଥଳ ତଳକୁ ଧସିଯାଉଛି ।

ଟ୍ରେନ୍ ଦରଜା ପାଖରେ ଲଗେଜ୍ ସବୁକୁ ଥୋଇଲେଣି ମଉସା- ଓହ୍ଲେଇବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି- ଟ୍ରେନ୍‌ର ଲମ୍ବା ହୁଇସିଲ୍-ଝେସନ ଆସିଯିବ- ବର୍ଥ ଛାଡ଼ିଲା ପୂର୍ବରୁ ପରାଅପା ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ି କହିଲା, ସୁନୀ! ବୁଡ଼ିଗଲା ଲୋକ କୁଟାଖିଅକୁ ଆଶ୍ରା କଲାପରି ଆମର ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ଆଜ୍ଞାଶାସ୍ତ୍ର ଶେଷ ସାକ୍ଷୀ ରୂପେ କାଠଗଡ଼ାରେ ଠିଆ ହୋଇ ଜଣେ ନାରୀର ମାନମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ସତ୍ୟକୁ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଦିବାଲୋକକୁ ଆଣି ସଂସାର ଧର୍ମ ପାଳନ କରିବେ, ଯାହା ମୁଁ ତାକୁ ପୁନା ଛାଡ଼ିଲାବେଳେ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ କହି ଆସିଥିଲି ।

ଟ୍ରେନ୍ ପୁଟପର୍ତ୍ତୀ ଝେସନକୁ ପ୍ରବେଶ କରୁଥିଲା ଯାହା ସୁନାତାର ଛାତିର ସ୍ପନ୍ଦନ ବଢ଼ାଇ ଦେଉଥିଲା ।

ଓହ୍ଲାଇଗଲେ ପରାଅପା ଆଉ ତା'ର ବାପା ଓ ମା' । ସଜଳ ଆଖିରେ ଚାହିଁ ରହିଛି ସୁନାତା, ଭାବୁଛି, କାହିଁକି ନିଜ ସମ୍ପର୍କରେ ଏତେ ଉତ୍ସୁକତା, ଏତେ ଉତ୍କଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରି କେତେ କଷ୍ଟ ନ ଦେଇଛି ପରାଅପାକୁ ସତରେ । କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ ଭାଙ୍ଗି ଚୁର୍ମାର୍ ନ ହେଇଯାଇଛି ତା'ର ।

ଟ୍ରେନ୍ ଛାଡ଼ିଦେଲା । ପରାଅପା ଆଉ ଦିଶୁ ନ ଥିଲା ।

ଜୀବନ ତରଙ୍ଗ

କି ଖରା କି ବର୍ଷା ଝଡ଼ି ଯାହାହେଲେ ବି ରାମହରି ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଖାଲି ପାଦରେ ଦି' ତିନି କିଲୋମିଟର ଚାଲିବା ସ୍ଥିର । ନ ହେଲେ ଏ ମଧୁମେହ ରୋଗଟା ଔଷଧ ଖାଇବା ପରେ ନିୟନ୍ତ୍ରଣକୁ ଆସନ୍ତାନାହିଁ । ଦେହ ପ୍ରତି ବେଶ୍ ସଚେତନ ସେ ।

ଘରକୁ ଫେରୁଥାଆନ୍ତି ଦେଖିଲେ ବାଟରେ କିଏ ଜଣେ ଧଣ୍ଡା ତଳକୁ ଖସି ପଡ଼ି ରହିରହି ଧକେଇ ଧକେଇ କାନ୍ଦୁଛି । ପାଖକୁ ଗଲେ, ବୁଢ଼ାଟିଏ, ବୟସ ସତୁରି ଉପରେ ।

ରାତିସାରା ଝିପିଝିପି ବର୍ଷାରେ ଡିଡ଼ିଛି- ତା'ର ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଡାକ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କ କାନରେ ପଡ଼ିପାରିନି କେମିତି ! ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଲେ ।

ବୁଢ଼ୀଙ୍କୁ ଘରଟିର ପିଣ୍ଡା ଉପରକୁ ନିଜ ହାତରେ ଟେକିଆଣି କବାଟରେ ମୃଦୁ ଆଘାତ ଦେଲେ, ଯେତେ ଡାକିଲେ ବି କବାଟ ନ ଖୋଲିବାରୁ ଆୟୁଲାନସ୍କୁ ମୋବାଇଲ୍‌ରୁ ଫୋନ୍ କଲେ । ନିଜେ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଟେକିଧରି ଆୟୁଲାନସ୍କରେ ନେଇ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଆଡ଼ମିଶନ୍ କରିଦେଲେ ।

ବୁଢ଼ୀର ଖଇଫୁଟା କୁର । ନର୍ସ ଡାକ୍ତର ଆସି ତାକୁ ଦେଖିଲେ- ତୁରନ୍ତ ଶୁଖିଲା ଲୁଗା ଆଣି ଓଦା ଲୁଗାକୁ ବଦଳାଇ ଦେଲେ- ମେଘ ପାଣିରେ ଭିଜିଭିଜି ତା' ଦେହ ଶେଆ ଦିଶୁଥିଲା । ଚମ ଧୁଡୁଧୁଡୁ ଶରୀର ଥରି ଯାଉଥିଲା- ବେଳେ ବେଳେ ଡାକୁଥିଲା ଲହରେଇ ଲହରେଇ ।

ଆରେ ସତୁରାରେ... ସେବରେ... ନାତି ସୁରିଆ... ନାତୁଣୀ ରଙ୍ଗିଲୋ...

ମୋ ପାଖକୁ ଟିକେ ଆସ- ମତେ ଚଢ଼ିଦିଅନା... ମତେ ବନ୍ଧା... ମୁଁ ପରା ତମ ମାଆ...

କଥାର ରହସ୍ୟ ବେଶ୍ ଅନୁମାନ କଲେ ରାମହରିବାରୁ । ପୁଅବୋହୂଙ୍କ ଅବହେଳାର ଶିକାର ଜର୍ଜରିତ ଏଇ ବୃଦ୍ଧା ।

ମଝିରେ ମଝିରେ କହୁଥାଏ ବୁଢ଼ାଟି, “ମୋ ପୁଅକୁ କେବେ ହଇରାଣ କରିବନି ବାବୁ ! ମୋ ପୁଅ ବହୁତ ଭଲ ।”

ଅଲୋଡ଼ା ଜୀବନ ସରିଯିବାକୁ ଦୁଇ ହାତ ଉପରକୁ ଟେକି ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥାଏ ବିଶ୍ୱନିୟତାଙ୍କୁ; ଡାକ୍ତର ସାଲାଜନ୍ ଓ ଇଂଜେକ୍ସନ୍ ଦେଉଥାନ୍ତି । ପାଖରେ ଯେତିକି ପଇସା ଥିଲା- ଗୋଟେ ହରଲିକ୍ ପାଉଁରୁଟି ଆଣି ନର୍ସଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ବୁଢ଼ାଟିକୁ ଖୋଇଦେଲେ ରାମହରି ।

ଅବସ୍ଥା ସଂପର୍କରେ ଭାବିଲାବେଳକୁ ତାଙ୍କ ଦେହ ଶିତେଇ ଯାଉଥିଲା- ମଣିଷ ଏତେ ଶିକ୍ଷିତ ହେଇ ନିଜକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ପ୍ରାଣୀ ଭାବରେ ନିଜକୁ ବିବେଚନା କରିବାର ଯୁକ୍ତି ଓ ଯଥାର୍ଥତା କେଉଁଠି ରହିଛି ? ନିଜ ଆଚରଣ ବ୍ୟବହାରରେ କାହିଁକି ଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସେ ? ଏମିତି ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ କ୍ଷଣକେ ପଶିଯାଇ ଅସମାହିତ ଭାବରେ ପୁଣି ବାହାରି ଯାଉଥାଏ ।

ସମଗ୍ର ସମାଜ ଓ ବିଶ୍ୱରେ ‘ମା’ଠାରୁ କୌଣସି ଶବ୍ଦ ମଧୁର ନାହିଁ । ଯେତେ ଭାଷା ଅଛି, ଯେତେ ଶବ୍ଦ ଅଛି, ଯେତେ ସମୋଧନ ରହିଛି ମଣିଷର ପ୍ରଥମ ଉଚ୍ଚାରଣ ଶବ୍ଦ ହିଁ ‘ମା’ ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ, ତା’ପରେ ଆସିବ ପିତା, ଜନ୍ମଭୂମି, ପରେ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସବୁକିଛି । ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁର ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ‘ମା’ ତାଙ୍କରେ ମଧୁରତା ନିବିଡ଼ତା ମମତା ସ୍ନେହ ମମତ୍ୱ ସରାଗ ପାଖରେ ଏ ଅଳିକ ଦୁନିଆରେ ସବୁ ତୁଚ୍ଛ, ମୂଲ୍ୟହୀନ ଓ ଅବରକାରୀ ।

ସମଗ୍ର ଜୀବନ କାଳରେ ମଣିଷ ଯେତେଥର ‘ମା’ ନାମର ଉଚ୍ଚାରଣ କରେ ଅନ୍ୟ ନାମ କି ଶବ୍ଦ ସେତେ କରି ନ ଥାଏ । ମୁଖରୁ ନୁହେଁ; ତା’ ହୃଦୟରେ ନିଭୃତ କୋଠାରୁ ଆସେ, ‘ମା’, ‘ମା’ ବାରମ୍ବାର ମା’ ମରିବାଯାଏଁ । ମା’ ନାମରେ ପବିତ୍ରତା ପ୍ରେମର ନିବିଡ଼ତା ଶକ୍ତ ରଜ୍ଜୁର ମହନୀୟ ବନ୍ଧନର ଦଉଡ଼ି କେବେ ବି ଛିଡ଼େନା- ସେଥିପାଇଁ ମା’ର ବିଯୋଗରେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଯନ୍ତ୍ରଣା କଷ୍ଟ ବିପଦ ଆପଦରେ କଣ୍ଠରୁ ଆପେଆପେ ବାହାରିପଡ଼େ ‘ମା’ । କି ମହନୀୟ ଏ ମା’ଟି ।

ବନ୍ଧସଭାରାରେ ନଇଁନଇଁ ଚାଲୁଥିବା ମା'କୁ ସ୍ତ୍ରୀ ସହ ମିଶି ଅହରହ ବର୍ଷା ଛେରୁଥିବା ଅଧରାତିରେ ଘରୁ ବାହାର କରି ପିଣ୍ଡାରେ ପକାଇଦେଇ କବାଟ କିଲି ଦେବାରେ କି ମଣିଷପଣିଆ ଓ ଆଦର୍ଶ ରହିଛି ଏ ମଣିଷର ?

ଦେହରେ ଅପରିସୀମ କଷ୍ଟ, ମନରେ ଅବହେଳାର ଯନ୍ତ୍ରଣା, ବର୍ଷାରେ ଭିଜିଭିଜି ଚିନ୍ତିବାର ଅବସାଦକୁ ଭୁଲି ବୃଦ୍ଧାଙ୍କ କଣ୍ଠରୁ କେବଳ ବାହାରୁଛି, “ବାବୁ! ମୋ ପୁଅକୁ ହଜରାଣ... କରିବ ନାହିଁ । ଏଇ ତ ଚମକାରିତା । ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ।”

ସତରେ ଅଭୂତ ଏ ସଂପର୍କ ।

ପ୍ରାତଃ ଭ୍ରମଣରୁ ଫେରିବା ଖୁବ୍ ବିଳମ୍ବ ହୋଇଗଲାଣି-ଘରକୁ ଫୋନ୍‌ରେ ଜଣାଇଦେବାକୁ ସେ ଭୁଲିଯାଇଥିଲେ । ଆଗରୁ ଏମିତି ବିଳମ୍ବ ହେଲେ ଘଣ୍ଟେ ଦେହଘଣ୍ଟା ଡେରି ହୋଇଯାଏ କିନ୍ତୁ ଆଜି ଯେ ଚାରିଘଣ୍ଟାରୁ ବେଶୀ ହୋଇଗଲାଣି- କିଏ ଜାଣିଥିଲା ଏ ଅଚାନକ ହସ୍ତିଚାଲ୍ ଡ୍ୟୁଟିଟି ପଡ଼ିଯିବ ବୋଲି ।

ଶ୍ରୀମତୀ ଘରେ ବ୍ୟସ୍ତ ବିବ୍ରତ ହୋଇଯିବେଣି- ଦେଖିଲେ ମୋବାଇଲିରେ ଆଠ କି ଦଶ ମିସ୍‌କଲ୍ ଘରୁ ଆସିସାରିଲାଣି- ସାଇଲେଣ୍ଟ ମୁହଁରେ ଆଉ ବୃଦ୍ଧାଙ୍କ ସେବାରେ ଥିବାରୁ ସେ ସବୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ ।

ଅବସର ନେବା ପରେ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଗୁଡ଼ିକ ଏପଟସେପଟ ହେଇଯାଏ- ଜୀବନ ଏକ ଧରାବନ୍ଧା ନୀତି କି ଗତି ନୁହେଁ କି କୌଣସି ସୂତ୍ର ବା ଶୃଙ୍ଖଳାର ବିଷୟ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ କି କୌଣସି ବ୍ୟାକରଣର ନିୟମ ପରି ବନ୍ଧାଗତ ନୁହେଁ ।

ଆଜିକାଲି ତେର ସମୟ ତାଙ୍କ ହାତରେ, ଜୀବନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରୁକରୁ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହେଇଛନ୍ତି ଯେ, ଅନିତ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଧାଇଁଧାଇଁ ନିଜର ଆତ୍ମଜ୍ଞାନ ଲାଭ ପାଇଁ ସେ ସମୟ ପାଇ ନ ଥିଲେ ଚାକିରି ଜୀବନରେ, ଆଜିକାଲି ତିର ନିତ୍ୟ ସଂଧ୍ୟାନରେ ସେ ଜଣେ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ପଦଯାତ୍ରୀ । କୋଟି କୋଟି ମଣିଷଙ୍କର ପରି ସଂପର୍କ ଓ ସମ୍ମାନ ଲାଗି ଘୋଡ଼ା ଦଉଡ଼କୁ ସେ ସ୍ବଚକ୍ଷୁରେ ଦେଖିଛନ୍ତି- ଧୀରେ ଧୀରେ ମଣିଷ ବଦଳି ଯାଉଛି ନିଜ ସ୍ବାର୍ଥ ପାଇଁ ।

ବନ୍ଧୁ ପରିଜନ ସମାଜ ପରିବାରକୁ ଦେଖିଦେଖି ନୀରବରେ ଅନେକ କଥା ମନକୁ ଆସିଯାଏ । ବେଳେ ବେଳେ ଖୁବ୍ ଏକେଲା ଭାରି ହତାଶ ଲାଗେ, ହାଉଯାଉ ମଣିଷଙ୍କ ପାଖରେ ଆଉ ସମୟ ନାହିଁ- ସହଯୋଗ ଓ ସଂପର୍କର ସେତୁରେ କଳଙ୍କି

ଲାଗିଗଲାଣି- କିନ୍ତୁ ଜୀବନ ଯେଉଁଠି ପ୍ରସାରିତ ହେଉଛି ସେଠି ଧୈର୍ଯ୍ୟ, ସାହସ ଓ ସ୍ବାଭିମାନର ଶକ୍ତିଦୀପ୍ତ ବିଶିଷ୍ଟତାକୁ ସେ ପଦେପଦେ ଅନୁଭବୀକ୍ଷିତ ।

ଜୀବନ ଛନ୍ଦର ଗୁଣୁଗୁଣୁ ମର୍ମର ନିନାଦର ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ମରଣ କରି ନିଜେ ବିଭୋର ହେଇଛନ୍ତି ଏକା ଏକା । ସମୟ ସାରଣୀରେ ଜଡ଼ସଡ଼ ବିଷାଦ ବିଜଡ଼ିତ ଲମ୍ବା ଘଟଣାବହୁଳ ଅତୀତର ଅସଂଖ୍ୟ ଘଟଣା ଅଘଟଣକୁ ମନେପକାଇ ଭାଙ୍ଗି ନ ଯାଇ ଦୃଢ଼ତା ଓ ଗଭୀର ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ସହ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ସେ ।

ନିଜର ପାଳିତ ପୋଷା ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କ ସହ ଖୁବ୍ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ମିଶି ଜୀବନ ତାଙ୍କ ନିଜସ୍ବ ଜଙ୍ଗରେ ବିତେଇ ଚାଲିଛନ୍ତି- ଛାତ୍ର ଜୀବନ ଚାକିରି ସମୟରେ ଯେତେ ଅନୁଭୂତି ମିଳିଛି ସେଥିରୁ ସେ ଯେତିକି ଶିଖିଛନ୍ତି ତା' ଠୁଁ ନିଜେ ପାଳିଥିବା ପୋଷା ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କୁ ନିରେଖି ଦେଖି ଦେଖି ଜୀବନକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ଏତେ ଶିଖିଛନ୍ତି ତାହା ଭାଷାରେ କହିହେବନି ।

ପରମ ପିତା ଏ ସଂସାର ସର୍ଜନା କଲାବେଳେ ବିବର୍ତ୍ତନର ଜାଲରେ ସମଗ୍ର ପ୍ରାଣୀ ଜଗତକୁ ଛୋଟଠୁଁ ବଡ଼ ଯାଏଁ ଛନ୍ଦି ଦେଇଛନ୍ତି- କର୍ମ ନେଇ ଜନ୍ମ ଆଉ ଜନ୍ମାନ୍ତର- ସୃଷ୍ଟିର ରହସ୍ୟରେ ନିରନ୍ତର ଚାଲିଛି ସୃଷ୍ଟି, ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଆଉ ପତନ ।

ଘରେ ପହଞ୍ଚୁ ପହଞ୍ଚୁ ଲୁସି ଆଉ ସୋନି ଅଣ୍ଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଉଠିଯାଇ ଭୁକି ଚାଲିଥାଆନ୍ତି- ସେମାନଙ୍କ ଭାଷା ବୁଝୁଥାଆନ୍ତି ରାମହରି । ତାଙ୍କର ଚାରିପାଞ୍ଚ ଘଣ୍ଟାର ଅନ୍ତର ସେମାନେ ସହିପାରି ନ ଥାଆନ୍ତି- ଦେହ ମୁଣ୍ଡକୁ ଆଉଁଶି କେତେ ଗେଲ ତାଙ୍କୁ କରିଦେଲେ- ଉପର ମହଲାରୁ ଅନ୍ୟ ଚାରିଜଣ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ବ୍ୟଗ୍ର ହେଇ ତାଙ୍କ ଛାଡୁଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଭୁକିବା ଭିତରେ ଶ୍ରୀମତୀ କହିଲେ, ଯାଅ ସେ ପିଲାଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ଆଗ ଦେଖାକର ନ ହେଲେ କାହାକୁ କଥା କୁହାଇ ଦେବେନି । ଆହେ ! ଫୋନଟିଏ କରିଦେବାକୁ କ'ଣ ଟିକିଏ ଫୁରସତ୍ ମିଳିଲାନି ତୁମକୁ । ମର୍ଷ୍ୟଂସାକ୍ରେ ଯାଇଛ ଯେ ଆସି ଦିନ ବାରଟା ବାଜିଲାଣି ତମେ କୋଉଠି ଥିଲ ? ଆମେ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟସ୍ତ... କିଛି ଖାଇନ ଯେ... ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କୁ ସବୁ କହିବେ କହି ଉପର ମହଲାରୁ ଚାଲିଗଲେ ରାମହରି ।

ବବୁଲ୍ ବୁଗ୍, ପପି ଓ ସେମାନଙ୍କ ଡାଡ଼ି ଟିଟୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇଗଲେ । ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟସ୍ତତା ତାଙ୍କ କାନ ପାଖେ କହିଗଲେ- ସେମାନେ ସିନା ମଣିଷ ପରି କଥା କହୁନାହାନ୍ତି ହେଲେ ତାଙ୍କ କଥା ରାମହରିଙ୍କ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ବୁଝନ୍ତି-

ବେଶୀ ବୁଝନ୍ତି ରାମହରି । ଘରେ ପାଲିଥିବା ପଶୁ ଗୋଟେ ଦି'ଟା ସିନା ରଖାଯାଏ କିନ୍ତୁ ରାମହରିଙ୍କ ଘରେ ମଣିଷ ପଶୁ ପକ୍ଷୀ ମିଶି ଚଉଦ ଜଣ- ଗୋଟେ ଗାଈ, ଦି'ଟା ମାଛ, ଗୋଟେ ଶୁଆ ଓ ଛଅ କୁକୁର । ଚିଡ଼ିମିଡ଼ି ହେଇ ଶ୍ରୀମତୀ ସେମାନଙ୍କ ସେବାଯତ୍ନ କରୁ କରୁ ବିଗିଡ଼ି ଯାଆନ୍ତି ଥରେ ଥରେ ।

କାଳିପରି ଲାଗୁଛି, ସୋନି ଗର୍ଭବତୀ ଥିଲା । ତାଙ୍କର ଦେଖା, ଔଷଧ ଦେବା ଠିକ୍ ସମୟରେ ତା' ଖାଦ୍ୟପେୟ ଦେବା କିଛିରେ ହେଲା ନ ଥାଏ । ଅଧା ରାତି । ସୋନି ଆସି ମଶାରି ଟେକି ବିଛଣା ଉପରେ ପହଞ୍ଚି ରାମହରିଙ୍କ ଗାଲରେ ତାର ଆଗ ଗୋଡ଼କୁ ଥୋଇ ତାଙ୍କୁ ନିଦରୁ ଉଠାଇଦେଲା । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ସୋନି କୁଁ... କୁଁ... ହେଇ କାନ୍ଦି ପକାଉଥାଏ, ସେତେବେଳକୁ ଘରେ ସମସ୍ତେ ଉଠିଗଲେଣି । ସୋନି ଗୋଟାଏ ପରେ ଗୋଟାଏ ହେଇ ପାଞ୍ଚଟା ଛୁଆ ଦେଇଦେଲା, ତାଙ୍କରଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ ରାମହରି ନିଜେ ନାହିନାଡ଼ କାଟିଦେଲେ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପିଲାଗୁଡ଼ାକ ମା'ଠାରୁ ଚୁଁ... ଚୁଁ ହେଇ କ୍ଷୀର ପିଇଲେ, ସୋନି ହାଲିଆ ହୋଇ ପେଟ ଦେଖାଇ ପଡ଼ିଥାଏ, କେମିତି ସକାଳ ହେବ ଚଞ୍ଚଳ, ତାଙ୍କର ଦୁର୍ବଳିଆ ସୋନିକୁ ଦେଖିବେ, ସୋନି ଦେହରେ ବଳ ଆସିବ ସେ ସବଳ ହେଇ ଠିଆ ହେବ ।

ଆଗରୁ ଦି'ଟା କୁକୁର ତାଙ୍କ ଘରେ ମରିଥିଲେ- ଜଣେ ମାଉଥି କ୍ୟାନସରରେ ଅନ୍ୟଟି ରାମହରିଙ୍କ ଅସାବଧାନତା ପାଇଁ ନିଜ କାର୍ ଭିତରେ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ । ସେସବୁ ଦୁଃଖ କେବେ ବି ଭୁଲିବାର ନୁହେଁ । ପିଲାଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ଜନ୍ମଦେଇ ସୋନିର କିଛି ହୋଇଯିବ କି ? ମନରେ ଆତଙ୍କ ଭୟ ଆଉ ଆଶଙ୍କା । ସକାଳ ହେଲା- ତାଙ୍କର ଆସି ଦେଖି ଔଷଧ ଲେଖିଲେ ।

ସୋନିର ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଔଷଧ- ତା' ଛୁଆଙ୍କ ପାଇଁ ଲାକ୍ଟୋଜେନ, ପିପି ବଟଲ୍ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଔଷଧ ଇନ୍‌ଜେକ୍ସନ୍ ଆସିଲା । ସୋନି ସୁସ୍ଥ ହେଲାଣି । ଘରେ ଖୁସିର ଲହଡ଼ି । ଶ୍ରୀମତୀ ତୁଳାରେ କ୍ଷୀରକୁ ବୁଡ଼େଇ ଛୁଆଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ପିଆନ୍ତି- ଏମିତି ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇଗଲା ଯେ ସେମାନେ ଆଉ ନିଜେନିଜେ ଖାଇଲେନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ଖୁଆଇବାକୁ ପଡ଼େ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ରାମହରି ବାବୁଙ୍କ ଚିନ୍ତା ବଢ଼ୁଥାଏ- ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଛୁଆଙ୍କୁ ତ ରଖିହେବନି, ଦେଇଦେବାକୁ ହବ- ସମୟ ଆସିଲା ଗୋଟାଏ ଦିନରେ ତିନିଜଣଙ୍କୁ ଦେଇଥିଲେ- ଜଣେ ମାଛ ଛୁଆଟିଏ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ଦୁଇଟି ଅଣ୍ଟିରା ଛୁଆଙ୍କୁ ନେଲେ, ଭଉଣୀଟିକୁ

ବସରେ ସେଦିନ ଝାରସୁଗୁଡ଼ାକୁ ନେଇଗଲେ ଜଣେ- ମୋନି ଆଉ ଘର ଭିତରକୁ ଗଲାନାହିଁ ଗେଟ୍ ମୁହଁରେ ଜଗିବସିଲା- ଆଖିରୁ ଟପ୍ ଟପ୍ ହେଇ ଲୁହ ଗଡ଼େଇଲା । ଖୋଇଲେ ବି ଖାଇଲାନାହିଁ ।

ସୋନି ଗାଡ଼ିରେ ବସି ବୁଲିବାକୁ ଉଲପାଏ- ତାହା ପୁଣି ବିନା ଏସିରେ କମ୍ ବାଟ- ସିଡ୍ ଓ ଦୁରବାଟ ସେମାନଙ୍କୁ ମନା- ଡାକ୍ତର ହସ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ହେଡ୍ ରିଲିଂ ହୁଏ ପରେ ହାର୍ଟ ଟୋକ୍ ହୁଏ- ଯାହାକି ରାମହରିଙ୍କର ଅନୁଭୂତିରେ ରହିଛି ଆଗରୁ- ସୋନି ଗେଟ୍ ମୁହଁରୁ ଝୁଙ୍କିଲାନାହିଁ ।

ଜୟଦେବ ବିହାର ଅଞ୍ଚଳକୁ ନେଇଥିବା ଦୁଇଛୁଆଙ୍କୁ ଫେରାଇ ଆଣିବାକୁ ଘରେ ସ୍ଥିର ହେଲା । ରାମହରି ବାବୁ ଖୋଜିଖୋଜି ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚି ଛୁଆ ଦି'ଜଣଙ୍କୁ ଫେରେଇ ଆଣିଲେ- ଶୁଣିଲେ- ଛୁଆ ଦି'ଜଣ କାଗଜ ପେଟିରୁ ଆସିଲାବେଳରୁ ବାହାରି ନାହାନ୍ତି ଆଉ ଖାଦ୍ୟ ଦେଲେ ବି ଛୁଇଁନାହାନ୍ତି, ପାଣି ବି ପିଇନାହାନ୍ତି; ଦୁଇଦିନ ହୋଇଗଲାଣି ।

କାଗଜ ପେଟିରୁ ବାହାରିବା ଓ ସୋନି ସେମାନଙ୍କୁ ଚାଟିରୁଟି ଗେଲ କରି ନିଜେ ଘର ଭିତରକୁ ଆଣିବାର ଦୃଶ୍ୟ ବିରଳ । ସେଇଦିନରୁ ବାପା, ମା' ଓ ଚାରି ପିଲା ମିଶି ଛଅଜଣଙ୍କ ସୋନିର ପରିବାର । ସେମାନଙ୍କର ଚେହେରା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ । ଚାଲିଚଳଣ ପରିପ୍ରକାଶ ଅଲଗା ଅଲଗା, ଯଦିଓ ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ମା' ପେଟରୁ ସୃଷ୍ଟ ।

ବିଶ୍ୱନିୟତାଙ୍କ ଅପୂର୍ବ ଅନୁପମ ଏ ସୃଷ୍ଟି । ରାମହରି ପଢ଼ିଥିଲେ ସୃଷ୍ଟି ତତ୍ତ୍ୱର ଆଦ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱ ଘନଘୋଟିଆ ଅନ୍ଧାରରେ ଖାଲି ଆଛନ୍ନ ଥିଲା- ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କ୍ରମେ ଅନ୍ଧାର ଅପସରିତ ହେଲା- କ୍ଷୀଣ ଆଲୋକ ଆସିଲା- ଉତ୍ତାଳ ସମୁଦ୍ରର ଲହରୀ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କଲା- ନିଶଠ ନିର୍ଜନତାରେ ସୁ... ସୁ... ପବନ ବହିଲା- ସବୁଜ ଖୋଲା ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଅଞ୍ଚଳରେ ବନାନୀ ଫୁଟିଉଠିଲା । ରକମ ରକମ ଫୁଲ ସମ୍ଭାରରେ ବିଶ୍ୱ ହସିଉଠିଲା ।

ଦିନର ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ରାତ୍ରିର ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣ ଓ ଆକାଶ ଭର୍ତ୍ତି ଅସଂଖ୍ୟ ତାରକାଗଣ ତଳେ ଛପନ କୋଟି ଜୀବସତ୍ତାଙ୍କ ବିଚରଣରେ ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା ତାଙ୍କ ଅପୁରୁଷ ଆନନ୍ଦରେ ବିହ୍ୱଳିତ ହେଲେ ।

ସବୁଠୁଁ ବେଶୀ ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇଥିଲେ ମଣିଷକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠତ୍ୱ ମାନ୍ୟତା ଦେଇ;

ହେଲେ ମଣିଷ ଜ୍ଞାନର ଉତ୍କର୍ଷତାରେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିଛି ସିନା କିନ୍ତୁ ବହୁ ପକ୍ଷରେ ପଡ଼ିଯାଇଛି ଆତ୍ମଦର୍ଶନ ଲାଭରେ- ଗର୍ବ ଅହଂକାରରେ ତାକୁ ଅତିହୀନ କରିଛି ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ । ଏଇ ଅନୁଚିନ୍ତା ରାମହରିକୁ ଘାରେ- ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହେଇ ଚିନ୍ତାରେ ଚିନ୍ତାରେ ନୀରବରେ ତାଙ୍କ ପାଲିଥିବା ପଶୁପକ୍ଷୀଙ୍କୁ ନିରେଖି ଚାହାନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଗତିବିଧିକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କରନ୍ତି । ଶ୍ରୀମତୀ ତାଙ୍କୁ ବୁଝାନ୍ତି ଓ ଅନେକ ସମୟରେ ଏଇ ସ୍ଵାର୍ଥଲିପ୍ତ ମଣିଷର ଆଚରଣରେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସମ୍ଭବପର ନୁହେଁ ବୋଲି କହନ୍ତି । ତେଣୁ ଯେନତେନ ଉପାୟରେ ସମୟ କଟାଇ ଏଠୁ ବିଦାୟ ନେବାର ଅଛି ।

ଜୀବନ ତରଙ୍ଗର ବିପରୀତ ସ୍ରୋତରେ ନଉକାକୁ ବାହିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଆହୁରି କ୍ଷୟ କରିଦେବାକୁ ଶ୍ରୀମତୀ କହିଲେ, “ଅରେ ଜଣେ ସବୁ ସମ୍ମିଳିତ ଭକ୍ତଗଣଙ୍କୁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁଥାଆନ୍ତି - ଭକ୍ତମାନେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ ନିବେଦନ କରୁଥାଆନ୍ତି । ସେ ରାଜ୍ୟର ଜଣେ ପାରିଷଦ ସବୁଙ୍କୁ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ପ୍ରଣାମ କରିବାକୁ ଚାହଁଲେନି- ସବୁ ତାଙ୍କ ଅହଂକାର ବୁଝି ପାଖକୁ ଡାକି ମୁଣିରୁ କାଢ଼ି ତିନୋଟି ମୁଣ୍ଡ ଦେଲେ ଏବଂ କହିଲେ- ହେ ନର ! ନିଅ ଏଥିରେ ଛେଳି, କୁକୁର ଓ ମଣିଷର ମୁଣ୍ଡ ରହିଛି । ଯା’କୁ ବିକ୍ରିକରି ଯାହା ଉପାର୍ଜନ କରିବ ସେଥିରେ ଏଇ ଯଜ୍ଞ କୁଣ୍ଡରେ ଘୃତ ଆହୁତି ନ ଦେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତୁମେ ଅଭୁକ୍ତ ରହିବ- ଜଳ ମଧ୍ୟ କ୍ଷର୍ଣ୍ଣ କରି ପାରିବନାହିଁ ।

ବେଶ ବଦଳାଇ ସେ ହାଟରେ ତିନୋଟି ମୁଣ୍ଡକୁ ବିକ୍ରି କରି ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ । ପ୍ରଥମେ ଛେଳି ମୁଣ୍ଡଟି ବିକ୍ରିପରେ କୁକୁର ମୁଣ୍ଡଟି ବିକ୍ରି ହେଇଗଲା କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ମୁଣ୍ଡଟି କେହି ନେଲେନାହିଁ । କ’ଣ କରିବେ ? ବଡ଼ ସମସ୍ୟାରେ ପାରିଷଦ ପଡ଼ିଲେ । ନିରୁପାୟ ହେଇ ସବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ପୁଣି ଆସିଲେ- ଭୋକ ଓ ତୃଷ୍ଣାରେ ଆଉଟୁପାଉଟୁ ହେଇଗଲେଣି ସେତେବେଳକୁ । ସାମ୍ନାରେ ମଣିଷ ମୁଣ୍ଡଟି ଥୋଇ ସବୁଙ୍କୁ ତାହା ଶତ ଚେଷ୍ଟା ସତ୍ତ୍ୱେ ବିକ୍ରି କରି ପାରିଲେନାହିଁ ବୋଲି କହିଲେ ।

ସବୁ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ହସିଲେ- ତାହା ତ ବଡ଼ ବିସ୍ମୟ । ମଣିଷ ଖୁବ୍ ଚତୁର- ମନ୍ଦ ଦୁଷ୍ଟ ବୁଦ୍ଧି ଦ୍ଵାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ- ଅହଂକାର ଗର୍ବ ବଶୀଭୂତ ମୁଣ୍ଡକୁ କିଏ କାହିଁକି ନେବ ?

ଦିଅ ! ଫେରାଇ ଦିଅ ସେ ମୁଣ୍ଡ । ଆଶ୍ରମକୁ ଯାଇ ପ୍ରସାଦ ସେବନ କର ! ପାରିଷଦ ମଥାନତ କରି ଏକ ସମର୍ପିତ ଭଙ୍ଗରେ ଆଜନ୍ମଲମ୍ବିତ ପ୍ରଣାମ କଲେ ସବୁଙ୍କୁ ।

ରାମହରି କାହାଣୀଟିର ମର୍ମ ବୁଝି ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କୁ ତାହିଁ କିଛି ନ କହି ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁଥିଲେ ।

ନିରବତା ଭାଙ୍ଗି ଶ୍ରୀମତୀ କହିଲେ ବୟସ ବଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ସଂପର୍କର ସେତୁ କ୍ରମେକ୍ରମେ ଭୁଣ୍ଡୁଡ଼ି ଯାଏ- ଦେଖୁନ ! ତମ ଚାକିରି କାଳରେ କେତେ ଯୋଡ଼ାଯୋଡ଼ି ସଂପର୍କ, ଫୋନ୍‌ରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ ଆଜିକାଲି କିଏ କାହିଁକି ତମ ସହ ସଂପର୍କ ରଖିବ ! ଫୋନ୍‌ରେ କଥା ହବ ! ସେଦିନ ପରା ତିହ୍ନା ଲୋକଗୁଡ଼ା ତମକୁ ବାଟ ଭାଙ୍ଗି ଚାଲିଯାଉଥିବା ଆମେ ଦେଖୁଥିଲେ ।

ହଁ... ଦୀର୍ଘଶ୍ବାସ ଛାଡ଼ି ରାମହରି କହିଲେ- ଏଇ ଆମ ପାଳିତ ପଶୁ ପକ୍ଷୀ, ଦେଖୁଛ ! ଏମାନେ କେତେ ନିଷ୍ଠାପ ଛଳନାରହିତ- ନିଷ୍କଲୁଷ ସତ୍ୟ ସ୍ବରୂପ- ସରସ- ମହନୀୟ ସ୍ବେଦ- ଆଦର ସ୍ବେଦ ମମତା କାଜୀଳ ।

ମନକୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସୁଛି- ଆମ ଅନ୍ତେ ଏମାନେ ସବୁ ଯଦି ବଞ୍ଚୁଥିବେ- ତେବେ ଆମ ପିଲାଏ କ’ଣ ଆମପରି ଏମାନଙ୍କୁ ଦେଖିବେ- ସେମାନେ ତ ନିଜ ନିଜ ଧନ୍ଦାରେ ବ୍ୟସ୍ତ- କିଏ ନେବ ଏମାନଙ୍କର ଯତ୍ନ, କିଏ ତାଙ୍କୁ ହାତରେ ପାଟି ମେଲାକରି ଖୋଇଦେବ, କିଏ ତମକୁ ସ୍ବସ୍ଥ ଭାବରେ ମା’ ମା’ ବୋଲି ଡାକିବ ।

ନିରୁତ୍ତର ରହିଲେ ଶ୍ରୀମତୀ ।

ରାମହରି ଉପରକୁ ଚାହିଁ ହାତ ଯୋଡ଼ିଲେ । କାନରେ ପ୍ରତିଧ୍ବନିତ ହେଲା- ବୁଢ଼ାଟିର ଆକୁଳ କ୍ରନ୍ଦନ ଭିତରେ ତା’ର ସ୍ବର, “ମୋ ପୁଅକୁ ହଇରାଣ କରିବନି ବାବୁ !”

ହସିଗାଲ ବାହାରିଲେ ରାମହରି- ଆଲମିରାରୁ ଏଟିଏମ୍ ଆଣିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କୁ ।

“ରୁହ ! ଯଦି ଦରକାର ହୁଏ ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନେଇଯିବା ବୃଦ୍ଧାଙ୍କୁ । ମୁଁ ଯିବି ତମ ସାଥରେ” ; ଶ୍ରୀମତୀ ବଡ଼ପାଟିରେ ଉପର ମହଲାକୁ କହୁଥିଲେ । ଗ୍ୟାରେଜ୍‌ରୁ ଗାଡ଼ି କାଢ଼ି ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ ରାମହରି ।

ସ୍ବପ୍ନ ସତ ହୁଏନା

ବାସୁ ମାଷ୍ଟ୍ରେ !

ସେ ସ୍କୁଲର ମାଷ୍ଟ୍ରେ ନୁହେଁ । ହେଲେ ଆମ ଗାଁର ପିଲା ଠୁଁ ବୁଢ଼ାଯାଏଁ ସଭିଏଁ ଏଇ ନାଁରେ ତାଙ୍କୁ ଡାକୁଥିଲେ । ଅଞ୍ଚଳ ସାରା ସଙ୍ଗୀତ ଶିକ୍ଷକ ଭାବରେ ତାଙ୍କ ନାଁର ଡାକ ଥିଲା; ସେ କୌଣସି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଶିକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଡିଗ୍ରୀ ପାଇ ନ ଥିଲେ କି କେଉଁ ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଚାକିରି କରି ନ ଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଅନେକ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ଠାରୁ ଶିକ୍ଷା ପାଇ ଆଜି ଦେଶ ବିଦେଶରେ ସୁନାମ ପାଇଲେଣି । ତେଣୁ ଜଣେ ସଂଗୀତ ଶିକ୍ଷକର ପରିଚିତିରେ ବାସୁ ମାଷ୍ଟ୍ରେଙ୍କ ଖ୍ୟାତି ସର୍ବବିଦିତ ।

ତାଙ୍କ ସ୍ବରରେ ଥିଲା ଦିବ୍ୟ ଶକ୍ତି । ଯିଏ ଥରେ ତାଙ୍କ କଣ୍ଠରୁ ଗୀତଟିଏ ଶୁଣେ ସିଏ ତାଙ୍କ ସ୍ବରର ମାୟାରେ ବଶୀଭୂତ ହେଇପଡ଼େ । ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳରେ ନାଟକ, ଯାତ୍ରା ଓ ସଂଗୀତ ଆସର ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଥମେ ଡାକରା ଆସେ । ତାଙ୍କ ଚେହେରା ବି ଚମତ୍କାର । ବେଶ୍ ଡଢ଼ଲଡଢ଼ଲ ଗୋରା ତକ୍ତକ୍ ଡେଙ୍ଗା ପରିଧାନ ସଂଭ୍ରାନ୍ତ ଓ ରୁଚିଶୀଳ । ପରିଣତ ବୟସରେ ତାଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟସ୍ତରୀୟ ସମ୍ମାନ ମିଳିଛି । ଆକାଶବାଣୀ ଦୂରଦର୍ଶନରେ ତାଙ୍କ ଭଜନରେ ପୁନଃପୁନଃ ପ୍ରଚାର ହୋଇଛି ।

ଏତେ ସମ୍ମାନ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଉତ୍ତର ଦେଇ ସେ କହନ୍ତି- ସବୁ ବିଧି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଉ ଭଗବତ୍ କରୁଣା କହି ଉପରକୁ ହାତ ଟେକି ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ସମର୍ପିତ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବର ପରମ ନିଷ୍ଠାରେ, ଭକ୍ତିରେ ଆଉ ଆବେଗରେ ।

ଖୁବ୍ ବୟସ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଯିଏକି ତାଙ୍କ ସଂଗୀତ ଶୁଣିଛି ଓ ଆକର୍ଷିତ ହେଇଛି ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ଭୂମିଷ୍ଠ ପ୍ରଣାମ କରନ୍ତି । ସେ ସ୍ବେଦସରାଗ ଓ ସମ୍ମାନ ଯିଏ ଥରେ ନ ଦେଖିଛି ବିଶ୍ବାସ ଯିବନି ।

ବାସୁ ମାଷ୍ଟ୍ରେ ବହୁତ ବିଳମ୍ବରେ ବାହାହେଲେ । ଥିଲାବାଲା ଖାନଦାନୀ ଘରେ ତାଙ୍କର ବିବାହ ହେଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ପଦ୍ମାବତୀ ପଦ୍ମ ରଂଗ ପରି ଗୋରା, ଗଜଗମିନୀ ଚାଲି, ଟଣା ଟଣା ଆଖି- ତାଳିମ ମଞ୍ଜି ପରି ଦାନ୍ତ- ମୁକ୍ତାଝରା ସଦା ମୃଦୁହସ- ଖଣ୍ଡାଧାର ସଖଳ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ନାକ ।

ରୂପବତୀ ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କୁ ଗାଁଟା ଯାକ ଲୋକଙ୍କ ପସନ୍ଦ । ରୂପ ଗୁଣ ବ୍ୟବହାରରେ ଅନୁପମ ।

ବାସୁ ମାଷ୍ଟ୍ରେଙ୍କ ପାଖରେ ଏବେ ଅମାପ ପଇସା । ପଦ୍ମାବତୀ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ ବାପା ଗୋସବାପା ଅମଳରୁ ଏ ଖଞ୍ଜାଘର ଏବେ ଭାଙ୍ଗିରୁଜି ଗଲାଣି । ପଇସା ତ ହାତକୁ ଆସିଲାଣି, ଏ ଘରକୁ ଆଉ ବେଶୀ ମରାମତି ନ କରି, ଛପର ଛାଉଣୀରେ ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ ନ କରି ପକ୍ଷୀଘର ଦି' ତିନି ବଖରା କରିଦେଲେ କେମିତି ହୁଅନ୍ତା ?

ଗାଁ ପକ୍ଷୀଘର କହିଲେ କେବଳ ପଞ୍ଚାୟତ ଅଫିସ୍ । ଆଉ ସବୁ ପ୍ରାୟ ମାଟି ନଦଉ କାନ୍ଥ ତାଳ ଘର ।

ନିରବରେ କ୍ଷଣକେ ସ୍ବପ୍ନବିଭୋର ହେଇପଡ଼ିଲେ ବାସୁମାଷ୍ଟ୍ରେ । ପ୍ରସ୍ତାବ ମନ୍ଦ ନୁହେଁ । ନଈକୂଳ ଆମ୍ବତୋଟା ମଶାଣି ଉପର ମୁଣ୍ଡରେ ତାଙ୍କର ପଡ଼ିଆ ଜମିଟିଏ ଅଛି ସେଇଠୁ ମାଟି ଉଠି ଇଟା ଗଢ଼ା ହେଲେ ଚଳିବ ।

ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଇଟା ଗଢ଼ା କାମ । ରାତି ଦିନ ଇଟା ଛାଞ୍ଚରେ ଟକଟା ମାଟି ଦେଇ କଞ୍ଚାଈଟା ଗଢ଼ାହେଲା । ତା'ପରେ ସାଇକ୍ଲ ହେଇ ଧାଡ଼ିଧାଡ଼ି ଇଟା ଶୁଖାହେଇ ଥାକ ମରା ହୋଇ ଭାଟିରେ ଖଞ୍ଜା ହେଲା । ଛୁଆମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବୋହୂବୋହୂକା ଓ ଲୁଟକାଳି ଖେଳିବାକୁ ପରିବେଶ ମିଳିଗଲା- ଇଟାଭାଟିରେ ନିଆଁ ଲାଗିବା ପୂର୍ବରୁ ଗାଁ ପିଲାଙ୍କ ମେଳରେ ଖେଳରେ ମାତି ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ପୁଅ ବନବିହାରୀ ଖୁବ୍

ମଜା ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ । ପଦ୍ମାବତୀ ଦୂରରୁ ଥାଇ ଖୁସି ହେଉଥାଆନ୍ତି ଆଗକୁ ସୁନ୍ଦର ପକ୍ଷୀଘରଟିଏ ଗଢ଼ି ତୋଳିବାର ସ୍ୱପ୍ନରେ ।

ଇଟା ମିଷ୍ଟୀ ମାନଙ୍କର କାମ ଦି'ମାସରୁ ଅଧିକ ଚାଲିଲା । ଦୁଇ ଟ୍ରକ୍ କୋଇଲା ଆଉ ବାସୁ ମାଷ୍ଟର ବାଡ଼ିରେ ଥିବା ମୋଟା ଚାକୁଣ୍ଡା ଗଛଟାକୁ କାଟି ଚିରାଗଲା । ଗଛଟି ବହୁତ ପୁରୁଣା-କୁଣ୍ଡ ପାଇବନାହିଁ- କେତେ ବାତ୍ୟା ପବନରେ ତା'ର ଡାଳ ସିନା ଝଡ଼ି ଉଡ଼ିଯାଇଛି- ହେଲେ ଅନ୍ୟ ଗଛପରି ଉପୁଡ଼ିଯାଇନି- ପୁଣି ଶାଖା ପ୍ରଶାଖା ବିସ୍ତାରି ନିରନ୍ତର ଉପରକୁ ମୁଣ୍ଡଟେକି ନିଳଆକାଶକୁ ପ୍ରଣତି ଜାଳିଛି- ପଥକମାନଙ୍କୁ ଛାୟା ଦେଇଛି, ତା'ର ପତ୍ରଗହଳିରେ ସୂର୍ଯ୍ୟତାପ ଯେ ତଳ ଛୁଏନା-ଗଛଟି କାଟିବା ପରେ ଶକ୍ତ ଧକ୍କା ଛାତିରେ ଲାଗିଛି ବାସୁମାଷ୍ଟର । ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କୁ କହି ଦି'ଟୋପା ଆଖିରୁ ଲୁହ ନିଗିଡ଼ି ପଡ଼ିଛି ବାସୁମାଷ୍ଟର । ଇଟାଭାଟିରେ ନିଆଁ ଲାଗିଲା- ଧୂଆଁ ଉପରକୁ ଉଠିଲା- ଭାଟିତଳୁ ଉଠି ନିଆଁ ନାଲିଆସିଆ ଦିଶିଲା- ସତେ ଯେପରି ଭୋକିଲା ବାଘ ଆଁ ମେଲିଛି- ଆହାର ପାଇଲେ ଟାକୁ କରି ଏକାଥରେ ଗିଳିଦେବ ।

ହଠାତ୍ ସେଇ ରାତିରେ ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କୁ କୁର ଆସିଲା- ଖଇଫୁଟା ତାତି । ବାସୁ ମାଷ୍ଟ ଗାଁ ବଜଦକୁ ଡାକିଲେ- ସକାଳକୁ ଦେହ ଆହୁରି ଖରାପ ହେଲା । ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛାଟିପିଟି ହେଲେ ପଦ୍ମାବତୀ । ବାଉଳଚାଉଳ ହେଲେ । ତୁରୁକାତୁରୁକି କିଛି କାମ ଦେଲାନାହିଁ । ବାସୁ ମାଷ୍ଟେ କ'ଣ କରିବେ- ଗାଁ ବାଲା ମିଶି ଅଟୋ ରିକ୍ସା ଡାକି ପାଖ ସହରର ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ପହଞ୍ଚିପହଞ୍ଚି ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ପ୍ରାଣ ଛାଡ଼ିଗଲା । ଛାତି ତଳର ରକ୍ତ ବରଫ ପାଲଟି ଗଲା- ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ହାତଧରି ବାସୁମାଷ୍ଟେ କାନ୍ଦୁଥିଲେ ବୁକୁ ଫଟାଇ ।

ଏମିତି ଅଭାବନୀୟ ଘଟଣା ହଠାତ୍ ଘଟିଯିବ ବୋଲି କେହି କାହିଁକି ଭାବିବ ? ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ସୁନ୍ଦର ଅପଘନ ଦେହ ଶେତା ଶୁଖିଲା ହେଇଗଲା- ଦେହକୁ ଛୁଇଁ ଦେଖିଲେ ଉଷ୍ମ ନାହିଁ- ଥଣ୍ଡା ନିଷ୍ପତ୍ତ, ନିଷ୍ଠଳ ନିଷ୍ପାଶ ଶରୀର-ପାଣ୍ଡୁର ମୁହଁ ଦି' ଆଖି କୋଣରୁ ଲୁହ ବୋହି ଶୁଖିଯାଇଛି ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କର । ବାସୁମାଷ୍ଟର ଆଖିରୁ ଅଗ୍ନିସ୍ଫୁଲିଙ୍ଗ ବାହାରିଗଲା- ଚେତା ଚାଲିଗଲା ତାଙ୍କର ।

ବନବିହାରୀ ମୁଖାଗ୍ନି ଦେବାପରେ ଲୁହ ନିଆଁ ହୁତୁ ହୁତୁ ହେଇ ଜଳିଉଠିଲା ।

ଅହଂକୃତ୍ୱରା ବାଜିଲାବେଳକୁ ଆକାଶରେ ଶୁକ୍ର ତାରା ଦୟା ଦୟା ହେଉଥିଲା- ପାଖ ଇଟାଭାଟିରୁ ନିଆଁ ଜୋରରେ ଉପରକୁ ଉଠୁଥିଲା ।

ଅନେକ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ ପଦ୍ମାବତୀ- ଅନନ୍ତ ଆକାଶର ବିହଗ ପରି ସଂଗୀତ ଦୁନିଆରେ ସ୍ୱାଧୀନ ଭାବରେ ବିତରଣ କରି କେତେ ନାଁ କରିଥିଲେ ବାସୁ ମାଷ୍ଟେ-ପ୍ରାତଃ ରିଆଜ୍ ବେଳେ ସେ ପାଖରେ ବସୁଥିଲେ- ପ୍ରେରଣା ଦେଉଥିଲେ- ଅନେକ ସମ୍ଭାବନା ଭିତରେ କେତେ ବିପୁଳ ଆକାଂକ୍ଷା ଚିନ୍ତାଧାରା-ପକ୍ୱାଘର, ପିଲାଟିର ପାଠପଢ଼ା- ବାସୁମାଷ୍ଟେଙ୍କର ସଲଖ ଅଷ୍ଟା ଅତୀତନ ଝଡ଼ରେ ଭାଙ୍ଗିଗଲା ଯେପରି- ଆଉ ସକାଳୁ ଉଠି ସଂଗୀତ ରିଆଜ୍ କଲେନାହିଁ- ଦୁନିଆଟା ଯେମିତି ଶୁଷ୍କ ନିଷ୍ଠରୁଣ ଅଲୋଡ଼ା ଦିଶୁଥିଲା ତାଙ୍କୁ । ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ଭିତରେ ସେ ଦେଖିଥିଲେ ସଂଗୀତ ସାଧନାର ସମ୍ଭାବନା-ପଢ଼ା ପ୍ରେମ ଭିତରେ ସଂଗୀତର ଗତି ଓ ବିସ୍ତାରକୁ ସେ ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ । ପଦ୍ମାଙ୍କ ଅବର୍ତ୍ତମାନରେ ଦୁନିଆରେ ସବୁ ହରେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ସେ- ଚିନ୍ତାକଳେ ପୁଅ ବନବିହାରୀର ଭବିଷ୍ୟତ । ବାପା ଓ ମା'ର ଭୂମିକାରେ ତାଙ୍କୁ ହିଁ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାକୁ ହବ ।

ଜେର ଦିନ ତ ସେ ଚାକିରି କରିବେ ନାହିଁ ବୋଲି ଅନେକ ଅନୁରୋଧକୁ ସେ ଏଡ଼େଇ ଦେଇଥିଲେ- ଏବେ ଅନୁରୋଧଟିଏ ଆସିଛି- ବହୁତ ଭାବିଚିନ୍ତି ଠିକ୍ କଲେ ଏବଂ ଚୌଦ୍ୱାର ହାଜସ୍କୁଲରେ ସଂଗୀତ ଶିକ୍ଷକ ହେଇ ଯୋଗଦେଲେ । ବୋଧହୁଏ ଏଇଟି ହିଁ ଥିଲା ଦୁଃଖ ପରେ ଏକ ବଡ଼ ଆଶାସୁନା ।

ଆଗକୁ କ'ଣ ହେବ କିଛି ନ ଭାବି ସ୍କୁଲରୁ ବନବିହାରୀର ଟ୍ରାନ୍ସଫର ସାର୍ଟିଫିକେଟ୍ଟି ନେଇ ଘରେ ତାଲାଦେଇ ସେ ବାହାରିଗଲେ ଚୌଦ୍ୱାର । ମଝିରେ ମଝିରେ ସେ ଗାଁକୁ ଆସନ୍ତି । ହେଲେ ଗାଁରେ ଘର ତିଆରି କରିବା ନିଶା ପ୍ରାୟ ଓହ୍ଲାଇ ଯାଇଥିଲା ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରୁ ।

ଗାଁ ଲୋକଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଦେଇ ସେ କହନ୍ତି- ହଁ, ଘର ତିଆରି ହବ- ବନବିହାରୀ ଭଲ ପାଠ ପଢ଼ି ମଣିଷ ପରି ମଣିଷଟିଏ ହେଇଯାଉ- ତା'ପରେ ଦେଖିବା ।

ତାଙ୍କ କଣ୍ଠରୁ ଗୀତ ଶୁଣିବାକୁ ଅନେକ ଅନୁରୋଧ- ଗାଁ ମନ୍ଦିରରେ ଭିଡ଼ ଜମେ- ଦୁଇ ତିନୋଟି ଭଜନ ଗାଇ ସେ ଅଭିଭୂତ କରିଦିଅନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କୁ । ଏକା ଏକା ନଇପଠାରେ ବୁଲନ୍ତି- ଅଶ୍ୱତ୍ଥ ଗଛର ଶାଖାରେ ବସି ଚାହିଁରହନ୍ତି ଇଟାଭାଟି ଆଡ଼କୁ-

ଘାସ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଗଛସବୁ ମାଡ଼ିଗଲାଣି ଚାରିପଟ- ଗୋଟେ ପଟକୁ ଇଟା ଭାଟିଟା ଧସେଇ ଯାଇଛି ମଧ୍ୟ । କେହି କିଛି ଇଟା ବି ଚୋରେଇ ନେଇଛି ଜଣାପଡୁଛି । ଅନେକ କହନ୍ତି କୁଆଡ଼େ ବଡ଼ ବଡ଼ ନାଗ, ଗୋଖର, ତମ୍ବୁ, ରଣା, ବୋଡ଼ା ସାପମାନଙ୍କ ବସାଘର ହେଇଛି ସେ ଇଟାଗଦାଟି । ତେଣୁ ଚୋରି କରିବ କିଏ ? ଆଉ ବେଶୀ କିଛି ପ୍ରଶ୍ନ କରିବାକୁ ସେ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲେ । ଧୀରେ ଧୀରେ ଇଟାଗଦାରୁ ଇଟାସବୁ ସରିସରି ଆସିଛି- ଗାଁର କେତେ ଘର ବି କାନ୍ଥଗୁଡ଼ିକ ଇଟା ଛାଉଣି ମଧ୍ୟ ହେଇଗଲାଣି ।

ଦେଖନ୍ତି ତାଙ୍କର ସେଇ ପରିତ୍ୟକ୍ତ ଇଟାଗଦାଟି ନାଲିଆସିଆ ଠାଏ ଠାଏ କଳା ଥାକ ଥାକ ଇଟାଗୁଡ଼ାକ ତାଙ୍କୁ ଯେମିତି ଦାନ୍ତ ନିକୁଟି ବିଦୁପ କଲା ଭଳି ଲାଗନ୍ତି- ସତେ ଯେପରି ତାଙ୍କ ଅପାରଗ ପଣକୁ ଉପହାସ କରି ଚାଲୁଛନ୍ତି ।

ବାସୁ ମାଷ୍ଟ ! ତମେ କ'ଣ ଏ ଜୀବଦଶାରେ ପକ୍କା ଘରଟିଏ କରିପାରିବ ? ସ୍ତ୍ରୀ ପଦ୍ମାଙ୍କର ଶେଷ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ କରିପାରିବ ? ଏଇ ସମତଳ ଭୂମିକୁ ଖାଲ କରି ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରି ଇଟା ପୋତୁଥିଲ ?

ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ମନ ତଳେ- ଉତ୍ତର ଖୋଜିଲେ ମିଳେନି । ନିରବରେ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଆସି ଆପେଆପେ ନରମି ଯାଆନ୍ତି- ଏକାଏକା ଉଦାସ ଉଦାସ ଭିତରେ ସେ କ୍ଲୁଟି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ଚାରିଆଡ଼େ ବୁଲିଆସି ତାଙ୍କ ନୁଆଁଣିଆ ଡିସାଣିଆ ଖଞ୍ଜାଘରଟିରେ ପୁରୁଣା ଖଟଟି ଉପରେ ଶୋଇଯାଆନ୍ତି ସେ କିଛି ସମୟ- ପୁଣି ଉଠନ୍ତି- ଘର ବାହାରକୁ ଆସି ଦେଖନ୍ତି- ନଡ଼ିଆ ଗଛର ଲମ୍ବ ବାହୁଙ୍ଗା ଫାଙ୍କରୁ ତୋଫା ପୁନେଇ ଜହ୍ନକୁ- ଉସା ବାଦଲ କାଟି ଦିକ୍‌ଦିକ୍ ହେଇ ଜଳୁଥିବା ତାରକାଗଣକୁ ତା' ଭିତରେ ଶ୍ଵଷ୍ଟ ହେଇ ଉଠୁଥିବା ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ଝାପ୍‌ସା ଝାପ୍‌ସା ଉଦାସୀ ମୁହଁକୁ । ଏଇ ଗାଁ- କେତେ ସତରେ ବଦଳି ଗଲାଣି । ନଇପଠା, ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲ, କିଆ ବଣ ପାଖ ଯୋର- ମାଲିଲ ମାଇଲ ବିସ୍ତାରିତ ସୋରିଷ ଫୁଲର ସୁନା ଖେତ- ଉଚ୍ଚା ଖାଲ କୁଦ- ଶୀତ ଦିନର ପାଟିଲା ଧାନ କିଆରିର ମହ ମହ ବାସ୍ନା-କପୋତର ରହିରହି ଡାକ- କୋଇଲିର କୁଜନ- କୁମ୍ଭାଗୁଆର ରାବ । କାହିଁ- କିଛି ତ ଏଠି ଆଉ ଆପଣାର ଲାଗୁନି-

ସବୁ ପର କରିଦେଇ ପ୍ରକୃତି ଏଠି ଦାଉ ସାଧୁଲାଣି- ଗଢ଼ି ଉଠିଲାଣି କେତେ କେତେ ପକ୍କା ଛାତଘର ।

ତଥାପି ନଦୀକୁଳର ଦଳକା ଦଳକା ଶାଉଆ ପବନ କାଶତଣ୍ଡି ଫୁଲ ନହକା ନହକା ନାଚ ସେମିତି ଅଛି- ସେଇ ଆକର୍ଷଣରେ ସେ ଗାଁକୁ ଆସନ୍ତି ।

ଥରେ ଗାଁରୁ ଫେରି ଦେଖିଲେ ବସାଘରେ ଚାବି ଝୁଲୁଛି- ବନବିହାରୀ ତେବେ ଏତେ ରାତିରେ- କୁଆଡ଼େ ଗଲା ? ଖବର ନେଇ ଜାଣିଲେ ବନବିହାରୀ ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କୁ ସାଥରେ ନେଇ କଟକ ମ୍ୟୁନିସିପାଲିଟି ପଡ଼ିଆରେ ପ୍ରତିଦିନ ଯାତ୍ରା ଦେଖିବାକୁ ଯାଉଛି । ଛକରେ ଜଳଖିଆ ଦୋକାନି ଭାଇନା ଠୁଁ ଶୁଣିଲେ । ବନବିହାରୀ ବିଚିତ୍ରିଗଲାଣି । ମାଟ୍ରିକ ପାସ୍ କରିବା ତା' ପକ୍ଷେ କଷ୍ଟ ।

ସାଙ୍ଗସାଥୀଙ୍କ ପାଇଁ ଅନେକ ପଇସା ଖର୍ଚ୍ଚ କରୁଛି । ବୋଧେ ଘରୁ ଚୋରି କରୁଛି । ଚଡ଼କ ପଡ଼ିବା ପରି ବାସୁମାଷ୍ଟଙ୍କର ମୁଣ୍ଡର ସମସ୍ତ ସ୍ୱାୟା ଯେପରି ବନ୍ଦ ହେଇଗଲା । ପଦ୍ମାବତୀଙ୍କ ଏତେ ସ୍ୱପ୍ନ କ'ଣ ବ୍ୟର୍ଥ ହେଇଯିବ ?

ବସାଘରେ ଆସି ଟଙ୍କାପଇସା ରଖୁଥିବା ବାବୁକୁ ଦେଖିଲେ- ଚାବିଟା ହଲେଇ ଦେବାରୁ କିଲିଶିଟି ଆପେ ଆପେ ଉପୁଡ଼ି ଆସିଲା- ଚାବିକାଠିର ଆବଶ୍ୟକ ପଡ଼ିଲାନାହିଁ ।

ଖ୍ୟାତି ଖାନଦାନରେ କଳଙ୍କ ଅପଯଶ ସୃଷ୍ଟି ପୂର୍ବରୁ ସେ ସ୍ଥିର କଲେ ଗାଁକୁ ଫେରିଯିବେ- ଗାଁ ସ୍କୁଲରେ ପଢ଼ିଲା ବନବିହାରୀ- ବାସୁ ମାଷ୍ଟେ ଭାବିଥିଲେ ବଦଳିଯିବ ପୁଅ- ହେଲେ ତା'ର ବାଲୁଙ୍ଗା ସ୍ୱଭାବ ଅଧିକ ବଢ଼ିଲା- ଥରେ ପାଖ ଗାଁର ଗୋଟେ ଝିଅକୁ ଧରି ବନବିହାରୀ ଭୋଅରୁ ଭୋଅରୁ ଆଣି ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।

ଗାଁ ଉଠିଲା ପଡ଼ିଲା- ପୋଲିସ୍- ନ୍ୟାୟ- ନ୍ୟାୟ ନିଶାପ ପରେ- ମନ୍ଦିରରେ ବାହାଘର ହେଲା ଦୁଃଖ ନୈରାଶ୍ୟ ଅନୁଶୋଚନାରେ ବାସୁମାଷ୍ଟଙ୍କ ଦମ୍ଭ ଧାରେ ଧାରେ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ତାଙ୍କ ଖୋଲା ମେଲା ସ୍ନେହସରାଗ ଯେ ଅନୁଶାସନର ଡୋରିକୁ ଢିଲା କରି ଗୋଟିଏ ବୋଲି ସନ୍ତାନକୁ ଜଣେ ଅପଦାର୍ଥ କୁଳାଙ୍ଗାର କରିଦେବ ସେ କେବେ ଭାବି ନ ଥିଲେ ।

ସର୍ବନିୟନ୍ତ୍ରାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମଣିଷ ଏମିତି ଉପାଦାନରେ ଗଢ଼ା ହେଇଥାଏ ଯେପରି ମାୟାଜାଲରେ ମଲା ଯାଏଁ ମରାତିକାରେ ଭାସୁଥିବ, ଆଉ ଗୁଡ଼ାଏ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିବ ।

କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ ସତ ପୁଣି କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ ମିଛ । ସାତ ପୁରୁଷର ତିସାଣିଆ ଖଞ୍ଜା

ଭାଙ୍ଗି ପକ୍ଷୀଘର ହେବ-ପୁଅ ଭଲ ମଣିଷ ହବ- ହାତ ଟେକିଦେଲେ ଉପରକୁ- କ'ଣ ଅବା କରିପାରିଥାଆନ୍ତେ ସେ ?

ବୋହୂ ଅ.ଉ ପୁଅ କେତେବେଳେ ଘରକୁ ଆସନ୍ତି ଓ ଯାଆନ୍ତି କିଛି ଜଣାନ୍ତିନାହିଁ ତାକୁ । ଘରେ ତାଙ୍କର ମାଲିକାନା କ୍ରମେ ମନ୍ଦୁର ହେଇଯାଇଛି । ବନବିହାରୀର ସାଙ୍ଗମାନଙ୍କର ଅବାଧ ପ୍ରବେଶ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ।

ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟ ।

ଗଞ୍ଜେଇ ବାସ୍ନା ବାସୁମାଷ୍ଟଙ୍କ ନାକରେ ବାଜିଲା । ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ତାଙ୍କ ଛାଡ଼ିଲେ ବନବିହାରୀକୁ ।

ଇତସ୍ତତ ହେଇ ସାଙ୍ଗମେଲିରୁ ଉଠି ଚିଲମଟିକୁ ଚାଳରେ ଖୋସିଦେଇ ପଶିଆସିଲା ବନବିହାରୀ ବାପାଙ୍କ ଘରଭିତରକୁ ।

କିଛି ନ କହି ଚାହିଁଲେ ଖାଲି ବନବିହାରୀକୁ । ଓଠ ଥରିଗଲା, ଭାଷା ଖୁରିଲା ନାହିଁ । ଗାମୁଛାଟିକୁ କାନ୍ଧରେ ପକେଇ ସେ ଚାଲିଆସିଲେ ବାହାରକୁ ।

ଚିଲମ ନିଆଁର ଧାସରୁ ଚାଳରେ ଲାଗି ହୁତୁ ହୁତୁ ଜଳିଲାଣି ଘର । ହୁରି ହଲ୍ଲୁ ଗାଁ ଲୋକଙ୍କର । ଗରା ବାଲଟିରେ କୁଅ ପୋଖରୀରୁ ପାଣି ଭିଡ଼ା ହେଲା- ଦମ୍ଭକଳ ଲାଗିଲା- ହେଲେ ଘର ତାଙ୍କର ଧୂଳିସାତ୍ ହୋଇଗଲା ।

ବାସୁମାଷ୍ଟେ ଆଉ ପଛକୁ ଚାହିଁଲେନାହିଁ ।

ସେଇଦିନୁ ଗାଁ ସ୍କୁଲ ବାରଣ୍ଡା ହେଲା ତାଙ୍କର ବାସସ୍ଥାନ ।

କୁଳୁ କୁଳୁ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଆଖିରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚାହିଁଥିବେ- ଦି'ଟା ଷଡ଼େଇକୁ ବଜେଇ ଗୀତ ଗାଉଥିବେ- ପଦକୁ ପଦ ଜୋଡ଼ି- ବନବିହାରୀ ଓ ବୋହୂ ସତ୍ୟଭାମା- ଭାମା କରୁଛି ଡ୍ରାମା- ରାମ ଯେ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଗଲେ ମୃଗମାରି- ପାହାନ୍ତି ତାରା ତୁବି ଗଲାଣି- ଜୀବନ ଯମୁନାରେ- ଜୀବନର ସବୁ ସପନ ସତ ହୁଏନା ।

ରତନ ଜେଜେ

କୈଶୋରର ସ୍ମୃତି କେବେ ବି ଭୁଲିବାର ନୁହେଁ ।

ନୂଆ ନୂଆ ସ୍ବପ୍ନ ଆଦ୍ୟ ଯୌବନର ପ୍ରଥମ ସ୍ବର୍ଣ୍ଣ ଓ ଉଜ୍ଜାତ । ଆଖି ବନ୍ଦକଲେ ସେ ସବୁ ଦିନଗୁଡ଼ିକର ଘଟଣା ବିଘଟଣକୁ ଧରି ରଖିବାକୁ ଆଜି ହାତ ମୁଠାରେ କୁ ନାହିଁ । ଖାଲି ମୁଠାମୁଠା ଅତୀତ । ଆଖି ଖୋଲିଲେ ସାମ୍ନାରେ ଜଞ୍ଜାଳ ତେଲ ଲୁଣ ସଂସାର ଆଉ ଝିନ୍‌ଝର୍ । ସ୍ବାର୍ଥନ୍ଦେଷୀ ଜୀବନ ।

ମନେପଡ଼େ ଗାଁ ଯୋଉଠି ଜନ୍ମ ହେଇ ପାଖାପାଖି ଷୋହଳ ବର୍ଷ ବିତେଇଥିଲେ ସେ । ମୁଦା ଆଖିରେ ସେ ଦେଖୁଥିଲେ ତାଙ୍କ ଗାଁର ତତ୍କାଳୀନ ପରିବେଶର ଚିତ୍ର ।

ତାଙ୍କ ଘର ଆସପାଶ ରକମ ରକମ ରଙ୍ଗୀନ ଫୁଲଗଛ । ଗେଣ୍ଡୁ, ମନ୍ଦାର, ପେନ୍ଥା ପେନ୍ଥା ଟଗର ଓ ସଜମଲ୍ଲୀର ସଂଭାର । ଅସଂଖ୍ୟ କଳା ନାଲି ରଙ୍ଗର କଙ୍କି ଓ ପ୍ରଜାପତି ।

ଛୋଟପଡ଼ିଆ ଉପରେ ଧାଡ଼ିଧାଡ଼ି କଦଳୀ ଗଛ । ତା' ସେପଟେ ଲମ୍ବା ଟିଣ ଛପର ସ୍କୁଲଘର । ତାକୁ ଲାଗି ଅଙ୍କାବଙ୍କା ନଦୀ କୁଲୁକୁଲୁ ବହୁଥିଲା । କେଉଁ ଆଦିମ କାଳରୁ ସେଠି ଘସିମାଜି ସ୍ନାନ କରୁଥିବା ଗୃହବଧୂ, ଗାଁ ଯୁବତୀ । ସେଇଠି କରୁଥିଲା ସଞ୍ଜ ସକାଳ ।

ଭାଲୁକୁଣୀ ଓଷାଲାଗି ତୋଳି ଆଣିଥିବା ପଡ଼ିଶାଘର ଝିଅମାନଙ୍କ ପାଇଁ ପୁଞ୍ଜାପୁଞ୍ଜା ଧଳା କଇଁ ଓ ପଦୁଆଁ ଫୁଲ- ଆମ୍ବତୋଟା- ବିଲମାଳ କେତେବେଳେ ଧୂସର ତ କେତେବେଳେ ଶସ୍ୟଶ୍ୟାମଳ । ସୁନ୍ଦର ସୁନା ସୋରିଷ ଫୁଲରେ ସୁଶୋଭିତ ମାଲଲ

ମାଲଲ ଖେତ । ଘର ପିଣ୍ଡାରେ ବୋଉ ପକେଇଥିବା ପିଠଉପାଣିର ଝୋଟି ଚିହ୍ନ ।
ତୁଳସୀ ଚଉରା ମୂଳରେ ଅଧାଜଳା ସଞ୍ଜବତୀର ବାସନା ଶୀତ ସଞ୍ଜରେ ବୋଉ
ରୋଷେଇ କରୁଥିବା ଚାଳ ଛପର । ପିଢ଼ାର ସବୁଜ ଲାଉ ପତ୍ର ଭିତରୁ ଉଠୁଥିବା
କୁଣ୍ଡଳାକୃତ ଧୂଆଁ ସବୁ । ସତେ ଗାଁ କେତେ ସୁନ୍ଦର । ସଜ ସକାଳ, ନରମ ଖରାବେଳେ
କୋଇଲିର କୁହୁତାନ- କପୋତର ରହିରହି ଗୁମୁରା ସ୍ଵର । କେମିତି ଏତେସବୁ
ଭୁଲିବେ ସେ ? ଅତୀତକୁ ପଖାଲୁ ଥିଲେ ମନ ଭିତରେ ବାରମ୍ବାର । ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁର
ବ୍ୟବଧାନ ଭିତରେ ଜୀବନ ସରି ସରି ଆସୁଛି ଅନ୍ତତଃ ମରିବା ପୂର୍ବରୁ ଥରେ ଆଖି
ପୂରେଇ ତାଙ୍କ ଗାଁକୁ ଦେଖି ଆସିବେ । ମନ ବଡ଼ ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ ହେଲା । ବେଶୀ
ମନେପଡ଼ିଲା ସେଇ ତନୁପାତେଲି ଝିଅଟି । ଗାଧୁଆ ତୁଠରେ ତା'ର ସୁନା ରଙ୍ଗର
ଦେହ ଢଳିଢଳି ଚାଲିରେ ତା'ର ନୃତ୍ୟ ଚପଳ ଛନ୍ଦ ଓ ଦୁଇ କମଳ କୋରକର ବକ୍ଷ
ଫୁଟି ଉଠୁଥିବା ଓଦା ସରସର ଜଡ଼ିଯାଇଥିବା ଝିନ୍‌ଶାଢ଼ି ଭିତରୁ ।

ଚନ୍ଦ୍ରନରେ ବସିଗଲେ ରତନ ।

ଗାଁ ଲୋକ ଗହଣରେ ପକ୍କକେଶ ବୃଦ୍ଧ । ଯାତ୍ରାଜନିତ କ୍ଳାନ୍ତି ବେଶ୍ ବାରି ହେଇ
ପଡୁଥିଲା ତାଙ୍କ ଚେହେରାରୁ । ସାଠିଏ ବର୍ଷ ପରେ ତାଙ୍କ ପାଦ ଗାଁରେ ପଡ଼ିଛି ।
ସେତେବେଳେ ରତନ ଜେଜେ ପରିଣତ । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଯେ ଥିଲେ ପ୍ରାୟ ଗଲେଣି ।
ନିବିଡ଼ଭାବେ ଦେଖୁଛି ଓ ଭାବୁଛି ସୁରଜ ।

ରତନ ଜେଜେ ବେଶ୍ ମଜଭୁତିଆ ମଣିଷ । ହଳଦୀ ଗୁରୁଗୁରୁ ଗୋରା ଚମ ।
ମୁହଁ ଚମ ଧୋକଡ଼ି ହେଇ କେତେ ଭାଙ୍ଗପଡ଼ିଥିଲେ ବି ସେ ଏ ବୟସରେ ସବଳ ।
ଖରବିଆ କଡ଼ା ପାନ ଖାଇଖାଇ ଦାନ୍ତସବୁ କୋଇଲା ରଙ୍ଗ ଧରିଛି ସତ, ହେଲେ
ଗୋଟିଏ ପଡ଼ିନି । କଥାଗୁଡ଼ା ଫସଫାସ୍ କହୁଥାଆନ୍ତି; ଭାଷାରେ ଫରକ ଥାଏ । ଅଧା
ଓଡ଼ିଆ ଅଧା ଅହମିଆ । ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାନ୍ତି ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଓଡ଼ିଆରେ କହିବାକୁ କିନ୍ତୁ ପାରୁ ନ
ଥାଆନ୍ତି ।

ଆମେ କେଇଜଣ ଶିକ୍ଷିତ ତାଙ୍କ କଥାକୁ ବୁଝୁଥାଉ । ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ
ଜଣାପଡୁଥାଏ । ଆସାମରେ ଅନେକ ଦିନ ରହିଯାଇଥିବାରୁ ଠାଏ ଠାଏ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ
ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରୟୋଗ ।

ରତନ ଜେଜେଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳର ଲୋକ ଭିଡ଼ ଜମେଇଲେ ତାଙ୍କ
ଚାରିପଟେ । ଜଣେ ବାହାର ଲୋକ ଆମ ଗାଁକୁ ଆସି ରତନ ରାୟ ବୋଲି ପରିଚୟ

ଦେଇ ଦୀର୍ଘଦିନ ହେବ ନିରୁଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଥିବା ମୋ ସାନଜେଜେଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧ ଜୋଡ଼ୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଲୋକମାନେ କୁହାକୁହି ହେଉଥିବାର ଶୁଣାଗଲା ।

ରତନ ଜେଜେ ଯାହା କହୁଥିଲେ ବିଶ୍ୱାସ ନ ହେଉଥିଲେ ବି ତୁଣ୍ଡରୁ ତୁଣ୍ଡହେଇ ଅସମ୍ଭବ କିମ୍ଭୂତ କିମାକାର ବିଷୟ ଗୁଡ଼ାକ ଲୋକଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ ପଶୁଥାଏ । କାହା ମୁହଁରେ କିଏ ହାତ ଦେବ ?

ବୃଦ୍ଧ ଗୋଟେ ଖଣ୍ଡ, ଚୋର ବଡ଼ ଡକାଏତ; ପିସାଦକରି ଆଗୁଆ ଆସିଛି । ଟେରଡ଼ଣ୍ଡି ଦଳବଳ ଆଣି ରାତିରେ ଗାଁକୁ ଲୁଟି କଳାକନା ବୁଲାଇ ପଳେଇବ । ଭାରି କାରସାଦିରେ ଏ ଗାଁକୁ ଆସିଛି ।

‘ମାରି, ପିଟି ତାକୁ ଏଠୁ ବିଦାକର; ପୋଲିସ୍ ତାକ...’ ପାଟିତୁଣ୍ଡ ଏତେ ବୁଡୁଥିଲା ଯେ, ସେଥିରେ ଭୟରେ ରତନ ଜେଜେଙ୍କ ଦେହରୁ ଗମ୍ଗମ୍ ଝାଲ ବୋହିଯାଉଥାଏ ଶୀତ ଦିନଟାରେ । ହତାଶ ହେଇ ହାତଜୋଡ଼ି କାକୁଡ଼ି ମିନତି ହେଇ କହୁଥିଲେ- ଆରେ ତମେମାନେ ମତେ ବିଶ୍ୱାସକର ମୁଁ ରତନ ରାୟ । ଜମିଦାର ଯତିନ ରାୟଙ୍କ ସାନପୁଅ ମୋ ବଡ଼ଭାଇ କ୍ଷିତିଶ ରାୟ ।

ହୋ ହଲା ପୁଣି ବଢ଼ିଲା ‘ନା ମିଛ, ମିଛ, ମିଛ’ ।

ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କେହି ଶୁଣିବା ଅବସ୍ଥାରେ ନାହାନ୍ତି- ଯଦି କେହି ଲୋକଟା ଉପରେ ହାତ ଉଠେଇ ଦିଅନ୍ତି । କଥା ସରିବ ।

ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଶୁଷ୍କ କଲା କାଠ ପରି ଦୀପ୍ତିହୀନ ଅନିୟତ । ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଦାହକୁ ଚାପି ଦେବାକୁ ଯାଇ ବସିପଡ଼ିଲେ ହାତ ଉପରକୁ ଟେକି; ବାରମ୍ବାର ମଥା ଉପରେ ହାତଯୋଡ଼ି ଅଦୃଷ୍ଟକୁ ତାଙ୍କ ଜୀବନ ରକ୍ଷା ଲାଗି ।

ମୋ ଭିତର କେମିତି ଗୁରେଇତୁରେଇ ହେଇଗଲା । ‘ସତରେ ଯଦି ଇଏ ଆମ ରତନ ଜେଜେ ହେଇଥିବେ । ବୃଦ୍ଧର କଥାରେ ସତ୍ୟତା ଥାଏ । ତେବେ... ଅସ୍ଥିର ଆବେଗରେ ମୁଁ ଥରିଗଲି । ପାଖକୁ ଗଲି- ନିରେଖି ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲି ପଲକ ପଡ଼ିଲାଯାଏଁ । ବୃଦ୍ଧ ଅସହାୟତାବରେ କହୁଥିଲେ ‘ଯତିନ ରାୟଙ୍କର କ’ଣ ବଂଶ ବୁଢ଼ିଗଲାଣି ? କେହି ଜଣେ ହେଲେ କ’ଣ ତାଙ୍କ ବଂଶରେ ନାହାନ୍ତି ? ରକ୍ତ ତ ରକ୍ତକୁ ଆପେ ଚିହ୍ନିବ... ସମ୍ପର୍କ ଟାଣିବ...’ । ହୃଦୟ ଭିତରେ ଏ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ କିଏ ହାତୁଡ଼ିରେ ପିଟି ଚାଲୁଥାଏ ମୋ ଛାତିରେ ମୁଁ କ୍ଷଣକେ ଓଃ... ଆଃ... ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ଛାତିପିଟି ହେଇ ପାଟିକଲି ‘ନା... ନା... ତାଙ୍କୁ ମାରନା’ ।

ଅନ୍ୟମାନେ ଏ ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ସ୍ତବ୍ଧ । ଆଖିରେ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ଅନୁସନ୍ଧିଷା । ବୁଢ଼ାଙ୍କର ନୁଖୁରା ଝୋଟପରି ମୁଣ୍ଡବାଳ ଉଡୁଥିଲା ସମାଗତ ଜନତାଙ୍କୁ ଆଡ଼ହେଇ ଫରଫର ।

ମାଗିଲେ ମୁନ୍ଦାଏ ପାଣି... ଭାରି ଶୋଷ ହତାଶ ହେଇ । ଜୀବନ ପ୍ରତି ବିପଦ ନ ଜାଣି ନ ଚିନ୍ତି ନିଜ ଜନ୍ମମାଟିକୁ ଆସିଥିବାର ଅବସୋସରେ ତଣ୍ଡି ଶୁଖି ଆସୁଥିଲା... ଜଣେ ପାଣିଦେଲେ । ବୃଦ୍ଧ ପିଇସାରି ଚିକିଏ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହେଲେ । ସେତେବେଳକୁ ଆମ ଘରର ସମସ୍ତେ ଆସି ତାଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ପାଖରୁ ଦେଖୁଥିଲେ । ମୁଁ ବଡ଼ ପାଟିରେ କହିଲି— ‘ଯଦିନ ରାୟ କି କ୍ଷିତିଶ ରାୟ କେହି ବଞ୍ଚୁ ନ ଥିଲେ ବି ଆମେ ବଞ୍ଚୁଛୁ । ଆମେ ତାଙ୍କର ଦାୟାଦ, ଉତ୍ତର ପିଢ଼ି । ବଂଶ ବୁଢ଼ିନି ।’

ବିସ୍ମାରିତ ଆଖି, ଦୀପ୍ତଜ୍ୟୋତି ସଂଭାବନାମୟ ଦୃଷ୍ଟିରେ ସେ ଚାହିଁଲେ । ତାଙ୍କର ପ୍ରସାରିତ ଦୁଇ ହସ୍ତରେ ସେ ମତେ କୋଳେଇ ନେଲେ— ମୋ ମୁହଁକୁ ତାଙ୍କ ଚିରୁକରେ ଲଗେଇ ଘଡ଼ିଏ ନାଟିଗଲେ । ତାଙ୍କର ସବୁ କ୍ଲେଶ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଅପସରିଗଲା— ମୁଁ ଚୋର ବଦମାସ୍ ଖଣ୍ଡ ନୁହେଁ । ଏ ମାଟିର ସନ୍ତାନ... ଆଖିରେ ବହିଯାଉଥିଲା ଝରଝର ଆନନ୍ଦାଶ୍ରୁ ମନର ବୋଲ ମାନୁ ନ ଥିଲା ଯେପରି ନିଗିଡ଼ିପଡୁଥିଲା ଝରଝର ହେଇ ମୋ ମୁହଁ ଉପରେ, ମୁଣ୍ଡରେ, କାନ୍ଧରେ । ସେ ମତେ ଆଉଁଶୁଥିଲେ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ବାହୁରେ, ଜକାଜକି ଛାତିରେ ।

ଛାତି ଯେମିତି ଖୁସିରେ ଫାଟି ପଡ଼ିବ । ଭୂମିକମ୍ପ ମୋ ଭିତରେ ବିଦାର୍ଦ୍ଧ ହେଇଯିବ ମୋ ବକ୍ଷଦେଶ । ସମସ୍ତେ ନିରବ । ନିଶ୍ଚୁପ ।

ବୃଦ୍ଧ ପାଟି ଖୋଲିଲେ ‘ହଁ, ମୁଁ ଗାଁରୁ ଲୁଚିକି ଚାଲିଗଲି— ସେଦିନ— ଆଜି ଏତେ ବର୍ଷ ପରେ ମୋ ଭିଗମାଟିକୁ ମୁଁ ଫେରିଛି— ତମେମାନେ ମତେ ଚିହ୍ନି ନ ପାରି ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର କରିଛ ମୁଁ କିଛି ଭାବୁନି, ମୁଁ କିଛି ମନେ କରୁନି— ମୁଁ ଘର ସଂସାର କରିଛି— ମୋ ସଂସାର ପିଲାଛୁଆ ସବୁ ଆସାମରେ ହାକୁ ଅଞ୍ଚଳରେ ଅଛନ୍ତି । ମୋର ତମମାନଙ୍କଠାରୁ କିଛି ନେବାର ନାହିଁ— ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀର କୃପାରୁ ମୋର କିଛି ଅଭାବ ନାହିଁ । ଏ ଜନ୍ମମାଟି ମତେ ସବୁବେଳେ ହାତଠାରି ଡାକିଛି— ଦାୟିତ୍ୱ ଜଞ୍ଜାଳରେ ପଡ଼ି ଆସିପାରିନି ସତ— ଆଜି ଆସିଛି ମନ ଭରି ଅତୀତର ସ୍ମୃତି ସବୁକୁ ଥରେ ଖୋଜିବି— ତା’ପରେ ମୁଁ ଚାଲିଯିବି— ମୁଁ କାହାରି କିଛି କ୍ଷତି କରିବିନାହିଁ ।

ରତନ ଜେଜେ ଆମ ସଙ୍ଗେ ଘରକୁ ଆସିଲେ ଯେ ଫେରିଯିବା ଯାଏଁ ମୁଁ ତାଙ୍କ ପାଖ ଛାଡ଼ିନି ।

ମନେପଡୁଛି ଏଇ କିଛି ଦିନ ତଳେ ଗାଁରେ ସବୁ ମୁଖିଆମାନେ ବସିଥିଲେ ନିଶାପ ପିଣ୍ଡିରେ । ସ୍ଥିର କଲେ ଜେଜେଙ୍କ ମୂର୍ତ୍ତିକିଆ କାମ ସହ ତାଙ୍କ ସାନଭାଇ ରତନ ଜେଜେଙ୍କର ଶୁଦ୍ଧିକର୍ମଟା ସମାପନ କରିନେବାକୁ, ହେଲେ ବାପା ଆମର ଏକମତ ହେଲେନାହିଁ ।

ରତନ ରାୟ ମରିଛନ୍ତି ନା ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି ? ଫେରିବେ କି ନ ଫେରିବେ ? ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀ ଆମ ପରିବାରରେ । କଥାରେ ଅଛି କେହି ଜଣେ ବଂଶ ଭିତରେ ମରି ହଜି ଯାଇ ପିଣ୍ଡ ନ ପାଇଥିଲେ ବଂଶର ଜମାରୁ ଉନ୍ନତି ହୁଏନି- ବଂଶର କ୍ଷତି ହୁଏ । ବାପା, ପେଡ଼ିରୁ ଖେଳାଇଲେ ଜେଜେଙ୍କର ଉଇଲ୍ ପତ୍ର- ଲେଖାଥିଲା ‘ମୋ ସାନଭାଇ ରତନର ମୃତ୍ୟୁ ହେଇନି- ସେ ବଂଚିଛି, ଦିନେ ନା ଦିନେ ସେ ଫେରିବ ରକ୍ତର ମଣିଷର ବିଚ୍ଛେଦ ଅଜଣା ହେବନାହିଁ । ଯଦି ନ ଫେରିବ ଶହେ ବର୍ଷ ପୂରିଲା ପରେ ଯିଏ ଥିବେ ଏ ବଂଶର ସେମାନେ ରତନର ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା କରିବେ ତା ପୂର୍ବରୁ ନୁହେଁ ।’

ସେ ଉଇଲ୍ ପତ୍ର ଗାଁରେ ଆଲୋଚନା ପରେ କେହି ହେଲେ ରତନ ଜେଜେଙ୍କ କଥା ସେମିତି ଆଉ ପକାନ୍ତିନାହିଁ ସାହସ କରି ।

ମୋ ଜେଜେ ଓ ବାପାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଭାରତ ବର୍ଷର ଅନେକ ତୀର୍ଥ ସ୍ଥାନ ମୁଁ ବୁଲିଛି- ପ୍ରତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗାଡ଼ି ରହିଲେ ଜେଜେଙ୍କ ଭଳି ବାପା ବି ପ୍ଲଟର୍ମାନଙ୍କୁ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ନ୍ତି- ଖୋଜିଲା ଖୋଜିଲା ଆଖିରେ ଚାରିଆଡ଼କୁ ଅନାଇବା ହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ । ଛାଇ ଛାଇଆ ଅନ୍ଧାରର ଗୋଟାଏ କ୍ଷତ୍ର ଲାଇଟ୍‌ରେ ରତନ ଜେଜେ ଆଉ ଯିଏ ସବୁ ତାଙ୍କୁ ସେତେବେଳେ ଦେଖିଥିଲେ ସେମାନେ, ଆମେ ଯୋଉମାନେ ତାଙ୍କୁ ଆଦୌ ଦେଖିନୁ ଅନ୍ୟପଟେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ଧାରରେ- ସମସ୍ତେ ଖୋଜୁଛୁ, ହୃଦୟରେ, ଆଖିରେ ମନର ନିଭୃତ କୋଣରେ ନିଜ ମଣିଷଟିକୁ ବର୍ଷ ବର୍ଷଧରି- ଦେଖିଲେ ତାଙ୍କୁ ଆଉ ଛାଡ଼ିବୁନି । ଟ୍ରେନ୍, ବସ୍ ଯେଉଁଥିରେ ଗଲେ ବି ଗାଡ଼ି ରହିଲେ ମୁଁ ଓହ୍ଲାଏ ବାପାଙ୍କ ପରି, ଜେଜେଙ୍କ ପରି ଖୋଜେ ଫେରିଆସେ ସେମାନଙ୍କ ପରି, ଅଣାୟତ ଦୀର୍ଘଶ୍ବାସ କେତୋଟି ବାହାରି ଯାଏ ଶୂନଶାନ୍ ଦେହରୁ ।

କେତେକ ତେଲମାଲିସିଆ ମାମଲତିକାର ଆସି ବାପାଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ବନା ଦେବା ବି ମୋ ନଜରରେ ପଡ଼ିଛି ।

‘ରତନ ରାୟ ଫେରିବେ, ଚିଠି ଦେବେ, ଅପେକ୍ଷା ବିଫଳ ଯିବନାହିଁ ।’ ନଖଦର୍ପଣ ଭବିଷ୍ୟତ କଥକ, ଜାତକ ଦ୍ରଷ୍ଟା ବିଗତ ଦିନଗୁଡ଼ିକର କେତେ ଘଟଣା

ବିଘଟଣ ଘରର ସବୁ ସଦସ୍ୟ ଅନ୍ତେ ବହୁତେ ଅନୁଭବ କରିଛନ୍ତି । ଧୀରେ ଧୀରେ ରତନ ଜେଜେ ଇତିହାସ ହୋଇଯାଉଥିଲେ । ବାପା ତାଙ୍କ ରୋଗଶୟ୍ୟାରେ ରତନ ଜେଜେଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରିଥିଲେ ଶେଷ ନିଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ିବା ଯାଏଁ । ସେଇଟି ଥିଲା ତାଙ୍କର ବଡ଼ ଅବସୋସ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ।

ରତନ ଜେଜେ ଆଜି ଆମ ଗହଣରେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଆମ ପରିବାରକୁ ଆକାଶରୁ ଜହ୍ନ ପାଇବା ପରି ଲାଗିଲା । ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ଆସି ତାଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । ଗାଁ ଲୋକେ ତାଙ୍କ ପାଖ ଛାଡ଼ିଲେନାହିଁ । ତାଙ୍କ କଥାର ଖିଅ କେତେ କୁଆଡ଼େ ଲଟେଇଗଲା । ଅନବରତ କଥା- ପାଟିରେ ବାଗୁଳି ବାଜୁ ନ ଥାଏ ।

‘ସବାରୀ ପାଲିଙ୍କି, ଦକ୍ଷିଣୀବଳଦ, ଦଶଦଶଟା ହଳିଆ- ଟାଟ ଗାଡ଼ି, ଧନଜନ ଗୋପଲକ୍ଷ୍ମୀରେ ଉଛୁଳୁଥିଲା ତାଙ୍କ ଖଞ୍ଜା । ରାତି ନ ପାହୁଣ୍ଡ ପାଞ୍ଚ ଖଣ୍ଡ ମୌଜାର ଲୋକ ଆସି ଧାନ କରଜ ନେଉଥିଲେ । ଦେଶ ପରାଧୀନ ଥିଲା । ଅନ୍ଧାର ଆଉ ଆଲୁଅ ପକ୍ଷ ସବୁ ପରିବାରରେ । ଦୁଃଖ ଓ ସୁଖ ଫେଣ୍ଟାଫେଣ୍ଟି । ଏତେବଡ଼ ଖାନଦାନୀ ଘର । ଉଜୁଡ଼ି ଯାଇଛି ଆଜି । ପଡ଼ିଛି ଖାଲି କନା- କର୍ପୁର କେବେ ଠୁଁ ଉଡ଼ିଗଲାଣି । ପୁରୁଣା ନଦର କାନ୍ଥ ଘର ମୁକସାକ୍ଷୀ ହେଇ ଠିଆ ହୋଇଛି ।

ଆଖି ଛଳଛଳ ହେଇଗଲା ରତନ ଜେଜେଙ୍କର । ଭଙ୍ଗା କାନ୍ଥରେ ବହଳ ଶିଉଳି ଦେହକୁ ଛୁଇଁ ମତେ କୁଣ୍ଡାଇଧରି ଭେଁ କରି କାନ୍ଦି ପକେଇଲେ । କହିଲେ ଏଇ ଦେ’ ପିଣ୍ଡି ତଳ ଚୁଲିରେ ଧୂମାଧାସରେ ବୋଉ ମୋର ରକମ ରକମ ରାନ୍ଧୁଥିଲା । ଏଇଠି ବସି ଆମେ ଖାଉଥିଲୁ ତା’ ପରଶା ତିଅଣ, ବଡ଼ିଚୁରା ତା’ ହାତ ତିଆରି ଆମ୍ବସଡ଼ା ନଡ଼ିଆ ଆଉ ଧନିଆ ଚଟଣି । କଲେଇଗଦା ତଳେ ଲୁଚି ବସି ତାସ୍‌ଖେଳ- ଗାଁ ଦାଣ୍ଡରେ ବାଗୁଡ଼ି ଖେଳ- ସବୁ ତାଙ୍କର ସ୍ମୃତି । ଆଜି ବଦଳି ଯାଇଛି ଅନେକ କିଛି । କୋଠାଘର ଗ୍ୟାସ ଚୁଲା, ମଟର ଗାଡ଼ି ଗାଁ ଦାଣ୍ଡ; ହେଲେ ବଦଳିନି ସକାଳର ପାହଡ଼ ଉପରୁ ଉଇଁ ଉଠୁଥିବା ଆଳିପଟ ନାଲି ସୂର୍ଯ୍ୟ କି ଜହ୍ନ ପକ୍ଷର କଇଁ ଫୁଲିଆ କୁମୁଦ ।

ଆନନ୍ଦର ଆତିଶଯ୍ୟରେ ରତନ ଜେଜେ ଗାଁର ମାଟିରେ ଗଡ଼ି ଗଲେ, ଗାଁ ଠାକୁରାଣୀଙ୍କୁ ଜୁହାର କଲେ । ବାରିପଟ ଖଲାବାରିରେ ବସି ବସି ପୁରୁଣା ଦିନଗୁଡ଼ିକୁ ମନେପକାଇ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼େଇଲେ । ବାଉଁଶ ବଣରେ କୁମ୍ଭାଟୁଆ ଡାକକୁ କାନେଇଲେ । ନିଛାଟିଆ ଖରାବେଳେ କପୋତର ଗୁମୁରାସ୍‌ସର, ନିର୍ଜନ ରାତିରେ

ଝିଙ୍କାରାର ଝିଁ ଝିଁ ଶବ୍ଦକୁ ଶୁଣିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଲେ- ନଦୀ ପଠାର ଘଞ୍ଚ କାଶତଣ୍ଡି ଫୁଲ, ସ୍ରୋତସ୍ନିନୀ ନଦୀର କୁଲୁ କୁଲୁ ତାନ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ରହି ରହି ଦୀର୍ଘଶ୍ବାସ ସତେ ଯେପରି ଖୋଜିଲା ଖୋଜିଲା ଆଖିରେ ଖୋଜୁଥିଲା ଅନେକ କିଛି ।

ଆଖି ସାମ୍ନାରେ ଉଛୁଳା ଜଳରେ ଖେଳୁଛି ନୀଳ ଭଉଁରୀ- ରତନ ଜେଜେ ଆଖିରେ ଲୁହ । ପୋଛିନେଲେ ମୋ ଅଳକ୍ଷ୍ୟରେ; କିନ୍ତୁ ଆଖିର ଲୋତକ ଯାରେ ବୋହିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ ମନ ନ ବଦଳିଲା ଯାଏଁ ଠୋପା ଠୋପା ହେଇ ନିଶିଢ଼ିପଡ଼େ ଆଶାୟତ ଭାବରେ ।

ପଚାରିଲି ଜେଜେ ତମ ଆଖିରେ ଲୁହ । ତମେ କାନ୍ଦୁଛ ? ଗୁମ୍‌ମାରି ଉତ୍ତରକୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ଚିତ୍ରାକଳି ‘ଜେଜେ ବି ଭଲ ପାଇବାର ଜାଲରେ?’ ହଁ ଛନ୍ଦି ହେଇଥିଲି... । ମୋ ଅଧାଥିବା ପ୍ରଶ୍ନର ଶେଷାଂଶ ସେ ପୂରଣ କରିଦେଲେ ।

କହିଲେ, ‘ନୂଆ ନୂଆ କବିତାରେ ଚିଠି ଲେଖୁଥିଲେ ସେଇ ତରୁଣୀଟିକୁ । ଆଜୁଥିଲେ ତା’ର ଦରଫୁଟା ହସର ଛବି । ଦେଖୁଥିଲେ ସ୍ବପ୍ନ, ଭାବିଥିଲେ ତାକୁ ନେଇ ଧରି ରଖିବେ- ରଖିବେ ନିଜସ୍ବ ସମ୍ପଦ କରି ହୃଦୟର ନିଜୁତ କକ୍ଷରେ ପ୍ରଣୟର ରକ୍ତକମଳରେ ସେ କଢ଼ିଥାଆନ୍ତେ ଅର୍ଚ୍ଚନା- ବାସନା ଧୂପରେ ଗନ୍ଧ ମନ୍ଦିର କରି ତୋଳିଥାଆନ୍ତେ ତା’ ମନ ମନ୍ଦିର ।

କିନ୍ତୁ ପାରିଲେନି କବିନାକୁ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ କରି । ଆଦ୍ୟ ଯୌବନର ସେ ଭଲ ପାଇବାର ସୌରଭ ଓ ମହକ ଅଙ୍ଗେ ନ ଲିଭାଇଲେ ଜଣେ ବୁଝି ପାରିବନାହିଁ- ପ୍ରେମ ଆଦୌ ଦେହଜ ନୁହେଁ ମନର । ସ୍ବପ୍ନା ରତନ ଜେଜେଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟ ।

ମୋ ପ୍ରଶ୍ନଥିଲା ତାଙ୍କୁ; କିଏ ସେ କିଶୋରୀଟି ? ଘର ଓ ଗାଁ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଯିବାର କାରଣ କ’ଣ ଏକଟି ? ନିରୁତ୍ତର ସେ- ଆଗରୁ ଉଡ଼ା ଖବର ମୋ କାନରେ ପଡ଼ିଥିଲା । ଆରେ ସେ ଉଡ଼ା ଖବର ତ ଖାଲି ଖବର ନୁହେଁ ଖବରରେ ରହିଛି ରହସ୍ୟ ପୁଣି ରୋମାଞ୍ଚ । ପାକଲା ବୁଢ଼ା ବୟସରେ ଅତୀତ ଜୀବନର ରହସ୍ୟ ଶୁଣି ତମେ ଏବେ ବି ଉଲ୍ଲସିତ ହେଉଛ ସେଥିରେ କମ୍ ସାର୍ଥକତା ନାହିଁ । ଲହରୀ ଲହରୀ ତାଙ୍କ ହସରେ କମ୍ପିଛି ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳ । କଥା ଭୁଲାଇ ଦେବାକୁ ଯାଇ ଆସାମର ମାଇଲ ମାଇଲ ଚା’ ବଗିଚା, ଉଜା ଉଜା ଶାଳଗଛ, ପାହାଡ଼ତଳେ ବହିଯାଉଥିବା ଝରଣା ନୀଳ ତରଙ୍ଗ ତଳେ ଲୁଚିଲୁଚି ପାହାଡ଼ କାନ୍ଥରେ ଛାଇର ଦୃଶ୍ୟ ।

ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦରତାମାନଙ୍କର ବିହୁ ନୃତ୍ୟର କଥା ମନେ ପକାଇ ମତେ ଭୁଲାଇ ଦେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ସେ । ହେଲେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପାଇଁ ମୁଁ ହେଇପଡ଼େ ଅସ୍ଥିର । ଦୂରରୁ ଦେଖିଛି ସେ ଚିତ୍ରରେ ଅନ୍ୟ ମନସ୍ ଓ ଭାବବିହ୍ୱଳିତ ।

ସେଥର ଗାଁ ଠାକୁରାଣୀ ମନ୍ଦିର ବେଢ଼ାରେ ଆସାମର ‘ନାମ’ର ଅଭୂତ ଉଚ୍ଚାରଣ ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ରତନ ଜେଜେଙ୍କୁ ବଧେଇ ଜଣାଉଥାନ୍ତି । ଆନନ୍ଦରେ ଗଦ୍‌ଗଦ୍ ଫେରିବା ବାଟରେ ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ପୁନରାବୃତ୍ତି କଲି ।

କହିଲେ, ଗାଁ ଛାଡ଼ିବାବେଳେ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଭରା ଉତ୍ତାଳ ଯୌବନ । ଗାଁରୁ କଟକରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦେହଦିନ ହୋଇ ସାରଥିଲା । ପେଟରେ ଦାନା ପଡ଼ି ନ ଥିଲା । ପାଖରେ ପଇସା ବି ନ ଥିଲା । ଦେଖିଲେ ଷ୍ଟେସନ ମୁଣ୍ଡରେ ନାଲି ସଡ଼କ ଧାରରେ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବା ଧାଡ଼ି ଲାଗିଛି । ଠିଆ ହେଇପଡ଼ିଲେ ଧାଡ଼ିରେ । ପେଟପୁରା ଭୋଜନ ମିଳିଲା ତା’ପରେ ଧାଡ଼ି ଦେଇଥିବା ସମସ୍ତେ ଟ୍ରେନରେ ବସିଲେ... ସେ ବି ।

ଦି’ଦିନ ପରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଯୋଉଠି ସେଠି ଦୋକାନ ବଜାର ନ ଥିଲା । ଖାଲି ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି ମାଇଲ ମାଇଲ ତା’ ବଗିଚା । ମାଲି କାମ ତାଙ୍କୁ ମିଳିଗଲା । ତା’ପରେ ସେ ପଛକୁ ଆଉ ଚାହିଁନାହାନ୍ତି । ରୋଜଗାର କରିଛନ୍ତି ।

ଯୌବନର ଉଦ୍‌ଘାଟରେ ଅୟସ କରିଛନ୍ତି । ସେଥିରୁ ଜଣଙ୍କୁ ଗୃହଲକ୍ଷ୍ମୀ କରି ଆଣି ଘର ବସେଇଛନ୍ତି ହାକୁ ସହର ତଳିରେ । ନବମ ଶ୍ରେଣୀର ପାଠ ତାଙ୍କ କାମରେ ଆସିଲା । ତାଙ୍କ ଜଲାକାରେ ମୁଣ୍ଡିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ମାନଥାନ ସହ ଅନେକ ତାଙ୍କୁ ଖାତିର କରନ୍ତି । ତାଙ୍କର ତିନି ପୁଅ ଓ ଗୋଟିଏ ଝିଅ ସମସ୍ତଙ୍କର ସୁଖର ସଂସାର ସେଠି ।

ବ୍ୟବସାୟରୁ ଆୟ ଭଲ । ଅଭାବ ଅନଟନ ନାହିଁ ତଥାପି ପିଲାଦିନର ସୃତି ପାଇଁ ଏ ଜନ୍ମମାଟି ତାଙ୍କୁ ହାତ ଠାରି ସମୟେ ସମୟେ ଡାକେ- ଆଜି ଯୋଉ ମାଟିରେ ସେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ସେ ମାଟିରେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ । ଯେଉଁଠି ତାଙ୍କର ବୁନିଆଦି ପୂର୍ବଜ ପରମ୍ପରା ଆଦ୍ୟ ଯୌବନ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଇତିହାସ ।

ଏତେ ବର୍ଷପରେ ଫେରିଛନ୍ତି- ସେ ଖୁସି, ଏତେ ଖୁସି ଧରି ରଖିବାକୁ ଏ ପରିଣତ ବୟସରେ ରାହା ପାଉନାହିଁ । ବିମର୍ଷ ଜଣାଗଲେ- ତାଙ୍କୁ ଯେ ପୁଣି ହାକୁକୁ ଫେରିଯିବାକୁ ହେବ ଯେଉଁଠି ତାଙ୍କର ଉତ୍ତର ପୁରୁଷ ଅଛନ୍ତି ସେଇଠିକି ।

ପନ୍ଦର ଦିନ ସେ ରହିଗଲେଣି ।

ରତନ ଜେଜେଙ୍କ ପାଇଁ ତାଙ୍କ କହିବାନୁସାରେ ବାଙ୍ଗାଲୋର ଗୌହାଟୀ ଏକପ୍ରେସରେ ରିଜର୍ଭେସନ ଟିକେଟ୍ କରି ଆଣିଲି । ସକାଳୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ବାହାରିବାକୁ ହେବ କଟକ ସେସନ ।

ପୂର୍ବଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା । ରତନ ଜେଜେଙ୍କ ସହ ମୁଁ ନଦୀ ଘାଟରୁ ଫେରୁଥାଏ ତାଙ୍କ ମନରେ ଦୁଃଖ, ଉଦାସ ଭାବ । ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ ଚାହିଁଲେ ଆକାଶକୁ, ତାରାରେ ଭରିଯାଇଛି ସାରା ଆକାଶ । ଝାପସା ଝାପସା ଅନ୍ଧାର ଜମିଯାଇଛି ଗହଳହେଇ ଚାରିଆଡ଼ । ବିଲ ମଝିରେ କୋଉଠି କେମିତି ମଥା ଟେକିଛି ଉଜ୍ଜ ଉଜ୍ଜ ତାଳଗଛ । ଘରଗୁଡ଼ିକ ବାରିହେଇଯାଉଛି ଜହ୍ନର ନରମ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଭିତରୁ । ଗୋଟିଏ ଘରସାମ୍ନାରେ ସେ ଅମ୍ କରି ରହିଗଲେ । ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ତାଙ୍କ ମୁହଁରେ ବିଷାଦ ଢଙ୍କା କାଳିମା ଯେପରି ଏକ ଅପ୍ରକାଶ୍ୟ ବେଦନାରେ ଆଉଟୁପାଉଟୁ । କଷ୍ଟ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କଲି ।

ଘରଟି ଥିଲା ଦୁଲିଦେଇର । ବିଧବା ହେବାପରେ ପିଲାଛୁଆ ନ ଥିବାରୁ ପାଖାପାଖି ତିରିଶ ପଇଁତିରିଶ ବର୍ଷ ହେଲାଣି ତା' ବାପଘରର ଆମ ଗାଁକୁ ସେ ଫେରି ଆସିଥିଲା । କିଛିଦିନ ହେବ ସେ ରୋଗ ଶଯ୍ୟାରେ ନିର୍ବାକ ପ୍ରାୟ । ପୁତୁରାମାନେ ତା'ର ସେବାଯତ୍ନ କରୁଛନ୍ତି; କେତେବେଳେ ଚାଲିଯିବ କହିହେବନି ।

ଦୁଲିଦେଇର ଏ ଅବସ୍ଥା ସଂପର୍କରେ ଖବର ପାଇଛନ୍ତି ରତନ ଜେଜେ ମୋ ଠାରୁ ଓ ଗାଁର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ । କହିଲେ ମତେ; ତାଲ ଟିକିଏ ଦୁଲିକି ଦେଖି ଆସିବା, ଶୁଣିଲି ସେ ଉଠି ପାରୁନି ।

ହଁ... ଜୀବନର କି କରୁଣ ଶେଷ ପରିଣତି । କେତେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମଣିଷ ଶରୀରରେ । ଯୌବନର ରୂପକାନ୍ତି, ଲାବଣ୍ୟସବୁ ଯେପରି ସ୍ୱପ୍ନପରି ଉଡ଼ିଯାଏ; କେବଳ କଷ୍ଟନା । ରତନ ଜେଜେ ଦୁଲିଦେଇର ଶଯ୍ୟା ନିକଟକୁ ଯାଇ ତାକୁ ଦେଖିଲେ ଦୁଲିଦେଇ ଆଜି ପୂର୍ବର ଦୁଲିଦେଇ ନୁହେଁ, ତା' ଅନ୍ତରାତ୍ମା କେବେ ଠାରୁ ମରି ସାରିଲାଣି । କେବଳ ବଞ୍ଚିଛି ତା'ର ଦେହର ମଳିନ ବିବର୍ଣ୍ଣ ଛାୟା ତା' ଜୀବନକୁ ଉପହାସ କରିବାଲାଗି । ଆଖି କୋଟର ତଳ ଶୁଖିଲା, ଡୋଳାକୁ ଅରେ ମେଲାଜଲା ଦୁଲିଦେଇ ଚିହ୍ନିଲା ଚିହ୍ନିଲା ଆଖିରେ ତା'ର ଅନେକ କଥା ଅସଂ ଓଠତଳେ ଚାପି ହେଇ ଯାଉଥିଲା । ଆଖିରେ ଲୁହ ।

ତା'ର ନିସ୍ବନ୍ଦ ହାତ ଉଠେଇବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ରତନ ଜେଜେଙ୍କୁ ସେ ଇସାରାଦେଲା । ରତନ ଜେଜେ ଦୁଲି ଦେଇର ହାତ ଉଠେଇ ଆଣି ତାଙ୍କ ମଥାରେ

ଲଗାଇଲେ ଅଙ୍ଗୁଳୀ ହେଉଗଲେ କିଛିକ୍ଷଣ, ଆଖି ଛଳଛଳ - ନିରବ । ପାଞ୍ଚ ମିନିଟ୍‌ର ନୀରବତା ଓ ନିଶ୍ଚଳତା । ହଠାତ୍ ଉଠି ପଡ଼ିଲେ ଜେଜେ ।

ରାତିରେ ଦେହ ଭଲନାହିଁ କହି ଯେତେ କହିଲେ ବି ଖାଇଲେନାହିଁ । ତାଙ୍କୁ ଭଲ ନିଦ ହେଲାନି ମଧ୍ୟ । ଖୁବ୍ ଭୋଅରରୁ ଉଠି ପଡ଼ି କିଛି ଲେଖାଲେଖି କଲେ । ପ୍ରସ୍ତୁତ ପରେ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ମୋ ଗାଡ଼ିରେ ବସିଲେ କଟକ ଆଡ଼ିମୁଖେ । ବିଦାୟ ବେଳା ତ ଦୁଃଖଦାୟକ ଛାଡ଼ି ଉପରେ ପଥରକୁ ଚାପିଦେଇ ଦୁଃଖ ବେଦନାକୁ ଅନ୍ତରତଳେ ରଖି ମଣିଷ ଚାଲୁଛି ଅବିରତ ।

ଗାଁ ତଳ ମଶାଣି ମାଟିରେ ଶୁଭୁଛି ଦୁମ୍ ଦୁମ୍ କାଠ ଚିରାର ଶବ୍ଦ ।

ଗାଡ଼ି ଛାଡ଼ିବ- ଶେଷ ହୁଇସିଲ ଶୁଭିଲା- ଗାଡ଼ିରୁ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇବା ପୂର୍ବରୁ ରତନ ଜେଜେଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି, ତରବରରେ ମୁଦାଲଫାପାଟିଏ ମତେ ଧରେଇ ଦେଲେ- ଗାଡ଼ି ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଲାଯାଏ ମୁଁ ଚାହିଁଥାଏ ।

ଅଠାଛଡ଼େଇ ଲଫାପାଟିକୁ ଖୋଲିଲି ସେଇ ପ୍ଲାମ୍‌ସର୍ମରେ । ଦୁଇଟି ବ୍ୟାଙ୍କ ଟେକ୍ ଥିଲା ଗୋଟିଏ ଦଶହଜାର ଟଙ୍କାର ଦୁଇ ଦେଇର ପୁରୁରା ନାଁରେ । ଦୁଇଦେଇର ଦଶହ କର୍ମରେ ବିନିଯୋଗ ନିମନ୍ତେ ଅନ୍ୟଟି ମୋ ନାଁରେ । ସେଥିରେ ଚିଠିଟିଏ ବି ଥିଲା । ଲେଖାଥିଲା-

ବାପା ସୁରଜ !

ତୋର ବାରମ୍ବାର ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ମୁଁ ଜାଣିଶୁଣି ଏଡ଼େଇ ଯାଇଛି ଅନେକଥର । ଗାଁରେ ନିଶାପ ହେଇଥିଲା । ମୋ ପରିବାର ନିଯିତ ହେଇଥିଲା- ମୁଁ ଗାଁ ଛାଡ଼ିଥିଲି, ହେଲେ ତାକୁ କେବେ ବି ଛୁଇଁ ନ ଥିଲି - ଯୋଉ ହାତରେ ସେ ଅଜସ୍ର ଚିଠି ମତେ ଲେଖିଥିଲା ଯାହାକୁ ସମ୍ବଳ କରି ମୁଁ ଗଲାବେଳେ ନେଇଯାଇଥିଲି ତାହା ଏବେ ବି ସୁରକ୍ଷିତ ମୋ ପାଖରେ ହାଜୁରେ । ପ୍ରଥମ ଭଲ ପାଇବାକୁ କେହି କ'ଣ ଭୁଲିପାରେ ? ତୁ ନାଁ ଟି ଜାଣିବାକୁ ଏତେ ବ୍ୟାକୁଳ ହେଉଥିଲୁ ପରା । ସେ ହେଉଛି 'ଦୁଲି' ।

ଅତୀତ ତ ଅତୀତ ହେଇ ରହୁ ।

। ଇତି ।

ତୋର ରତନ ଜେଜେ

ଅଶ୍ବଗତି

ସୋନୁ ଆଗକୁ ଚାଲୁଥିଲା । ତା'ର ସବୁ ବଳକୁ ଖଟେଇ ଯେମିତି ଯନ୍ତ୍ର ଚାଳିତ ଯାନଟିଏ ପରି । ମୁଁ ଖୁବ୍ ନିରିଖେଇ ତାକୁ ଚାହିଁ ରହି ଦେଖୁଥାଏ । ତା'ର ମାଲିକର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକୁ ସେ ତନ୍ମତନ୍ମ କରି ଅନୁସରଣ କରିଚାଲିଥାଏ । କୋଉଠି ବାମ, ଡାହାଣ ଆଉ ବୁଲୁଣି । କୋଉଠି ଗତି ଧାର ତ ପୁଣି ଦୁତଗତି । ପିରୁ ରାସ୍ତାରେ ତା'ର ଚାରିଗୋଡ଼ରେ ଠିକ୍‌ଠାକ ତାଳମେଳ ସଙ୍ଗେ ଠପ୍‌ଠପ୍ ଶବ୍ଦ ମୋ ହୃଦୟକୁ କିଏ ଯେପରି ଛୁଇଁ ଦେଉଥିଲା । ପଶୁ ହେଲେ ବି ସୋନୁ ତା'ର ମାଲିକ ପ୍ରତି ଖୁବ୍ ବିଶ୍ବସ୍ତ ଓ ଅନୁରକ୍ତ ।

ପିଲାବେଳେ ଅବଶ୍ୟ ଥରେ କି ଦି'ଥର ମତେ ବଳଦ ଗାଡ଼ିରେ ବସିବାର ଅବକାଶ ମିଳିଥିଲା; କିନ୍ତୁ ମନଥିଲେ ବି ଘୋଡ଼ାଗାଡ଼ିରେ ବସିବା ଅନୁଭୂତି ମୋର ନ ଥିଲା କେବେ । ଆହ୍ଲାବାଦ ଓ ବନାରସରେ ଉଚ୍ଛାତ୍ତା ଟାଙ୍ଗା ଗାଡ଼ିକୁ ଦେଖି ବସିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ବଢ଼ିଛି ହେଲେ ସାହସ କରି ବସିପାରିନି ।

ଗୟା ସହରରୁ ବୁଦ୍ଧଗୟା ପାଖାପାଖି ସତର କିଲୋମିଟର ।

ରାସ୍ତା ପିରୁ ହୋଇଥିଲେ ବି ଆବଡ଼ାଖାବଡ଼ା । ସରକାରୀ ସ୍ତରରେ ଏ ରାଜ୍ୟରେ ରାସ୍ତାର ଯତ୍ନ ପ୍ରାୟ କେହି ନଜର ଦେଇ ନ ଥାଆନ୍ତି । ଫଳରେ ରାସ୍ତାର ପ୍ରାୟ ଉନ୍ନତି ହେଉନି । କୋଉକାଳରୁ ମରାମତି ହୋଇନି । ଗୟାରେ ଆମର ଯାହା କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଥିଲା, ଆମେ ଭାବିଥିଲୁ ପ୍ରାୟ ପାଞ୍ଚ କି ଛଅ ଦିନ ଲାଗିଯିବ । ଟିକିଏ କଷ୍ଟ ପଡ଼ିଲା

କମଳକୁ ହେଲେ ସବୁ କାମ ଗୋଟିଏ ଦିନରେ ଫରିଯିବାରୁ ଆମେ ଆଶ୍ଚସ୍ତ ହେଲୁ ସତ କିନ୍ତୁ ଆଉ ଚାରିଦିନ କେମିତି କାଟିବୁ ଭାବୁଭାବୁ କମଳ କହିଲା, ଆମେ କାଲି ସକାଳୁ ବୁଦ୍ଧଗୟା ଯିବା ।

ପ୍ରସ୍ତାବରେ ମୁଁ ରାଜି ହେଲି । ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ତଳେ ବୁଦ୍ଧଗୟା ଯିବା କଥା ମୋ ଗପ ବହିରୁ ସେ ପଢ଼ିଥିଲା । ପରିବାର ସହ ଅଟୋରିକ୍ଟାରେ ଯିବା କଥା ମଧ୍ୟ ଜାଣିଥିଲା । ସେତେବେଳେ ବି ରାସ୍ତାର ଅବସ୍ଥା ଏପରି ଥିଲା ।

ଆମ ହାତରେ ତ ଡେର ସମୟ । ଆମେ ଅଟୋରିକ୍ଟା କି କୌଣସି ମଟରଗାଡ଼ିରେ ଯିବାନାହିଁ । ଆରାମରେ ଗୋଟିକିଆ ଟାଙ୍ଗାରେ ବସି ପୁରୀ ଦିନର ଭଡ଼ା ଦେଇ ସକାଳୁ ଯାଇ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଏଠିକି ଫେରିବା । ହେଲା...

କ'ଣ କହୁଛୁ ? ସୁରଜ !

ମୁଁ ଭାବଗମ୍ଭୀର ହେଇ କିଛି ନ କହି କମଳକୁ ଖାଲି ଚାହିଁଲି । ମନେ ମନେ ଭାବିଲି, ସତରେ କମଳ କେଡ଼େ ଅନୁରାଗୀ ବିମୁଗ୍ଧ ପାଠକଟିଏ । ଆଗରୁ ମୋ ଗଛଗୁଡ଼ିକର ନିୟମିତ ପାଠକ ସେ ଥିବା କଥା ମୋ ହୃଦୟୋପ ହୋଇଥିଲା । ମୋ ନିରବତାକୁ ଭାଙ୍ଗି ସେ କହିଲା— ଆରେ ସୁରଜ ! ମୁଁ ଏଥର ଭାଉଜ ପରି ଜମା କନ୍ୟାକଟା କରିବିନି— ତୋ ହାତଗୋଡ଼ ବାନ୍ଧି ଟାଙ୍ଗାକୁ ଆଣିବାକୁ ମୋ ବାହୁରେ ଡେର ତାକତ୍ ଅଛି— ଦେଖୁଛୁ ତ ! ମୋର ବଳିଷ୍ଠ ବଳିଲା ବଳିଲା ଚେହେରା— ତୋ ପରି ନହନହକା ଶରୀର ମୋର ନୁହଁ ।

ତା'ର ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସରୁ ମୁଁ ବାରି ପାରୁଥିଲି ମୋ ପ୍ରତି ତା'ର ସ୍ନେହ, ଦରଦ ଓ ଭଲପାଇବାର ସ୍ପଷ୍ଟ ଚିହ୍ନ । ମୁଁ ଠୋ ଠୋ ଜୋର୍ରେ ହସିଦେଲି । ସେଥର ଲେଖିବା ଗପର କାହାଣୀକୁ ତା' ସ୍ମୃତିର ଅଙ୍ଗନାରେ ଏତେଦିନ ଧରି ସାଇତି ରଖିଥିବାରୁ ମୁଁ ଖୁସୀ ହେଲି । ଯାହାହେଉ ଏତେ ଦିନପରେ ସେ ଗପଟି ମନେ ରଖୁଛି ।

କହିଲା, ତୋ ଗପ ତ ସବୁ ଅଜ୍ଞାନିତା ସରଳ ସହଜିଆ ଘଟଣା ଲିପି । ପଢ଼ିଲା ପରେ ସେଗୁଡ଼ା କ'ଣ ଭୁଲିଯାଇ ହେବ । ଯିଏ ଥରେ ମନଦେଇ ପଢ଼ିବ ବେଶ୍ ବୁଝିବ କଟନାକୁ ଆଡ଼େଇ ଯାଇ ଅନୁଭୂତିକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ଗପ ଲେଖିବାରେ କି ରହସ୍ୟ... ମୁଁ ମୋର ଗପର ଜଣେ ନିର୍ଭୀକ ସମାଲୋଚକକୁ ସାମ୍ନାରେ ଦେଖୁଥିଲି କମଳର ଚେହେରା ଭିତରେ ।

ଏ ଭିତରେ ତିନିବର୍ଷ ହେଲା; କମଳକୁ ମୁଁ ଆଉ ଦେଖୁନି- ତା' ସହ ମୋ ଫଟୋକୁ ଆଲବମ୍‌ରେ ଦେଖୁଛି । ବେଳେ ବେଳେ ଲାଲକିଲ୍ଲା, ତାଜମହଲ, କୁତବମୀନାର, ହୁମାୟୁନ ଟୋମ୍‌ରେ ମୁଁ ଯେଉଁ ଫଟୋସବୁ ତା'ର, ମୋ ମୋବାଇଲରେ ତୋଳିଥିଲି ସେ ସବୁ ଜୀବନ୍ତ ହେଇଥିଲେ ବି ସେ ଆଉ ଏ ଧରାଧାମରେ ନାହିଁ- ତା' ଜୀବନରେ ଅନେକ ଦୁଃଖ ହତାଶା ଓ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକୁ ସାମ୍ନା କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ମନଶୋଳି ହସୁଥିଲା- ଜୀବନରେ ଘଟଣାଚକ୍ରରେ ପଡ଼ି କେବଳ ଥରେ ସାଲିସ୍ କରିଦେଇ ଜଣେ ସହପାଠିନୀକୁ ଜୀବନସଙ୍ଗିନୀ ରୂପେ ବରଣ କରିନେଇ ଅନେକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସେ ପାଇଥିଲା । ସଂପର୍କ ଛିନ୍ନ ହେଇଥିଲା । ଡାକ୍ତରୀ ପଡୁଥିବା ଝିଅ ତା'ର ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିଦେଇଥିଲା- ଇତ୍ୟାଦି ଅନେକ ଅଭାବନୀୟ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ସେ ଅଙ୍ଗେ ନିଭେଇଛି । ଦୁଃଖକୁ ଭୁଲିବାକୁ ସେ ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ନିଶାସକ୍ତ ରୁହେ ।

ସରକାରୀ ଛାପାଖାନା ସଂସ୍ଥାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ପଦରୁ ଅବସରପରେ ପିଆପିଇ ଅଧିକ ହେବାରୁ ରୋଗକବଳିତ ହୋଇ ସେ ସଂସାରରୁ ବିଦାୟ ନେଇଛି ।

ମନେପଡ଼ିଲା ଗପଟିର କେତେ ଧାଡ଼ି-

ବୁଲାବୁଲି ଭିତରେ ସେଥର ଭିଡ଼ରେ ମୁଁ ହଜିଗଲି । ଶ୍ରୀମତୀ ଓ ଅନ୍ୟମାନେ ବିବ୍ରତ ହେଇଗଲେ ମତେ ନ ପାଇ । ଶେଷରେ ନିରାଶ ହେଇ ମୋ ଉପରେ ଗାଳି ବର୍ଷଣ କରୁଥାଆନ୍ତି ମୋ ବନ୍ଧୁମାନେ ।

ମୁଁ ସେତେବେଳେ ବୋଧୂଦ୍ରୁମ ସଂଲଗ୍ନ ବୁଦ୍ଧ ଯେଉଁଠି ପଦତାଳନା କରି ଇଷ୍ଟ ସ୍ମରଣ କରୁଥିଲେ ସେଇ ପଦଟିକୁ ଥିବା କୋଣରେ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ହେଇଯାଇଥିଲି । ଦାରୁଭୂତ ମୁରାରୀ ସାଜି ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ପରି ସବୁ ଭୁଲିଯାଇଥିଲି ।

ଶ୍ରୀମତୀ ମତେ ପାଇ ବଡ଼ ପାଟିରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଡାକି ଚମକେଇ ଦେଇଥିଲେ ବୁଦ୍ଧଗୟା ମାଟିର ବାସ୍ନା, ମହକ, ପବିତ୍ରତା ଅନନ୍ୟ । ଆକର୍ଷଣ ନିଆରା । ପରିବେଶ ସ୍ୱଚନ୍ଦ୍ର ।

କମଳର ତରଙ୍ଗାୟିତ ହସରେ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହେଲା ମୋ ମନର ନିଭୂତ କୋଣ ଅନୁକୋଣ । କ୍ଷଣକେ ଶିହରିତ ହେଇଗଲା ମୋ ଦେହ । ଖୁବ୍ ଜୋର୍‌ରେ ସେ କହିଲା- ଆରେ! ବୁଦ୍ଧ ସିନା ବୋଧୂଦ୍ରୁମ ତଳେ ବସିରହି ସିଦ୍ଧି ପାଇ ନିର୍ବାଣ ପାଇଲେ ବୋଲି ଆମେ ପଢ଼ିଛେ । ହେଲେ ସତରେ କ'ଣ ବୁଦ୍ଧ ନିର୍ବାଣ ପାଇଗଲେ, କି

ପ୍ରମାଣ ରହିଛି ଇତିହାସରେ ? ମୁଁ ଇତିହାସର ଛାତ୍ର; ଇତିହାସର ତଥ୍ୟକୁ ପାଥେୟ କରି ଆମେ ସହଜରେ ଘଟଣାଟିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିଯାଉଛେ ସିନା ହେଲେ ଜଣେ ସତ୍ୟନିଷ୍ଠ ଛାତ୍ର ଭାବରେ ମୁଁ ତାହେଁ ପ୍ରମାଣ ।

ହଁ... ପ୍ରମାଣ- ମୁଁ ଦେବି । ତାଲ ବୁଦ୍ଧଗୟା- ପହଞ୍ଚି ସାରିଲା ପରେ ଦେବି ପ୍ରମାଣ ।

ତୁ ବୁଦ୍ଧ ନ ହେଲେ ବି ତୁ ବୁଦ୍ଧଙ୍କ ପୁନଃସଂସ୍କରଣ । ମୁଁ ଭାବୁଛି ତୁ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ଖୁବ୍ ପାଖ ଲୋକ କି ପରମ ଶିଷ୍ୟ ହିଁ ଥିଲୁ; ନ ହେଲେ ଏତେ ପ୍ରବେଶ ଏତେ ନିଷ୍ଠା ଏତେ ଆବେଗ ଆଉ ନିବିଷ୍ଟ ଭାବନା ଆସନ୍ତା କୋଉଠୁ ? ଏ ମାଟିରେ ପହଁରୁ ପହଁରୁ ଏତେ ଭାବପ୍ରବଣତା ଆସୁଛି କେମିତି, ଏ ଅନିତ୍ୟ ସଂସାରକୁ ହଠାତ୍ ଭୁଲିଯାଉଛୁ କେମିତି ? ବୋଧହୁଏ କମଳ ମତେ ଥିବା ହିଁ କରୁଥିଲା ।

ସୋନୁ ଟାଙ୍ଗାଟିକୁ ଟାଣୁଥିଲା । ଖାଲଖମାରେ ଚକ ପଡ଼ି ପୁଣି ଉଠିଯାଉଥାଏ । ରାସ୍ତା ଦୁଇପାଖେ ବଡ଼ ବଡ଼ ଜାମୁଗଛ, ଗୋଟେ ପଟେ ଶୁଖିଲା ଫଲଗୁ ନଦୀ । ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣରେ ଝଲମଲ କରୁଥାଏ ଚିକ୍ ଚିକ୍ ବାଲିମାଳ । ଅନ୍ୟପଟେ ମାଇଲ ମାଇଲ ସୁନା ସୋରିଷ ଫୁଲର ମହକ । ଅଙ୍କାବଙ୍କା ହେଇ ପିଛିଳ ହେଇ ପଡ଼ିଛି ପିତୁରାସ୍ତା । କାହିଁ ଅନନ୍ତ ସେ କାଳ ବା ସମୟ ।

ରାଜପୁତ୍ର ସିଦ୍ଧାର୍ଥ !

ଘନଘୋଟିଆ ନିବିଡ଼ ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ଜଣେ ବିଶ୍ୱସ୍ତ ରଥାସହ ରାଜଉଆସରୁ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହେଇଗଲେ ଏକ ସୁସଜ୍ଜିତ ରଥରେ । ଆଜି ଆମେ ଯେଉଁ ବାଟରେ ଯାଉଛୁ ସେଇ ତଲା ବାଟରେ ।

ଆମ ପାଇଁ ତ ରଥ ନାହିଁ ମିଳିଛି ଏଇ ଟାଙ୍ଗା । ଆମ ଭ୍ରମଣ ବେଶ୍ ମୁକ୍ତ, ନିପରବାୟ ଓ ସ୍ୱାଧୀନ ଥିଲା । ହେଲେ ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କ ଯାତ୍ରା ଥିଲା ସେଦିନର- ଆଶଙ୍କା, ଅନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଓ ଅନୁସନ୍ଧିଷ୍ଟ । କପିଳବାସ୍ତୁର ଶାକ୍ୟ ମହାରାଜା ଶୁଦ୍ଧୋଦନ ମହାରାଣୀ ମାୟାଦେବୀଙ୍କ ସୁପୁତ୍ର ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ।

କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ, ଅସୁମାରୀ ସ୍ନେହ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଆଶା ଭରସା ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କ ଉପରେ । ଆନମନା ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କୁ ବିଷୟ ଜଞ୍ଜାଳର ଆସକ୍ତିରେ ନିପାଡ଼ିତ କରିବାକୁ ଯାଇ ରୂପବତୀ

ଅନନ୍ୟା ଯଶୋଧାରାଙ୍କୁ ବିବାହ ବନ୍ଧନରେ ଆବଦ୍ଧ କଲେ ପିତା ଶୁଷୋଦନ । କାଳେ କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟିବ ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କର । ତଥାପି ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ସଂସାର ଜଞ୍ଜାଳରେ ରହି ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ଅନୈଷଣ ହିଁ କରୁଥିଲେ ନିରନ୍ତର ।

ନିରୋଳାରେ ରାଜପ୍ରାସାଦ ଭିତରେ ଥିବା ଜାମୁଗଛ ମୂଳରେ ସେ ଧ୍ୟାନ କରୁଥିଲେ । ଖୋଲା ଆକାଶ ତଳେ ନଭମଣ୍ଡଳର ନାଲିମାକୁ ଚାହିଁଚାହିଁ ନିଜେ ନିଜକୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରୁଥିଲେ- ଆସିଲେ କୋଉଠୁ- ଯିବେ କୋଉଠିକୁ- ନିଜ ସ୍ଥିତି କ'ଣ ! ଏ ଅନିତ୍ୟ ଦୁନିଆକୁ ଭୁଲିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ । କେତେବେଳେ ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲ ତ କେତେବେଳେ ନଦୀକୂଳରେ ବସିବସି କେତେ ଯେ ନିରୋଳା ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ସେ ନିଜ ଭିତରେ ଉପଲବ୍ଧି କରୁଥିଲେ ତା'ର କଳନା କରିହେବନି । ଘୋଡ଼ା ପିଠିରେ ବସି ସମଗ୍ର ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ବୁଲିବୁଲି ଦେଖୁଥିଲେ ।

କମଳ ଆଖିକୁ ନିଦ ଆସିଯାଇଥାଏ । ସେ ଘୁମେଇ ପଡୁଥାଏ ମୋ କାନ୍ଧକୁ ଉରାକରି ।

ମୁଁ କିନ୍ତୁ ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କ ଜୀବନକୁ ତର୍ଜମା କରୁଥାଏ ଟାଙ୍ଗାରେ ବସି ।

ପ୍ରବାଦ ଅଛି- ଘୋଡ଼ା ଟାପୁର ଶବ୍ଦରେ କୁଆଡ଼େ କିମିଆଁ ଅଛି । ସେଇ ଶବ୍ଦର ଯାଦୁରେ ସମ୍ମୋହିତ ସୈନିକ କୁଆଡ଼େ ନିଜ ଜୀବନକୁ ଉତ୍ସର୍ଗ କରିବାକୁ ତିଳେ ମାତ୍ର ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦିଏ ନାହିଁ ।

ସେଇ ଶବ୍ଦର ଅନୁଭବ ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ଛୁଇଁ ଯାଇଥିଲା ।

ପୁତ୍ର ରାହୁଲର ମୁହଁକୁ ନିରେଖି ଚାହିଁଲେ- ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ପ୍ରଣିପାତ କରି ରାଜମହଲର ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାର ଖୋଲି ରଥାରୁଡ଼ ହେଇ ରଥାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ଆଗକୁ ଯିବାକୁ ।

ଗଭୀର ରାତିର ନିର୍ଜନତା ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲ ପାରହେବା ପରେ- ଫଲଗୁନ ନଦୀକୂଳ- ମୁକ୍ତ ପବନ- ରଥ ଆଗକୁ ଅଗ୍ରସର ହେଉଥାଏ । ହଠାତ୍ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ- ରଥ ରଖିବାକୁ । ରାଜସିକ ଆଟବାଟ ପୋଷାକ ପରିଚ୍ଛଦ ସବୁ ତୁଚ୍ଛ ମନେହେଲା । ଓହ୍ଲାଇଦେଲେ ସମସ୍ତ ରାଜକୀୟ ଅଙ୍ଗବସ୍ତ୍ର । ମୁକୁଟକୁ ଖୋଲି ରଥାକୁ ରାଜଭଣ୍ଡାରକୁ ଫେରିଯିବାକୁ କହିଲେ, ତା'ପରେ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହୋଇଗଲେ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ସେଇ ଅନ୍ଧାରରେ ।

ପଛରେ ରହିଗଲା ସାଂସାରିକ ମୋହ, ମାୟା, ବନ୍ଧନ, ଆସକ୍ତି, ଜ୍ଞାନ ପାଇଁ ଦଉଡ଼ର ଅଜ୍ଞାନତା । ଧନ ଦରବ ବଢ଼େଇବାକୁ ଯେତେ ମୁର୍ଖତା । ବିଦ୍ୟାଲାଗି ଯେତେସବୁ ଅବିଦ୍ୟା । ସୁଖ ପାଇଁ କ୍ଷଣିକ ଆହ୍ଲାଦ, ଦୁଃଖ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଯାତନାକାତର ମଣିଷର ଅସହାୟତା ଇତ୍ୟାଦି...

ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପରେ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମାନସପଟରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଥିଲା ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ, ରୋଗ, ଯନ୍ତ୍ରଣା ଆଉ ମୃତ୍ୟୁର ଚରମ ବିଭୀଷିକା ।

ଛବିଶ ଶହ ଷାଠିଏ ବର୍ଷ ତଳର ଏଇ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ଘଟଣାରାଜି ।

ଯେଉଁ ନଦୀକୂଳର ଘଞ୍ଚ ଅଗନାଅଗନି ବନ ଅତିକ୍ରମ କରି ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ସେଦିନ ଚାଲିଚାଲି ଯାଉଥିଲେ ରଥରୁ ଓହ୍ଲାଇ; ସେଇଠି ଆଜି ଏ ପିରୁ ରାସ୍ତା- ପବିତ୍ର ଏ ପୀଠ- ମାଟି ସଂସ୍କାରିତ- ସୋନୁ ତା' ମାଲିକର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଆମକୁ ଟାଣିନେଇ ଆଗକୁ ଚାଲୁଛି, ଆମେ ପ୍ରାୟ ଅଧାବାଟ ଚାଲିଆସିଲୁଣି ।

ସୋନୁର ପାଦ ମନ୍ତ୍ରର ହେଇଯାଉଥାଏ ।

ଆକାଶରେ ନାଲିଆଣିଆ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଧଳାବର୍ଷ ହେବାକୁ ଲାଗିଲାଣି । ଆମ ବାମପଟରେ ଫଲ୍‌ଗୁ ନଦୀ ସ୍ବଚ୍ଛ ଓ ଶୁଖିଲା । ଖାଲି ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ସ୍ବଚ୍ଛ ଧଳା ବାଲୁକା ସ୍ତୂପ । ବାଲି ଉପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟରଶ୍ମୀ ଚକ୍‌ଚକ୍ ମାରୁଛି । ଶୁଣିଛି ମା' ସୀତା ଠାକୁରାଣୀଙ୍କ ଦ୍ବାରା ଅଭିଶପ୍ତ ଫଲ୍‌ଗୁ ନଦୀରେ ପାଣି ନ'ଥାଏ । ଚାଖଣ୍ଡେ କି ହାତେ ବାଲି ଆଡ଼େଇଦେଲେ ପାଣି ବାହାରିଆସେ ।

ତାହାଣ ପଟେ ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ଚାଷଜମି ।

ରାତି ଅଧରୁ ଉଠି ଆସିଥିବାରୁ କମଳ ଆଖିରେ ଆଖିଏ ନିଦ । ମୁଁ କିନ୍ତୁ ବୁଡ଼ିରହିଥାଏ ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କ ଘଟଣା ପ୍ରବାହ ଜୀବନ ଶୈଳୀର ନିଚ୍ଛକ ଭାବାବେଗରେ ।

ସୋନୁକୁ ବାଧୁଥିବ - ଆମ ତିନିଜଣଙ୍କୁ ଏତେବାଟ ଟାଣିଟାଣି ଆଣିଲାଣି । ନିଶ୍ଚୟ ଅକ୍ତିଯିବଣି, ସୋନୁର ମାଲିକକୁ ପଚାରିଲି- ସୋନୁ କ'ଣ ଖାଇଛି ? ବିହାରୀ ଭାଷାରେ ସୋନୁକୁ ତା' ମାଲିକ କ'ଣ ଗୁଡ଼ାଏ କହିଲା, ସୋନୁ ବୁଝିଗଲା । ବାମପଟକୁ ଜାମୁଗଛର ଛାଇରେ ଯାଇ ରହିଗଲା ।

ଆମେ ସମସ୍ତେ ଓହ୍ଲାଇଗଲୁ ଟାଙ୍ଗାରୁ । ସୋନୁର ମାଲିକ ଟାଙ୍ଗା ପଛକୁ ଯାଇ

ଗୋଟେ ମୁଣି ଆଣି ସୋନୁର ମୁହଁ ଭିତରେ ପୁରେଇ ଉପରେ କାନ ପାଖରେ ତା'ର ବାନ୍ଧିଦେଲା । ସୋନୁ ଖାଇବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲା ।

କମଳ ମତେ ଅନେଇ ହସିଦେଲା, ହସର ମର୍ମ ବେଶ୍ ବୁଝିନେଲି- ତାହା ଥିଲା- ସୋନୁର ପେଟ କଥା ମୁଁ କିପରି ଜାଣିଲି ? ରାସ୍ତାର ଦୁଇପଟେ କଳାକଳା ଜାମୁକୋଳି କୁଡ଼କୁଡ଼ ହେଇ ବିକ୍ରି ହେଉଥାଏ । ଜାମୁକୋଳି କିଣି ଆମେ ଖାଇଲୁ ଏବଂ ସୋନୁର ମାଲିକକୁ ଖାଇବାକୁ କିଛି ଦେଲୁ ।

କମଳ କହିଲା ସୁରଜ ! ତୋ ହୃଦୟଟା ଏକ ଭିନ୍ନ ଉପାଦାନରେ ଗଢ଼ା । ଅଧୁନା ମଣିଷ ଅନ୍ଧ ପରି ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ଅହରହ ଧାଉଁଛି । ଅନ୍ୟ କଥା ଭାବିବା ଲାଗି କାହାରି ସମୟ ନାହିଁ । ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁର ସାମିତ ବ୍ୟବଧାନରେ ଅବାଟରେ ଗୋଡ଼ ଦେଇ ସମୟକୁ ମଣିଷ ବରବାଦ କରୁଛି ସିନା- ନିଜକୁ ଚିହ୍ନି- ଆଉ ଚିହ୍ନିଲା ସମୟ ଉପନୀତ ବେଳକୁ ଗୁଡ଼ ଯାଇ କହୁଣୀରେ । ନା' କ'ଣ କହୁଛି ସୁରଜ !

ତୋ'ର ମନେ ପଡୁଛି, ଆମେ ପଢ଼ିଲାବେଳେ ପାଣିଟାଙ୍କି ତଳେ ଅନବରତ କଳା ଛିଣ୍ଡା କମ୍ପଳ ଘୋଡ଼େଇ ହୋଇ ମଣିଷଟିଏ ସବୁବେଳେ ବସୁଥିଲା । ତେଜା ଗୋରା ତକ୍ତକ୍ ଲମ୍ବା ଦାଢ଼ି, ଯାହାକୁ ତୁ ସବୁଦିନେ ଯାଇ ଖାଇବାକୁ ଦେଇଆସୁଥିଲୁ ।

ହଁ... ତୁ ଅଳ୍ପ ପାଗଳା କଥା କହୁଛୁ ତ !

ସପ୍ତାହରେ ଗୋଟିଏ ଦିନ ସିଏ କଥା କୁହେ, ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଘଣ୍ଟାଏ ବଂଶୀ ବଜାଏ । ଖୁବ୍ ମର୍ମଭେଦୀ ତା'ର ବଂଶୀସ୍ବନ । ଆମେ ଦୂରରେ ରହି ତା'ର ବଂଶୀ ବଜାଇବାର ଶୈଳୀକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ତଲ୍ଲୀନ ହେଇପଡୁଥିଲେ ।

ଆକାଶବାଣୀର ସ୍ୱୀକୃତିପ୍ରାପ୍ତ ବଂଶୀବାଦକ ଥିଲା ସେ । ଶୁଣିଛି ସେ କୁଆଡ଼େ ଜଣେ ସଙ୍ଗୀତ ଶିକ୍ଷକ । ଥିଲାବାଲା ଖାନଦାନୀ ଘରର ଲୋକ ସେ । ତା' ବାପା ଦି'ଟା ଘୋଡ଼ା ତାଙ୍କ ଡିଅରେ ବାନ୍ଧିଥିଲେ । ସକାଳ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଦଶକୋଶ ଘୋଡ଼ାର ସବାର ହୋଇ ପୁରୀ ଜଳାକାକୁ ଖେଦୁଥିଲେ । ଘୋଡ଼ା ଟାପୁର ଶବ୍ଦରେ ସେ ଅଞ୍ଚଳରେ ଯେତେ ମନ୍ଦ ପ୍ରଭାବ ସବୁ ନଷ୍ଟ ହେଇଯାଉଥିଲା । ମଣିଷ ମନରେ କୁପ୍ରକୃତି ଆସୁ ନ ଥିଲା । ସମସ୍ତେ ଯେଝା ଧନ୍ଦାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ଥିଲେ ।

ହେଲେ ଅବସ୍ଥାଚକ୍ରରେ ଯେଉଁଦିନ ଦୁଇଟି ଘୋଡ଼ାକୁ ତା' ବାପା ବିକି ଦେଲେ ଘରକୁ ଅଜଣା ବିପତ୍ତି ମାଡ଼ିଆସିଲା । ଅଳ୍ପ ବାପା ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ ହେଇ ମଲେ । ଅଳ୍ପ

ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ପ୍ରତାରିତ ହେଲା, ମୁଣ୍ଡ ବିଗିଡ଼ିଗଲା, ରାତିରେ ବଂଶୀ ବଜାଇବା ଅପରାଧରେ ଯୋଲିଷ ଅଜୁକୁ ଧରିନେଇ ରାତିମତ ଛେଚିଲେ, ପରେ ହାତଗୋଡ଼ ବାନ୍ଧି ଟ୍ରେନରେ ବିଦା କରିଦେଲେ ଯେ ପାଣିଟାଙ୍କି ତଳଟା ହିଁ ତା'ର ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳୀ ପାଲଟିଗଲା ସବୁଦିନ ପାଇଁ ।

ହଁ... ମୁଁ ଭାବଗମ୍ଭୀର ହେଇ ପଡ଼ି କହିଲି, ଅଜୁର ଅପରାଧ ଥିଲା ରାତିରେ କାହିଁକି ସେ ବଂଶୀ ବଜାଇ ରିଆକ୍ଟ କରେ ଆଉ ଏଇଥିପାଇଁ ଆମା ବଡ଼ବାବୁଙ୍କୁ ସ୍ତ୍ରୀ କୁଆଡ଼େ କିଛି ଖାଉ ନ ଥିଲେ । କଥାରେ ଅଛି ରାତିରେ ଗୋଟିଏ ପୁଅର ମା' ଯଦି ବଂଶୀ ବାଜୁଥିବାର ଶୁଣେ ପିଲାଟି ଅହିତ ହୁଏ ।

ତୁ ଏ କଥା କେମିତି ଜାଣିଲୁ ? କମଳ ପଚାରିଲା ଏକ ଅନୁସନ୍ଧିଷ୍ଟ ଚକ୍ଷୁରେ । ମୁଁ କହିଲି— ତୁ ତ ଜାଣୁ ମୁଁ ପ୍ରାୟ ଅଜୁ ପାଖକୁ ଯାଏ— ଦିନେ ଅଜୁ ବହୁତ ଖୁସି ମିଞ୍ଜାସରେ ଥିଲା— ତା'ର ପାଗଳାମି ସେତେ ନ ଥିଲା । ପଚାରୁ ପଚାରୁ ତା' ସଂପର୍କରେ ସେ ହିଁ ମତେ ଏ କଥା କହିଥିଲା । କମଳ ପଡ଼ାସାରି ଆଉ ଯୁନିଭରସିଟି ଆଡ଼େ ଜମା ଯାଇନି, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଅନେକ ଥର ଯାଇଛି, ପାଣିଟାଙ୍କି ପାଖ କଲଭର୍ଟ ଉପରେ ବସିଛି ଢେର ସମୟ । ଅତୀତକୁ ଅତୀତରେ ନ ହଜାଇ ପ୍ରକ୍ଷାଳନ କରିଛି ସେ ସବୁ ଦିନଗୁଡ଼ିକୁ । ଖବର ନେଇଛି ଅଜୁ କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ ହେଲାଣି ଏକ ଟ୍ରକ ଚାପାରେ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିଛି ସେଇ ପାଣିଟାଙ୍କି ଗୋଲେଇ ଛକରେ ।

ବଡ଼ ଦୁଃଖୀ ଯକ କରୁଣ ସେ ଘଟଣା । କମଳ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛିଲା ଆଉ କହିଲା— ଅଜୁର ବାପା କାହିଁକି ସେ ଘୋଡ଼ା ଦି'ଟାକୁ ବିକିଲେ ?

ପରିଣତ ବୟସ ହେତୁ ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣ କରି ନ ପାରିବାରୁ ଅଜୁର ବାପାକୁ ଘୋଡ଼ା ଦି'ଟାକୁ ବିକି କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ।

ଏ ଦୁନିଆରେ କିଛି ଚିରସ୍ଥାୟୀ ନୁହେଁ । ସଂଯୋଗ ଆଉ ବିଯୋଗ ଏଠି ନିରନ୍ତର । ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଆଉ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ— ଜନ୍ମ ଆଉ ମୃତ୍ୟୁ, ପ୍ରଚାରଣା ସଂଗମ ଅସହାୟତା ଶଠତା ବିଷାଦରେ ଭରା ଏଇ ପୃଥିବୀରେ ଜୀବନ ବଂଚିବାର ଆସୁଥିବ ପୁଣି ଯାଉଥିବ । ମଣିଷ ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ ଖାଲି ଦଉଡୁଥିବ । ଘାଣ୍ଟି ହଉଥିବ ।

୦୮୦୮ ହେଇ ସୋନୁ ପିରୁ ରାସ୍ତା ଉପରେ ଦଉଡୁଥିଲା । ମାଲିକ ତା'ର ପରିବାର ଓ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ସୋନୁକୁ ଆୟୁଧକରି ବେଶ୍ କିଛି ବେଶୀ କେମିତି କମେଇ

ପାରିବ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲା । ଜାଣିଲି- ସେମାନେ ଛଡ଼ା ତା'ର ଅନ୍ୟ ରୋଜଗାରର ପଛା କିଛି ନ ଥିଲା ।

ଏ ଧରାଧାମରେ ଯେତେ ପ୍ରାଣୀ ଅଛନ୍ତି ମଣିଷ ତ ସବୁଠୁ ଚତୁର- ଅନ୍ୟକୁ ବିନିଯୋଗ କରି ନିଜେ କିପରି ନିଜ ପାଇଦାରେ ରହିବ ସଦାସର୍ବଦା ଏଇ ଚିନ୍ତାରେ ନିମଗ୍ନ, ଜୀବନକୁ ବୁଝୁବୁଝୁ ହାତ ପାପୁଲିରେ ସରୁବାଲି ଖସିଯିବା ପରି ଜୀବନ ଯେ କେତେବେଳେ ସରିଯାଏ ଏ ଭିଡ଼ ଭିତରେ ସେ ବୁଝିପାରେନା, ନିଜକୁ ଅନୁକ୍ଷଣ କରିବାକୁ ତା'ର ନିମିଷେ ସମୟ ନ ଥାଏ । ମଣିଷ ଭିତରେ କାହିଁ କେତେ ଅମଣିଷପଣିଆ ।

ବୁଢ଼ିଆଣୀ ଜାଲରେ ଛନ୍ଦିହେଇ ମଣିଷ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହେଇ ଖାଲି ଧାଉଁଛି । ସେ ଧାଇଁବା ଶେଷ ନିଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ିବା ଯାଏଁ । ତା' ଚାରିପଟେ ଜଞ୍ଜାଳର ଜାଲ, ଯେତେ ମୁକ୍ତିଲାଗି ଛାଡ଼ିପିଟି ହେଲେ ସେତେ ବନ୍ଧନର ଶକ୍ତ ରଜୁରେ ବାନ୍ଧି ହେଇ ଛାଡ଼ିପିଟି ହେବ, ଏକାଏକା ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ କାକୁସୁ ହୋଇ ଚିତ୍କାର କଲେ ବି କେହି ଆଡ଼ ଆଖିରେ ଚାହିଁବେନାହିଁ ।

ଏଇ କମଳ ଅଠର ବର୍ଷ ହେବ ଏକାଏକା ଜିଉଁଛି, ପିଲା ଛୁଆ ସ୍ତ୍ରୀ ଥାଇ ବି ତା' ପାଖରେ କେହି ନାହାନ୍ତି । ଏକା ଏକା ଭରା ନଈର ଦୁଃଖ ତରାରେ ବସି ମଧ୍ୟ ସେ ମନ ଖୋଲି ହସେ । କହେ- ମୁଁ ସତ୍ୟରେ ବଞ୍ଚିଛି, ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛି ନଦୀ ପରି ବହିଯାଉଥିବା ପ୍ରବହମାନ ସ୍ରୋତସ୍ୱିନୀ ପରି ଛଳନାରହିତ ପିଲାଲିଆମିକୁ । ଶୈଶବର କୋମଳ ନିଷ୍ପାପ ଅଜ୍ଞାନତା ଯେ ଏତେ ସୁଖକର, ତାହା ହିଁ ସତ୍ୟ ଓ ଚିରନ୍ତନ ସତ୍ୟ ଜାଣେନା କ'ଣ ମୃତ୍ୟୁ, କ'ଣ ଜନ୍ମ, କେଉଁଠି ଶେଷ ।

ସତ୍ୟର ଅନୁକ୍ଷଣରେ ବୁଦ୍ଧ ପରା ସମଗ୍ର ଜୀବନ କଟେଇଦେଲେ କେବଳ ଅନୁସନ୍ଧାନରେ । ନଦୀଟିଏ ପରି ସହଜ ସାବଲୀଳ ସରଳ ନିଷ୍ପପଟ ଛଳନାଶୂନ୍ୟ ହେଇଗଲେ ଦେଖିବୁ ସୁରଜ ! ସବୁ ଗଢ଼ିଯିବ ଏ ଜୀବନ ଭିତରେ । ଜ୍ଞାନତକ୍ଷୁ ଉନ୍ମାଳିତ ହେଇଯିବ ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କ ପରି । କମଳର ମୁହଁରେ ଏକ ଅନିର୍ବଚନୀୟ ରୂପକାନ୍ତି । ଫଳଗୁ ନଦୀର ବାଲି ଉପରେ ନରମ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ କମଳ ମୁହଁ ଉପରେ ଝଟକି ଉଠୁଥାଏ । ହାତରୁ ଆମର କଳାକଳା ଜାମୁକୋଳି ସରିଯାଇଥାଏ । ବାଟ ମଧ୍ୟ ସରି ଆସିଥାଏ ।

ଆମେ ଟାଙ୍ଗାରୁ ଓହ୍ଲାଇ ସୋନୁର ମାଲିକକୁ କିଛି ଟଙ୍କା ଧରାଇ ଆମକୁ
ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ କହିଲୁ ।

ମୁଁ ଆଉଁଷି ଦେଲି ସୋନୁକୁ । ସତେ କ'ଣ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ବାଟ ଟାଣିଟାଣି
ଆଣିଥିବା ସୋନୁର ରଣ ଶୁଣିହେବ ?

ଟାଙ୍ଗା ମାଲିକ ପଚାରିଲା, ଆମ ଫେରିବା ସଂପର୍କରେ ।

କମଳ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହିଲା, ଦିନକର ଭଡ଼ାଠାରୁ ତାକୁ ଅଧିକ ଦିଆଯିବ ।
ଏଣୁ ଫେରିବା ସମୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟଭାବେ କହିହେବନି ।

ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଅଟୋ ଓ ଟ୍ୟାକ୍ସି ଚାଲିବା ହେତୁ ଟାଙ୍ଗାର ଚାହିଦା ନ ଥିବା କଥା
ଆମେ ଆଗରୁ ଜାଣିସାରିଥିଲୁ ।

ଆମେ ଆଗକୁ ବାଲିଲୁ ତାହାଣ ପଟରେ ଏକ ଦୀର୍ଘ ପାଚେରୀ ଭିତରେ
ମନ୍ଦିରଟିଏ- ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ଅବସ୍ଥା । ଜଗତର ନାଥ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ମନ୍ଦିର କେଉଁକାଳରୁ ।
ପର୍ଯ୍ୟଟକ କେହି ଯାଉ ନ ଥାଆନ୍ତି । ସାମ୍ନାରେ ବିରାଟ ନୋଟିସଟିଏ, ଭିତରକୁ ଯିବା
ମନା, ବିପଦ । ଗତଥର ଆସିଲାବେଳେ ଏ ନୋଟିସ୍ ନ ଥିଲା । ମୁଁ ସେଥର ଖୁବ୍
ସତର୍କତାର ସହ ମନ୍ଦିର ଭିତରକୁ ଯାଇ ତ୍ରିମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରି ଫେରିଥିଲି । ଏଥର
ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମନା । ଏଠା ସରକାର ମନ୍ଦିରଟିକୁ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି ଦରଜା ମୁଦ
କରିଦେଲେଣି । ପୂଜାରୀ ଆସି ମନ୍ଦିର ବାହାରୁ କେବଳ ଦୀପଦାନ ଦେଉଛି, ଭିତରେ
ତିନି ଦିଅଁ କି ଅବସ୍ଥାରେ ଅଛନ୍ତି କହିହେବନି ।

ହେ ଜଗନ୍ନାଥ ! ଏବେ ତମେ ହିଁ ତମର ଗ୍ରାଣକର୍ତ୍ତା, ରକ୍ଷାକାରୀ । ମଥାପାତି
ପାଚେରିଆରରେ ରହି ଆମେ ପ୍ରଣାମ କଲୁ ।

ହାଏରେ ଭାବପ୍ରବଣ ଓଡ଼ିଆ ପୁଅ- ବଡ଼ ଠାକୁରଙ୍କୁ ନେଇ ତମର ଏତେ
ସ୍ବାଭିମାନ ଅଭିମାନ ଗର୍ବ, ତାଙ୍କୁ ନେଇ କେତେ ମାନ ଇଜ୍ଜତ ତମେ ଦେଶ ବିଦେଶରେ
ପାଉଛ- ଝଗଡ଼ା ତର୍କ ବିତର୍କରେ ତାଙ୍କ ନୀତିକାନ୍ତି ପାଇଁ ରୁମିତୋଫାନ କରୁଛ
ହେଲେ ଥରେ ଏ ଭୁଲୁଣ୍ଡିତ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ମନ୍ଦିରଟିର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ନିମନ୍ତେ
କେହି କେବେ ଭାବିଛ କି ? ବୋଧହୁଏ ନା- ଆମ ପୂର୍ବରୁ ଆମ ପ୍ରଦେଶରୁ ଅନେକ
ଆସି ଫେରିଗଲେଣି- କାହାରି ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଏହା ଆସୁନି ।

ଆହୁଗୁନି, ମର୍ମଦାହ, ଅନୁଶୋଚନାର ଅନୁରଣନରେ ମୁଁ ଭାଙ୍ଗି ପଡୁଥିଲି ।

ଗୋଟାଏ ବିଶ୍ୱାସପୁର ସିନା ତୁମକୁ ଅଗନାଅଗନି ବନସ୍ତରୁ ନେଇ ଆସିଥିଲା ଦିନେ, ହେଲେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ବିଶ୍ୱାସପୁ କେବେ ଆସି ତମ ଦୟନୀ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଦେଖିବ, ମନ୍ଦିର ଭିତରୁ ଅକ୍ଷତ ଭାବରେ ତମକୁ ଉଦ୍ଧାରିବ । ପ୍ରାର୍ଥନା କଲୁ ଖୁବ୍ ଭାବ ବିହ୍ୱଳ ହେଇ, କି ତମେ ଏ ମନ୍ଦିର ଭିତରେ ରହିରହି ବାଲ୍ମୀକି ସାଜିବ । ତମ ଜଞ୍ଜା । ହେ ମହାପ୍ରଭୁ ! ତମେ ତ ଜଞ୍ଜାମୟ ।

ସେତେବେଳକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ । ଆମ ସମ୍ମୁଖରେ ବିରାଟ ପୁଷ୍କରିଣୀ-ଆକାତକାତ ପାଣି ଭିତରେ ମଧ୍ୟଭାଗରେ ଧ୍ୟାନସ୍ଥ ବୁଦ୍ଧମୂର୍ତ୍ତି, ମଥା ଉପରେ ସପ୍ତଫେଣୀ ବାସୁକି ନାଗ ।

ଘନମେଘମେଦୁର ସେଦିନ ରାତ୍ରୀର ନିରୋଳ ଘନ ଅନ୍ଧାର ଆକାଶ । ଏଇଠି ସେଦିନ ସାତଟି ଲାଗଲାଗ ବଜ୍ରପାତ ହେଇଥିଲା । କାନଫଟା ଶବ୍ଦ, ସୁ... ସୁ... ଗର୍ଜନ- ସତେ ଯେପରି ମେଦିନୀ ଫାଟି ପଡ଼ିବ, ହେଲେ ଅବିଚଳିତ ଭାବରେ ଧ୍ୟାନମଗ୍ନ ଥିଲେ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ।

ବିଜୁଳି ଚମକରେ ଘନ ଅନ୍ଧାର ଫେଡ଼ି ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗ ଆଲୋକମୟ ହେଇଗଲା । ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ତପୋମଗ୍ନ, ଅବିଚଳିତ ସ୍ଥିର ନିରୁଦ୍ବିଗ୍ନ ପୂର୍ବପରି ନିଷ୍କାମ ଓ ନିଥର ।

ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ସପ୍ତଫେଣୀ ନାଗଟିର ଫଣାର ସୁରକ୍ଷା ବଳୟ ।

ବର୍ଷ ବର୍ଷ ତଳର ତପସ୍ୟା ସାଧନାର ଅମୃତ ସିଦ୍ଧି ସେଦିନ ହିଁ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ।

ରାଜପୁତ୍ର ସିଦ୍ଧାର୍ଥରୁ ସେଇଠୁ ବଦଳିଗଲେ ତପସ୍ୱୀ ସିଦ୍ଧ ବୁଦ୍ଧ ଭାବରେ ।

ନିକଟରେ ଥିବା ଅଶ୍ରୁତଥ ବୃକ୍ଷର ଘଞ୍ଚ ପତ୍ରଛାୟା ତଳେ ସମୁଦାସିତ ନିର୍ବାଣର ଅଲିଭା ଦୀପକୁ ବୁଦ୍ଧ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ କଲେ ।

ଆଜି ବି ଜଳୁଛି ସେଇ ସ୍ମୃତିର ହଜାର ହଜାର ଅଖଣ୍ଡ ଦୀପ ସମୂହ ।

ଆମେ ପହଞ୍ଚିଲୁ ଠିକ୍ ବୋଧୁଦୁମର ମୂଳରେ ।

ମୁଁ କହିଲି— କମଳ ! ଏବେ ଆମେ ଅଲଗା ହେଇଯିବା । ସାଧନା ଆଉ ଧ୍ୟାନ ପରା ଏକଲା କରିବାକୁ ହୁଏ ।

‘ଏ ସର୍ତ୍ତ ତ ଆଗରୁ ସରିଛି ।’ ସେ ଉତ୍ତର କଲା ।

ଧ୍ୟାନ ବିନା ଜ୍ଞାନପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏନା- ଧ୍ୟାନ ଓ ସତ୍ୟସନ୍ଧାନ ତ ଜ୍ଞାନ ।

ଯାହାର ପ୍ରଜ୍ଞା ଯେତିକି ବଳିଷ୍ଠ ତା’ର ଧ୍ୟାନଶକ୍ତି ସେତିକି ପ୍ରଗାଢ଼ । ହେ ତଥାଗତ ! ତମେ ଆଜି ଯାହା ଦେଖେଇବ ତାହା ହିଁ ମୋର ଜ୍ଞାନ । ମୁଁ ଏ ଅନିତ୍ୟ କ୍ଷଣଭଙ୍ଗୁର ଭବସଂସାରକୁ ଆସିଛି ଏକୁଟିଆ- ମୁଁ ଆଜି ଏକାକୀ ସାଧକ ।

ଏକୁଟିଆ ଦୀପତିଏ ହେଇ ଜଳିବି ତୁମର ସିଦ୍ଧି ପାଇଥିବା ଏକ ପବିତ୍ର ତୀର୍ଥର ମାଟିରେ ।

ବମଲ ମତେ ଛାଡ଼ିଯିବାର କେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପରେ ଏଇ ଚିନ୍ତାଧାରା ମତେ ଆଚ୍ଛାଦିତ କରିଦେଲା ।

ମୁଁ ସ୍ଥିର ନିର୍ବିକାର ଭାବରେ ବୋଧୁଦ୍ରୁମ ତଳେ ଏକ ନିକାଞ୍ଚନ ସ୍ଥାନରେ ବସିପଡ଼ିଲି । ମୋ ନଜରରେ କେହି ଆସୁ ନ ଥିଲେ କି ମୁଁ କାହା ଦୃଷ୍ଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଆସୁ ନ ଥିଲି ।

ହେ ସତ୍ୟଲୋକ ! ପରମ କାରୁଣିକ ବୁଦ୍ଧ ! ହେ ଅସୀମ ! ମତେ ଟିକିଏ ତମ କରୁଣାର ବାରି ବରଷି ଦିଅ । ହେ ଅମୃତମୟ ! ମତେ ନିତ୍ୟ ପଥ ଦେଖାଅ । ତମ ଅନୁପମ ଏତା ମୁଁ ଟିକିଏ ଆଜି ଧ୍ୟାନରେ ଉପଲବ୍ଧି କରେ, ଅନୁଭବ କରେ ତମ ସ୍ନିଗ୍ଧ ପରଶ- ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ ଆଶୀର୍ବାଦ ।

କ୍ରମେ ମୁଁ ସମ୍ବୋଧିତ ହେଇପଡୁଥିଲି- ଆଖି ବନ୍ଦ ହେଇଗଲା । ମତେ ଲାଗିଲା ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଆକାଶ ଦୋହଲୁଛି । ମୋ ବସିଥିବା ମୟୂଷ ମର୍ମର ପଥର ତଳେ ମାଟି ବି ଦୋହଲୁଛି । ଝିମ୍‌ଝିମ୍ ହେଇଯାଉଛି ମୋ ସର୍ବାଙ୍ଗ- ମୁଁ ଗୁଣୁଗୁଣେଇଲି ।

ଅସତୋ ମା’ ସଦ୍‌ଗମୟ, ତମସୋ ମା’ ଜ୍ୟୋତିର୍ଗମୟ, ମୃତ୍ୟୋର୍ମା ଅମୃତଂ ଗମୟ ‘ମତେ ଅସତ୍‌ରୁ ସତ୍‌ ପଥ ଦେଖାଅ ! ମତେ ମୃତ୍ୟୁ ପଥରୁ ଅମୃତ ପଥରେ ନିଅ’ ପ୍ରଭୁ ତଥାଗତ ! ପ.ତଞ୍ଜଳଙ୍କ ଯମ, ନିୟମ, ଆସନ, ପ୍ରାଣାୟାମ, ପ୍ରତ୍ୟାହାର, ଧାରଣା, ଧ୍ୟାନ ଓ ସମାଧି ଯୋଗର ଏକ ଆଠଟି ଅଂଶକୁ ତତ୍ତ୍ୱତଃ ମୁଁ ଜାଣିଥିଲେ ମଧ୍ୟ କେବେ ବି ସାଧୁ ନ ଥିଲି ।

ମନରେ ହଠାତ୍ ବକ୍ର ଦୃଢ଼ ସଂକଳ୍ପ ଜାଗରିତ ହେଇଗଲା । ପାଖ ବୁଦ୍ଧ ମନ୍ଦିରରୁ ଭାସିଆସୁଥିଲା ମନ୍ତ୍ର । ବୁଦ୍ଧଂ ଶରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି... । ବୁଦ୍ଧଦୀପ୍ତ ମାଟିରେ କ୍ଷଣରେ ଦେହରେ ଅନୁଭୂତ ଶିହରଣ ଅକ୍ଷିତ ପୁଲକପାଇ ଧ୍ୟାନ ପ୍ରଗାଢ଼ରୁ ପ୍ରଗାଢ଼ତର ହେଲା ।

ଖୁବ୍ ଅନତି ଦୂରରେ କିଏ ଜଣେ ମେଘମହୁର ରାଗରେ ବଂଶୀ ବଜାଉଥିଲା...
ଠିକ୍ ପାଗଲା ଅଜୁ ବଜାଇବା ପରି ।

ଘନୀଭୂତ ଧାନର ପୁଞ୍ଜୀଭୂତ ବଳୟ ଭିତରେ ହିରଣ୍ମୟ କୋଣରୁ ନିର୍ଗତ
ହେଲେ ଜ୍ୟୋତିମଣ୍ଡଳୀ । ଆଲୋକର ଦ୍ୟୁତି କ୍ଷଣକେ ଉଦ୍‌ଭାସିତ ହେଲା ଚିତ୍ରପଟ
ପରି ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କ ଜନ୍ମଠାରୁ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ମହାନ ବୁଦ୍ଧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତ ଘଟଣାବଳୀ ଆଉ
ବୁଦ୍ଧରୁ ମହାନିର୍ବାଣ ପ୍ରାପ୍ତି ଯାଏ କେତେ ଘଟଣା ଓ ଅଘଟଣର ଦିନଲିପି ।

ଆସିଲେ ଶିଷ୍ୟ ନୟ, ଦେବଦତ୍ତ, ଅନିରୁଦ୍ଧ, ଆନନ୍ଦ, ସାରିପୁତ୍ର ଆହୁରି
ଅନେକ... ଅନେକ ।

ସବୁଠୁ ମାର୍ମିକ ଥିଲା ଶିଷ୍ୟ ଆନନ୍ଦଙ୍କ ସହ କୁଶାନାରାକୁ ତାଙ୍କ ଶେଷଯାତ୍ରାର
ସମୟ ।

ସବୁ ମୟ ହେଉଛି ମୃତ୍ୟୁ । ସବୁ ସତ୍ୟ ହିଁ ଜୀବନ- ସତ୍ୟ ହିଁ ତ ନିର୍ବାଣ-
ପୃଥ୍ବୀରେ ସବୁ ଅବକ୍ଷୟ ଘଟୁଛି ଓ ରହିଛି କିନ୍ତୁ ସତ୍ୟର ଅବକ୍ଷୟ ନାହିଁ । ସତ୍ୟ ସଦା
ଚିରନ୍ତନ । ସତ୍ୟ ହିଁ ନିର୍ବାଣର ମାର୍ଗ ।

ଏଇ ଶେଷୋକ୍ତି ଥିଲା କୁଶାନାରାରେ ତଥାଗତ ବୁଦ୍ଧଙ୍କର ।

ମୋ କାନରେ ପ୍ରତିଧ୍ବନିତ ହେଉଥିଲା ବାରମ୍ବାର ସେଇ ବକ୍ତବ୍ୟର କଣ୍ଠସ୍ବର ।
ଖରା ନଇଁ ସଞ୍ଜ । ସନ୍ଧ୍ୟା ପରେ ରାତି- ପୁଣି ଭୋଅର୍- ମୁଁ ସମ୍ମୋହନ ଭିତରେ ଏତେ
ସମୟ ବିତେଇ ଦେଲିଣି ।

ମୁଁ ଆଖି ଖୋଲିଲି । ସାମ୍ନାରେ ନିରବରେ ବସିଥିଲା କମଳ । ମୋ ଆଖିରୁ
ଅନବରତ ଖସି ଚାଲିଥିଲା ଲୁହ । ଏତେ ଅଶ୍ରୁ ଆଖି ଭିତରେ କେମିତି ଥିଲା । ସାର୍ତ୍ତ
ଭିଜି ତଳ ଭିଜିଛି । ମତେ କିଛି ଜଣାପଡ଼ିନି ।

କମଳ କହିଲା, ଟାଙ୍ଗାବାଲା ଆମକୁ ସେମିତି ଅନେଇ ବସିଛି । ସୋନୁକୁ
ସଜେଇଛି- ଘାଗୁଡ଼ି ପିନ୍ଧେଇଛି- ଆବାଡ଼ାଖାବଡ଼ା ପିତୁରାସ୍ତ୍ରାରେ ଘୋଡ଼ା ଟାପୁର
ଶବ୍ଦରେ ବେକର ଘାଗୁଡ଼ି ବେଶ୍ ସାଜିବ ତାକୁ । ତୁ ପରା ଭାବବିହ୍ବଳ ହେଇ ଘୋଡ଼ା
ଟାପୁର ଠପ୍‌ଠପ୍ ଶବ୍ଦକୁ ତନ୍ମୟ ହୋଇ ଶୁଣୁ ।

ଉଠ୍ ଏବେ ଯିବା ।

ସୋନୁର ଗତି କାଲିଠାରୁ ଆଉ ଟିକିଏ ପ୍ରଖର ହେଇଥିଲା ।

ବିବଶ ବିହଗ ଅନନ୍ତ ଆକାଶ

ସମୟ କାହାକୁ କେବେ ବି ଅପେକ୍ଷା କରେନା । ତିରିଶ ବର୍ଷରୁ ଅଧିକ ସମୟ କେତେ ଶୀଘ୍ର ସରିଗଲା ସତରେ । ସରକାରୀ ଚାକିରି- ବିବାହ- ଘରସଂସାରର ଜଞ୍ଜାଳ- କେତେ ଘଟଣାଅଘଟଣ ଭିତରେ ସେ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ହେଲାଣି, ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ଅବସର ଜୀବନ କଟେଇଦେଲେଣି ତାଙ୍କୁ ଜଣାପଡ଼ିନି ।

ଅବସର ପରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରର ଜୀବନ ଭାରି ଶୁଖିଲା ସରାଗହୀନ । ସମ୍ପର୍କର ଖିଅ ସବୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ଗୁଡ଼ିଉଡ଼ା ସୂତା ପରି ଛିଣ୍ଡିଯାଏ- ମୋବାଇଲ୍‌କୁ କଲ୍ ଆସେନା ଆଗପରି- ବାଟଘାଟରେ କିଏ ଚିହ୍ନାଲୋକ ଦେଖାହେଲେ ବାଟ ଆଡ଼େଇ ଚାଲିଯିବାର ନଜିର ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ସମସ୍ତେ ଯେପରି ନିଜ ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଖରେ ବନ୍ଧା ପଡ଼ିଛନ୍ତି- ସମ୍ପର୍କର ସେତୁରେ ଘୁଣ ଧରିଯାଏ ଆପେଆପେ କୌଣସି କାରଣ ନ ଥାଇ । ଏକଲା ମଣିଷଟି ଖୁବ୍ ଦୃଢ଼- ଏକ ଧୂର୍ବତ ମଣିଷ ଓ ଦମ୍ଭ ବ୍ୟକ୍ତି । ଅବସର ପରେ ମିଳିଥିବା ପଇସାରେ ନିଜ ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବା ଲାଗି ଘର ଖଣ୍ଡେ କରିଛନ୍ତି ସେ । ଦୁଇ ପୁଅ ତାଙ୍କର । ବେଳେ ବେଳେ ଘରର ଛାତ ଉପରେ ବସିବସି ନିଜକୁ ତର୍କମା କରିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଶାନ୍ତ ନୀଳ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଆକାଶ- ବହିଯାଇଥିବା ଝରଣା- ସାଗରର ନୀଳିମା- ଦୂର ପାହାଡ଼ର ଘନନୀଳ ପଥର ଗହଳିଆ ଝଙ୍କାଳିଆ ସବୁଜ ବନାନୀ ପ୍ରତି ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶଙ୍କର ଅସମ୍ଭବ ଦୁର୍ବଳତା । ପୂଜାପାଠ କି ମନ୍ଦିର ଯିବାକୁ ସେ ଆଦୌ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତିନାହିଁ । କହନ୍ତି “ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ମନ୍ଦିର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଛି ହେଲେ ମଣିଷ ସଂଖ୍ୟା କମିଛି- ଯେଝା ବାଟରେ ଯିଏ । ଖାଲି ସ୍ୱାର୍ଥ- ଅପରିମେୟ ଦଉଡ଼” । ଏଣୁ ସେ ଆଜିକାଲି ଜଣେ ଭିନ୍ନ

ପଥର ମଣିଷ ହେଇଯାଇଛନ୍ତି- ଅଧିକାଂଶ ସମୟ ସେ ନିରବ ରୁହନ୍ତି- ପ୍ରକୃତିର ଅପୂର୍ବ ରୂପକାନ୍ତିକୁ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି- ଉଇଁ ଉଠୁଥିବା ଅରୁଣିମା- ତାରା ଗହଣରେ ପ୍ରତି ରାତିର ଛିଡ଼ି ଛିଡ଼ି ଆସୁଥିବା ଜହ୍ନ ସହ ସେ କଥା ହୁଅନ୍ତି । ବଡ଼ି ବଡ଼ି ଆସୁଥିବା ଚନ୍ଦ୍ର କିରଣରେ ଉଲ୍ଲସିତ ହୁଅନ୍ତି ।

ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ସବୁ ପ୍ରଣତି ବାଡ଼ିଦିଅନ୍ତି ଜୀବନ୍ତ ଦେବତା ସୂର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚନ୍ଦ୍ର ନିକଟରେ । ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟା ତାଙ୍କର ଆରମ୍ଭ ପ୍ରତିଦିନର ଏମାନଙ୍କ ନିରାଜନାରେ । ନିଷ୍ଠାପର ସରକାରୀ କର୍ମଚାରୀ ଭାବରେ ଅବସର ପରେ ଏ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ଜୀବନକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ନୀଳିମା ଖୁବ୍ ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇ ଦେଖିଛନ୍ତି । ବେଶୀ ଖୁସି ବି ହେଇଛନ୍ତି- ତାଙ୍କ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ମନ ଆଜିକାଲି ଲୋକଙ୍କ ପରି ମନ୍ଦ କି କଲୁଷିତ ନୁହେଁ । ଦୁର୍ନୀତିଖୋର ନୁହଁନ୍ତି- ଜଣେ ସ୍ବଚ୍ଛ ପବିତ୍ର ନୀତିବାନ ଆଦର୍ଶ ଦିବ୍ୟଚେତନାର ଆଶ୍ରିତ ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ । ତାଙ୍କ ପତି କେବଳ ନୁହେଁ, ସତେ ଅବା ପରମଦେବତା ।

ବଡ଼ ପୁଅ ସ୍ବତିରଞ୍ଜନ ବେଶୀ ପଢ଼ିଲାନାହିଁ । ସ୍ନାତକ ପରେ ବ୍ୟବସାୟରେ ମାତିଲା । ସ୍ବାଧୀନ ଭାବରେ ବେଉସା- ନିଜ ଅଧୀନରେ ଦଶ କି ବାରଜଣଙ୍କୁ ନିୟୁକ୍ତି ଦେଇଛି । ସାନ ପୁଅ ପରି ସେ ଏତେ ତେଜସ୍ବୀ ନୁହେଁ ବିଦ୍ୟାକ୍ଷେତ୍ରରେ । ସାନ ପୁଅ ରଶ୍ମୀରଞ୍ଜନ ଆଇଆଇଟିର ଟପର । ଜଣେ ପ୍ରତିଭାଦୀପ୍ତ ଓ ବିଚକ୍ଷଣ ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର ଭାବରେ ସେ ରାଜ୍ୟରେ ନାଁ ରଖୁଥିଲା । ବାପା ଓ ମା'ଙ୍କର ବେଶ୍ ଗେହ୍ଲା ଥିଲା ସେ । ଏକ ମଲ୍ଟିନେଶନାଲ କମ୍ପାନୀରେ ନିୟୁକ୍ତି ପରେ ବାପା ଓ ମାଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଜଣେ ବଙ୍ଗାଳି ଝିଅର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ି ବିବାହ କରିଛି ଚାକିରି ସ୍ଥାନରେ । ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ଓ ନୀଳିମାଙ୍କ ବିରୋଧକୁ ସେ ଭ୍ରୁକ୍ଷେପ କରିନାହିଁ । ଫଳତଃ ପରିବାର ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଅଶାନ୍ତିର ବାତାବରଣ ଲାଗି ରହିଥିଲା ଅନେକ ଦିନ ଧରି ।

ରଶ୍ମୀରଞ୍ଜନ ବିବାହ ପରେ ଥରେ ଭୁବନେଶ୍ବର ଆସିଛି ତାହା ପୁଣି ଦୁଇଦିନ ପାଇଁ ସାଥରେ ପ୍ରଜ୍ଞା । ବଡ଼ ପୁଅ ସ୍ବତିର ବିବାହ ନ ହେଇଥିବାରୁ ବୋଧହୁଏ ଦି' ଜଣଙ୍କୁ ଘରର ପରିବେଶ ଭଲ ଲାଗି ନ ଥିବାରୁ ରହିବା କାଟକ୍ଷାଷ୍ଟ କରି ସେମାନେ ଚାକିରିରେ ଛୁଟି ନ ମିଳିବା ଆଳରେ ଫେରିଯାଇଥିଲେ ବାଙ୍ଗାଲୋର । ମଝିରେ ମଝିରେ ରଶ୍ମି ମୋବାଇଲ ଫୋନ୍ରେ ତା' ମା ସହ କଥା ହୁଏ କିନ୍ତୁ ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶଙ୍କ ସହ ସପ୍ତାହରେ ଥରେ କି ଦି' ଥର ତାହା ପୁଣି ସ୍ବପ୍ନ ସମୟ ପାଇଁ । ସବୁବେଳେ ରଶ୍ମିର ଅଭିଯୋଗ ତା'କୁ ଫୁରସତ୍ ମିଳୁନି ଚାକିରିର ବ୍ୟସ୍ତତା ଲାଗି । ବୋହୂ ତ ଚାକିରି ଓ

ଘର କଥା ବୁଝୁ ବୁଝୁ ତାକୁ ଜମା ସମୟ ମିଳୁନି । କୋଉଠି ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କ ସହ ନିୟମିତ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରିପାରିବ ?

ବଡ଼ ପୁଅ ବାହାଘରରେ ସେମାନେ ଆସି ପାରିଲେନାହିଁ । ଆସିଲେ କୁଣିଆ ପରି ଠିକ୍ ଚଉଠି ଭୋଜି ଦିନ, ତା'ପର ଦିନ ଫେରିଗଲେ ସେଇ ଚିରାଚରିତ ଗତିରେ । ଗଲାବେଳେ କହିଗଲେ ଏବେ ତ ବଡ଼ ବୋହୂ ଆସିଗଲେଣି- ବାପା ଆଉ ବୋଉ ଏଥର ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ରହିଗଲେ ଏଠି କିଛି ଅସୁବିଧା ହେବନି- ତା'ଛଡ଼ା ମନ ଫୁର୍ତ୍ତି ରହିବ- ବୁଲାବୁଲି କରିବାରେ- ଏଥର ଅଧା ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅଧା ସମୟ ବାଙ୍ଗାଲୋରରେ କଟିବା ଉଚିତ୍ । ତା'ଛଡ଼ା ସେମାନେ ଯେ କେତେବେଳେ ବିଦେଶକୁ ଚାଲିଯିବେ କହିହେବନି ।

ନୀଳିମା ପୁତ୍ର ସ୍ନେହରେ ବଡ଼ କରି ହୁଁ ଭରିଲେ ଖୁସିରେ । ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ଶୁଣି ଶୁଣି ନିରବ ହେଇ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସୁଥିଲେ- ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲେ ରଶ୍ମି ଆଉ ବୋହୂ ପ୍ରଜ୍ଞାର ସମୟ ଥିବ ଓ ଏମାନଙ୍କ ଏ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟର ସେବା ଯତ୍ନ ନେବାକୁ ? ଅନେକ ଅନୁସନ୍ଧିଷ୍ଟ ପ୍ରଶ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଗୁଡ଼େଇଗୁଡ଼େଇ ହେଇ ଛନ୍ଦି ହେଇଯାଇଥିଲା ଦୁହିଁଙ୍କ ହୃଦୟଭିତରେ ।

ଅନଳାଜନରେ ଫ୍ଲାଇଟ୍ ଟିକେଟ୍ ହୁଏ ପୁଣି ବି କ୍ୟାନ୍ସେଲ୍ କରାଯାଏ । କେତେବେଳେ ନୀଳିମାଙ୍କ ଦେହ ଖରାପ ତ କେତେବେଳେ ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶଙ୍କ ଗାଁରେ ଜମିବାଡ଼ି ଝିନ୍‌ଝଟ୍ ଜଟ୍ୟାଦି କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟବସ୍ଥାତାବଶତଃ । କାରଣଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ସମୟରେ ମିଛ ବାହାନା । ମନରେ ଆଶଙ୍କା କାଳେ ସାନ ବୋହୂର ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ବ୍ୟବହାର ଆଚରଣରେ ତୁଟି ଆସି ସେମାନଙ୍କୁ ଆହୁରି କ୍ଷୁଦ୍ର କରିଦେବ କି ? ଯାହା କଷ୍ଟ ସେମାନେ ତ ପାଇସାରିଛନ୍ତି ଆଗରୁ ବିବାହର ଅସମ୍ପତ୍ତି କାରଣରୁ । ଏବେ ଆଉ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଜାଣିଶୁଣି ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିବାକୁ କିଏ ଯେମିତି ସେମାନଙ୍କୁ ବାରଣ କରିଦେଉଛି ଅନ୍ତର ତଳୁ ।

ନୀଳିମା ରଶ୍ମିର ଫୋନ୍ ଥୋଇ କହିଲେ “ଆହେ ! ରଶ୍ମି ତ ଫ୍ଲାଇଟ୍ ଟିକେଟ୍ ବୁକ୍ କରିଦେଇଛି ଏଥର, ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଉଛି ଆମ ଯିବା ପାଇଁ । କେତେ ଆପ୍ତସା ମାରୁଛି- ମୁଁ ସହିପାରୁନି- ଅନ୍ତତଃ ତମେ ଆଗ ଯାଅ- ତା'ପାଖରେ କିଛି ଦିନ ରୁହ- ଦେଖ ! ସେମାନଙ୍କର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆସିଯିବଣି- ମୋ ଟିକେଟ୍ ଟା କ୍ୟାନ୍ସେଲ୍ କରିଦିଅ । କହିବ, ମୋ ବୁଦ୍ଧ ପ୍ରେସରଟା ବଢ଼ିଗଲା- ଡାକ୍ତର ଫ୍ଲାଇଟ୍‌ରେ ଯିବାକୁ ଏବେ ମନା କରିଦେଲେ- ତମେ ଏଥର ଫେରିଲେ- ଯଦି ଠିକ୍‌ଠାକ୍ ମନେ କରିବ ତେବେ- ଛଅ

ମାସ ଏଠି ତ ଛଅ ମାସ ବାଙ୍ଗାଲୋରରେ କଟେଇଦେବା- କ’ଣ କହୁଛ ? ଆଉ ଏ ଧରାଧାମରେ ଆମେ କେତେଦିନ ଅତିଥି ଯେ ?” ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ଗଭୀର ଭାବରେ ଚିନ୍ତାକଲେ- ନାଲିମାଙ୍କ କଥା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ- ଦି’ ବର୍ଷ ହେଲାଣି ରଶ୍ମିକୁ ଭଣ୍ଡେଇ ଦେଲେଣି- ସ୍ଥିର ହେଲା ସେ ବାଙ୍ଗାଲୋର ଯିବେ ।

ଜନ୍ମ ଦେଇଥିବା ସନ୍ତାନ ଯେତେ ଦୋଷ ତୁଟି କଲେ ବି ସେମାନେ ତାଙ୍କରି ରକ୍ତ- ସେମାନଙ୍କ ଭଲମନ୍ଦ ସ୍ଥିତି ପରିସ୍ଥିତି ଅବସ୍ଥାରେ ପିତା ମାତା ମୁଣ୍ଡ ନ ଖୋଳାଇଲେ ବଞ୍ଚୁଥିବା ଯାଏଁ ଆଉ ଅନ୍ୟମାନେ କାହିଁକି ବୁଝିବେ- ସେ ଯିବେ- ତାଙ୍କୁ ଯିବାକୁ ହେବ ଏକଲା ।

ଖୋଜିଲା ଖୋଜିଲା ଆଖିରେ ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ରଶ୍ମି ଓ ପ୍ରଜ୍ଞାଙ୍କୁ ଏଆରଷ୍ଟପ୍ ଡ୍ରେଟିଂରେ ଖୋଜିଲେ- କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ନିଧି ବେହେରା । ନିଧି ତାଙ୍କ ଗାଁର । ସୁର ବେହେରାର ବଡ଼ ପୁଅ- ତାଙ୍କ ଭାଗବାକ୍ଷୀ । ଗାଁରେ କର୍ମ ସଂସ୍ଥାନ ନ ମିଳିବାରୁ ସ୍ନାତକ ପରେ ବାଙ୍ଗାଲୋର ଆସି ଗୋଟିଏ କମ୍ପାନୀରେ ସିକ୍ୟୁରିଟି ସୁପରଭାଇଜର କାମ କରୁଛି । ତୁମ୍ଭି ରାତି ନଅରୁ ସକାଳୁ ଛଅ । ରଶ୍ମି ପ୍ଲଟରେ ରହୁଛି ଏବଂ ତା’ର ସମସ୍ତ କାମ ବୁଝୁଛି । ରଶ୍ମିର ଗାଡ଼ି ବି ଚଲାଉଛି ।

ପୁଅ ଓ ବୋହୂର ଏଆରପୋର୍ଟରେ ବାପାଙ୍କୁ ରିସିଡ଼ କରିବା ଯଦିଓ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଓ ଦାୟିତ୍ବ କିନ୍ତୁ ଚାକିରିର କାର୍ଯ୍ୟଚାପ ହେତୁ ଗାଁର ପିଲା ନିଧିଙ୍କୁ ସେ କାମଟି ତୁଲାଇବାକୁ ହେଲା । ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶଙ୍କ ମନରେ ପ୍ରଥମରୁ ବିଷଷତା ଆସିଲେ ବି କିଛି ନ ଭାବି ନିଧି ସହ ବସିପଡ଼ିଲେ କାର୍ ଭିତରେ-

ସାତ ମହଲା ଉପରେ ରଶ୍ମି କିଣିଥିବା ପ୍ଲଟ । ଅପରାହ୍ନ ସମୟ । ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟ- ବାଲକୋନି ଉପରୁ ପଶିମ ଦିଗ ଖୁବ୍ ସ୍ପଷ୍ଟ । ଆକାଶ ପରିଚ୍ଛନ୍ନ- ଗାଡ଼ି ରକ୍ତିମ ବର୍ଷର ବିଭୂଷିତ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୂର୍ଯ୍ୟ- ବିଭୋର ବିବୋଧିତ ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ଚାତକ ନୟନରେ ଚାହିଁଲେ କିଛି କ୍ଷଣ- ଚକ୍ଷୁରୁ ଲୋତକ ନିର୍ଦ୍ଧରିତ ହେଲା ଯାଏଁ- ଆଜ୍ଞାନୁଲମ୍ବିତ ପ୍ରଣିପାତ ପରେ । ପଛକୁ ଡ୍ରଙ୍ଗ ରୁମ୍ ଏବଂ ସେପାଖ ତାଇନି ରୁମ୍ ଟେବୁଲ୍‌ରେ ରକମ ରକମ ଫଳସହ ଜଳଖିଆ ବଢ଼ାଯାଇଛି । ପାର୍ଟି ଟାଇମ୍‌ରେ ନିଯୁକ୍ତ ଚାକରାଣୀ କିଟେନ୍ ରୁମ୍‌ରେ ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତଥାଏ ।

ବାଙ୍ଗାଲୋରର ପ୍ରଥମ ରାତିକୁ ଚିକିଏ ଭଲ ଭାବେ ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ପୁଣି ବାଲକୋନିରୁ ଫେରି ଚାହିଁଲେ ତଳକୁ- ଏତେ ଉଚ୍ଚରେ ଘୋ ଘୋ ଜମା ଶୁଭୁ ନ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଗାଡ଼ି ଗୁଡ଼ିକର ଆଲୁଅରୁ ଜଣା ପଡୁଥିଲା ସହରଟି ବେଶ୍ ଜନବହୁଳ ଓ

ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ । ରାସ୍ତା ଧାରରେ ଦୁଇକଡ଼ଯାକ ବଡ଼ ବଡ଼ ବୃକ୍ଷଗହଳ । ଭୁବନେଶ୍ୱର ପରି ରାସ୍ତାଧାରରୁ ଗଛକାଟିବା ଯେପରି ବେପରୁବା ଭାବରେ ଚାଲେ- ଏଠି ସେମିତି ହୁଏନା- ଗୋଟିଏ ଗଛ କାଟିବାକୁ ହୁଏତ ଲକ୍ଷେ ଥର ଚିନ୍ତା କରନ୍ତି ପ୍ରଶାସନ- ଯେମିତି ହେଲେ ଗଛ ନ କାଟି ରାସ୍ତାକୁ ଟିକିଏ ବୁଲେଇ ନିଅନ୍ତି ଏମାନେ- ବୃକ୍ଷ ପରା ଦେବତା- ନିରନ୍ତର କରୁଣାମୟଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା ଭଙ୍ଗୀରେ ଭକ୍ତିଅର୍ଘ୍ୟ ଅର୍ପଣ କରନ୍ତି ଆଜୀବନ- ସେମାନଙ୍କ ତପସ୍ୟା ଓ ଧ୍ୟାନ ମୁଦ୍ରାକୁ ଥରେ ଯଦି ମଣିଷ ଭାବିବସନ୍ତା- କେତେ ବଦଳିଯାଆନ୍ତା ଏ ଦୁନିଆ, ଭାବୁଭାବୁ ନିଧୁକୁ ପଚାରିଲେ- କେତେବେଳେ ଫେରିବେ ପୁଅ ବୋହୂ ।

ହଁ, ଆସିବେ । ମା'ଙ୍କର ବେଶୀ ଦାୟିତ୍ୱ । ସେ ଡେରି କରିବେ ସାନବାବୁଙ୍କ ଫେରିବା ସବୁଦିନ ନଅ ପରେ- ହେଲେ ଆଜି ଚଞ୍ଚଳ ଆସିବେ- ଆପଣ ଆସିଛନ୍ତି ତ... । ନିଧୁ ଠୁଁ ଆଉ କିଛି ଶୁଣିବାକୁ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନ ଥିଲା ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶଙ୍କର ।

କମ୍ପାନୀ ଚାକିରିର ଦାୟିତ୍ୱ, ସମୟାନୁବର୍ତ୍ତିତା ଓ ଅଙ୍ଗୀକାରବୋଧ ଯେ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ କରିଦିଏ, ବ୍ୟାପକତାକୁ ସଂକୁଚିତ କରେ । ଚିନ୍ତା କରୁକରୁ ସୋଫା ଉପରେ ଆଖି ଲାଖି ଯାଇଥିଲା । ହଠାତ୍ ରଶ୍ମିର ହାତ ତାଙ୍କ ପାଦ ସ୍ପର୍ଶରେ ଆଖି ଖୋଲିଲେ । ସାମ୍ନାରେ ରଶ୍ମି । ଶୁଖିଲା- ସରାଗହୀନ ମଳିନ କ୍ଲବ୍ ମୁଖମଣ୍ଡଳ ।

ନିରେଖି ଚାହିଁଲେ- ସତରେ ପଇସା ରୋଜଗାର ଲାଗି ଏମାନେ କେତେ ପରିଶ୍ରମ କରୁଛନ୍ତି- ନିଧୁର କଥାରେ ସତ୍ୟତା ଥିଲା । ନିଧୁ ଆସି ରଶ୍ମିର ହାଣ୍ଡବ୍ୟାଗଟିକୁ ଧରିନେଲା । ରଶ୍ମି ଫଙ୍କସନ୍ରେ ଖାଇଦେଇଛି କହି ତା' ବେଡ଼ରୁମ୍‌କୁ ପଶିଯିବା ବେଳେ ତା'ର ପାଦର ଭାରସାମ୍ୟ ଠିକ୍ ରୂପେ ପଡୁ ନ ଥିବାରୁ ନିଧୁ ତାକୁ ଧରିନେଲା ।

ପୁଅର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କଥା, ଭଳି ଭଳି ଚାଲିବା ଓ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଅପରିଚିତ ଏକ ଅନ୍ୟ ବାସ୍ନାକୁ ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ଅନୁଭବ କରିନେଇଥିଲେ ।

ରାଜଧାନୀରେ ସ୍ୱସ୍ଥ ବେତନରେ ଚାକିରି, ଅଭାବ ଅନଟନର ଜୀବନ ନେଇ କି ଯେ କଷ୍ଟରେ ରଶ୍ମିର ପାଠପଢ଼ା ଲାଗି ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଖର୍ଚ୍ଚକୁ ମେଣ୍ଟେଇଛନ୍ତି ସେ । ମାଷ୍ଟର ବାପାଙ୍କର ନୀତି ଆଦର୍ଶ ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧକୁ ସର୍ବଦା ଜୀବନର ପାଥେୟ କରି ସେ ନିଜ ପରିବାରକୁ ସୁସଂହତ ଶୁଖିଳିତ ସୁନ୍ଦର କରିବେ ବୋଲି କେତେ ଯେ ପରିଶ୍ରମ ନ କରିଛନ୍ତି ଭାବିଲା ବେଳକୁ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଘୁରିଗଲା । ରଶ୍ମିର ଏଭଳି

ବ୍ୟତିକ୍ରମରେ ସେ ବିକ୍ରତ ଓ ବ୍ୟଥିତ ହେଇଗଲେ । ମୁଣ୍ଡ ଚକ୍କର କାଟିଲା । ବାପା ଯେଉଁଦିନ ଘରକୁ ଆସୁଛନ୍ତି ଅନ୍ତତଃ ସେ ଦିନଟା ରଖି ନ ପିଇଥିଲେ ଚଳିଥାନ୍ତା ବୋଲି ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ଭାବୁଥିଲେ ।

ସହରର ରାତି ବହୁଥିଲା । ବୋହୂକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥିଲେ ସେ ସେଇ ସୋଫା ଉପରେ । ନିଦ ଆସୁ ନ ଥିଲା । ସାମିତ ପରିବେଶ ସ୍ୱପ୍ନ ଆୟତ୍ତରେ ଯେଉଁ ମାଟି ପାଣି ପବନକୁ ନେଇ ବଢ଼ିଛନ୍ତି ପାରିବାରିକ ପରମ୍ପରା ଚଳଣିକୁ ସେ ପାସୋରି ଦେଇନାହାନ୍ତି । ବାପା ତାଙ୍କର ଅନେକ ଥର ବୁଝିବା ଛଳରେ କହୁଥିଲେ ଜୀବନ କ୍ଷଣିକ, ଅଳିକ ମୃତ୍ୟୁ ସତ୍ୟସିଦ୍ଧ, ତେଣୁ ଏ କ୍ଷଣଭଙ୍ଗୁର ଜୀବନରେ କାହିଁକି ଏତେ ଧନ କମେଇବା ପାଇଁ ଦଉଡ଼ି; କାହିଁକି ଏତେ ଶଠତା, ଶୋଷଣ, ଲୁଣ୍ଠନ ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଅନାତି ଦୁର୍ନୀତିରେ ମଣିଷ ମାତିଛି- ଏ ଶିକ୍ଷା ମଣିଷ ତିଆରି କରିବା ନାଁରେ ଗୁଡ଼ାଏ ମାଙ୍କଡ଼ ହିଁ ଗଢ଼ୁଛି- ହାୟ, ଏ ଶିକ୍ଷା ।

ଆଉ ପାରିରେ ଥାଇ ବାପା ନିଶ୍ଚୟ ଖୁସି ହେଉଥିବେ ସେ ତାଙ୍କରି ଆଦର୍ଶରେ ଗଢ଼ା ଅନ୍ତତଃ ଅମଣିଷଟିଏ ହେଇନାହାନ୍ତି ।

ବୋହୂ କେତେବେଳେ ଫେରି ଆସିଛି ସେ ଜାଣିପାରିନାହାନ୍ତି । ମନରେ ଉଦ୍‌ବେଗ ଜାଗିଉଠିଲା ପ୍ରଜ୍ଞାକୁ ଦେଖିବାକୁ । ନିଧି ତାଙ୍କ ରୁମ୍‌ରେ ଟିଭିର ନିଉଜ୍ ଚାନେଲକୁ ଲଗେଇ ସକାଳ ଖବରକାଗଜ ଚାରିପାଞ୍ଚଟି ଥୋଇଦେଇ ଗଲା ।

ଖବର କାଗଜଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଉଟାଉ ଲେଉଟାଉ ପ୍ରାୟ ଦି'ଘଣ୍ଟା ଅତିବାହିତ ହେଇଗଲାଣି ହେଲେ ବୋହୂର ଦେଖା ଏ ଯାଏଁ ମିଳିଲା ନାହିଁ ।

ଭାରି ବିରକ୍ତି ଲାଗୁଥାଏ-

ନାଲିମା ତାଙ୍କୁ ଏକୁଟିଆ ପଠେଇ ବଡ଼ପୁଅ ସ୍ୱତି ପାଖରେ ବେଶ୍ ସମୟ କାରୁଥିବେ କିନ୍ତୁ ସେ ଏଠି...

ରଶ୍ମିର ପାଟି ଶୁଭିଲା- ବାପାଙ୍କୁ ଆଜି ବାଙ୍ଗାଲୋରର ସବୁ ଦର୍ଶନାୟ ପ୍ଲାନ ବୁଲେଇ ଆଣିବାକୁ ନିଧୁକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ । ପ୍ରଜ୍ଞା ଓ ଟେ ଭଡ଼ା ଟ୍ୟାକ୍ସି ମାଗିନେଇଛନ୍ତି । ବାପାଙ୍କ ପାଇଁ ସବୁବେଳେ ତାଙ୍କ ଗାଡ଼ି ରିଜର୍ଭ ରହିଲା ।

ଆଉ ସପ୍ତାହରେ ମହାଶୁରର ହୋଟେଲ ବୁକ୍ କରିସାରିଛି । ତିନି ଚାରି ଦିନ କମ୍ପାନୀରୁ ନିଧୁକୁ ଛୁଟି ନେବାକୁ ପରାମର୍ଶ ମଧ୍ୟ ଦେଲା । ବାପାଙ୍କର ଯେପରି କିଛି ଅସୁବିଧା ନ ହୁଏ କଡ଼ା ତାଗିଦ୍ ନିଧୁକୁ ଦେଉଥାଏ । ହଠାତ୍ ବୋହୂ ପ୍ରଜ୍ଞା ଆସି ହାତ

ଉଠାଇ ନମସ୍କାର କଲା- ବୋଧହୁଏ ପାଦସ୍ପର୍ଶ ପ୍ରଣାମ କରିବାକୁ ସେ ଭୁଲିଯାଇଥିଲା । ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଓଡ଼ଣି ଦେବାକୁ ଭୁଲିଯାଇଥିଲା ।

ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶକୁ ଆଦୌ ଭଲ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ । ଜୀବନର ତଳାପଥରେ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ଅନେକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଓ ଅପମାନରେ କ୍ଷତାକ୍ତ ହେଇ ମଧ୍ୟ ଚାଲିବାରେ ସେ ଝୁଣ୍ଟି ଝୁଣ୍ଟି ଆଗକୁ ନିଜ ବାଟରେ ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ଅନ୍ତର ତଳେ ବେଦନା ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ସେ ଚାପିଦେଲେ ।

ଅଫିସରେ ଆଜି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କାର୍ଯ୍ୟ ଥିବାରୁ ଦୁହେଁ ନିଧୁକୁ ତାଙ୍କ ଯତ୍ନ ନେବାକୁ କହି ତରବରରେ ଚାଲିଗଲେ ।

ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ବିସ୍ମିତ ଆଖିରେ ନିଧୁକୁ ଖାଲି ଚାହିଁଆଥାନ୍ତି ।

ନିରବ ଛାତିତଳେ ଅସରନ୍ତି କୋହ ମଥା ପିଚୁଥିଲା ତାଙ୍କ ପଞ୍ଜରା ହାଡ଼ରେ । ବେଶ୍ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା ନିଧୁ ସେ ଛାତି ତଳର ଦରଜକୁ ଅବସୋସକୁ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ।

ମୋବାଇଲରୁ ରିଂ ଆସିଲା । କଲ୍‌ଥିଲା ନାଳିମାଙ୍କର ।

ସମସ୍ତ ବେଦନାକୁ ଚାପି ଦେଇ ଡେର୍କ ସମୟ କଥା ହେଲେ ସେ । ତା'ପରେ ନିରବ । ପାଖ ର୍ୟାକରୁ ବହିଖଣ୍ଡେ ଆଣି ଦେଖିଲେ- ଫର୍ଦ୍ଦ ପରେ ଫର୍ଦ୍ଦ ଖେଳେଇଗଲେ- କିଛି ଭଲ ଲାଗିଲାନାହିଁ । ପୁଣି ଥୋଇଦେଲେ ବୁକ୍ ସେଲ୍‌ଫରେ । ବିଛଣାରେ ଗଡ଼ିପଡ଼ିଲେ । ପୁଣି ଉଠି ଚିଢ଼ି ଅନ୍ କଲେ । ଖାଲି ବିଜ୍ଞାପନ- ବନ୍ଦ କଲେ ଚିଢ଼ି- ଟେରାସ୍କୁ ଯାଇ ତଳକୁ ଚାହିଁଲେ- ଗାଡ଼ି ଅସଂଖ୍ୟ- ଫୁଟପାଥରେ ଭିଡ଼- ଲୋକ ଚାଲିଥାଆନ୍ତି- ପିମ୍ପୁଡ଼ି ଧାର ପରି- ପୁଲିସ୍ ହୁଇସିଲ୍- ଟ୍ରାଫିକ୍ ଜାମ୍ ।

ନିଧୁ କହିଲା- ଆଜି ଆଉ କାଲି ବାଙ୍ଗାଲୋର ବୁଲିବା ପରେ ମହାଶୁର ଯିବା ସେଠାରେ ଆକର୍ଷଣୀୟ- ଚାମୁଣ୍ଡେଶ୍ୱରୀ ମନ୍ଦିର । ବୃନ୍ଦାବନ ଗାର୍ଡେନ, ପାଲେସ୍, ଟିପୁ ସୁଲତାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ସ୍ଥାନ । ଚିଡ଼ିଆଖାନା ଦେଖିଲେ ମନ ଭରିଯିବ । ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କର ତ ସମୟ ନାହିଁ ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଗପିବାକୁ କି ସାଥରେ ନେଇ ନୂଆ ଜାଗା ବୁଲାଇବାକୁ ଆଉ ଏ ନିଧୁ ? ଦେଖାଯାଉ ତାଙ୍କ ଛୁଟି ଦିନରେ କ'ଣ ହେଉଛି ?

ଘରୁ ବାହାରି ଏକା ଏକା ଯାଇ ଫୁଟପାଥରେ ଚାରି ପାଞ୍ଚ କିଲୋମିଟର ଯାଏ ଚାଲି ଫେରି ଆସିଲେ ସେ ।

ଯନ୍ତ୍ରଚାଳିତ ମଣିଷ ପରି ନିଧୁ ସାଙ୍ଗରେ ମହାଶୁର ଓ ବାଙ୍ଗାଲୋର ବୁଲିଛନ୍ତି । ଶନିବାର ରବିବାରରେ ପୁଅ ଓ ବୋହୂ ସହ ଷ୍ଟାର ହୋଟେଲରେ ଲଞ୍ଚ ଓ ଡିନର

କରିଛନ୍ତି ଆଉ ତାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆତ୍ମଆଳରେ ସେମାନେ ବିଦେଶୀ ପାନୀୟ ନେଉଥିବାର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆସିଛି ତାଙ୍କର ।

ଭାବିଥିଲେ ରଶ୍ମି ଏକାଏକା ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ସତ୍ୟତାର ଆକର୍ଷଣରେ ନିଜକୁ କେବଳ ବଦଳେଇ ଦେଇଛି କିନ୍ତୁ ତାହା ନୁହେଁ, ପ୍ରଜ୍ଞା ମଧ୍ୟ ସେ ପଥର ପଥୁକୀ ।

ପରସ୍ପର ବିରୋଧଭାବ-ଯୁକ୍ତିତର୍କ ସେ ଶୁଣିଛନ୍ତି-

ସେମାନଙ୍କୁ ବାଟକୁ ଆଣିବାକୁ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଶକ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ନିଜ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ ସଚେତନ-ଦାୟିତ୍ବଂମନ୍ତ ସ୍ବାଧୀନ, ବିହଗ ଅନନ୍ତ ଆକାଶର । ଗୋଟିଏ ମାସ ଗଡ଼ିଯାଇଥିଲା ବାଙ୍ଗାଲୋରରେ ।

ନାଲିମାଙ୍କ ସହ ପୁଣିଥରେ ଫୋନ୍‌ରେ କଥାହୋଇ ଫ୍ୟୁଲଟ୍ ଧରିଲେ ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଅଭିମୁଖେ । ନିଧି ଏଆରପୋର୍ଟକୁ ବିଦାୟ ଦେବାକୁ ଆସିଥିଲା । ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କର ଛୁଟି ନ ଥିଲା ଅଫିସ୍ ଛାଡ଼ିବାକୁ ।

ବଡ଼ ପୁଅ ସୃତି ବୋହୂ ସାମା ଆଉ ନାଲିମା ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ବିମାନ ବନ୍ଦରରେ । ଆରେ, ଏ କ’ଣ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ । ବଡ଼ ବୋହୂ କାଖରେ ଧରିଛି ତାଙ୍କ ଛଅ ମାସର ନାତିକୁ । ପ୍ରଥମେ ତାକୁ କୋଳକୁ ନେଇ ରୁମ୍‌ଫା ଦେଲେ ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ନାତି ଫିକ୍ କିନା ହସିଦେଲା । ଏବେ କାଣ୍ଡିକାଣ୍ଡି କରି ଫେରିଆସିବାର କାରଣ କ’ଣ ହେଇପାରେ ଯଦି ପ୍ରଶ୍ନ ଆସେ- ତେବେ...

କ’ଣ କହିବେ ? ତାଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅଭ୍ୟାସ ବଳରେ ନିରବ ରହିଯିବେ ସେ- କେବଳ ନାଲିମାଙ୍କୁ କହିବେ ।

ବଡ଼ ହେବାର ଅଭିଳାଷ ମଣିଷର ତ ସହଜାତ- ଆଜିର ଶିକ୍ଷା ନିଜକୁ ଗଡ଼େ ସିନା ନିଜ ସ୍ୱାର୍ଥକୁ ପ୍ରଥମେ ଦେଖେ- ଏତକି ଶିଖିବା ଲାଗି ରଶ୍ମିକୁ ଏତେ ପାଠ ପଢ଼େଇଥିଲେ ହେଲେ ଏଇ ଅଧ୍ୟାପାଠୁଆ ସୃତି ନିଜର କଥାକୁ ପଛରେ ରଖି ଅନ୍ୟ କଥାକୁ ଆଗ ବୁଝେ ଅନ୍ୟର ମନକୁ ଚିହ୍ନେ- ଦୂରକୁ ଗଲେ ଝୁରେ- ଦୂରରେ ରହି ଏତେ ପାଠ ପଢ଼ି ରଶ୍ମି ଏସବୁ ବୁଝିବ କେମିତି ? କାରଣ ବୁଝିବାକୁ ତା’ର ସମୟ ଦରକାର ।

ବାପାଙ୍କୁ ପାଖରେ ପାଇ ଅଫୁରନ୍ତ ଆନନ୍ଦରେ ଉଛୁଳି ଉଠୁଥିଲେ ସୃତିରଞ୍ଜନ, ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶଙ୍କ ବଡ଼ପୁଅ ।

ନାତିର ହସ ଦେଖି ବାଙ୍ଗାଲୋରର ସବୁ ହତାଶା ଭୁଲିଗଲେ ଦିବ୍ୟପ୍ରକାଶ ।

ବିଶ୍ୱ ଦେଖ ମଧୁମୟ

ଦୂର ବାଟ ଆମକୁ ଫେରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସଭା ଓ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ସବୁ ସରୁ ରାତିର ଅନ୍ଧାର ବଢ଼ିଯାଇଥାଏ । ମୁଁ ଥାଏ ଡ୍ରାଇଞିଂ ସିଟ୍ରେ । ଅଧାପିକା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ମୋ ବାମପଟ୍ ସାଇଡ୍ ଆଉ ପଛ ସିଟ୍ରେ ତାଙ୍କରାଣୀ ମୋନାଲିସା, ଆମ ଭିତରେ ସବୁଠାରୁ ସାନ ।

ରାଜଧାନୀରୁ ଯିବାବେଳେ ଆମେ ଥିଲୁ ଚାରିଜଣ । ସଭାରେ ଆମେ ଥିଲୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧିତ ଅତିଥି । ଇଞ୍ଜିନିୟର ବିଜୟ ଥିଲେ ସେ ସଭାଟିର ମୁଖ୍ୟ ଉପଦେଷ୍ଟା- ଆମକୁ ସଭାରେ ପହଞ୍ଚାଇବା ତାଙ୍କର ଥିଲା ଦାୟିତ୍ୱ । ଆସିବାବେଳେ ଆମେ ତିନି-ବାଟରେ ବିଜୟ ତାଙ୍କ ନିଜ ଗାଁ ପାଖ ରାସ୍ତାରେ ରହିଗଲେ । ଆଗକୁ ଆସିଥିଲେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା କାରଣ ମୁଁ କାଳେ ଡ୍ରାଇଭର ଭାବେ ଆଗରେ ଏକୁଟିଆ ହୋଇଯିବି । ତୋଳାଇବା ଅଭ୍ୟାସ କାଳେ ମୋର ଥିବ, ସଚେତନ ଥିଲେ ସେ- ତାଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଥିଲା ଗପସପ କରି ଭଲରେ ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଯିବା ।

ମାର୍ଜିତ ଅଜ୍ଞାତଜ୍ଞା, ସଂଭ୍ରମ ସମ୍ମାନବୋଧ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଙ୍କ ନରମ ଗଦ୍ ଗଦ୍ ହସ ଦେଖି ମୁଁ ଟିକିଏ ହସିଦେଲି । ତାଙ୍କର ଶିଶୁ ସୁଲଭ ସରଳ ନିଃସଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ପାଇଁ ସେ ଭଲ କଥାକାର ଭାବରେ ପରିଗଣିତା ହୋଇଥିଲେ ଅନେକ ଦିନୁରୁ । ଜାକୁଲ୍ୟମାନ ତାଙ୍କ ଚେହେରା ଓ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ । ତାଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅର୍ପିତ ବହିଟିର ଉତ୍ସର୍ଗଟି ପଡ଼ି ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବୁଝିବାରେ ସ୍ୱେମିତି ଅସୁବିଧା ହୋଇ ନ ଥିଲା । ଛୋଟିଆ ଉତ୍ସର୍ଗଟିରେ ତାଙ୍କର ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଓ ଭାବୋଦ୍ଧାପକ ଲେଖାଟି ଥିଲା ଏମିତି- “ଯିଏ ମତେ ବୁଝି ମଧ୍ୟ ବୁଝିପାରେନା- ଚିହ୍ନି ମଧ୍ୟ ଚିହ୍ନିପାରେନା- ଅଥଚ ସିଏ ହିଁ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ପାଇଁ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାର ଅଜିମାର । ସେମ୍ବ ଦରଦୀ ହାତରେ ।” ବେଶ୍ ଛୁଇଁଛୁଇଁ ଯାଉଛି ମୋ ପ୍ରାଣକୁ-

ଆଲୋଡ଼ିତ କରିଛି ମଞ୍ଚ ଏଇ କେତୋଟି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଧାଡ଼ି । ଏ ଦରଦୀ କିଏ ପଚାରିବା ପାଇଁ ମୋର ସାହସ ଅଛି ନ ଥିଲା ।

ଆମେ ଯେଉଁ ରାସ୍ତାରେ ଆସୁଥିଲୁ ସେ ରାସ୍ତାର ପ୍ରଶସ୍ତିକରଣ କରା ହେଉଥିଲା । କାମ ଦୂରିତ ବେଗରେ ଚାଲୁଥିଲା । ଅନେକ ବର୍ଷ ଧରି ଅମନଯୋଗୀ ସରକାରୀ କଳ ଓ ଭୋଟ ସର୍ବସ୍ୱ ପ୍ରତାରକ ସରକାରୀ ଦଳ ଲୋକଙ୍କୁ ଭୁଆଁ ବୁଲାଇ ଭୋଟ ନେଇ ଲୋକଙ୍କ କଥା ଶୁଣୁ ନ ଥିଲେ କି ରାସ୍ତା କାମ କରୁ ନ ଥିଲେ । ଭୁଲି ଯାଇଥିଲେ ଯେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସବୁ ସମୟରେ ବୋକା ବନେଇ ହେବନି- ଏବେ ଭୋଟବେଳେ ଜନସାଧାରଣ ଏମିତି ବୋକା ବନେଇଛନ୍ତି ଯେ, ଯେତେ ଛାତିପିଟି ହେଲେ ବି ଆଉ ଗାଦି ମାଡ଼ି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଙ୍କ ଏମିତି କେତେ ଶାଣିତ ବକ୍ତବ୍ୟ ଆମକୁ ଉତ୍ପୁଲ୍ଲିତ କରୁଥିଲା । ଚିନ୍ତା ପାଇଁ ଖୋରାକ ଯୋଗାଉଥିଲା । ମୁହଁରେ ହସ ଫୁଟାଉଥିଲା ।

ଗାଡ଼ି କେତେବେଳେ ଦୁତ ଗତିରେ ତ କେତେବେଳେ ମନ୍ଦୁର । ଧମେଇ ଚାଲୁଥିବା ବେଳେ ମୁଁ ପଛକୁ ତ. ମୋନାଲିସାକୁ ଚାହୁଁଥାଏ- ଗମ୍ଭୀର, ମ୍ଲାନ ଓ ଶୁଷ୍କ ଦେଖାଯାଉଥାଆନ୍ତି ସେ । ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଖୋର୍ଦ୍ଧା ଯିବେ । ଯଦି ବସ୍ ନ ମିଳେ ଆଶଙ୍କାରେ ସଂକୁଚିତ ଜଣାଯାଉଥିଲେ । ମୁଁ ବୁଝାଇଥିଲି- ଓଲଟ୍ ବସ୍ଷାଣ୍ଡରେ ଯଦି ବସ୍ ନ ମିଳେ ମୁଁ ଛାଡ଼ିଆସିବି ତାଙ୍କ ଘରେ । ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ମନ ଖରାପ କରିବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ । ଗାଡ଼ି ଦୁତ ଗତି ନେବାବେଳେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ସ୍ଥିତୋମିତର କଣ୍ଠା ଦେଖି ମୋତେ ବାରଣ କରୁଥିଲେ । ଗତି କମାଅ । ସୁରଜ ! ବଜାର ଏରିଆ ଆସିଗଲା, ବାଁ ପଟେ ଶ୍ରୀକର ମିଠା ଦୋକାନ । ବଡ଼ ବଡ଼ ଗରମ ଗରମ ରସଗୋଲା- ମୁଁ ଚାହିଁଲି- ମୋନାଲିସାଙ୍କୁ ।

ନିରବରେ କିଛି ଭାବୁଥିଲେ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ତାଙ୍କୁ ପଛକୁ ବୁଲି ହାତରେ ଛୁଇଁଦେଇ ଇସାରାରେ ଦେଖେଇଦେଲେ ସାଇନ୍‌ବୋର୍ଡ଼ ଆଡ଼େ- ମୁଁ ଗାଡ଼ି ପାର୍କ କଲି ଯଥା ସ୍ଥାନରେ । ଶୀତ ଦିନ ଥିବାରୁ ତ. ମୋନାଲିସା ଆଗରୁ ସୁଇଚର ସହ ଚଦରରେ ଆଛାଦିତ ଥିଲେ । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା କେବଳ ଝିନ ସୁନ୍ଦର ହାତ ବୁଣା ଉଲେନ୍ ମଫଲର୍‌ଟିଏ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୁରେଇ ହୋଇଥିଲେ । ମୁଁ କୋଟ୍ ବଟମଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଇ ଦେଲାପରେ ଚାଲୁ ଚାଲୁ ଆମେ ପହଞ୍ଚିଗଲୁ ରସଗୋଲା ଦୋକାନରେ । ରସ ନ ଚିପୁଡ଼ି ବଡ଼ ରସଗୋଲା ଚାରିଟା ଟକ୍‌ଟାକ୍ ପାଟିରେ ପକେଇ

ଆହୁରି ଅର୍ଡ଼ର ଦେଲେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା । “ଓ ନାନୀ ଏ ବୟସରେ କ’ଣ ଏତେ ମିଠା”...
 ତ. ମୋନାଲିସା ଗାଡ଼ିଆନ୍ ଭାବେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନାଙ୍କ କାନ ପାଖରେ କହଲେ ! ମତେ କିନ୍ତୁ
 ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଭିଚିନ୍ତା ।

ଜୀବନ ପ୍ରତି ଆମର ଏତେ ଆସକ୍ତି, ଦରଦ, ଆନ୍ତରିକତା । ସଂସାରକୁ ଆସିଲେ
 ମାନେ ଦିନେ ଯିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ । ଯୌବନ ତ କେବେଠୁଁ ହଜିଗଲାଣି ଆମ
 ଚିନିଜଣଙ୍କଠାରୁ । ଫିକା ପଡ଼ି ଆସୁଥିବା ଏ ରଙ୍ଗଛଡ଼ା ଜୀବନକୁ ନେଇ ଭବିଷ୍ୟତର
 ସୁନେଲି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବାକୁ କ’ଣ ଆଉ ମନ ବଳୁଛି ? ଏ ପାଣିଟିଆ ଜୀବନରେ ରଙ୍ଗ
 ମାଠିଲେ ବା ମିଠା ଦି’ଟା ଅଧିକ ଖାଇଦେଲେ ଡର କାହିଁକି ? ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା କହିଚାଲିଥିଲେ
 ରସଗୋଲା ଆଉ ଦୁଇଟି ଉଦରସ୍ଥ କଲାପରେ । ଆମେ ପରା ନିଜକୁ ନିଜେ କେତେ
 ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଛେ- ଆମ ଲେଖାରେ । କେତେ ଆତ୍ମସମୀକ୍ଷା ନିଜ ବିଷୟରେ, କରିଛେ
 ଜୀବନକୁ ତନ୍ମ ତନ୍ମ କରି ବିଶ୍ଳେଷଣ । ମୁଁ ତାଙ୍କ ପ୍ରଗଳ୍ଭତା ଓ ଭାବପ୍ରବଣ ସ୍ୱଭାବକୁ
 ଅନ୍ୟ ମୋଡ଼ ଦେବାକୁ ଯାଇ ବୋକାନର ପିଲାଟିକୁ ତାଳ ଗୁଡ଼ଦିଆ ରସଗୋଲା
 ଦୁଇଟା ଦେବାକୁ କହିଲି- ତ. ମୋନାଲିସା ଓ ମୁଁ ଦୁଇଟି ଲେଖାଏଁ ରସଗୋଲା
 ଖାଇଲୁ ।

ଗାଡ଼ି ଭିତରକୁ ଆସି ପଚାରିଲି ଭବିଷ୍ୟତର ଜରା, ରୋଗ ଯନ୍ତ୍ରଣା କଷ୍ଟକୁ କିଛି
 ଭୟ ନାହିଁ ତୁମର ? ଏତେ ମିଠା କେମିତି ଉଦରସ୍ଥ କରିଦେଲ ? ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଉତ୍ତର
 ଦେଲେ, “ଜୀବନ କେତେ ସାମିତ । ଜୀବନ ତରୀର ତରଙ୍ଗାୟିତ ଢେଉରେ ଚାଲୁଚାଲୁ
 ହଠାତ୍ ଅଥଳ ଅତଳ ଜଳରେ କେତେବେଳେ ଯେ ଡୁବିଯାଏ ଜୀବନ; କେହି ତା’ର
 ହିସାବ ଖୋଜିଲେ ବି ପାଏନା । ଜୀବନ ଅନୁକ୍ଷଣର ପଥ- ଖୋଜିବା ପାଇବା
 ଭିତରେ ଖାଲି ମୁଷା ଦଉଡ଼ ଅନବରତ ଅନିୟନ୍ତ୍ରିତ ଜୀବନର ମୋହ- ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ
 ହତାଶା- ଏଣୁ ବାରମ୍ବାର ଜନ୍ମ ନେଇ ଜୀବନକୁ ଉପଭୋଗ କରିବାରେ ତୁଟି କେଉଁଠି ?
 ସୁରଜ ! କ’ଣ କହୁଛ ?

ବୁକୁ ଭିତରୁ ତତଲା ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ୱାସଟିଏ ମୋର ବାହାରି ଆସିଲା । ହଁ, ବୁଦ୍ଧ
 ପରା ଚିର ଜୀବନ ନିର୍ବାଣ ଖୋଜୁଖୋଜୁ ନିର୍ବାଣକୁ ହାତ ପାହାନ୍ତାରେ ପାଇ ଶେଷକୁ
 ପାଇଗଲେ ମହା ପରିନିର୍ବାଣ । ଅଶୀ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚିଲେ ସଂଯମ, ନିୟମ ଓ ଧର୍ମକୁ
 ପାଥେୟ ପରି । ରାଜକୀୟ ମାନ, ସମ୍ମାନ, ରାଜ ଉପାସର ସୁଖ ସୌଭାଗ୍ୟ ଆଦି
 କାଜବାକୁ ତ୍ୟାଗ କରି ଜପତପ କଲେ । ବଣ ପାହାଡ଼ ପର୍ବତ ଘୁରିଘୁରି ଜୀବନର

ସତ୍ୟାସତ୍ୟକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଆତ୍ମସମୀକ୍ଷା କଲେ । ସଦାଚାରରେ ଜୀବନ ବିତେଇଲେ । ଧରାବନ୍ଧକୁ ଆଉ ନ ଫେରି ମୋକ୍ଷ ପାଇଲେ । ତେଣୁ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ! ତମ କଥାରେ ମୁଁ ଏକମତ ନୁହେଁ— ମଣିଷର ପୁନଃଜନ୍ମ ହୁଏତ ନାହିଁ । ଏ ଜନ୍ମକୁ ସାବଧାନତାର ସହ ଉପଭୋଗ କରିବା ଉଚିତ ହେବ ନାହିଁ କି ?

ନା...ନା...ନା... । ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଅଳ୍ପ ବଡ଼ ପାଟିରେ କହିଲେ । ବୁଦ୍ଧ ମୁକ୍ତି ଅନୁକ୍ଷେପରେ ମୋକ୍ଷ ପ୍ରାପ୍ତି ହେଲେ କି ପୁନର୍ଜନ୍ମ ନେଲେ ଶାସ୍ତ୍ର ନିରବ । ତାଙ୍କ ପୂର୍ବ ପାଞ୍ଚଶତ ଜନ୍ମରେ ମଧ୍ୟ ସତରେ ସେ ଜନ୍ମ ନେଇ ସଂସାରକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଥିଲେ ନା ଏ ସବୁ ବୌଦ୍ଧ ପୁରାଣର ଗନ୍ଧ କିଏ କହିବ ?

ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିଗରୁ ଦେଖିଲେ, ଜୀବନ ନିଷ୍ପ୍ରୟ ଥୁଣ୍ଟା ଗଛ ପରି । ଆମ ଜୀବନ ଝରାପତ୍ର ପରି ଜଡ଼ସ୍ତବ । ତେଣୁ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ବିବର୍ତ୍ତନ ଚକ୍ରରେ ଜୀବନ ଓ ପୁନର୍ଜୀବନର ଅବସ୍ଥିତି ରହିଛି ଓ ରହିବ ମଧ୍ୟ । ଆମେ ମାନିବା ନ ମାନିବା ଆମ ହାତର କଥା । ଆମ ଯୁକ୍ତି ଚର୍ଚ୍ଚକୁ ବେଶ୍ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ ତ. ମୋନାଲିସା ।

ମୁଁ କହିଲି, ସୁଖ ଦୁଃଖ, ଛଳନା, ଆବେଗ, ସତ ମିଛ, ଘଟଣା ଆଘଟଣର ଛନ୍ଦାୟିତ ମାୟାରେ ଘାଣ୍ଟିଚକଟି ଅଧମରା ହୋଇ ମଣିଷ ଆଜି ବଞ୍ଚୁଛି ସିନା ସେ ବଞ୍ଚିବାରେ ଟିକିଏ ହେଲେ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ । ପ୍ରବଂଚନା ଓ ପ୍ରଚାରଣାରେ ଯୋଗସୂତ୍ର ସବୁ ଛିନ୍ନ, ପଞ୍ଜୁ ଓ ପାଣ୍ଡୁର ଦୁଃସ୍ଥିତିର ଦଂଶନରେ ମଣିଷ ଜୀବନ ଆର୍ତ୍ତ ଓ ପୀଡ଼ିତ ।

ମୃତ୍ୟୁମୁଖୀ ସରାସୂପ ପରି ପଡ଼ିପଡ଼ି ବଞ୍ଚିବାରେ ମରଣାନ୍ତକ ସ୍ୱର୍ଗ ଓ ମଝିରେ ମଝିରେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଆଘାତ ପାଇ କି ସ୍ୱାଦ ଏ ମଣିଷ ଚାଖୁବ ଆଉ ? ଏ ଆଲୋଚନା ନିରର୍ଥକ ନୁହେଁ କି ? ତେବେ ତ. ମୋନାଲିସା ଏଥର ଦୃଢ଼ ସ୍ୱରରେ କହିଲେ— ହଁ ଜୀବର ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଅଛି । ଗୀତା ଏ ବାବଦରେ ସ୍ପଷ୍ଟ, ତା'ର ବିଭାଗାକରଣ ରହିଛି ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଆଉ ରୁପ୍ତ ନ ରହି କହିଲେ— ପ୍ରେମର ପୂତ୍ର ସ୍ୱର୍ଗରେ ମଣିଷର ସକଳ କର୍ମ ସଂପନ୍ନ ହୁଏ । ଜନ୍ମ ପରେ ଜନ୍ମ ଆନନ୍ଦମୟ ହୁଏ । ଜୀବନଯାତ୍ରା ସୁଗମ ହୁଏ ସାବଲୀଳ ଶାନ୍ତିମୟ ହୁଏ । ମା' କୋଳରେ ଶିଶୁଟିଏ କୁଆଁ କୁଆଁ କାନ୍ଦେ, ତା'ପରେ ଶୈଶବ ଖିଲିଖିଲି ହସେ, ଦରୋଟି ଦରୋଟି କଥା କହେ, କଙ୍କି ପ୍ରଜାପତି ପଛରେ ଧାଏଁ, ନିଜ ଆକାଶ, ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ, ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ, ଜହ୍ନ, ବିଷ୍ଣୁର୍ଷି ଶସ୍ୟ କ୍ଷେତ ପକ୍ଷୀପହ୍ନ, ନଦୀପଠାର ମାଇଲ ମାଇଲ କାଶତଣ୍ଡି ଫୁଲ, ବସନ୍ତର ବିଚିତ୍ର ବିଭଙ୍ଗରେ ଉଲ୍ଲାସିତ ମନରେ ଆସିଯିବ ଯୌବନ, ତନୁମନ ଚହଲିଯିବ । ପ୍ରେମ ବିଭୋରିତ ସେ ଆବେଗ

ଘଟଣା ବହୁଳ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ ସ୍ୱପ୍ନ ରାଜକରେ ଉଡ଼ି ବୁଲିବ ମନ । ପ୍ରତିଟି ଜନ୍ମ ଆସେ ଏକ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ଯୁଗ ଭଳି ।

ପ୍ରତିଟି ଅତୀତ ଭବିଷ୍ୟତର ବୀଜ ନିଜ ଭିତରେ ବଞ୍ଚାଇ ରଖେ ଓ ସୃଷ୍ଟି କରେ ନୂଆ ନୂଆ ଯୁଗ ଓ ନୂଆ ନୂଆ ଜନ୍ମ । ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ବା ପରିଣତ ବୟସରେ ଦହନ ଯନ୍ତ୍ରଣା । ଏକଲା ପଣ ଓ ଅଶ୍ରୁ ଭିତର ଦେଇ ପ୍ରେମର ପ୍ରକୃତ ରୂପ ଉପଲବ୍ଧ କରି ହୁଏନା- କରିବା ମଧ୍ୟ ଅସମ୍ଭବ । ତେଣୁ ବିଶ୍ୱକୁ ମଧୁମୟ ଦେଖ । ଅମୃତମୟ ଦେଖ । କେତେଦିନ ବଞ୍ଚିବ ସେଇଟା ବଡ଼ ନୁହେଁ । କେମିତି ବଞ୍ଚିବ ସେଇଟା ବଡ଼ । ଶୁଖିଲା ବ୍ୟଥା ବିଷ ଜୀବନ, ଦେହର ଅପାରଗତା- ଶିରି ତୁଟିଯିବା ବେରୂପ ବିଭୀଷଣ ଶରୀର ନେଇ ଅଧିକ ବଞ୍ଚିବାରେ କି ମୂଲ୍ୟ ?

ନୂଆ ଜୀବନ ଦେବାକୁ ଆମକୁ କରୁଣାମୟଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବାକୁ ହେବ । ଆମେ କେବେ ଆସିବା ଆମ ହାତରେ ନାହିଁ । ଆମେ କେତେଦିନ ବଞ୍ଚିବା ଆମ ହାତରେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଭଗବାନଙ୍କୁ କହିବା, “ତୁମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ତୁମ ଇଚ୍ଛାପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉ ।”

ଆମେ ନିରାପଦରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିଲୁ । ମୋନାଲିସାଙ୍କୁ ବସ୍ ବି ମିଳିଯାଇଥିଲା ଖୋରାକ୍ତ । ଏ ଘଟଣା ପରେ ଆଉ ସାକ୍ଷାତ ହୋଇନି ସେ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ସହ । ଯା’ର ଛଅ ମାସ ପରେ ହଠାତ୍ ଖବର ପାଇଲି ଅଧ୍ୟାପିକା ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ଆଉ ନାହାନ୍ତି । ବ୍ରେନ୍ ଟ୍ୟୁମର, ବର୍ଷେ ହେଲା ବାହାରି ହଠାତ୍ ମାଲିଗନାଣ୍ଟ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ନେଇଗଲା । ବନ୍ଧୁ ପରିବେଶୀ କାହାକୁ କଷ୍ଟ ନ ଦେବା ପାଇଁ ସେ ଶେଷ ପାଞ୍ଚମାସ ତେଲହାଉସୀ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ ଜଣେ ପିଲାଦିନର ସହପାଠିନୀ ସଂଗିନୀ ଘରେ ରହି ହିମାଳୟକୁ ଉପଭୋଗ କରିବା ପାଇଁ ।

ତାଙ୍କ ବିୟୋଗ ହୃଦୟକୁ ଛୁଇଁଗଲା । ଖୁବ୍ ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ସେଦିନର ତାଙ୍କ କଥାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇଯାଉଥିଲା ମନ ଭିତରେ ।

ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ହୁଏତ ସେଦିନ ନିଜ ଭିତରେ ଅନ୍ତରେତନାରୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିଥିଲେ ଯେ ତାଙ୍କୁ ସିନା ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଛୁଇଁବନି, ଏ ଭବରଙ୍ଗ ଭୂମି କିନ୍ତୁ ଛାଡ଼ିବେ ସେ । ପୁଣି ଫେରିବେ ନୂଆ ରୂପରେ, ନୂଆ କଲେବରରେ, ଶୈଶବର ଚପଳାମିରେ, ଯୌବନର ନୂତନ ମତୁଆଲାରେ । ନିଛକ ପ୍ରେମର ନିଗୁଡ଼ିତରେ, ଜୀବନରେ ଅପରାଜିତା ରହି, ମୃତ୍ୟୁକୁ ପରାଜିତ କରି ।

ସୁଖାରୋହଣ

ପଦୋନ୍ନତି ସିଢ଼ିର ଫଳକ ଡେଇଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମଲ୍ଲିକ ଆଜି ସର୍ଜରୀ ବିଭାଗର ଆସୋସିଏଟ୍ ପ୍ରଫେସର । ଏଇ କାଳି ପରି ଲାଗୁଛି ।

ଆସିଷ୍ଟାଣ୍ଟ ସର୍ଜନ ଭାବରେ ପ୍ରଥମ ପୋଷ୍ଟ କୋରାପୁଟରେ । ବାହାଘର ପରେ ସାଥରେ ନବବିବାହିତା ପତ୍ନୀ ସୁକନ୍ୟା ଆଉ ବିଧିମା ମା'ଙ୍କୁ ନେଇ ଯେତେବେଳେ ଚାକିରି ସ୍ଥାନରେ ପହଞ୍ଚୁଥିଲେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ; ଜଙ୍ଗଲ, ପାହାଡ଼, ମାଇଲ ମାଇଲ ନିର୍ଜନ ଅଞ୍ଚଳ ଓ ଉଚ୍ଚା ଆଉ ଖାଲ ଜାଗାରେ କେମିତି ଚଳିବେ ଭାବି ଭାବି ଉତ୍ତର ପାଇ ନ ଥିଲେ । ସୁକନ୍ୟା ମଧ୍ୟ ନିଜେ ଡରି ଯାଇଥିଲେ । ସାଙ୍ଗରେ ସବୁବେଳେ ଜଣେ କିଏ ନିଶ୍ଚୟ ଥିବେ । ଶାଶୁ ନ ହେଲେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ । ଡରଟା ସେ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିବା ଯାଏଁ ଥିଲା । ଯେତେ ଧରାଧରି କଲେ ବି ବଦଳି ହେଲାନି ସେ ପ୍ରଥମ ତିନିବର୍ଷ । ବଦଳି ନିୟମର ମୂଳତତ୍ତ୍ୱକୁ ଭିତ୍ତି କରି ଅନେକଥର ତାଙ୍କର ନିବେଦନ ଅଗ୍ରାହ୍ୟ ହୋଇଛି । ତା'ର କଳନା ପୁରୁଣା ଡାଏରୀରେ ଲିପିବଦ୍ଧ । ସତରେ ବଡ଼ କଷ୍ଟରେ କଟିଥିଲା ସେ ଦିନଗୁଡ଼ିକ । କିନ୍ତୁ ସେ ତିନିବର୍ଷର ରହଣି, ମଫସଲ ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଦକ୍ଷତା ଓ ପାହାଡ଼ୀ ମୂଳକରେ ରହିବାର ଅଭିଜ୍ଞତା ସର୍ବୋପରି ସରକାରୀ ସଂରକ୍ଷଣ କୋଟା ତାଙ୍କୁ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ମନୋନୀତ ହେବାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି ।

ମା' ଆଉ ସୁକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଗାଁରେ ଛାଡ଼ି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଚାଲିଆସିଲେ କଟକରେ ପିଜି କରିବାକୁ । ଭୁଲିଗଲେ ପୂର୍ବର ଚାକିରି ଜୀବନ । ତାଙ୍କ ଠାରୁ ବୟସ୍କମାନେ ଯେଉଁମାନେ

କି ଚାରିପାଞ୍ଚଥର ମନୋନୀତ ହେଇ ନ ପାରି ଭାଗ୍ୟ ବଳରେ ଏଥର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଙ୍କ ସହପାଠୀ ହେଇଛନ୍ତି ସେମାନେ ପୁସ୍ତକ କାଟ ସାଜି ଯେମିତି ହେଲେ ପାଠ ସାରିବାକୁ ବସିଥିଲା ବେଳେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମାତିଲେ କଲେଜ ରାଜନୀତିରେ । ମାର୍ଧର, ନାଲି ଆଖି, ଚାରିଖୁଣ୍ଟ ମାଫ୍ । ବେପରୁଆ ଢଙ୍ଗରେ ବରିଷ୍ଠ ଛାତ୍ର ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଆଉ ସରିଲା । ସଂରକ୍ଷଣ ସୁବିଧାରେ ପରୀକ୍ଷାରେ ସେତେ ଭଲ ଫଳାଫଳ ନ ଥାଇ ବି ନିଜ ପାରିବାପଣ ପତିଆରାରେ ଧସେଇ ପଶି ଆସିଲେ କଲେଜ ଚାକିରିରେ; ଆଜି ଆସୋସିଏଟ୍ ପ୍ରଫେସର ପଛକୁ ଅନେଇବାକୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ଫୁରସତ୍ ନାହିଁ ।

ଚାକିରି ଛଡ଼ା ଛୁଟିଦିନ ଓ ରବିବାର ଗାଁରେ କ୍ଲିନିକ୍ । ଅନ୍ୟ ଦିନରେ କଟକରେ ନର୍ସିଂହୋମ୍ ଡିଉଟି । ପାର୍ଟି ଟାଇମ୍ । ରୋଗୀ ଦେଖା, କଥା ପଇସାରେ ପକେଟ୍ ସଦାବେଳେ ଗରମ । କଥାରେ ଅଛି ଆଲ୍ଲା ଜିସ୍କୋ ଦେତା... ।

ସମୟ ମିଳିଲେ କେତେବେଳେ କେମିତି ମନେ ପଡ଼ିଗଲେ ହାତ ଟେକି ଉପରବାଲାକୁ ଥରେ ଅଧେ ଜୁହାର କରନ୍ତି । ସୁକନ୍ୟା ଠାକୁରଙ୍କ କଥା କହିଲେ, କଥା ଆଡ଼େଇ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କହନ୍ତି— ତମେ ତ କରୁଛ । ତମେ ପରା ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ ।

ଘର ପୂଜା ପାଠ, ମନ୍ଦିରରେ ଦିଅଁ ପୂଜା ସହ ଘରର ସବୁ ଦାୟିତ୍ବ ସୁକନ୍ୟାଙ୍କ ଉପରେ । ସିଦ୍ଧାନ୍ତଙ୍କ ରୋଜଗାର ରୋଗୀ ଚିକିତ୍ସା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କଥାରେ ମୁଣ୍ଡ ପୁରାଇବାକୁ ସମୟ ନ ଥାଏ । ଚିକିତ୍ସା ଅପରେସନ୍, ଉପଚାର ଓ ପରୀକ୍ଷା ନିରୀକ୍ଷାରେ ରୋଗୀଙ୍କ କଥା ବୁଝିବା ଲାଗି ଛୋଟିଆ ଟିମ୍‌ଟିଏ ଗଢ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ । ଟିମ୍‌ଟିରେ ପ୍ରଫେସର ଠୁଁ ଅର୍ଦ୍ଧଲୀ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନେକ ସାମିଲ ହେଇଛନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କର ଫାଇଦା ସେଥିରେ । କ୍ଲିନିକ୍‌ର ପ୍ରଚାର, ନର୍ସିଂହୋମ୍‌ର ପ୍ରସାର, ଡାକ୍ତର ଭାବରେ ଖ୍ୟାତି ଓ ସୁନାମ ଇତ୍ୟାଦି କାନକୁ ଦି'କାନ ହେଇ ବ୍ୟାପେ । ରୋଗୀ ଭଲ ହୁଅନ୍ତୁ ବା ମରନ୍ତୁ; ତାଙ୍କର ଯାଏ ଆସେନାହିଁ ।

ରିକ୍ଟରୁ ରୋଗୀ ଓହ୍ଲାଇ ଓହ୍ଲାଇ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ରିକ୍ଟାଚାଳକର ଆଉ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସେବକ ନର୍ସିଂମାନଙ୍କର ବାତ ପୁସ୍ତୁଲାମି, କିଏ କେମିତି ଡାକ୍ତର, ହାତ ଭଲ, ଖରାପ, ପଇସା କମ୍ ବେଶୀ ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ।

ଏମାନଙ୍କ ହାବୁଡ଼ରୁ ଖସିବାକୁ ହତାଶିଆ ରୋଗୀ ପାଖରେ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ବେଳ ନ ଥାଏ । ରୋଗ ପରା ବାଘ ପରି ମାଡ଼ି ବସେ । ବାହାରେ ପ୍ରଚାର, ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନାରେ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କର ରୋଗୀ ପ୍ରତି ନିନ୍ଦା ନ ଥାଏ । ଡାକ୍ତରଖାନାରେ

ସବୁ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଅକାମା ଧନ୍ତରା କୋଉ କାଳର । ସଠିକ୍ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ ସେ ସବୁ ଯନ୍ତ୍ରପାତିରେ ମିଳିବା ମୁଷ୍ଟିଲ ।

ରୋଗୀ ପହଞ୍ଚୁ ପହଞ୍ଚୁ ସାନି ସମାଦେଶ ଲେଖି ଦିଆଯାଏ ପ୍ରେସ୍‌କ୍ରିପ୍‌ସନ୍‌ରେ । ଯେତେ ପରୀକ୍ଷା ଆଗରୁ ହେଇଥିଲେ ବି ସେ ସବୁ ଚଳେନାହିଁ । ସବୁ ପରୀକ୍ଷା ହେବ ସାନି ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସୁପାରିଶ ପରୀକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରରେ ।

ଏଥରୁ ବି ବେଶ୍ କିଛି ଫାଇଦା ଆସେ ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ । ବିନା ପଇସାରେ ପଦେ କଥା କହନ୍ତିନାହିଁ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ।

ଆସୋସିଏଟ୍ ପ୍ରଫେସର ପଦବୀରୁ ରୋଜଗାର ଆଉ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ ପ୍ରାକ୍ଟିସ୍‌ରୁ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ଉପାର୍ଜନ କରୁଛନ୍ତି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ହେଲେ ଜଣେ ସୁଗୃହିଣୀ ସୁହୃଦୟା ନାରୀ ଭାବରେ କମ୍ ଖାତିରି ନାହିଁ ସୁକନ୍ୟାଙ୍କର । ଘର, ବାହାର, ଚାକର, ପୂଜାରୀ, ଅଳି ଅର୍ଦଳି ତାଙ୍କ ପାଖରେ । କିଏ ଯଦି ଦୁଃଖ ଜଣେଇଲା ବାବୁଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ ଅଯାଚିତ ଭାବରେ ହାତ ଖୋଲି ଦିଅନ୍ତି ସୁକନ୍ୟା । ସମସ୍ତଙ୍କ ପେଟପାଚଣା ବୁଝିବାରେ ଆଦୌ କୁଣ୍ଠିତ ହୁଅନ୍ତିନାହିଁ ସେ । ଭାବ ଅଭାବରେ ଅଣ୍ଟିରେ ଟଙ୍କା ଗୁଞ୍ଜି ଦିଅନ୍ତି ।

ସମୟେ ସମୟେ ଆକଟ କରନ୍ତି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ । “କାହିଁକି ଏଗୁଡ଼ାକୁ ମୁହଁ ବଢ଼େଇ ଦେଉଛ । ବାହାର କରିଦିଅ; ପଇସା ପାଇଲେ ନୌକର ମିଳିବେ ଆଉ ସବୁ କରିବେ ।” ଖୁର୍ଖାଟ୍ ଲାଗେ ସୁକନ୍ୟାଙ୍କ ସହ । କିନ୍ତୁ ତୁଠ ପଥର ପରି ପିଣ୍ଡାରେ ଜମି ଚାକର ପୂର୍ବାରମ୍ଭେ ଅନଶନ କରିବେ । ସୁକନ୍ୟା ବି ଶୁଣି ନ ଶୁଣିଲା ପରି ନୀରବ ରହି ଦେଖୁଥିବେ । ଅଭିମାନ, ରାଗ, ରୁଷା ତୁଟିଯାଏ ସେମାନଙ୍କର ପୁନଃନିଯୁକ୍ତିରେ ।

ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କିନ୍ତୁ ସ୍ଥିର କରିଛନ୍ତି ଘର କଥାରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବେନାହିଁ । ଗାଁରେ ଆଗରୁ ଜମାରୁ ଜମି ନ ଥିଲା । ଏବେ ଦଶମାଣ । ତା’ର ଜଗା ରଖା । ଫାର୍ମ ହାଉସ୍ । ନଡ଼ିଆ ବଗିଚା । ମାଛ ପୋଖରୀ । ହୁଡ଼ାରେ ଧାଡ଼ି ଧାଡ଼ି କଦଳୀବୁଦା । ପୁଅର ଟ୍ରାଭେଲ୍ ଏଜେନ୍ଟ୍, ଝିଅର ଡାକ୍ତରୀ ପାଠ । ରାଜଧାନୀରେ ଦି’ଟା ବଡ଼ ଜମାରତ୍ ଆଉ ତା’ର ଘରଭଡ଼ା ଆଦାୟ ।

ଏ ସବୁ ତ କମ୍ କାମ ନୁହେଁ ସୁକନ୍ୟାଙ୍କର । ଉପଲବ୍ଧି କରନ୍ତି ବେଳେ ବେଳେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ । ସୁକନ୍ୟାଙ୍କୁ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଗାଧ ବିଶ୍ୱାସ ଆଉ ଅତୁଟ ଆଶା ଭରସାର ଏଇ ସହଧର୍ମିଣୀ ତାଙ୍କର । ଗାଁ ଭୁଲ୍ ସହ ସମ୍ପର୍କ ନିବିଡ଼ ସୁକନ୍ୟାଙ୍କର । ହେଲେ

ଗାଁରେ ମନ ଭରି ବୁଲି ପାରୁନାହାନ୍ତି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ । ଗାଁ କଥା ମନେ ପଡ଼ିଲେ ପ୍ରଥମେ ମନେ ପଡ଼େ ପିଲାଦିନର ଦୁଃଖ ଦୈନନ୍ଦିନ ସେଇ ଦିନଗୁଡ଼ିକ । ଗାଁ ଗୋହିରୀରେ ଲମ୍ବା ତୋଟାମାଳ, ଲୁଟି ଲୁଟି ବଙ୍କଟି କୋଳି, ବେତ କୋଳି ତୋଳା, ପିଜୁଳି ଖିଆ, ଆମ୍ବ ତୋଳା, ଖଜୁରି କୋଳି ସାଉଁଟା, ଚାଲିଯିବା ଶଗଡ଼ରେ ଓହଳି ଓହଳି ଯିବା, ମା'ଙ୍କ ଠୁଁ ମା, ପଡ଼ା ଲାଗି ଗାଳି, ପରୀକ୍ଷା ଫି' ଲାଗି ବନ୍ଧାଛନ୍ଦା ଆହୁରି ଏମିତି ଅନେକ କଥା ।

ମେଧାବୀ ଛାତ୍ର ଭାବରେ ତାଙ୍କ ଅଞ୍ଚଳଯାକର କେତେ ଛାତ୍ର ତାଙ୍କୁ ଟପି ଯିବାକୁ କେତେ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ; ହେଲେ କେହିକେହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତଙ୍କୁ ଟପି ଯାଇ ନ ଥିଲେ । ଟିୟୁସନ୍ ତ ସେ କେବେ ହେଇନାହାନ୍ତି । ବହିପତ୍ର ବି କିଣି ନାହାନ୍ତି । ତଥାପି ସେ ସ୍କୁଲ ଓ କଲେଜରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀ ପାଇଥିଲେ ।

ଦିନ ଥିଲା ମନରେ ଅଭିଳାଷ ଥିଲା ଶିକ୍ଷକ ହେବେ । ଅନେକ ଛାତ୍ରଙ୍କୁ ନିଜ ପରି ଗଢ଼ିବେ । ଦେଶର ଭାବି ବଂଶଧରଙ୍କୁ ମଣିଷ ପରି ମଣିଷ ହେବାକୁ ଶିଖାଇବେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ବୋଧହୁଏ ଛାତ୍ର ଜୀବନରେ ଏଭଳି ଆଦର୍ଶ ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଦେଖି ଶିକ୍ଷକ ଜୀବନକୁ ଆଦରି ନେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉ ହେଉ ସମୟ ଆଳରେ ସବୁ ଆଦର୍ଶକୁ କ୍ଷଣକେ ଉଝେଇଦେଇ ଇଞ୍ଜିନିୟର, ଡାକ୍ତର କି ପ୍ରଶାସନିକ ଅଧିକାରୀ ଚାକିରିକୁ ବାଛି ନିଅନ୍ତି । ମନରେ ପ୍ରଥମେ ଉଙ୍କି ମାରିଥିବା ଶିକ୍ଷକ ବୃତ୍ତିକୁ ବଡ଼ ଭାବୁଥିବା ଚିନ୍ତାଧାରା କ୍ରମେ କେମିତି ତୁଚ୍ଛ ହେଇଯାଏ । ସେ ଚିନ୍ତାଧାରା, ସେ ଆଦର୍ଶ, ସେ ମୂଲ୍ୟବୋଧ, ଆଉ ଶିକ୍ଷା କିଛି ରୁହେନାହିଁ । ବହି ପାଠ ବହିରେ ରହେ, କଥା ଆଉ କାମରେ ଆକାଶ ପାତାଳ ପ୍ରଭେଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଯାଏ । ଅପରିପକ୍ୱ ବୟସରେ ଅନେକ ସ୍ୱପ୍ନ ଥାଏ; କିନ୍ତୁ ସବୁ ସ୍ୱପ୍ନ ସତ ହୁଏନା କି ରୁପାୟିତ ହୁଏନା । ଯା'ର ଡର୍କମା କରିବାକୁ ଯେତେବେଳେ ମନ ହୁଏ ସେତେବେଳେ ନେଡ଼ିଗୁଡ଼ ଯେ କହୁଣିରେ ପହଞ୍ଚି ସାରିଥାଏ । ପାପ ପୁଣ୍ୟର ଦୁଇ ଶବ୍ଦର ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି ତାରତମ୍ୟରେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସମୟେ ସମୟେ ଦୃଢ଼ରେ ପଡ଼ିଆଆନ୍ତି । ଧନ କମେଇରେ ଓ ବ୍ୟସ୍ତତାରେ ପୁଣ୍ୟର ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରାପ୍ତି ଲାଗି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ସମୟ କାହିଁ ?

ଯଦି ପୁଣ୍ୟର ସ୍ଥିତି ଆଉ ସ୍ୱରୂପ ସାମ୍ନାରେ ଉପଲବ୍ଧି କରି ନିକିତିରେ ତଉଲ କରାଯାଇପାରନ୍ତା ତେବେ ତ ପାପର ଭାରା ତାଙ୍କଠ ବେଶି । ତଥାପି ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗିନୀ

ସୁକନ୍ୟା ଯେ ତାଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟପତ୍ନୀ । ଦିନରାତି ଦିଅଁ ଦେବତାଙ୍କ ପାଖରେ ନିରାଧାର ନିରାଜନା ବାହୁଛନ୍ତି ତାଙ୍କରି ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ । ତେବେ ତାଙ୍କର ପୁଣ୍ୟର ଅଧା ଅଂଶୀଦାର ସେ କେମିତି ନୁହେଁ ?

ଏମିତି ଭାରୁ ଭାରୁ ଫୋନ୍ ଆସିଛି କ୍ଲିନିକରୁ । ସୁକନ୍ୟାଙ୍କ ପୂଜା ପାଠ ସରିନି । ଭାସି ଆସୁଛି ଦିଅଁ ଘରୁ ଝୁଣାବାସ୍ନା । ମଝିରେ ମଝିରେ ଘଣ୍ଟି ଶବ୍ଦ । ଆଳତି । ସୁକନ୍ୟାଙ୍କର ବାରମ୍ବାର ସାଷ୍ଟଙ୍କ ପ୍ରଣତି । ସବୁ ଦେଖାଯାଉଥାଏ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଙ୍କ ବେଡ଼ରୁମରୁ । ପୁଣ୍ୟାରାକୁ ସୁକନ୍ୟା ପୂଜା ସରୁ ସରୁ ଫେରିବେ କହି କାର୍ ଷାର୍ଟ ଦେଲେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ।

ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପୁରାଣ, ବଗଳାମୁଖୀ ଷ୍ଟୋତ୍ର, ଜପତପ ପରେ ସୁକନ୍ୟା ଗେର୍ ମୁହଁକୁ ଆସି ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ପ୍ରଣତି ନିବେଦନ କଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ । ଫେରି ଆସୁଥାଆନ୍ତି ନଜର ପଡ଼ିଗଲା ଗେର୍ ସାମ୍ନାକୁ । ଲୋକଟିଏ ଶୁଖିଲା ନହନହକା ଦୁର୍ବଳ ଚେହେରା । ମୁହଁରେ ପାଟିଲା ଦାଡ଼ି । ଆଖି ଚାଉଁସିଆ । ଅନେକ ବ୍ୟଥା ବେଦନା ଆଉ ଦୁଃଖ ମନ ଭିତରେ ।

ଗେର୍ ଭିତରକୁ ଆସିଥିବାରୁ କ୍ଷମା ମାଗିନେଲା ଲୋକଟି । କହିଲା— ସେ ଭିକାରି ନୁହେଁ, ଜମିବାଡ଼ି ଯାହା ଯେତିକି ଥିଲା ବନ୍ଧା ଦେଇ ସାଥରେ ଆଣିଛି ସ୍ତ୍ରୀର ଜୀବନ ବଞ୍ଚେଇବାକୁ । ପେଟରେ ତା’ର ଚ୍ୟୁମର ରୋଗ । ଔଷଧପତ୍ରରେ ଅନେକ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେଲାଣି । ଡାକ୍ତରବାବୁ ସଫା ସଫା ମନା କରୁଛନ୍ତି ଦଶ ହଜାର ହେଲେ ଅପରେସନ୍ କରିବେ । ଭଙ୍ଗା ଭଙ୍ଗା କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ କଣ୍ଠରେ ଲୋକଟିର ହତାଶବୋଧ ।

କୋଉଠୁ ଆଉ ଆଣିବି ଏତେ ଟଙ୍କା ?

କେତେ ନେହୁରା ହେଇ ଡାକ୍ତରବାବୁଙ୍କ ଗୋଡ଼ ହାତ ଧରିଲିଣି । କିଛି ଶୁଣୁନାହାଁନ୍ତି ଡାକ୍ତରବାବୁ ।

ଏବେ ଗାଁକୁ ଫେରିଯିବା ପୂର୍ବରୁ ମା’ ଆପଣଙ୍କୁ ଥରେ ଦେଖାକରି ଯିବାକୁ ଇଏ ବଡ଼ ଜିଦ୍ ଧରିଲା । ମରିବା ଯେତେବେଳେ ସତ, ତା’ କଥା କେମିତି ରଖିବିନି କୁହ ତ ମା’ ? ହେଇ ସେଇ ଗେର୍ ବାହାରୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଜୁହାର କରୁଛି । ଥମ୍ ଥମ୍ ଓଠରୁ ସୁକନ୍ୟାଙ୍କର କଥା ସ୍ବରୁ ନ ଥିଲା ।

ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ବାସ୍ତୁବାଦୀ ସଂସାରରେ ଦୈନନ୍ଦିନ ଉତୁରୁକୁ ହେଉଥିବା ଆଖି ଥାଇ ଅନ୍ଧ ମଣିଷଟିଏ । ସେ ପଥହରା ମଣିଷଟିକୁ ଠିକ୍ ବାଟରେ ଚଳେଇ ନେବାକୁ ସୁକନ୍ୟାଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟତା ନାହିଁ ।

କ'ଣ ତାଙ୍କର ଅଭାବ ରହିଛି । ସତରେ ପେଟର ଭୋକ, ମନର ଭୋକ କି ଦେହର ଭୋକ ପାଇଁ ଯେତେ ସବୁ ନାଟ, ସେ ନାଟର କ'ଣ ଅନ୍ତ ନାହିଁ ?

ଜୀବନ ଜିଜ୍ଞାସାର ସୀମିତ ପରିସରରେ ଯାହା ଯେତିକି ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ତା' ଠାରୁ ଅଧିକ ଆବୋରି ନେବାରେ, ସ୍ୱାର୍ଥ ସର୍ବସ୍ୱ ହେଜଯିବାରେ ଆଉ ଏତେ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ହେବାରେ କି ଯଥାର୍ଥତା ରହିଛି ?

ସବୁ ବୁଝିବା, ନ ବୁଝିବାର ରହସ୍ୟ ବୃଥା ଆରୋପ ଭିତରେ ଛଳନାରେ ବଞ୍ଚିବା ଯେ କେତେ ଦୁର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ?

କେମିତି ବୁଝେଇବେ ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ? ବୁଝିବା ଭିତରେ ଅବୁଝାପଣ ତାଙ୍କୁ ବସ୍ତୁ ଚେତନା ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ନେଇଛି । ସବୁ ଥିଲା ଭିତରେ ଅତୀତର ନ ଥିଲା କଷଣରୁ ନ ଭୁଲି ଆହୁରି ପାଇବାର ମୋହରେ ସେ ଘୁରୁଛନ୍ତି ।

ନା...

ସଂସାର ବନ୍ଧନରେ ଯିଏ ଯେତେ ଆପଣାର, ନିଜର ନିଜର କହି କୁଣ୍ଡାଇଲେ ବି ସେ ସେତିକି ନିଃସଙ୍ଗ, ଏକେଲା ଓ ଅସହାୟ । ସତେ ଯେମିତି ସହସ୍ର ଛୁଞ୍ଚି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଫୋଡ଼ି ଚାଲିଛନ୍ତି ।

ସୁକନ୍ୟାଙ୍କର ଦେହରେ ଅସମ୍ଭବ ଯନ୍ତ୍ରଣା । ହଠାତ୍ କମ୍ପନ । ଚାହିଁଲେ ଲୋକଟିର ମୁହଁକୁ- ତା'ର ମୁଖଶୃଙ୍ଖଳରେ ବୁନ୍ଦା ବୁନ୍ଦା ସ୍ୱେଦବିନ୍ଦୁ । ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ କହି ପଶିଗଲେ ଘର ଭିତରକୁ । ବିଡ଼ାଏ ନୋଟ୍ ଆଣି ଦେଇଦେଲେ ଲୋକଟିକୁ । ଏକା ନିଃଶ୍ୱାସରେ କହି ଚାଲିଲେ ସୁକନ୍ୟା ତମ ସ୍ତ୍ରୀ ନିଶ୍ଚୟ ବଞ୍ଚିବ- ଯାହା ଟଙ୍କା ଦରକାର ହେବ ମୁଁ ଦେବି । କିନ୍ତୁ ଗୋଟାଏ ସର୍ତ୍ତରେ । ଅପରେସନ, ଡାକ୍ତର ସିଦ୍ଧାନ୍ତଙ୍କ ହାତରେ ନୁହେଁ; ଅନ୍ୟଠି । ଡାକ୍ତରବାବୁ ଆସିଯିବେ... ତମେ ଏବେ ଯାଅ... ଯାଅ ।

ସିଦ୍ଧାନ୍ତଙ୍କ ବାସ୍ତୁବାଦୀ ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ସୁକନ୍ୟା ଯେ କେବଳ ଅବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ ତା' ନୁହେଁ, ବିଶ୍ୱାସର ବାଲିଘର ଧୀରେ ଧୀରେ ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡୁଥିଲା ତାଙ୍କର ଡାକ୍ତରୀ ଦକ୍ଷତାର ସୀମାରେଖା ଉପରେ ।

ଗାଡ଼ ନାଲି ଆଲୁଅ, ନଦୀଗର୍ଭ ଓ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଜହ୍ନ

ଏ ଭିତରେ ଏତେ ବର୍ଷ ଗଢ଼ିଗଲାଣି ଜମା ଜଣାପଡୁନି । ପାଖାପାଖି ଛତିଶ କି ସଇଁତିରିଶ ବର୍ଷ ।

ପାରବାବାଙ୍କ ବାରବଖରା ମେସ୍‌ରେ ଗୋଟିଏ ଘରେ ଭଡ଼ାରେ ରହୁଥାଏ ମୁଁ । ଯାହା ଭଡ଼ା ମିଳେ ପାରବାବାଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା ଗୃହରେ ନରାମତିରେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୁଏ । ଏ ଘରଗୁଡ଼ିକର ତଦାରଖ କରିବା ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଭଡ଼ା ଆଦାୟ କରୁଥିଲେ ଜଣେ ମୁସଲମାନ ଖ୍ୟାତନାମା ଡାକ୍ତର । ଡାକ୍ତରବାବୁ ଫରେନ୍‌ରୁ ପାଠ ପଢ଼ି ଫେରିଥିଲେ ଓ ସେ ଭାରି କଢ଼ା ମିଞ୍ଜାସର । ସହରରେ ବେଶ୍ ନାମ କମେଇଥିଲେ ଜଣେ ଶିଶୁ ବିଶେଷଜ୍ଞ ଭାବରେ । ଶୁଣୁଛି, ସେ ଆଉ ନାହାନ୍ତି ।

ପାଠ ସରିବା ପରେ ସହସା ଚାକିରି ମିଳୁ ନ ଥିଲା । ମେସ୍‌ଟିରେ ଯେତେ ଜଣ ରହୁଥିଲେ ସମସ୍ତେ ଶସ୍ତାରେ ବଖୁରିଏ ଲେଖାଏଁ ଘର ପାଇଯାଇଥିବାରୁ ପାରବାବା ଓ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତି ଓ ସମ୍ମାନ ଥିଲା ଅପାର । କିନ୍ତୁ ତିନିମାସରେ ଥରେ ଭଡ଼ା ବଢ଼େଇ ଆମକୁ ଶୋଷଣ କରିବା ଥିଲା ତାଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ତା'ଛଡ଼ା କେତେବେଳେ କେମିତି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣରେ ଆସି ଆମମାନଙ୍କୁ ତାଗିଦ୍ କରି ପାଟିତୁଣ୍ଡ କରିବା ମଧ୍ୟ ଥିଲା ତାଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ ।

ନିଗୁଡ଼ ଭକ୍ତି ଭାବରେ ସ୍ନାନ ପରେ ପାରବାବାଙ୍କ ସମାଧିରେ ସକାଳୁ ସଞ୍ଜରେ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରୁ । ମୋର କାମ ହେଲା ଚାକିରି ଅନ୍ୱେଷଣ ବିଭିନ୍ନ ପରୀକ୍ଷା ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ଓ ରୂପସନ କରି ନିଜ ଗୁରୁରାଣ ମେଣ୍ଟାଇବା ।

ପାଖରେ ସମ୍ବଳ ବୋଲି ଗୁଡ଼ାଏ ନୂଆ ପୁରୁଣା ବହି, ମାଗାଜିନ୍, ଗୋଟିଏ ଦଉଡ଼ିଆ ଖଟ, ରାଲେ ପୁରୁଣା ସାଇକେଲଟିଏ, ଦି' ହଳ ପେଣ୍ଠ ସାର୍ଟ, ଚପଲ ହଳେ, ବିଛଣା ପାଇଁ ସତରଞ୍ଜି ଗୋଟେ ବେଡ଼ସିଟ୍ ଆଉ ସବୁଠୁଁ ପ୍ରିୟ ଛୋଟିଆ ବୁଣ୍ଟ ବ୍ୟାଟନ୍ ଟ୍ରାଞ୍ଜିଷ୍ଟରଟିଏ ।

ହାତରେ ରୋଷେଇ । ପଇସାପତ୍ର ଯଦି ଥାଏ ତେବେ ଚାନ୍ଦିନୀଚୌକରେ ସାଉଥ୍ ଇଣ୍ଡିଆନ ହୋଟେଲରେ ବେଳେ ବେଳେ ଖାଇନିଏ ।

ଏ ସଂସାରରେ ବହୁତ ଗୁରୁ ଗୁରୁଜନଙ୍କ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ଉପଦେଶ ମୁଁ ଶୁଣିଛି । କିନ୍ତୁ କେହି କାମ ବେଳକୁ ନ ଥାଆନ୍ତି କି କେହି ମୁଣ୍ଡ ଦେଖାନ୍ତି ନାହିଁ ନ ଥିଲାବେଳେ । ପେଟରେ କଷ୍ଟ ଅସମ୍ଭବ । ଏକ ଯୌଥ ବହୁକୁରୁମ୍ବା ପରିବାରରେ ମୋ ବାପା ଥିଲେ ଏକମାତ୍ର ସରକାରୀ ଚାକିରିଆ ଓ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରରୋଜଗାରୀ । ସମସ୍ତଙ୍କ କଥା ବୁଝୁବୁଝୁ ମୁଁ ଯେ ସବୁଠୁଁ ଅଣଦେଖା ହେଇଯାଏ ସେ ବୁଝି ବି ବୁଝିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ବହିପତ୍ର କିଣି ବହିକୁ ଆଣ୍ଡା କରି ମୁଁ କେବଳ କୌଣସି ପରୀକ୍ଷା ଦେଇନାହିଁ । ଯାହା ଯେତିକି କ୍ଲାସ୍‌ରେ ପଢ଼ା ଯାଇଥାଏ ସେତିକି । ତେଣୁ ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଯାଏଁ ମୁଁ ଜଣେ ଆଉରେକ୍ଟ୍ ଛାତ୍ର ଭାବରେ ପରିଗଣିତ । ସେତେବେଳେ ଉତ୍କଟ ବେକାରୀ ଯୁଗ । କାଁ...ଭାଁ... ଚାକିରି ପାଇଁ ବିଜ୍ଞପ୍ତି ବାହାରୁଥିଲା । ସରକାରୀ କଲରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାର ଖାମଖୁଆଲି ଧରାଧରି ହାତଗୁଞ୍ଜା ଦେଇ ଚାକିରିରେ ପଶିଯିବାର ପ୍ରଭାବ ଥିଲା ବେଶ୍ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ହତାଦାର ନିରୁସ୍ତାହ ଉଦ୍‌ବେଳନ ଯେପରି ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିଥିଲା ଯୁବମାନସକୁ । ମନେ ହେଉଥିଲା, ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଉଠୁଥିବା ଯୁବସୁଲଭତାକୁ ଦଳି ଚକଟି ମନ୍ଦି ପେଷିଦେଲେ ଯାଇ ଥୋକାଏ ସମାଜର ସୁବିଧାବାଦୀ ନେତାଏ ଆଉ ବଡ଼ବଡ଼ିଆ ଚାକିରିଆମାନେ ଖୁସିରେ ଜୀବନ ବିତେଇ ଦେବାକୁ ନେଉଥିଲେ ଦୁର୍ବାର ଶପଥ ।

ଶାସନତ୍ୱୋରି ହାତ ପାହାନ୍ତାରୁ ଆଦୌ ନ ଖସୁ । ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଓ ସମୟକୁ ହାତବାରଣ କରି କ'ଣ ଯେ ସେମାନେ କରିଚାଲିଥିଲେ ଆଜି ଭାବିଲେ ମୁଣ୍ଡ ଘୁରିଯାଏ । ଲାଞ୍ଜ ଓ ଘୁସ୍ ଦେଇ ଅନେକ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଯାଉଥିଲେ । ହେଲେ ଚିହ୍ନା ଓ ଲାଞ୍ଜର ଅସମର୍ଥ ବେକାରୀଟିଏ ପାଇଁ ଖାଲି ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ... ଲମ୍ବା ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନ ଥିଲା ।

ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ଦୈନନ୍ଦିନ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାମ କରିବା ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ କିଟି କିଟି ଘନ ଅନ୍ଧାରର ନିର୍ମମ ଅସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନାଗତ ଭବିଷ୍ୟତ । ସେଥିରେ ପୁଣି ରୋଗଯନ୍ତ୍ରଣା ।

ମୁଁ ଦଉଡୁଥିଲି ଦିନରାତି ଏକ କରି । ଦଉଡ଼ର ଅନ୍ତ ମୁଁ କେବେବି ଚିନ୍ତା କରୁ ନ ଥିଲି । କାହିଁକି ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହେଇଥାଆନ୍ତି ମୋ ପରି ଅନେକ ଏମିତି ଜୀବନ ବିତାଉଥିଲେ ।

ଦୁଃଖବିଗଳିତ ଯନ୍ତ୍ରଣାକାତର ହତାଶ ଭାବ ଚିରଜର୍ଜରିତ ମୁହଁରେ ତେନାଏ ହସ ସାତ ସପନ ଥିଲା ସେତେବେଳେ । ବିଦ୍ରୋହର ବହିଁ ଅନ୍ତରର ଗଭୀରତମ ଗହ୍ବରକୁ ଗର୍ଜି ଉଠୁଥିଲେ ବି ସଂଗଠିତ ଦମ୍ଭ ବଳର ଅଭାବରୁ ପାଟି ଖୋଲିବାକୁ ଜୁ କେମିତି ଆସିବ ?

ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମର ଉତ୍‌ଥାନ ପତନର ସିଢ଼ିର ଫଳକ ସଂଖ୍ୟା ଗଣତି କଲେ ଉପର ଫଳକ ହାତ ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ସହଜେ ଗଣି ହେଇଯାଏ ହେଲେ ଗଣି ହୁଏନା ପତନର ଫଳକ । ସୂଚିର ଚିହ୍ନ ଅନେକ ଓ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ହେଇ ହଜି ହଜି ଯାଉଥିବାବେଳେ କିଛି ତ ହୃଦୟସ୍ତରେ ଗୁଚ୍ଛି ହେଇ କଷ୍ଟ ପରି ଫୋଡ଼ିହେଇ ରହିଯାଏ ସବୁଦିନପାଇଁ ।

ଥରେ ତାନ୍ତ୍ରରବାବୁ ଅଚାନକ ପହଞ୍ଚିଗଲେ ଆମ ପାଖରେ । ଦେଖିଲେ ଆମେ ଜଳେକ୍ତ୍ରି ହିଟରରେ ରୋଷେଇ କରୁଛୁ । ରାଗରେ ନିଆଁ ପରି ଦିଶିଲା ତାଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳ । ଧରିଲେ ହିଟରଗୁଡ଼ିକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଲେ ନଦୀ ଗର୍ଭକୁ । କିଏ କ'ଣ ସେଦିନ ଖାଇଲେ ମନେପଡୁନି କିନ୍ତୁ ଅର୍ଜୁନ ଆଉ ମୁଁ ଥିଲୁ ଖାଡ଼ା ଖାଡ଼ା ଉପାସ । ଆମ ପାଇଁ ଖାଲି ପାଣି ମୁନ୍ଦେମୁନ୍ଦେ ଥିଲା ସେଦିନର ସମ୍ବଳ । ଦୁହେଁ ଥିଲୁ ସ୍ବାଭିମାନୀ, ନିର୍ଭୀକ ଓ ସାଲିସହାନ ।

ପାଚେରି ଉପରେ ବସି ବସି ଖୋଲା ଆକାଶ ତଳେ ନୀଳ ଜଳର ରହି ରହି ତରଙ୍ଗ ଚିକ୍ ଚିକ୍ ମାରୁଥିବା ରଗଡ଼ା ବାଲି ଧୂସର ମାଟି ଉପରେ ତାମ୍ବୁଣୀ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଅନୁଭୂତିଶୂନ୍ୟ ହୋଇ ସମୟ ପଳାଇଲା । ଘଟଣାହୀନ ହେଇ ସମୟ ଗଡ଼ିଗଲା । ନଦୀ ସେପଟେ ସବୁଦିନ ପରି ଜଳିଉଠିଲା ନାଲି ଆଲୁଅଟି ।

ଅର୍ଜୁନ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲେ— ଚାଲ ଭାଇ ! ନଦୀ ସେପାଖରେ ସେଇ ଆଲୁଅ କେଉଁଠି ଜଳୁଛି ଦେଖିଆସିବା । ଅନେକ ଦିନର ଆମ ସନ୍ଦେହକୁ ଆଜି ଦୂରେଇଦେବା ।

ଜୀବନରେ ଘଟଣା ଦୁର୍ଘଟଣା, ଉପଲବ୍ଧି ଅନୁଭୂତି ଭିତରେ ସଂଗ୍ରାମ— ଏଥିରୁ ଅନେକ ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚରିତ ହେଇଯାଇଛି ସ୍ବତଃ ଏଣୁ ଯେତେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ବେଦନାଦାୟକ ଦୁଃଖଦ ହେଲେ ବି ମୁଁ ତେଜପଡ଼ିବାକୁ କେବେ ଶଙ୍କିତ ହୋଇନାହିଁ । ହଁ ଭରିଲି ଅର୍ଜୁନଙ୍କ କଥାରେ । ଆମେ ଦୁହେଁ ଆଗକୁ ମାଡ଼ିଚାଲିଲୁ । ଗ୍ରୀଷ୍ମର ଦାବାନଳରେ ଶୁଷ୍କ

ହେଉପଡ଼ିଛି ନଦୀଶୟା । କୋଉଠି କେମିତି ମୁହାଏ ମୁହାଏ ଜଳ, ସରୁପାଣି ଧାର ।
ପାରି ହେବାକୁ ପ୍ରଥମେ ଅସୁବିଧା ହେଲାନାହିଁ । ଆଗରେ ସେଇ ନାଲି ଆଲୁଅ ।

ଏଠାତ୍ ଏକ ବାଲିଖାତରେ ଆମେ ଦୁହେଁ ପୟର କି ସୋହଲ ହାତ ତଳକୁ
ଖସିପଡ଼ିଲୁ । ଉପରେ ଜହ୍ନ କି ଆକାଶର ଅଗଣିତ ତାରାଗଣ ଆମକୁ ଦିଶୁ ନ ଥିଲା ।
ପେଟରେ ଭୋକର ଯନ୍ତ୍ରଣା । ମୋ ଭିତରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଖଣ୍ଡେ କଳା ବଉଦ ଜମି
ଆସିଲା । ଦେହ ଶୀତେଇଗଲା । ପ୍ରତି ଲୋମକୁପରୁ କମ୍ପନ ଉଠିଆସିଲା । ଦେହ ମୁଣ୍ଡ
ଝାଲେଇଗଲା ।

ନିଜ ଗାଁ ମଶାଣି, ପର ଗାଁ ନଈକି ଅନେକଙ୍କର ଭୟ । ଆଗପଛ ନ ବିଚାରି
ଏପରି ପଦକ୍ଷେପ ନେବା ଠିକ୍ ହେଲାନି । ଯଦି ବାଲି ଧସେଇଯିବ, ବାଲିରେ ପୋତି
ହେଇ ଆମର ବାଲି ସମାଧି ନେବା ତ ନିଶ୍ଚିତ । ଆଉ ଏମିତି ମୃତ୍ୟୁର ରହସ୍ୟ ମଧ୍ୟ
ଉନ୍ମୋଚିତ ହେବା ବି ଅସମ୍ଭବ ।

ଛାତି ତଳେ ଭୟର ଆସ୍ତରଣ । ଆମେ ସେ ଖାଲରେ ଆଗକୁ ଦୁଇ ପଦକ୍ଷେପରେ
ହାତ ଧରାଧରି ହୋଇ ଚାଲୁଥାଉ । ପାତାଳକୁ ଆମେ ଖସିଯାଇଛୁ । ଆକ୍ତା ମାକ୍ତା
ଲାଗୁଥାଏ । ତେର ସମୟ ସେ ଦଉଡ଼ ଚାଲିଲା । ଉଠିଲୁ ଉପରକୁ- ଯେଉଁଠି ଖସିଥିଲୁ,
ଦୂରତ୍ୱ ବେଶି ନ ଥିଲା, ହେଲେ ପାଖାପାଖି ତିନି ଚାରି ଘଣ୍ଟା ସେଇ ଗର୍ଭରେ
ଅଟକିଗଲା । ସଂକଳ୍ପ ଥିଲା ସେଇ ନାଲି ଆଲୋକ । ଫେରିବାକୁ ମନ ଥିଲେ ବି
ଫେରିହେଲା ନାହିଁ । ଅଦମନୀୟ ଜିଜ୍ଞାସା ଓ ବ୍ୟାକୁଳତା ।

ହାତ ଧରାଧରି ହେଇ ଆମ ସାମ୍ନା ନାଲି ଆଲୁଅ ପାଖକୁ ଚାଲୁଥାଉ ।

ମୋର ମନେପଡୁଥାଏ ମୁସଲମାନ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟେଥୋସ୍କୋପ
ଆର ହାତରେ ମନ୍ତ୍ରୁରା ଡାବିଜ । ଗୋଟିଏ ହାତ ରୋଗୀ ଛାତିରେ ତା'ର ହୃଦ୍‌ସ୍ପନ୍ଦନର
ମାପ କରୁ କରୁ ଡାବିଜରେ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ସହ ଦୃଢ଼ ଓ ଅସ୍ଥିରତାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ହେତୁ ଆମ
ନିରାହମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ପଦ ପ୍ରହାର । ଦୋଷ... ଗୁଣ... ଭୟକୁ ନେଇ ତ ମଣିଷ ।
କିନ୍ତୁ କୌଣସି ମଣିଷକୁ ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଭଲ କହୁ, ସେତେବେଳେ ତା'
ଭିତରେ କ'ଣ ଟିକିଏ ହେଲେ ବି ଦୋଷ ନ ଥାଏ? ଥାଏ ତ । ତା'ହେଲେ
ଦୋଷଗୁଣ ମିଶି ଯେଉଁ ମଣିଷ, ସେଇ ମଣିଷକୁ ଆମେ କେମିତି ବିଚାର କରୁ?
ଦୋଷ ଓ ଗୁଣ ଭିତରୁ କେଉଁ ଦିଗଟି ପ୍ରଧାନ, ଗୁଣର ଦିଗଟି ବଡ଼ ନା ଦୋଷର ଦିଗ ।

ଯାହାର ଦୋଷ ବେଶୀ ତାକୁ କହୁ ଖରାପ ଲୋକ ଆଉ ଯାହାର ଗୁଣ ବେଶୀ ତାକୁ କହୁ ଭଲ ମଣିଷ । ଏ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ତାଙ୍କର ପ୍ରତି ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ବସା ବାନ୍ଧୁଥାଏ । ଭଡ଼ା ନେଲେ ବି ଆମକୁ ଆଶ୍ରୟ ଖଣ୍ଡେ ଦେଇଛି ତା' ପାଇଁ ଆମେ କୃତକୃତ୍ୟ ଓ କୃତଜ୍ଞ ।

ଜୀବନଯାକ ବିପଦ ଆସିଛି ଘନେଇଯିବା ପୂର୍ବରୁ ମିଳେଇଯାଇଛି । ଥରେ ପାଇକମାଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ନୃସିଂହନାଥ ମନ୍ଦିର ପାର୍ଶ୍ବରୁ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ପାହାଡ଼ ଚଢ଼ି ଚଢ଼ି କପିଳଧାର ଝରଣାର ଉତ୍ପତ୍ତି ସ୍ଥଳ ଦେଖିବାକୁ ଯାଇଥିଲୁ । ଘଅ ଜଙ୍ଗଲ, ଜୀବଜନ୍ତୁ, ସରାସୃପ ଓ ପ୍ରକୃତିର ନିଜସ୍ବ ସ୍ବରୂପକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଅନୁଭବ କରିଥିଲୁ । ବନଭୂମିର ରଙ୍ଗ କୀଟପତଙ୍ଗ । ପବନର ସନ ସନ ସ୍ବର, ଅରଣ୍ୟର ବିଜନ ପ୍ରଶାନ୍ତି କାକଲିର ସ୍ବର, ବାଦଲଫଟା ଘଡ଼ଘଡ଼ି ବିଜୁଲିର ପ୍ରକାଶ ସହ ପାହାଡ଼ୀ ମେଘ, ଦୁଇ ପାଖରେ ଉଚ୍ଚ ଉଚ୍ଚ ପଥର, ସବୁ ପାଦତଳା ରାସ୍ତା, ବୁଦୁବୁଦୁକିଆ ଛୋଟ ଗଛ ସବୁ ନଇଁପଡ଼ିଛି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ରାସ୍ତାଟିକୁ । ବଡ଼ କଣ୍ଟକର ଥିଲା ସେ ଯାତ୍ରା । ସାମ୍ନାରେ ଦିଶୁଥିଲା କପିଳଧାରର କ୍ଷୀପ୍ର ତେଜସ୍ବୀ ଜଳପତନର ଧାରା । ବେଶ୍ ଚମତ୍କାର ସେ ଦୃଶ୍ୟ ।

ହଠାତ ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରଟା ଝାପସା ଝାପସା ଅନ୍ଧାର ହେଇଗଲା । ଶୀତୁଆ ଶୀତୁଆ ପବନ ବହିଲା । ବର୍ଷଗଲା ଠୋପା ଠୋପା ପାହାଡ଼ୀ ମେଘ । କାନ ଝାଁ ଝାଁ ହେଇଗଲା । କି ଅଭୁତ ଆଛନ୍ନତା ଆତଙ୍କ । ଗୋଟେ ଶାଳଗଛର ଗଣ୍ଡିକୁ କୁଣ୍ଢେଇ ଧରି ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚିତ୍କାର କଲୁ ଆମେ କାନ ତାବ୍ବା ହେବାଯାଏ । ଆକାଶ ବତାସ ଝଡ଼ରେ କେହି କାହାକୁ ଶୁଣିପାରୁ ନ ଥିଲୁ । ଠୋପା ଠୋପା ବର୍ଷାରେ କିଏ ଯେମିତି ତୁନା ତୁନା ଟେକାଗୁଡ଼ିଏ ଆମ ଦେହକୁ ଛାଟି ଚାଲିଛି । ଧଡ଼ାସ୍ କରି ମେଘ ଛାଡ଼ିଗଲା । ପାଣି ପଡ଼ିଗଲା ତଳକୁ ତଳକୁ । ଗର୍ଜନ ଗର୍ଜନ କରି ପଶ୍ୟ ଆକାଶ କୋଣରୁ ସୂର୍ଯ୍ୟ ତା'ର ନରମ କିରଣ ପକେଇ ଦିନର ଆଲୋକ ବିଛେଇଦେଲା ।

ମନକୁ ଆସିଲା, କାହିଁକି ଆମେ ଦିଅଁ ଦେବତା ଦର୍ଶନ ଲାଗି ମନ୍ଦିରକୁ ଦଉଛୁ ? ନିଜ ଭିତରେ ଆତ୍ମସମୀକ୍ଷା କାହିଁକି ଆସୁନି ? ସତରେ କ'ଣ ଗଢ଼ିଉଠୁଥିବା ମନ୍ଦିରରେ କେବଳ ଦେବତା ଅଛନ୍ତି ? ନା... ଆକାଶର ନାଲିମା... ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟଠୁଁ ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ଆଉ ଫୁଟି ଉଠୁଥିବା ତାରକା ଉଇଁଉଠୁଥିବା ଗୋଟିକିଆ ଆଲିପଟ ଜହ୍ନ... ନାଲି ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ଦରିଆ ।

ମାଟିର ଧୂସରିମା... ପାହାଡ଼ ପର୍ବତର ନିଷ୍ଠଳତା- ନଦୀ ଝରଣାର କଳକଳ ସ୍ରୋତସ୍ବିନୀ ମଧୁରିମା - ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଅନବରତ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିବା ଡେଙ୍ଗା ଡେଙ୍ଗା

ବୃକ୍ଷ ପ୍ରକୃତିର ଯେତେ ଅନୁପମ ଦାନ ସବୁ ମତେ ଲାଗିଲା ଏଇ ଯେମିତି ମୁଁ ଏମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ପ୍ରକୃତିକୁ ଉପଲବ୍ଧି ଛଳରେ ସେଇ ଦିବା ପରମାତ୍ମାକୁ ଦର୍ଶନ କରୁଛି । ସାମ୍ନାରେ ଦେଖୁଛି ସେଇ ନୀଳକନ୍ୟାର ଅପୂର୍ବ ରୂପ ଲାବଣ୍ୟକୁ । ହାତ ଜୋଡ଼ି ନିରାଜନା ଭଙ୍ଗରେ ପ୍ରଣାମ ନିବେଦନ କଲି ପ୍ରକୃତିକୁ ।

ଆମ ଚାରିପଟେ ଓଦାଳିଆ ଭାବ । ଏକ ପ୍ରକାର ଆଛନ୍ଦିତା ଚାରିପଟୁ ଘୋରି ଆସୁଥିଲା । ଛାଇଛାଇଆ ଅନ୍ଧାର ଓ ଆଲୁଅର ଲୁଚକାଳି ଖେଳ ଦୂରରେ ନାମ ନ ଜଣା ଲୋମଶ ବନ୍ୟପ୍ରାଣୀଟିଏ ଓଦା ପତ୍ର ଉପରେ ଦେଇ ଚାଲିଗଲା । ଆକାଶ ମେଘରେ ପୁଣି ଭାଙ୍ଗି ହେଇଗଲା । ଆଶଙ୍କା ମନରେ ଆସିଗଲା, ଫେରିପାରିବୁନି କି ? ଦୁତଗତିରେ ଫେରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲୁ । କାନରେ ବାଜିଲା ବଡ଼ ଜୋରରେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ିର ଶବ୍ଦ । ଚାରିପାଖକୁ ଚାହିଁଲୁ, ଅନୁମାନ କଲୁ ନିଶ୍ଚୟ ଅଜଗରର ନିଶ୍ବାସ ପ୍ରଶ୍ବାସର ଗର୍ଜନ । ଭୟ ମନକୁ ଯେତେ ଯେତେ ଗ୍ରାସ କଲେ ବି ଆଉ ଉପାୟ ନ ଥାଏ ଆମର । ସବୁ ବିପଦକୁ ଶକ୍ତି ଖଟେଇ ମନରେ ସାହସ ବାନ୍ଧି ଆମକୁ ଫେରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଯାହାହେଉ ନିରାପଦରେ ଆମେ ଗନ୍ଧମାର୍ଦ୍ଦନ ତଳକୁ ଖସି ଆସିଥିଲୁ ସେଦିନ ।

ଆଉ ଥରେ କିଛି ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହ ମହାକାଳପଡ଼ାରୁ ହୁକିଟୋଲା ଓ ଲାଇଟ୍ ହାଉସ୍ ଦେଖିବାକୁ ମଟର ଲାଞ୍ଜରେ ଯାଇଥାଉ । ବଡ଼ ବିପଦପୂର୍ଣ୍ଣ ସେ ଜଳଯାତ୍ରା । ଚାରିଆଡ଼ ଜଳାର୍ଣ୍ଣବ । ଘଞ୍ଚ ଜଙ୍ଗଲ । ସୁଲଭାଗ ମଝିରେ ମଝିରେ କୃଚିତ । ମୋ ଦୃଷ୍ଟି ପ୍ରଶସ୍ତ ଭାବରେ ଲମ୍ବି ଯାଉଥାଏ ଦିଗନ୍ତର ଶେଷ ସୀମାରେଖା ଆଡ଼େ । ଖାଲି ନୀଳ ଜଳରାଶି । ଯଦି କିଛି ଅଘଟଣ ଘଟେ ଆମର କାହାରି ପରା କି ସତ୍ତା ମିଳିବା ସମ୍ଭବ ହେବନି । ଏଠିକି ରବି ଠାକୁର ଓ କେତେ ଫିରିଙ୍ଗି ଆସିଛନ୍ତି ।

ବ୍ରିଟିଶ ଅମଳର ପୁରୁଣା କୋଠା- ପୁରୁଣା କୂପ ତୋପ କେତେ ଯନ୍ତ୍ରପାତି ଅଫିସ୍ ଗୃହ, ଜନ୍ମମୃତ୍ୟୁର ତାରିଖମାନ । ଲେଖା ଅନେକ ପୁରୁଣା ହେଇଥିବାରୁ ଫିକା ମଲିନ ହେଇଗଲାଣି । ମୋ ଦୃଷ୍ଟି ଏକ ସୂତି ଫଳକ ଉପରେ ପଡ଼ିଗଲା । *Virgin waiting marriage in heaven*. ଏଲିନା ଆଲେକ୍ସା ଜନ୍ମ ମୃତ୍ୟୁର ବ୍ୟବଧାନ ଜମାରୁ ଉଣେଇଶ ବର୍ଷ ଛବିଶ ଦିନ ପରେ ଫେରିଆଆନ୍ତା ସ୍ୱଦେଶ ତା'ପରେ ବିବାହ । ହେଲେ ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା । ଏହି ଦ୍ୱାପରେ କଲା ମେଲେରିଆରେ ଏଠି କବର ତଳେ ଚିରନିଦ୍ରାରେ ଶୋଇପଡ଼ିଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କର ଏନ୍ତୁଡ଼ିଶାଳ ଥିଲା ବିଦେଶରେ । କେତେ

ବ୍ୟଥା ସୁଖ ଦୁଃଖର ଅନୁଭୂତି ନେଇ ଏମାନଙ୍କର ଜୀବନ ଥିଲା ଚଳମାନ । ତା'ପରେ
ଦୀର୍ଘ ଶୂନଶାନ, ଲମ୍ବା ଶୂନ୍ୟସ୍ଥାନ ।

ଆଲେକ୍ସା କୁଆଡ଼େ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦରୀ ଥିଲା । ବେଳେ ବେଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣିମା ସ୍ବପ୍ନ
ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣରେ ସେ ବଧୂବେଶରେ ଦିଶେ । ମିଶିଯାଏ ପୁଣି ପ୍ରସ୍ତର କବର ଭିତରେ
ଶୋଇଯାଏ ହଜାର ହଜାର ଦୂରଦୂର ଯୋଜନରେ... ଆହା...

ଏକା ଏକା ସେଦିନ ଖୁବ୍ ସାହସ ସହ ଚଢ଼ିଗଲି ଲାଇଟ୍ ହାଉସର ଶୀର୍ଷକୁ-
ଦେଖିଲି ଦୂର ସମୁଦ୍ରର ଉତ୍ତାଳ ତରଙ୍ଗ ମଥା ପିଟୁଥିଲା କୁଳରେ । ଗୋଟେ ଭଙ୍ଗା ବଡ଼
ଜାହାଜର ମାସ୍ତୁଲକୁ ଅନବରତ ଅବୀରିତ ଭାବରେ ପିଟିଚାଲୁଥିଲା ଅସଂଖ୍ୟ ଡେଉରୁଡ଼ିକ
କେଉଁ କାଳରୁ । ତଥାପି ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେଉ ନ ଥିଲା ମାସ୍ତୁଲଟି । ମଥା ଟେକି ପ୍ରଖ୍ୟାଳନ
କରୁଥିଲା ଅତୀତକୁ । ଯେଉଁଦିନ ଦିଗହଜା ହେଇ ଜାହାଜଟି ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଶିକାର
ହେଇଯାଇଥିଲା ଅଥଳ ଏଇ ସମୁଦ୍ରରେ ।

ସନ୍ତର୍ପଣରେ ଓହ୍ଲାଇଥିଲି ଲାଇଟ୍ ହାଉସ୍ ତଳକୁ । ଡେର ସମୟ ଅପେକ୍ଷାରେ
ଆଆଡ଼ି ବନ୍ଧୁମାନେ । ଲହଡ଼ି ଉଠିଲେ ଯାଇ ଲଞ୍ଚ ଫେରିବ ।

ନାଲି ଆଲୁଅ ପାଖେଇ ଆସୁଥାଏ । ନଦୀପାରେ ଗୋଟିଏ ଜରାଜୀର୍ଣ୍ଣ ମନ୍ଦିରରେ
ଜଳୁଛି ନାଲି ଆଲୁଅ ମନ୍ଦିର ଚୂଡ଼ାରେ । ଦେଖିଲୁ ପୁରାତନ ଏକ ହନୁମାନ ମନ୍ଦିର ।
କଷ୍ଟରେ ଫେରିଲୁ ଆମେ । ଗୋଡ଼ ବାଲିରେ ଚାଲି ଚାଲି ଆଗକୁ ଠିକ୍ ରୂପେ ପଡୁ ନ
ଥିଲା ।

ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଭୋର । ପୂର୍ବ ଆକାଶରେ ନାଲି ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣ ସୂର୍ଯ୍ୟ । ନୂଆ
ସକାଳ, ସବୁ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିବାର ଶକ୍ତି ସଞ୍ଚାରିତ କରୁଥିଲା ।
ଅନେକ ଦୀର୍ଘଶ୍ବାସ ମଧ୍ୟରେ ।

□□

କାହାଣୀ ଖୋଜା

ଜୀବନ ଯନ୍ତ୍ରଣା ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନକୁ କିପରି ସହଜ ଭାବରେ ଭଲ ପାଇ ବହି
ଯାଉଥିବା ସମୟତକ କଟାଇ ଦେଇ ହୁଏ, ତାହା ଖୁବ୍ ଭଲ ଭାବେ ସ୍ମୃତିକୁ ଜଣାଥିଲା ।
ଚବିଶ ବର୍ଷର ବୟସରେ ଦୁଃଖ କ'ଣ କ୍ଷଣେ ସେ ଉପଲବ୍ଧି କରିନି ।

କିନ୍ତୁ, ଆଜି କେମିତି ଅତୁଆ ଅତୁଆ ଲାଗୁଛି ତାକୁ । ପାଗଟା ଭଲ ନାହିଁ ।
କାନ୍ଥ ଘଣ୍ଟାର ଟିକ୍ ଟିକ୍ ଶବ୍ଦ ସଙ୍ଗେ ମିଶିଯାଉଥିଲା ମେଘର ଟିପ୍ ଟିପ୍ ଶବ୍ଦ । ଝରକା
କବାଟରେ ବର୍ଷାର ରିମ୍‌ଫିମ୍ ତାଳ ସଙ୍ଗେ ତା'ର ଦୀର୍ଘଶ୍ବାସ । ସ୍ବାମୀ ଦେବଦତ୍ତଙ୍କୁ
ଅଫିସ୍ କାମରେ ଚୁରୁରେ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରେ ସି-ଅଫ୍ କରି ଫେରିଆସିବା ପରଠୁ ତାକୁ କିଛି
ଭଲଲାଗୁନି । ସମୟ ତ ତାଙ୍କ ଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କିପରି କଟିବ, କ'ଣ କରିବ
କୂଳକିନାରା ମିଳୁ ନ ଥାଏ । ଦେବଦତ୍ତଙ୍କ ଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତୀକ୍ଷାର ଯନ୍ତ୍ରଣା ଯେ
କି ଦୁର୍ବିଷ୍ଣୁ ଭିତରେ କରୁଛି ତାର କଥାରେ ସ୍ବରୁ ନାହିଁ ଆଜି । କୋହଲା ପାଗ ସାଙ୍ଗକୁ
ଏଇ କନକନିଆ ଅଣ୍ଟା ପାଗରେ ଦେବଦତ୍ତ ଥିଲେ ତା'ର କୋମଳ କାଲୁଆ ଦେହଟାକୁ
ତାଙ୍କ ଦେହରେ ନେଶି ଦେଇ ଘନଘନ ନିଶ୍ବାସରେ ସଁ ସଁ ହୋଇଯାଉଥାଅନ୍ତା ସେ ।

କିନ୍ତୁ ବାହାଘରର ଦୁଇମାସ ଭିତରେ ଏଇ ବିରାଟ ସରକାରୀ ବଙ୍ଗଳାରେ
ଯୁବତୀ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଏକାକିନୀ ଛାଡ଼ି ଚୁରୁରେ ଯିବା ଦେବଦତ୍ତଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଠିକ୍ ହୋଇନି ।
ନିହାତି କଷ୍ଟକର ବ୍ୟାପାର ।

ନିବିଷ୍ଣୁଭାବେ କୋଠରୀର ନିଅର ନିଷ୍ପ୍ରସ୍ତୁତା ଭାଙ୍ଗି ଖାଲି ପଡ଼ିଥିବା ଦେବଦତ୍ତଙ୍କର
ମୁଣ୍ଡପାଖ ଡକିଆକୁ ଟାଣିନେଇ ନିଜ ଡକିଆ ସହ ଯୋଡ଼ିଦେଲା । ମୁଣ୍ଡଟି ସାମାନ୍ୟ

ଉପରକୁ ଉଠିଗଲା । ପାଖ ସେଲ୍‌ଫରୁ ମ୍ୟାଗାଜିନ୍‌ଟିଏ ଟାଣି ଆଣି ପୃଷ୍ଠା ପରେ ପୃଷ୍ଠା ଖୋଲେଇ ଦେଇ ପୁଣି ଥୋଇଦେଲେ ସ୍ନାତା ।

ଚାପି ହୋଇ ରହିଥିବା ଓଠ ଦିଓଟିରେ ତା'ର ଅସ୍ଥିରତାର ଆଭାସ ଚିତ୍ରର ଛାଇରେ ତା'ର ନିଦହାନ ଆଖି ଦିଓଟି ଆଜି ଅନେକ କ୍ଳାନ୍ତ ଆଉ ଉଦାସ । ମୁଣ୍ଡ ବାଳର ମୂଳରୁ ଯେମିତି ନିଆଁ ବାହାରି ପଡୁଛି ।

ଅଧାକପାଳିର ଶିରାଗୁଡ଼ିକ ଫୁଲି ଉଠି ଧକ୍ ଧକ୍ କରୁଛି । ଏମିତି ଆଗରୁ ସେ କେବେ ଅନୁଭବ କରିନି । ମଝିରେ ମଝିରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ଆସିଛି । ଦେବଦତ୍ତଙ୍କ ବନ୍ଧୁ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଅଫିସରୁ । ଦୁଇ ତିନି ପଦ କଥାରେ ସୀମିତ ସମୟଦେଇ କଥା ହୋଇଛି ସେ । ପୂଜାରୀକୁ ଫିଜ୍ ଭିତରେ ଖାଦ୍ୟପେୟ ରଖିଦେଇ ତା' ଗାଁରୁ ବୁଲି ଆସିବାକୁ ଅନୁମତି ମଧ୍ୟ ଦେଇଛି । ତାଙ୍କନିଂ ଟେବୁଲକୁ ଯାଇ ଅଳ୍ପ କିଛି ଖାଇନେଇ ଫେରି ଆସିଛି ବେଡ୍‌ରୁମ୍‌କୁ ।

ଏ ସହରକୁ ଆସିବା ପରଠୁ ଛନ୍ଦା ସହ ତିନିଧର କଥା ହୋଇଛି ସେ । ଛନ୍ଦା ତାର ଅତି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ବାନ୍ଧବୀ । ଦୁହେଁ କଲେଜ ସାଥୀ । ସ୍ବାମୀ ସହ ସେ ରହୁଛି ଚନ୍ଦନପୁରରେ । ସ୍ବାମୀ ତା'ର ଏବେ ଷ୍ଟଡି ଲିଭ୍‌ରେ । ନୂଆ ହୋଇ ସ୍ନାତାର ବାହାଘର ହୋଇଥିବାରୁ ଚିଠିପତ୍ରରେ କିଛି ଲେଖିଦେଲେ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ହାତରେ ପଡ଼ିଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ଥିବାରୁ ଫୋନ୍‌ରେ ମନ ଖୋଲି ଦି'ପଦ କଥା ହେବାରେ ଶାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର ।

ବିଳମ୍ବିତ ରାତ୍ରିରେ ଫୋନ୍ କରି ଛନ୍ଦାର ନିଦ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ପସନ୍ଦ କଲାନି । ନୂଆକରି ଦେବଦତ୍ତ କିଣି ଆଣିଥିବା କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡ଼େମୀ ପୁରସ୍କାର ପାଇଥିବା ଗନ୍ଧ ପୁସ୍ତକଟି ଉପରେ ତାର ହଠାତ୍ ନଜର ପଡ଼ିଗଲା ।

ଲେଖକ ଚୌଧୁରୀ ପରିତୋଷ ରାଉତରାୟ ଏଇ ତ ସେଇ ଉଦ୍‌ଭ୍ରାନ୍ତକ ପ୍ରାୟ ଯାହାଙ୍କ ନିଶାନ୍ତ କବିତା ତା'ର ଅନ୍ତର ଗ୍ରାଭୁଏସନ୍‌ରେ ପଡ଼ା ହେଉଥିଲା । ଆଧୁନିକ କବିତାରେ ନିଶାନ୍ତ ଏକ ଯୁଗାନ୍ତକାରୀ ସୃଷ୍ଟି । ଏହାର କବି ପରିତୋଷ ରାଉତରାୟ ଓଡ଼ିଆ କବିତା ରାଜ୍ୟର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରମୁଖ ପୁରୁଷ । ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ବର ଓ ସ୍ବାକ୍ଷରକୁ ନେଇ ତାଙ୍କ କବିତା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି ଏକ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଧାରା । ପାଠକକୁ ଦେଇଛି ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଧାରଣା । ତାଙ୍କ କଲେଜର ଓଡ଼ିଆ କ୍ଲାସ୍ ନେଉଥିବା ଅଧ୍ୟାପକଙ୍କ ବକ୍ତବ୍ୟର ଏଇ କେତୋଟି ଧାଡ଼ି ଆଜି ବି ତାର ଅବିକଳ ମନେଅଛି । ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଓ ପ୍ରୟୋଗାତ୍ମକ

ବୈଶିଷ୍ୟ ବୁଝାଇବାକୁ ଯାଇ ସେଦିନ ଧାରାବାହିକ ଭାବରେ ଚାରିଟି ପିରିୟଡ୍‌ର ସମୟ ନେଇ ଯୁବ ଅଧ୍ୟାପକ ତରୁଣ ନାୟକ ନିଜେ ଜଣେ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ସମାଲୋଚକ ଭାବେ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ବେଶ୍ ପରିଚିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ ।

ସେ ଦିନର ଓଡ଼ିଆ ଅନର୍ସ ଛାତ୍ରୀ ତାର ସାଙ୍ଗ ଛନ୍ଦା ଯୁବକ ଅଧ୍ୟାପକ ତରୁଣ ନାୟକଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇବସି ଘରେ ଜିଦ୍ ଧରି ତାଙ୍କୁ ହିଁ ବିବାହ କରିନେଇଥିଲା । ସେକଥା ଆଜି ମନେପଡ଼ିଲେ କେତେ ସମୟ ଯେ ସେ ଲାଜେଇ ଲାଜେଇ ପରମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଛନ୍ଦା ନିକଟରେ ହସିଛି ତାର କଳନା ନାହିଁ ।

ଏଇ କାଲି ପରି ଲାଗୁଛି ତାକୁ । ସେଦିନ ହଷ୍ଟେଲକୁ ଫେରିବାକୁ ବସ୍ଷାଣ୍ଡରେ ସେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲା । ଅତୀତକ ଛନ୍ଦା ଓ ତାର ସ୍ବାମୀ ଯିଏକି ତାର ସାର ଥିଲେ, ଦେଖା ହୋଇଗଲେ । ଛନ୍ଦାର ଦୁଇଟି ଯାଆଁଲା ପୁଅ । ବେଶ୍ ତଉଲ ତଉଲ । ସ୍ବାମୀ ସନ୍ତାନଙ୍କ ଗହଣରେ ଛନ୍ଦା ଗୃହିଣୀଟିଏ ସାଜିଥାଏ । ଗେଲରେ କହୁ କହୁ ସ୍ନାତା ସେଦିନ କହିଦେଇଥିଲା ନିରୋଳା ସତ୍ୟ କଥାଟିଏ । ହୁଏତ ଛନ୍ଦା ଓ ତା'ର ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ କଥାଟି ବାଧୁଥାଇ ପାରେ ।

— ସାର୍ ଯଦି ନିଶାନ୍ତ କବିତାର ଆଜିକ ରୂପକଙ୍କ କଥା ବୁଝାଇବାକୁ ଯାଇ ତାଙ୍କର ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ଚାରିଗୋଟି ପିରିଅଡ୍‌ର ସମୟ ନେଇ ବୁଝାଇ ନ ଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଛନ୍ଦା ତୁ କ'ଣ ସାରଙ୍କୁ ପାଇ ପାରିଥାନ୍ତୁ ? ହୁଏତ ସାର୍ ତୋର ହାତଛଡ଼ା ହୋଇଯାଇଥାଆନ୍ତେ । କ'ଣ କହୁଛୁ ଛନ୍ଦା ? ତୋର ଏଥିଲାଗି ସବୁ କୃତଜ୍ଞତା ନିଶାନ୍ତ କବିତାର କବିଙ୍କୁ ଜଣାଇବାର ଥିଲା ।

ସେଦିନ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ନିକଟରେ ଅତୀତର ସ୍ମୃତିକୁ ବାନ୍ଧବୀ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ କହି ଦେଇଥିବାରୁ ଛନ୍ଦା ଲାଜରେ ଝାଉଁଳି ଯାଇଥିଲା । ଛାଡ଼ ଇଏ ତ ସବୁ ପୁରୁଣା ସ୍ମୃତି ।

ଗଛ ବହିଟିର ସବୁ ପୃଷ୍ଠାଗୁଡ଼ିକ ଥରେ ଦେଖିନେଲା । ବହିର ଶେଷ ଗଛଟିର ଶିରୋନାମା ଅପେକ୍ଷା ଗଛଟି ପଢ଼ିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲା । ସମ୍ଭବତଃ ତାର ଆଜିର ଦେବଦତ୍ତଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା ଏବଂ ଲେଖକଙ୍କର ଅପେକ୍ଷା ଗଛର ଚରିତ୍ରର ଅପେକ୍ଷା ସଙ୍ଗେ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଥାଇପାରେ । ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗଭୀର ମନଯୋଗ ସହ ଗଛଟି ଶେଷ କରିନେଲା ।

ଗଛଟିର ନାୟିକା ରାଧା, ତାର ପ୍ରେମିକ ଶ୍ୟାମବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଆଗରୁ ଚିଠି ଲେଖି

ଗାଁରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ବାର୍ଷିକ ଯାତ୍ରା ଉତ୍ସବକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଛି ଏବଂ ସମଗ୍ର ଦର୍ଶକ ଯେତେବେଳେ ଯାତ୍ରାର ଘଟଣା ପ୍ରବାହ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆକର୍ଷିତ ହୋଇଯିବେ, ତାର ସୁଯୋଗରେ ସେମାନେ ଏକ ନିରୋଳା ଗୁପ୍ତ ସ୍ଥାନରେ ମିଳିତ ହେବେ । ଘଟଣାକ୍ରମରେ ଦୁଇଜଣ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ଚିଠିପତ୍ର ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରେମ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ସାକ୍ଷାତ୍ ଅନେକ ଥର ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ କେବେ କଥା ହେବାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ନ ଥିଲେ ।

ଦୋଳ ଉତ୍ସବରେ ଗାଁରେ ଯାତ୍ରାଦଳ ଆସି ନାଟକ ମଞ୍ଚସ୍ଥ କରନ୍ତି । ସେଇଦିନକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ଦୁହେଁ ଦିନ ଗଣୁଆଆନ୍ତି । ପ୍ରଣୟର ଜାଲରେ ଦୁହେଁ ଛନ୍ଦାଛନ୍ଦି ହୋଇଯାଇ କେବଳ ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ଦୁହେଁ ସନ୍ତୁଳିତ ହେଉଥାନ୍ତି । ନାୟିକା ରାଧାର ଆଶାର ଆକାଶରେ ଚନ୍ଦ୍ରଭଦିଆ ଜୋଛନାର ପରଶ ଯେ ମିଳିବ ତାହା ସେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନ ଥାଏ ।

ଦୋଳ ଉତ୍ସବ ଆସିଛି । ଶ୍ୟାମବନ୍ଧୁ ଆଉ ରାଧା ଆଖିରେ ସଙ୍କେତ ଦେଇ ଯାତ୍ରା ସ୍ଥାନରୁ ଏକ ସମୟରେ ଉଠିଛନ୍ତି ସମସ୍ତଙ୍କ ଅଲକ୍ଷ୍ୟରେ । କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ସେଦିନ ଭୋଜି ଖାଇ ଶ୍ୟାମବନ୍ଧୁ ଅନିଚ୍ଛାରେ ପ୍ରଥମ ଥର ଭାଙ୍ଗ ପିଇ ରାଧା ସହ ଦେଖା ହେବା କଥା ବ୍ୟତୀତ ନିଜର ସମସ୍ତ ଚେତନାଶକ୍ତି ହରାଇ ରାଧାକୁ ନିରୋଳାରେ ପାଇ ବଡ଼ପାଟି କରିଦେବାରୁ ଲୋକ ଚକ୍ଷୁରେ କାଳେ ଧରାପଡ଼ିଯିବାର ଭୟରେ ଗାଁ ଭିତରକୁ ଦୌଡ଼ିଯାଇ ନିଜ ଘରେ କବାଟ କିଲି ରାତି କଟେଇ ଦେଇଛି । ଶ୍ୟାମବନ୍ଧୁ ସହ ଆଉ କେବେ ସାକ୍ଷାତ ହୋଇନି କି ଆଉ ଚିଠି ଦେଇନି ରାଧା ।

ଏହା ହିଁ ସଂକ୍ଷେପର ପରିତୋଷକ ଅପେକ୍ଷା ଗନ୍ତର କଥାବସ୍ତୁ । ଗନ୍ତରି ପଡ଼ିସାରିବା ପରେ ଗଭୀର ଭାବାନ୍ତରରେ ଟେଲିଫୋନ୍ ଡିରେକ୍ଟର କାଢ଼ି ପରିତୋଷକ ନୟର ପାଇଲା ସ୍ମୃତି ।

ଟେଲିଫୋନ ନୟର ଲେଖିନେଇ ତିନି ବାର କଲମରେ ଦୋହରାଇ ନେଲା । ଫୋନ୍ ରିସିଭର ଟେକି ଡାଏଲ ଟୋନ୍ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିବା ଭିତରେ କ୍ଲାନ୍ତିରେ ଆଖିରେ ଆଖିଏ ନିଦ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶୋଇ ନ ପାରି ହାତଟାକୁ ମୁଠାକରି ପାଟି ପାଖକୁ ନେଇ ହାଇଟାଏ ମାରିଲା ସ୍ମୃତି ।

ଅଙ୍ଗୁଳିରେ ତରବର ହୋଇ ନୟରଟିକୁ ବୁଲାଇ ଦେଲା ।

ଫୋନ୍ ରିଂ ହେବାର ଶବ୍ଦ । କ’ଣ ଯେ ପ୍ରଥମେ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ଭାବରେ କଥା ହେବ ନିଜକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିନେବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କଲା ।

ଆରପଟୁ ଡେରିରେ ଫୋନ୍ ରିସିଭର ଟେକି ଗନ୍ଧାର ଭାବରେ ପୁରୁଷର କଣ୍ଠସ୍ବର ।

— ହ୍ୟାଲୋ, ମୁଁ ପରିତୋଷ ରାୟ କହୁଛି ।

— ନମସ୍କାର, ଆପଣ କବି ଚୌଧୁରୀ ପରିତୋଷ ରାୟ—

— ହଁ, ସରି, ସର୍ଚ୍ଚଫର୍ମରେ ଆଗରୁ ନାଁଟି କହିଦେଲି ।

— ଆପଣ କିଏ କହୁଛନ୍ତି, କାମ କ’ଣ, ଆପଣଙ୍କ ନାଁ ?

— ମୁଁ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ଜଣେ ବିଦଗ୍ଧ ପାଠିକାଟିଏ ।

— ମୁଁ ସେକଥା କହୁନି, ତୁମ ନାଁ ଓ ପରିଚୟ ।

— ପରିଚୟ ଜଣେ ପାଠିକା ବୋଲି ଜାଣିଲେ କ’ଣ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ !

— କି କାମ ମୋ ପାଖରେ ଅଛି । ତୁମର ପରିଚୟ ଜାଣିଲେ ମୁଁ ତୁମ ସହ କଥା ହେବି । ନଚେତ୍ ... !

— କ’ଣ ଅଭିମାନରେ ମୋ ଉପରେ ରାଗି ଫୋନ୍ ଥୋଇ ଦେବେନା । ତା’ ହେଲେ ମୋ ସହ କଥା ହେବାକୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗୁନି । ମୋ କଣ୍ଠରୁ ମୋତେ ଚିହ୍ନିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତୁ । ନିଶ୍ଚୟ ଚିହ୍ନିପାରିବେ । ଯଦି ଚିହ୍ନି ନ ପାରିବେ ମୁଁ ପରେ ଅବଶ୍ୟ ଚିହ୍ନା ଦେବି । ଏଇ ସର୍ତ୍ତରେ କଥା ହେଲେ ହୁଅନ୍ତା, ନହେଲେ ଆପଣ ଫୋନ୍ ଥୋଇ ଦେଇପାରନ୍ତି...

ନାରୀ କଣ୍ଠଟି ସହ ଆଗରୁ ପରିଚିତ ଥିଲା ପରି ପରିତୋଷଙ୍କ ମନେ ହେଲା । ଚେଷ୍ଟା କରି ଚିହ୍ନିବାରେ ଅସମର୍ଥ ହୋଇ ଠାସୁକ୍ ମାରି କହିଲେ— ଓଃ, ତମେ ଫୋନ୍ ନମ୍ବର ମୋର ରଖିଛ ମାନେ ଆମର ଆଗରୁ ସାକ୍ଷାତ ହୋଇଛି । ମୋର ଗନ୍ଧ ବହି କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡ଼େମୀ ପୁରସ୍କାର ପାଇବା ପରେ ମୋତେ ବଧାଇ ଜଣାଇବାକୁ ଆମ କଲେଜକୁ ଆସିଛ ।

— ତମେ ବୋଲି ତମକୁ ସମୋଧନ କରିଥିବାରୁ କିଛି ଭାବୁ ନାହିଁ ତ ?

— ନା ।

— ତମେ ଆମ କଲେଜକୁ ଆସିଛ ଏବଂ କ୍ୟାଣ୍ଟିନ୍‌ରେ ଆମେ ଅନେକ ଗପିଛେ । ପ୍ରକୃତରେ ତୁମ ନାଁ ଏବେ ମନେ ନ ପଡ଼ିବାରୁ ମୁଁ ଦୁଃଖିତ ।

— ଆଉ ଟିକିଏ ମନେପକାନ୍ତୁ । ଆପଣରୁ ସମ୍ପର୍କ ତୁମେକୁ ଖସିଯିବା ପରେ ଅତୀତର ପରିଚିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମନେପଡ଼ିଯିବ । ନାଁଟି ମନେ ନ ପଡ଼ିବାର ଦୁର୍ବଳତା ନାରୀଟିଏ ପାଖରେ କାଳେ ଧରାପଡ଼ିଯିବ, ପରିତୋଷ ଅଦୁଆ ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ କରିଦେଲେ ।

— ଏତେ ରାତିରେ କ’ଣ ଶୋଇନାହିଁ, ତୁମେ ।

— ଆପଣଙ୍କ ଗଛ ବହିଟି ପଢୁଛି । ଶେଷ ଗଛଟି ପ୍ରଥମେ ପଢ଼ିଲି ।

— ‘ଅପେକ୍ଷା’ ଗଛ ।

— ହଁ ।

— ରୋମାଣ୍ଟିକ୍ ଗଛଟିଏ ।

— କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡ଼େମୀର ପୁରସ୍କୃତ ବହିର ବିଶିଷ୍ଟ କଥାକାର ଯେ—

— ନା, ନା ମୁଁ ଏତେ ବଡ଼ ବିରାଟ କଥାକାର ମୋଟେ ନୁହେଁ, କେବଳ ଅଧୁନା ସମାଜର ନିଜ୍ଜଳ ସାମାଜିକ ପରିବେଷ୍ଟନାରୁ ଚରିତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ସାଉଁଟି ଆଣି କଥାର ମାଳାରେ ଗୁନ୍ଥି ଦେଇଛି ମାତ୍ର...

କଥାର ମୋଡ଼ ବଦଳାଇ ସ୍ଥାପନା କହିଲା— ଅସମୟରେ ଆପଣଙ୍କୁ ଡିଷ୍ଟର୍ବ କରି ଫୋନ୍ କରିଥିବାରୁ ମୋ ଉପରେ ରାଗୁଥିବେ ।

— ମୋଟେ ରାଗିନି । ମୁଁ ଘରେ ଏକଲା ଅଛି । ପୁଅ ଓ ପତ୍ନୀ ଜରୁରୀ କାମରେ ଗାଁକୁ ଯାଇଛନ୍ତି । ଏଇ ସୁଯୋଗରେ କଲେଜରୁ ଛୁଟି ନେଇ ସାହିତ୍ୟ ସାଧନା କରିନେବାକୁ ସମୁଚିତ ସମୟ ଭାବି ଷ୍ଟଡିରୁମ୍‌ରେ ଲେଖାଲେଖି କରୁଥିଲି । ବେଡ଼ରୁମ୍‌ର ତୁମ ରିଂ ପାଇ... ।

— ପ୍ରକୃତରେ ମୁଁ-ମୁଁ ଭାରି ଦୁଃଖିତ ।

— ନା, ନା, କହି ପରିତୋଷ ହସି ଉଠିଲେ । ଅପରପଟୁ ସ୍ଥାପନା ମୃଦୁହସର ଲହରୀରେ ସେ ଆହୁରି ବିମୋହିତ ହୋଇଉଠିଲେ ।

— ପ୍ଲିଜ୍, ତୁମ କଣ୍ଠରୁ ତୁମେ ମୋର ଘନିଷ୍ଠ ଜଣାଶୁଣା ବାନ୍ଧବୀ ଭଳି ଜଣାପଡୁଛି । ଆମର ସମ୍ପର୍କ ପ୍ରାୟ ଦୀର୍ଘ ଦିନର ।

— ମନେହେଉଛି ଆପଣଙ୍କ ଅନୁଶୀଳନ ଶକ୍ତି ଖୁବ୍ ତୀକ୍ଷ୍ଣ ଓ ଗଭୀର ।

— ମୋ କଣ୍ଠସ୍ବର ଓ କଥା ଆପଣଙ୍କୁ ଏତେ ଭଲ ଲାଗୁଛି, କହିଲେ ଦେଖି ମୁଁ କେମିତି ଦେଖିବାକୁ ହୋଇଥିବି ।

— କରୁଣାମୟ ତୁମକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଅପ୍ସରା ପରି ଚେହେରା ଦେଇଥିବେ । ଗହମ ଗୋରା ରଙ୍ଗକୁ ଗୋଟାଏ ଚାଉଳରେ ଗଢ଼ା ଦେହ ତୁମର ବେଶ୍ ରୂପ ଲାବଣ୍ୟ ଭରା ହୋଇଥିବ ।

— ତେବେ ମୋର ଉଚ୍ଚତା କେତେ ହୋଇଥିବ ?

— ଏମିତି ପାଞ୍ଚ ଫୁଟ ଦୁଇ ଇଞ୍ଚ ଭିତରେ ।

— ଆପଣଙ୍କ କଳ୍ପନାର ଲଗାମ ବେଶ୍ ଉନ୍ମୁକ୍ତ, ବାକି ରହିଗଲା ମୋର ବୟସ ।

— ବୟସ ଭାବୁଛି କୋଡ଼ିଏ, ଏକୋଇଶ ଭିତରେ ।

— ସତ କହୁଛି, କବି ଆପଣଙ୍କ କଳ୍ପନା ନିର୍ଭୁଲ । ଶୁଣିଛି କବିମାନେ ଅନେକ ନାରୀ ଚରିତ୍ରର ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଥାନ୍ତି । ଏହା କ’ଣ ଆବଶ୍ୟକ ? ଯଦିବା ଉଚିତ୍ ତେବେ କାହିଁକି ?

— ଏଥିରେ ଉଚିତ୍ ଅନୁଚିତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁନାହିଁ । କବି ଆତ୍ମସଂଯମ ଭିତରେ ନିଜେ ସ୍ବାଧୀନ । ତେଣୁ ଆମକୁ ସାଧାରଣ ଲୋକଠାରୁ ନିଆରା ଭାବରେ ଦେଖିବା ଉଚିତ୍ । କେବଳ ନାରୀ କାହିଁକି ସୃଷ୍ଟିର ସମସ୍ତ ସତ୍ତା ସହିତ କବି ସମ୍ପର୍କ ରଖେ । ଧରିନିଅ ତୁମ ସହ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି କଥା ହେଉଛି, ସମ୍ପର୍କ ରଖିଛି, ଏପରି ନୁହେଁ ଯେ ମୋର ଚରିତ୍ରଗତ କିଛି ଦୋଷ ଦୁର୍ବଳତା ରହିଛି ଏବଂ ଏହାର ସୁଯୋଗରେ ତୁମ ପ୍ରତି ଅନିଚ୍ଛାରେ ଅସଦାଚରଣ କରିବି ।

କଥାର ଖିଅକୁ ବେଶି ନ ଲମ୍ବାଇ ସ୍ନାତା ରିସିଭର ହଠାତ୍ ବନ୍ଦ କରିଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ଅବସରରେ ୭୦ରେ କୃତ୍ରିମ ହସ ଚେନାଏ ତହଲାଇ କହିଦେଲା—
“କବି ଆପଣ ନିହାତି ଖିୟାଲି ଚଗଲା ଆଉ ଦୁଷ୍...ନୁହେଁ ।”

ସପନପରା ପରି କଣ୍ଠସ୍ବର କ୍ଷଣକେ ନାଟକର ଯବନୀକା ପଡ଼ିଗଲା ପରି ବୋଧ ହେଲା । ନମ୍ବର ଠିକଣା ପରିଚୟ ନ ପାଇବାର ଗ୍ଳାନିରେ ତାଙ୍କୁ ହତାଶ ଲାଗିଲା ।

ଫୋନର ରିଂ ଫୋନ୍‌କୁ ଅପେକ୍ଷାମାଣ ଚାତକ ପକ୍ଷୀ ପ୍ରାୟ ଅନାଇ ଅନାଇ ବିରକ୍ତିରେ ଉଠି ବିଳମ୍ବରେ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରିନେବାକୁ ଯିବାବେଳେ ଫୋନ୍ ରିଂ ଆସିଲା ।

— କବି ପରିତୋଷ ।

— ହଁ ।

— ମୋ ଉପରେ ରାଗିଥିବେ ବୋଧହୁଏ ।

— ‘ଅବଶ୍ୟ ଫୋନ୍ ନମ୍ବର ପରିଚୟ ଠିକଣା ନ ଦେଇ ରହିଯିବା ମୋର ଠିକ୍ ହୋଇନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ମହନୀୟ ଗୁଣରେ ମୋତେ କ୍ଷମା କରିଦିଅନ୍ତୁ ।’ ସ୍ମାରକ ସଲୁଟ୍ ବିନପ୍ରଭରା କଥାରେ ପରିତୋଷଙ୍କ ଅଭିମାନର ଛାଇ ଅପସରି ଗଲା । ସ୍ମାରକ ଅନେକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରଶ୍ନ-ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରିଲେଣି କି ନାହିଁ । ଲକ୍ଷ୍ୟ କ’ଣ କଲେ । ଆଜିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବାବଦରେ ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ ରହି ହେଲାଣି ।

ସମ୍ପର୍କର ସେତୁ କ୍ରମଶଃ ନିବିଡ଼ ହେଉଥାଏ ।

ଫୋନ୍ ନମ୍ବର ଓ ନାମ ସଂଯୁକ୍ତା ଦାସ ଏହା ତାଙ୍କରୀ ନୋଟ୍‌ବୁକ୍ରେ ଟିପି ରଖିବାପରେ ପରିତୋଷଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ଆସିଛି । କଥାରେ ହଁ, ନା ବ୍ୟତୀତ କିଛି କଥା ଏଥର ହେବାକୁ ସ୍ଥିର କଲେ ପରିତୋଷ । କ’ଣ ଅବା କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗକୁ ଆସିବ ଯେମିତି କିଛି ବୋର ଲାଗିବନି ଭାବି ନିଜ ଆତ୍ମ ଆଗୁଆ ପ୍ରଶ୍ନ କରିଦେଲେ—

— ସଂଯୁକ୍ତା ! ତମେ ତ ଅନେକ ବହି ପଢୁଛ । ପ୍ରକୃତି ସମ୍ପର୍କରେ ତୁମର ଧାରଣା କ’ଣ ? କେବେ ପ୍ରକୃତିକୁ ମନଭରି ଉପଲକ୍ଷି କରିଛ !

— ପ୍ରକୃତି ଆଉ କବି ! ଆମେ ତ ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ପାଠକ ମାତ୍ର ।

କ’ଣ କହି ଉତ୍ତର ଦେବି ମୁଁ ଭାବିପାରୁନି । କିନ୍ତୁ ଗତ ରାତିରେ ଆରମ୍ଭ କରିଥିବା ଗନ୍ଧର୍ବର କିୟଦାଂଶ ପଢ଼ି ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ପରିତୋଷ ।

ପବନ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ଖଣ୍ଡିଆଭୂତ ପ୍ରାୟ ଭଉଁରୀ ଖେଳି ବୁଲୁଥାଏ । କପୋତଟିଏ ଘଣ୍ଟ ଜଙ୍ଗଲର କେଉଁ ଏକ ଅଞ୍ଚଳ ତାଳରେ ଗୁମୁରୁଥାଏ । ଟାଆଁସିଆ ସୂର୍ଯ୍ୟକିରଣରେ ମୁଁ ସେମିତି ମସୃଣ ଉଷ୍ମ ପଥରଟି ଉପରେ ବସି ହେମନ୍ତର ମହଲ ବୋଲା ଦିନାନ୍ତର ସମୟକୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ବସିଥାଏ । ଖୋଲା ଆକାଶ ତଳେ ଦିଗନ୍ତବିସ୍ତାରୀ ଘଣ୍ଟ ବୁଦୁବୁଦୁକିଆ ଜଙ୍ଗଲ । ପ୍ରକୃତିକୁ ଭଲ ପାଇବାର ଖୋଜରେ ମୁଁ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ବ୍ୟସ୍ତ କୋଳାହଳମୟ ଦୁନିଆକୁ ଭୁଲିଯାଇଥାଏ ।

— ହୁଁ ସନ୍ଧ୍ୟାସାତ୍ୟ ପରି । ଆପଣ ନିଜେ ବୋଧେ ଗନ୍ଧର୍ବର ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର !
ମଝିରେ ଚିଦମ୍ଭ ଭାଙ୍ଗି କହିଦେଲା ସ୍ନାତା ।

— ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରକୃତି ପାଖରେ କବିର ମନଟା ଆନମନା ହୋଇଉଠେ ।
ନିଥର ନିଶ୍ଚୟତା ଭିତରେ ଜଙ୍ଗଲ ଆଉ ପରିବେଶର ସ୍ବର ସେ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥିଲେ
ତାହାହିଁ ପ୍ରକୃତିର ସତ୍ତା, ପରିବେଶର ନିଜସ୍ବ ସ୍ବର । ମୋ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପ୍ରକୃତିର ଶୋଭା
ସନ୍ଦର୍ଶନ ପାଖରେ ପାର୍ଥବ ପୃଥ୍ବୀର ସମସ୍ତ କିଛି ଅତି ତୁଚ୍ଛ । ପ୍ରଭାବବାଦୀ ଭାବୁକ
ପ୍ରକୃତିର ଉପାସକ । ତାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପିପାସା ଅପରିସୀମା । ପ୍ରକୃତିର ଚିତ୍ର ତାର
ଧର୍ମ । ଯଦି ତୁମକୁ ସୁବିଧା ଥାଏ ପରୀକ୍ଷା କରିନେବାକୁ; ମୋର ଅନୁରୋଧ ।
ଏକୁଟିଆ ଗହଳିଆ ଜଙ୍ଗଲ କିମ୍ବା ଏକ ନିକାଞ୍ଚନ ପରିବେଶ, ଆହୁରି ବେଶୀ ଭଲ
ବେଳାଭୂମିରେ ଶାନ୍ତ ଭାବରେ ବସି ଖୁବ୍ ନିର୍ନିମେଷ ନୟନରେ ସମୁଦ୍ରର ନୀଳ
ଜଳରାଶିକୁ ଆକାଶର ନୀଳିମା ସଙ୍ଗେ ମିଶାଇ ଦିଆଯାଏ, ତେବେ ଭାବମୟ ପ୍ରଶାନ୍ତିର
ଉଦ୍ବେକ ଆପେଆପେ ଆସିଯିବ । ମଣିଷକୁ ପ୍ରକୃତିର ସରାରେ ନିଜକୁ ହଜାଇ ଦେବାରେ
ଅଧୁନା ସମୟର ଅଭାବ ଅଛି । କିଛି ମନେ ଯଦି ନ କର, ତମେ ରାଜି ହେଲେ
ଆମେ ଆଜି ମାରାଇନ୍ ଡ୍ରାଇଭ୍ ଆଡ଼େ ବୁଲିଯାଆନ୍ତେ । ତମେ ସମୁଦ୍ରର ନୀଳ ଜଳରାଶିକୁ
ଚାହନ୍ତି, ହୁଏତ କିଛି ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ।

— ଆପଣଙ୍କ ସହ ଆଉଟିଂରେ ବାହାରିଗଲେ ଆମକୁ କିଏ ସମେହ କରିପାରେ ।
ସମେହର କୁହେଲି ଭିତରକୁ ଟାଣି ହୋଇଯିବାକୁ ମୁଁ ପସନ୍ଦ କରୁନି ।

— ସମାଜର ଜଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କବିଟିଏ ତୁମଭଳି ବାନ୍ଧବାକୁ ନେଇ କିଛି ମୁହୂର୍ତ୍ତ
କଟାଇଦେଲେ ଯେ ମୁଁ ତୁମ ପ୍ରତି କିଛି ଅସଦାଚରଣର ସୁଯୋଗ ନେବି, ତାହା ଏତେ
ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଭାବିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ସଂଯୁକ୍ତା ।

— ନ ଯିବି ବୋଲି ଶୁଣି ଅଭିମାନ କଲେ ନା ଆପଣ । ଠିକ୍ ତିନିଟା ବେଳେ
ମୁଁ ନେହେରୁ ପାର୍କର ମେନ୍‌ଗେଟ୍‌ରେ ପହଞ୍ଚିବି ।

— ମୁଁ କାର୍ ନେଇ ପହଞ୍ଚିବି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ।

— ସଂଯୁକ୍ତା ତମକୁ ଚିହ୍ନିବା ପରି ଚିହ୍ନ ତ ପୁଣି ଦରକାର ।

— ଆଗରୁ ତ ମୋର ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନା ସମ୍ପର୍କରେ କଥା ହୋଇସାରିଛି ।

— ଆରେ ନା-ନା, ଏମିତି ତମେ କେଉଁ ରଙ୍ଗର ଶାଢ଼ୀ ଆଉ ବ୍ଲାଉଜ ପିନ୍ଧି

ଆସିବ, ସେକ୍ ତମେ ଦିଅ କି ନାହିଁ । ଲିପ୍ଟିକ୍ ତମେ ନିଶ୍ଚୟ ଲଗାଉଥିବ । ତୁମକୁ ଯଦି ଚିହ୍ନି ନ ପାରି ଫେରିଆସିବି, କହିଲ ଦେଖି ମୋତେ କେମିତି ଲାଗିବ ।

— ଏଥିପାଇଁ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ । ସତରେ କବି ଆପଣଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ତାରିଫ୍ କରିବା କଥା । ମୋର ପରିଧାନ, ସେକ୍, ଚପଲ, ଲିପ୍ଟିକ୍ ଇତ୍ୟାଦି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଟିକିନିଖି ବିବରଣୀ ଆପଣଙ୍କୁ ଦରକାର । ଆପଣ ଆଗେ କୁହନ୍ତୁ, କେଉଁ ରଙ୍ଗ ଆପଣଙ୍କୁ ବେଶୀ ଭଲ ଲାଗେ, ମୁଁ ପିନ୍ଧି ଯିବି ।

— ପ୍ରକୃତିକୁ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଥିବାରୁ ତମେ ଆକାଶୀ ରଙ୍ଗ ପିନ୍ଧି ଆସ । ଖୁବ୍ ମାନିବ ।

— ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଜଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଲେଖକ ସଙ୍ଗେ ଆଉଟିଂରେ ଗଲେ ନିଜେ ସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯିବା ଉଚିତ । ମୁଁ ନାଲିରଙ୍ଗର ସମସ୍ତ ପିନ୍ଧିଯିବି ।

— ତେବେ ତମେ ନାଲି ଗୁରୁଗୁରୁ ସାଧବ ବୋହୂଟିଏ ପରି ଦିଶିବ ।

— ସମୟ ଠିକ୍ ୩ଟା କହି ଫୋନ୍ ଥୋଇଦେଲା ସ୍ବାତା ।

ସ୍ବାତାର ଆନ୍ତରିକ ଆଳାପର ଉତ୍ସୁତାରେ କ୍ଷଣେ ଆନନ୍ଦରେ ପରିତୋଷ ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇଗଲେ । ରାତି ଅନିଦ୍ରା ହେତୁ ଆଗ ଦର୍ପଣରେ ତାଙ୍କ ଆଲୁବାଲୁ ଚେହେରାକୁ ଥରେ ପରୀକ୍ଷା କରିନେଲେ । ସେଭିଜା ପରେ ତରବରରେ ଡେରି ହେଲେ ମଧ୍ୟ ନିତ୍ୟକର୍ମ ସାରି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ସମୟରେ ସଂଯୁକ୍ତାକୁ ମନେ ପକାଇ ଦେବାକୁ ସଂଯୁକ୍ତା ଆଗରୁ ଦେଇଥିବା ଫୋନ୍ ନମ୍ବରକୁ ଡାଏଲ କରିଦେଲେ ।

ଚେଲିଫୋନ୍ ବାଜିଲା । ଟାଉନ ହସପିଟାଲ କାଞ୍ଚୁଆଳିଟିରୁ ଜଣେ ଷ୍ଟାଫ୍ ନର୍ସ ‘ହସପିଟାଲ ପ୍ଲଜ୍’ ବୋଲି କହିଲା । କାଳେ ଭୁଲରେ ଫୋନ୍ କନେକ୍ସନ୍ ହସପିଟାଲକୁ ଲାଗିଯାଇଥାଇ ପାରେ ଭାବି ପୁଣି ନମ୍ବରଟିକୁ ବୁଲାଇ ଦେବାରୁ ପୁନରାୟ ପୂର୍ବୋକ୍ତ ଉତ୍ତର । ସେତେବେଳକୁ ପରିତୋଷଙ୍କ ପ୍ରବଳ ଇଚ୍ଛାର ଉଦ୍ଦାମତା ପାଖରେ ଏଭଳି ନେଗେଟିଭ ରେସ୍ପନସ୍ ହେତୁ ତାଙ୍କୁ ହତାଶ ଲାଗିଲା । ସଂଯୁକ୍ତାର ନମ୍ର, ଶାନ୍ତ, ସୁଧାର କଣ୍ଠସ୍ବର ତେବେ କ’ଣ ପ୍ରବଞ୍ଚନା ଛଡ଼ା ଆଉ କିଛି ନୁହେଁ ? ମୋର ମୂଲ୍ୟବାନ ସମୟକୁ ନଷ୍ଟ କରି ସଂଯୁକ୍ତାକୁ କ’ଣ ମିଳିବ ? ଅନିଚ୍ଛାରେ ପରିତୋଷଙ୍କ ଓଠତଳ, ଦୁଇହାତ ମୁଠାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାର ନେଇଗଲା । ଅଧାରାତିରେ ଅଧା ହୋଇଥିବା ଗନ୍ଧିଟିକୁ ସାରି ନେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରି ଅସଫଳ ହୋଇ ଆବୁରୁଜାବୁରୁ ଲେଖା କଟାକଟି କରି

ବିଛଣାରେ ସେମିତି ବସି ସଂଯୁକ୍ତାର କଥା ଭାବିଭାବି କେତେବେଳେ ମଲା ମଣିଷ ପ୍ରାୟ ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ଜଣା ନ ଥିଲା । କିଂ କିଂ ହୋଇ ଫୋନ୍ ବାଜି ଉଠିଲା, ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଚାହିଁଲେ ପରିତୋଷ । ରିସିଭର ଟେକି ବିରକ୍ତିରେ ଆଗୁଆ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ।

— ହଁ, ମୁଁ କହୁଛି ।

— କବି ପରିତୋଷ ।

— ହଁ ।

— ସମୟ ଯେ ଦିନ ୨ଟା, ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କିନ୍ତୁ ଆପଣ ?

— କିଛି ଉତ୍ତର କଲେନି ପରିତୋଷ ।

— ମୋ ଉପରେ ରାଗୁଛନ୍ତି, ଅଭିମାନରେ ମୋ ସହ କଥା ହେବେନି ।

— ନା, ସେମିତି ନୁହେଁ; କିନ୍ତୁ ତମେ ଯେ ମିଛ କହୁଛ, ମୋତେ ଠକୁଛ, ଠିକ୍ ନମ୍ବର ତମେ ଦେଇନାହିଁ ।

— ସରି, ମୋ ଦେହ ଭଲ ରହୁନାହିଁ । କାଜୁଆଲିଟି ନମ୍ବରକୁ ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଫୋନ୍ କରେ । ଭୁଲରେ ସେଇ ନମ୍ବରଟି ଆପଣଙ୍କୁ ଦେଇଥିବାରୁ ମୁଁ ଦୁଃଖିତ । ସୌଜନ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ପରିତୋଷ ପଚାରିଲେ ।

— ତୁମ ମା'ଙ୍କ ଦେହ କ'ଣ ହୋଇଛି ?

— ଓଲଟ ଏଜ୍ । ଫୋନ୍‌ରେ ମୋ ସମ୍ପର୍କରେ ସବୁ କହିଦେଲେ ସାକ୍ଷାତରେ କ'ଣ ଅବା କଥା ହେବା । ଏବେ ରହୁଛି — କହି ଥୋଇଦେଲା ରିସିଭର ସ୍ଥାପନା ।

ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ସଚେତନ ଦୃଷ୍ଟିରେ ନିଜର ଚେହେରାକୁ ପରଖି ନେଇ କାର୍‌ଷ୍ଟ କଲେ ପରିତୋଷ । ଖୋଜିଲା ଖୋଜିଲା ଆଖିରେ ଅନେକ ତରୁଣୀଙ୍କୁ ନେହେରୁ ପାର୍କ ମେନ୍‌ଗେଟ୍‌ରେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ସାହସ କରି ସଂଯୁକ୍ତା ବୋଲି କାହାରିକୁ ପଚାରି ପାରିନାହାନ୍ତି ପରିତୋଷ ।

ଅପେକ୍ଷାର ବିରକ୍ତିର ଜାଲରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆଉଟୁ ପାଉଟୁ ହୋଇ ସେ ଫେରିଆସିଲେ ନିରାଶ ହୋଇ । କଳ୍ପନାର ସମସ୍ତ ଆଶା ଓ ଇଚ୍ଛା ଯେପରି ତାଙ୍କର ହଜି ଯାଇଥାଆନ୍ତି ଅକାଳ ଅଥଳ ପାଣିରେ ଭଉଁରାରେ ।

ସେତେବେଳେ ସ୍ନାତା କରି ପରିତୋଷକ ଗପ ବହିର ଗନ୍ତବ୍ଧିକ ସାରିଦେଇ କରି ପରିତୋଷକୁ ଏକ ରୂପବତୀ ସୁନ୍ଦରୀ ଯୁବତୀ ସହ ପ୍ରେମାଳାପ ପରେ ସାକ୍ଷାତ୍ ପାଇଁ ଯେ ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଅପେକ୍ଷା କରେଇ ଦେଇ ପାରିଛି ଭାବି ଖୁବ୍ ମତୁଆଲା ଭାବରେ ହସି ହସି ବେଦମ୍ ହୋଇପଡୁଥାଏ । ସେ ହସର ଲହରୀ ସାରା କ୍ୱାଟର୍ସକୁ ପ୍ରକାଶିତ କରିଦେଉଥାଏ ।

ଚୁରୁରୁ ଫେରି ଦେବଦତ୍ତ ଘରଟିର ମୁଖ୍ୟ ଦରଜାରେ ସ୍ନାତାର ଏପରି ହସ ଶୁଣିପାରି କଲିଂବେଲଟିକୁ ସେଇମିତି ଚିପି ଧରିଥାନ୍ତି ସ୍ନାତାର କବାଟ ଖୋଲିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

ଏକା ଏକା ଏଭଳି ମନ ଖୋଲା ଅଜବ ହସ ହସିବାର କାରଣ ବୁଝାଇବାକୁ ଯାଇ ସ୍ନାତା କେନ୍ଦ୍ର ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡ଼େମୀର ପୁରସ୍କୃତ ଗନ୍ତ ସଂକଳନ ବହିର ‘ଅପେକ୍ଷା’ ଗନ୍ତଟି ବାହାର କରି ଫୋନ୍ ଲଗାଇଲା କରି ଚୌଧୁରୀ ପରିତୋଷ ରାଉତରାୟଙ୍କୁ ।

ହ୍ୟାଲୋ ।

ମୁଁ ସଂଯୁକ୍ତା ଦାସ ନୁହେଁ । ଦେବଦତ୍ତ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ନାତା କହୁଛି ।

ମୋତେ ଗାଳି ଗୁଲଜ କରି ସାମ୍ରାରେ ଯଦି ପାଇ ଯାଆନ୍ତେ ତେବେ ରାଗରେ ମୋ ତଣ୍ଡି ଚିପି ଦିଅନ୍ତେ । ମୁଁ ମିଛ କରୁଁ ସଂଯୁକ୍ତାର ଅଭିନୟ କରିଛି କେବଳ ଆପଣଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଗନ୍ତଟି ପଢ଼ିସାରିବା ପରେ । ମୋ ସ୍ୱାମୀ ଚୁରୁରେ ଯିବା ପରଠୁ ମୋର ତାଙ୍କୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାର ଆବେଗକୁ ଆପଣଙ୍କର ‘ଅପେକ୍ଷା’ ଗନ୍ତର ପୂର୍ବ ପଢ଼ି ପାଠକ ଭାବରେ ମୋତେ ଖାସ୍ ଛଡ଼ା ଲାଗିଲା— ପରତେ ଗଲାନି ଏହା ଆପଣଙ୍କର ଲେଖା ବୋଲି ।

ଅପେକ୍ଷା କ’ଣ ଆପଣ ବେଶ୍ ଉପଲବ୍ଧି କରିସାରିଥାବେ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ଅନୁଭବୀର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ଳେଷଣରେ ଗପଟିଏ ଲେଖନ୍ତୁ, ଦେଖିବେ ପାଠକଙ୍କୁ ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ବଳେ ଟାଣିନେବ, ଯେଉଁସବୁ ଗନ୍ତ ପଢ଼ିଲେ ଆଖିକୁ ନିଦ ଆସିଲେ ବି ନିଦ ମାଡ଼ିବନି ।

ଏମିତି ଅନୁଭବକୁ ନେଇ ଲେଖିଲେ ଲେଖାସବୁ ଟକ୍ ମାକ୍ କରି ଫୁଟି ଉଠିବ । ଲୋକଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିବ ।

କିନ୍ତୁ ଏକାଡ଼େମୀର ପୁରସ୍କାରରେ ନୁହେଁ !

ଭିନ୍ନ ମଣିଷ

ଆଗରୁ ଯେତେ ଖଣ୍ଡ ଚିଠି ମୁଁ ସନାତନବାବୁଙ୍କଠାରୁ ପାଇଛି ଏଇ ଚିଠିଟି ଥିଲା ସବୁଠୁଁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ । ଚିଠିଟି ଥିଲା ରେଜେଷ୍ଟ୍ରି ଡାକରେ । ଚିଠିଟି ଖୋଲି ଆମ୍ବୁଲେଟ୍ ଡିନି ଋରିବାର ପଡ଼ିଗଲା, ମୋର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଚିନ୍ତାଧାରା ତାଙ୍କର ବିରାଟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ପାଖରେ ନ୍ୟୁନ ହୋଇଗଲା । ଏକା ଏକା ଘର ଭିତରେ ଢେର ସମୟ ନିରବରେ ସାମ୍ନା ଟେବୁଲ୍‌ଟି ଉପରେ ଚିଠିଟାକୁ ଥୋଇଦେଇ ତାଙ୍କ ସହ ପୁରୁଣା ଦିନର ସଂପର୍କର ସ୍ମୃତିକୁ ଭାବି ଚାଲିଲି ।

ମଣିଷର ମୁହଁ ହେଉଛି ତା'ର ମନର ଆରିଶି । ସନାତନବାବୁଙ୍କୁ ଯିଏ କିଏ ପ୍ରଥମେ ଅନିଷ୍ଟା କଲେ ଜାଣିଯିବ ଯେ ସେ ଜଣେ ବିବେକବନ୍ତ, ସ୍ୱସ୍ତବାଦୀ ନିର୍ଭୀକ ମଣିଷଟିଏ, ଏଥିରେ କାହାରି ସନ୍ଦେହ ରହିବନି । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ଗୋରା ବଳିଷ୍ଠ ଚେହେରା ତାଙ୍କର । ବୟସ ପାଖାପାଖି ପ୍ରାୟ ପଚାଶ ଛୁଇଁ ଆସୁଛି, କିନ୍ତୁ ବୟସର ଛାପ ବେଶ୍ ବାରିହେବନି । ସତେ ଯେମିତି ଚାଲିଶ ଛୁଇଁନି ତାଙ୍କୁ ।

ଠିକ୍ ମୋ ସାମ୍ନା ଫ୍ଲଟର ତଳ ମହଲା ଘରଟି ତାଙ୍କୁ ଆଲର୍‌ମେଣ୍ଟ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଯେତେବେଳେ ପଞ୍ଜେସନ୍ ନେଇ ରହଣି ଆରମ୍ଭ କଲେ, କଲୋନୀୟାକର ଲୋକଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଡାକ୍ତରୀ ଉପରେ ନିବନ୍ଧ ହୋଇପଡ଼ିଥିଲା କେବଳ ତାଙ୍କର ବଳିଷ୍ଠ ସୁନ୍ଦର ଚେହେରାର ଅନୁପମ ଗଢ଼ଣ ପାଇଁ ।

ବିଚିତ୍ର ଏଇ ସହର । ରାଜଧାନୀ ଏଠି ଗଢ଼ି ଆସିଲା ଦିନରୁ ସ୍ୱାର୍ଥ ସର୍ବସ୍ୱ ମଣିଷର ମନ ଆଗଠୁ ଆହୁରି ହୋଇଉଠିଛି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ଆଉ ହିଂସ୍ର । ସଂପର୍କ ଏଇ ସହରରେ କିଛିଟା ହିପୋକ୍ରାସୀ ଓ ପ୍ରତାରଣାରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ । ବସ୍ତୁବାଦୀର ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ସମସ୍ତେ କବଳିତ । ସତେ ଯେମିତି ମୁକୁଳି ପଡ଼ିବା ଅକ୍ତିଆରର ବାହାରେ । ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଖାଲି ଧନଦରବର । ନାହିଁ ମାନବୀୟ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ନିଛକ ଆତ୍ମଶୁଦ୍ଧି । ଜୀବନ ଏଠି ହଜିଯାଇଛି ସାମାଜିକ ଉପତ୍ୟେଗ ଆଉ କ୍ଷଣିକ ପ୍ରଲୋଭନର ସୀମିତ ବୁକୁରେ । ପଡ଼ୋଶୀ ପଡ଼ୋଶୀ ମଧ୍ୟରେ ଯୋଗାଯୋଗ କେବଳ ନିରସ ଉପର ଠାଉରିଆ । ତଥାପି ସାରା ସହରର ସମୟଗୁଡ଼ାକ ଘୋଷାରି ଘୋଷାରି ହୋଇ ରହିରହିକା ଆଗେଇ ଚାଲୁଛି, ଟେର ଦିବାଲୋକରେ ଟେରି କରି ଚାଲିଗଲେ ବି କିଛି ପରଓ୍ଵା ନାହିଁ । ମରି ଶୋଇଲେ ଆରଘରର ଲୋକର କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନା । ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ପଡ଼ି ଚିକ୍କାରୁଥିବେ ଲୋକେ ବାଟଭାଙ୍ଗି ଯେଝା ବାଟରେ ଯିଏ ଚାଲୁଥିବେ । ଭୁ ଭୁ ବର୍ଷାରେ ଓଦା ହେଉଥିବେ, ମୁଣ୍ଡଗୁଞ୍ଜ ଦେବାକୁ ମନ କହୁଥିବ କିନ୍ତୁ ପାରିବେନି, ଗେଟ୍ ଖୋଲିଲେ କୁକୁର ଖେଦି ନେଉଥିବ । ପାରିବେନି, ଏଠି କିଛି ପାରିହବନି । ପାଠଶାଳା ପଡ଼ି ନିଜ ପେଟ ପୋଷିବାକୁ ନୌକରୀ କରୁଛେ ସିନା କିନ୍ତୁ ଏଇ ଦାସନଗରୀରେ ଆମେ ଜଣେ ଜଣେ ଚିର ସନ୍ତପ୍ତ ପରାଧୀନ ପିଞ୍ଜରାବଦ୍ଧ ଶୁଆଟିର ଜୀବନଠାରୁ କୌଣସି ଗୁଣରେ ଅଧିକ ନୁହେଁ । ଏଠି ମୁକ୍ତ ଆକାଶର ଦିହଙ୍ଗ ପରି ବିମୁକ୍ତ ଅସଂଖ୍ୟ ରାଶି ରାଶି ସ୍ୱପ୍ନ ତା'ର ଚିନ୍ତାରେ, କ୍ଷଣଭଙ୍ଗୁର ଆଉ ବିପର୍ଯ୍ୟସ୍ତ ।

ଏସବୁ ଟିକି ନିଖି ଚିନ୍ତାକରି କେଜାଣି କାହିଁକି ଏହି ନୂଆ ଲୋକଟିର ସଂପର୍କରେ ଆସିବାକୁ ମନ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇଉଠିଲା । ସେଦିନ ସୁଯୋଗ ଆସିଲା ଟାଉନ୍‌ବସରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆମେ କ୍ୱାର୍ଟର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିକି ଆସିବା ଅବସରରେ । ଜାଣିଲି ସେ ଜଣେ ଏକଜିକ୍ୟୁଟିଭ ଇଞ୍ଜିନିୟର, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ କାରଣରୁ ସେ ନିକଟରେ ଚିଟିଲାଗଡ଼ରୁ ବଦଳି ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଘର ତାଙ୍କର ଦକ୍ଷିଣପୁରରେ । ସଂସାର କହିଲେ ପତ୍ନୀ ଅନୁରାଧା ଆଉ କନ୍ୟା ଯଶୋଧାରା । ଝିଅଟି ଡାକ୍ତର । ସୁନ୍ଦର ପ୍ରସାବ ଆଉ ବିନା ଯୌତୁକରେ ବାହା ଦେଇଛନ୍ତି ଜଣେ ଡାକ୍ତର ହାତରେ । ଜୋର୍ ଝିଅ ଦୁହେଁ ଆମେରିକାରେ । ଗାଁରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନୁରାଧା ଏକୁଟିଆ । ଜମି ବାଡ଼ି କଥା ନିଘା ରଖୁଛନ୍ତି । ସନାତନବାଦୁ ଦଶ ବର୍ଷ ତଳେ ନିଜ ଉଦ୍ୟମରେ ଗାଁରେ କଲେଜଟିଏ ପ୍ରତିଷ୍ଠା

କରିଛନ୍ତି । ବେଶ୍ ଝଲିଛି କଲେଜଟି । କଲେଜର ଉନ୍ନତି ଲାଗି ସେ ସଦାଚେଷ୍ଟିତ । ତାଙ୍କର ଅଧିକାଂଶ ରୋଜଗାର, ଚିନ୍ତା ଚେତନା ଓ ପରିଶ୍ରମ କଲେଜର ହାନି ଲାଭରେ ହିଁ ବିନିଯୋଗ ହୁଏ ।

କଥା ଛଳରେ ତାଙ୍କଠାରୁ ଥରେ ଶୁଣିଛି ଯେ “ଯୋଉ ମାଟିରେ ତାଙ୍କର ଜନ୍ମ, ଲୋଟିଛି ଶୈଶବ, ସେଇ ମାଟିର ଉନ୍ନତି ଦେଖି ସେ ଯଦି ଆଖି ବୁଜନ୍ତି ତାଙ୍କ ଜୀବନ କୁଆଡ଼େ ସାର୍ଥକ ହେଇଯିବ । ମାସରେ ଥରେ ଯେତେବେଳେ ସେ ଗାଁକୁ ଯାଇ ଦଳିତ ପତିତଗଣଙ୍କ ମୁହଁରେ ଥରେ ଚେନାଏ ହସ ଦେଖିଆସନ୍ତି ସତେ ଯେମିତି ତାଙ୍କ ଝକିରି କାଳର ଯୋଉ ପରିଶ୍ରମ ଓ ଉପାର୍ଜନର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ହିଁ ସେ ଉପଲବ୍ଧି କରିନିଅନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଗାଁର ଅଗଣିତ ଲୋକଙ୍କ ବ୍ୟଗ୍ର ଆଖିର ନିବିଷ ଦୃଷ୍ଟି ତାଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସେଇ ବିଦ୍ୟାନିକେତନ ଉପରେ ଏକତ୍ରିତ ହେଇଯିବା ଯିଏ କିଏ ତାଙ୍କ ସହ ଆଳାପ ଆଲୋଚନାରୁ ବାରିପାରିବ ।

ସନାତନବାବୁଙ୍କ ସହ ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି ଅତି ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ସହ ମିଶିଛି ମନ ଭିତରେ ତାଙ୍କର ଏପରି ମହନୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବକୁ ଖୁବ୍ ତାଷ୍ଟ ଭାବରେ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରିବାରେ ମଧ୍ୟ ଅବସର ମିଳିଛି । ତଥାପି ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ, ଉଦ୍ୟମ, ସାର୍ଥକତା ସର୍ବୋପରି ସଫଳତାକୁ ବେଳେ ବେଳେ ଈର୍ଷାନୂତ ହୋଇ ଏଥିରେ ଛଳନା ଓ ପ୍ରବଞ୍ଚନା ରହିଥାଇପାରେ ଭାବି ସନ୍ଦେହ ବି କରିଛି ।

କିନ୍ତୁ ! ପରେ ଇଞ୍ଜିନିୟର ସନାତନଙ୍କ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଜୀବନ ଚଳଣି ନୀତିନିୟମ ଆଦର୍ଶ ସ୍ବତନ୍ତ୍ର ଜାଣି ମୁଁ ଶଙ୍କିତ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜ ଉପରେ ତାଙ୍କ ମହାନ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ବ ପାଖରେ ନ୍ୟୁନବୋଧ କରିଛି । ତଥାକଥିତ ତାଙ୍କ ଝକିରିର ପଦବୀ, ମୋହ ପ୍ରଲୋଭନ ଭୋଗ ଲାଳସାକୁ ସେ ପାଦରେ ଆଡ଼େଇ ଦେଇ ଏକ ସରଳ ନିରାଡ଼ମ୍ବର ନୀରବ ଜୀବନଯାପନ କରିବାର ଯୋଉ ଆନନ୍ଦ ଅପରିସୀମା ଗୌରବ ତାହା ତାଙ୍କ ମୁଖମଣ୍ଡଳରୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ବାରି ହୋଇଯାଇଥିଲା ।

ସମୟ କ୍ରମେ ମୁଁ ଶିକ୍ଷା ଦିଭାଗର ଜଣେ ବରିଷ୍ଠ କର୍ମକର୍ତ୍ତା ବୋଲି ଜାଣିବାପରେ ସେ ତାଙ୍କ ଗାଁ ଆଡ଼େ ଯିବାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ଦେଲେ । ସୌଜନ୍ୟତା ରକ୍ଷା କରିବାକୁ ଯାଇ ମୁଁ ସୁବିଧା ଦେଖି ଯିବାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ସମ୍ମତି ଦେଲି ।

ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଭକ୍ତି ସମ୍ମାନ ଓ ସଦିଚ୍ଛା ବଢ଼ିଗଲା । ଏମିତି କି ଦିନେ ଦୁଇଦିନ

ତାଙ୍କ ସହ କଥା ନ ହେଲେ ମନ ଆଦୌ ଭଲ ରୁହେନା । ଯେତେବେଳେ ସେ ଛୁଟି ନେଇ ଗାଁକୁ ଯାଉଥିଲେ ମତେ ଭାରି ଖରାପ ଲାଗୁଥିଲା । ପ୍ରତିଥର ଗାଁରୁ ଫେରିଲେ ପ୍ରଥମେ ମୋ ଯିବା ସମ୍ପର୍କରେ ମତେ ହେଜେଇ ଦେଉଥିଲେ । ମୋ ଯିବା ବିଷୟରେ ସେ ତାଙ୍କ କଲେଜ୍ କମିଟିକୁ କହିଦେଇଥିଲେ ।

ମୋ ନ ଯିବାର କାରଣ ବି ଥିଲା । ସରକାରୀ କ୍ୱାର୍ଟରରୁ ଆରେଞ୍ଜ୍ କରି ତ ଯିବାକୁ ହବ । ହାତରୁ ପଇସା ସମୟ ଦେଇ ଏତେ ବାଟ କାହିଁକି ବା ଯିବି ? ସବୁ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ପ୍ରତିଥର ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ଯିବି କହି କ୍ଷମାଟିଏ ମୁଁ ମାଗିନିଏ । ଅବଶ୍ୟ ସନାତନବାବୁଙ୍କ କଥା ରଖି ନ ପାରିଥିବାରୁ ବେଳେ ବେଳେ ନିଜକୁ ଅପ୍ରସ୍ତୁତ ଲାଗିଛି ।

ଥରେ ପୂଜାଛୁଟି ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ଚୁରରେ ଦମ୍ଭସ୍ତମ୍ଭର ଯାଉଛି କହିଦେଲି କିନ୍ତୁ ସନାତନବାବୁଙ୍କ ଉତ୍ପୁଲ୍ଲିତ ଜୋର୍ ହସ ପରିବର୍ତ୍ତେ ମୁଁ ତାଙ୍କ ବିରସ ମୁଖମଣ୍ଡଳକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି । ସେମିତି ଖୁସୀ ହେଲା ପରି ଜଣାପଡ଼ିଲେନି । ମୁଁ କଥାର ଖିଅ ବୁଲେଇଦେଲି ।

ପରେ ପରେ ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି । ସେ ଛୁଟି ଦିନମାନଙ୍କରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଘରର ସାମ୍ନାପଟେ ଏକ ପୁରୁଣା କାଳିଆ ଢଗରା ଝରିଟାକୁ ଝୁଲେଇ ଦେଇ କୁଆଡ଼େ ଯେ ସେ ଝଲିଯାଉଥିଲେ ମୁଁ ଟେର୍ ପାଉ ନ ଥିଲି, ତାଙ୍କୁ ନ ପାଇ ଝରିଟା ଉପରେ ଢେର ରାଗ ଲାଗେ । ମନ ହୁଏ ଝରିଟା ଉପରେ ରାଗ ଅଭିମାନ ସୁଝେଇ ହୁଅନ୍ତା କି ?

ସନାତନବାବୁଙ୍କ ଉପରେ ଯେ ରାଗିହବନି । ତାଙ୍କର ପ୍ରତିକ୍ରିୟାହୀନ ନିର୍ଲିପ୍ତସଦା ହସ ହସ ମୁହଁକୁ ଝୁଣିଦେଲେ ଆପେ ଆପେ ସବୁ ଅଭିମାନ ଭୁଲି ହୋଇଯିବ, ତାହା କେତେଥର ମୁଁ ପରୀକ୍ଷା କରି ସାରିଥାଏ । ପୁଞ୍ଜିଭୂତ କ୍ରୋଧ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ପରିଧିର ଛୋଟ ଏକ ବିନ୍ଦୁର ସ୍ପଷ୍ଟ ତିଳ ଚିହ୍ନ ତାଙ୍କର ସେଇ ମାନବୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ, ମୂଲ୍ୟବୋଧ ନିକଟରେ ମଲିନ ପଡ଼ିଯିବାର ଦୃଶ୍ୟ ଅନେକବାର ମୁଁ ଉପଲବ୍ଧ କରିଛି ।

ଘଣ୍ଟା ଘଣ୍ଟା ଧରି ଗପସପର ଆସରରେ ବହୁ ସମୟ ଆମର ବିତିଛି । ଏଭଳି ଏକ ପଡ଼ୋଶୀଙ୍କୁ ବନ୍ଧୁ ଭାବରେ ପାଇ ମୁଁ ଖୁସି ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋ ପରିବାରର ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦିତ ବି ହେଉଥିଲେ ।

ହଠାତ୍ ଦିନେ ଖୁସି ଓ ଆନନ୍ଦ ଭିତରେ ଦୁଃଖର ବୁଲୁଡ୍ରୋଜର ମାଡ଼ିଆସିଲା । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟର ଯଥେଷ୍ଟ ପୂର୍ବରୁ ବିଛଣା ଛାଡ଼ିବା ଲୋକ ସନାତନବାବୁ ଯେ ସେଦିନ ଆଠଟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଯେତେ ଉଦ୍ୟମ କଲେ ବି ବିଛଣା ଛାଡ଼ିପାରିଲେନି । ଦେହରେ ତାଙ୍କର ଖଇୟୁଟା ଲୁର । ଭଙ୍ଗା ଭଙ୍ଗା କଣ୍ଠରେ ସେ ଦୀର୍ଘଦିନ ହବ ଟ୍ରିଟ୍‌ମେଣ୍ଟରେ ଥିଲେ ବୋଲି କହିଲେ । ପ୍ରେସକ୍ରିପ୍‌ସନ୍‌ସରୁଡ଼ିକୁ ତାଙ୍କ ଟ୍ରଙ୍କରୁ ବାହାର କରିବାକୁ ମୁଣ୍ଡ ତଳୁ ଉଠିକାଠି କାଡ଼ି ଦେଲେ, ଖୋଲି ଦେଖିଲି, ପ୍ରେସକ୍ରିପ୍‌ସନ୍‌ସର ମୋଟା ଫାଇଲ୍‌ଟିଏ । ତାଙ୍କୁଟା ବିଦ୍ୟା ସଂପର୍କରେ ଜ୍ଞାନ ନଥାଇ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଲି ସେ ଦୁରାରୋଗ୍ୟ ରକ୍ତ କର୍କଟ ରୋଗରେ ବିଗତ ତିନି ବର୍ଷ ହବ ଚିକିତ୍ସା ହଉଛନ୍ତି । ଏଭଳି ଏକ ସାଂଘାତିକ ରୋଗର ଚିକିତ୍ସା ହେଉଛନ୍ତି ଅଥଚ ମନରେ ତାଙ୍କର ଭୟ ଆଶଙ୍କା ତ ମୁଁ କେବେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିନି । ତାଙ୍କୁ ତ କେବେ ଚିନ୍ତିତ ଦେଖିନି । କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟର ଅବନତି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛି । ପରସ୍ପରିଲେ କଥା ଆଡ଼େଇ ତାଙ୍କର କଥା ଅନ୍ୟ ଆଡ଼େ ଲଟେଇ ଯାଉଥିଲା ।

ଦେଖିଲି, ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ବିଷୟ ଦିଶୁଛି, ବ୍ୟଥାରେ ତାଙ୍କ ଦେହ କମ୍ପିତ । ଆତ୍ମଲାନସ ଆଣି ତାଙ୍କୁ ହସ୍ପିଟାଲ୍‌ରେ ଆଡ଼ମିଶନ କରାଗଲା । ସେଇଦିନ ସଂଧ୍ୟାରେ କଟକ ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ସିଫ୍ଟ କରିଦିଆଗଲା । ପରେ ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ଅନୁରାଧା ଆସି ତାଙ୍କର ଯତ୍ନେନେଲେ । ଝିଅ ଜୋର୍‌ ଆସି ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଆମେରିକା ଫେରିଗଲେ । ଧୀରେ ଧୀରେ ସନାତନବାବୁଙ୍କୁ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟର ପରିସ୍ଥିତି ଭଲ ରହୁ ନ ଥାଏ । ଔଷଧ ଜଂଜେକ୍‌ସନ୍ ନିରନ୍ତର ଝଲିଥାଏ । ତାଙ୍କର ଆତ୍ମାୟତ୍ନ ଦିନକୁ ଦିନ ଭିଡ଼ ଲଗାଉଥାଆନ୍ତି । ସନାତନବାବୁ ସମସ୍ତ କଷ୍ଟ ଯନ୍ତ୍ରଣାକୁ ନିଜ ଭିତରେ ଝପି ଧରି ହସ ହସ ମୁହଁରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଯତ୍‌ପରୋନାସ୍ତି ସାନ୍ତ୍ବନା ଜଣାଉଥାଆନ୍ତି । ଏତେ କଷ୍ଟ ସତ୍ତ୍ୱେ ସନାତନବାବୁ ଯୈର୍ଯ୍ୟହରା ଜଣାପଡ଼ୁ ନ ଥିଲେ । କଟକ ବଡ଼ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ଅନେକଥର ଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କ ପରାମର୍ଶକ୍ରମେ ଯେତେବେଳେ ତାଙ୍କୁ ଦକ୍ଷିଣପୁର ତାଙ୍କ ଜନ୍ମମାଟିକୁ ନିଆଗଲା ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ହାତ ଲେଖା ଚିଠି ବ୍ୟତୀତ ସନାତନବାବୁଙ୍କୁ ଯାଇ ଦେଖି ଆସିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇନାହିଁ । ଯନ୍ତ୍ରଣା ଜର୍ଜରିତ ଦେହରେ ବି ସେ ମତେ ଦକ୍ଷିଣପୁର କଲେଜକୁ ପରିଦର୍ଶନରେ ଯିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରୁଥିଲେ । ଏତେ ଦୂରରେ ରହି

ତାଙ୍କ ଆରୋଗ୍ୟର ସୁମନାସିବା ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଛି ଉପାୟ ମୋର ନଥିଲା । କଲୋନୀର ଲୋକମାନେ ବି ସନାତନବାବୁଙ୍କ ଦେହ ବିଷୟରେ ଜାଣିବାକୁ ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ ହୋଇ ମତେ ପଚାରୁଥାଆନ୍ତି । ମନକୁ ପାପ ବି ଛୁଡ଼ୁଥାଏ । କୋଉ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଯେ ସନାତନବାବୁ ସେ ପୁରର ଡାକରା ପାଇଯିବେ କିଏ କହିବ ? କ୍ୟାନ୍‌ସର ରୋଗର କିଛି ଆନସର ବି ମିଳେନା । ଅନେକ ଭାବିଚିନ୍ତି ମୁଁ ଦକ୍ଷତ୍ୱପୁର ଯିବାକୁ ସ୍ଥିର କଲି । ସାରାଦିନ ଏବଂ ରାତିର ଅଧେ ସମୟ ବସରେ ହିଁ ବିତିଲା ।

ବୟସ୍କାଣ୍ଡରୁ ରିକ୍‌ସା ଧରି ଯିବାବେଳେ ସହଜ ସରଳ ବେସୁରା ରାଗିଣୀଟିଏ ମୋ କାନରେ ପଡୁଥାଏ । ରିକ୍‌ସାର ଗତି ବଢ଼ିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କ୍ରମେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ରାଗିଣୀର କରୁଣ ସ୍ୱର ସ୍ୱରୁ ଆହୁରି ସ୍ପଷ୍ଟତର ହୋଇଯାଉଥାଏ । ଅନ୍ଧାରତଳା ଇଲାକାଟା ଯେମିତି ସାରାରାତି ଚେଇଁ ଉଠୁଥାଏ । ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖିରୁ ନିଦ ହଜିଯାଇଥାଏ । ଅନେକଙ୍କ ହାତରେ ପୁଷ୍ପଗୁଚ୍ଛ । ସମସ୍ତେ ମୁହାଁଇଥାଆନ୍ତି କଲେଜ ପରିସରକୁ । ଭାବିଲି, ବୋଧହୁଏ କଲେଜରେ କିଛି ସାଂସ୍କୃତିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଚାଲିଥାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ଏମିତି ବେସୁରା କରୁଣ ରାଗିଣୀ ଯେ ? ଅସ୍ଥିରତାରେ ମୋ ଭିତରଟା ଆନ୍ଦୋଳିତ ହେଉଉଠିଲା । ରିକ୍‌ସାବାଲାକୁ ପଚାରିଦେଲି କ’ଣ ହେଉଚିକି କଲେଜରେ ? “ଆଜ୍ଞା ଏ ଅଞ୍ଚଳରୁ ତାରକାଟିଏ ଖସିଗଲା-” ‘ଦିନ ନଅରୁ ପରା କାହାରି ଭୋକ ଶୋଷ ନାହିଁ ବୟସ୍କାଣ୍ଡରୁ ଆଜ୍ଞା, କଲେଜ ପରିସରକୁ ଦଶ ନଡ଼ି ହେଲାଣି ଆଜି । ଟିକିଏ ଫୁରସତି ମିଳିନି, ଖାଲି ଭିଡ଼ । ସକାଳ ଆଠରେ ଯାଇ ଶବ୍ଦଦାହ ହବ । ତେବେ ଯାଇ ଭିଡ଼ କମିବ’ ‘କିଏ ତେବେ ଚାଲିଗଲେ’ ଓଠ ମୋର ଥରିଗଲା ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଭିତରେ । ମୋ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ପାଇଁ ଯେମିତି ମୁଁ ସେକେଣ୍ଡଟିଏ ଆଉ ଅପେକ୍ଷା କରିପାରିବି ନାହିଁ ।

ସନାତନଙ୍କ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କିଏ ହୋଇଥିବେ କି ? ମୋ ବ୍ୟଗ୍ରତା ବୁଝିପାରି ରିକ୍‌ସାବାଲାଟି ରିକ୍‌ସା ଅଟକାଇ ଆଖିରୁ ଲୁହ ପୋଛି ଦେଇ ରାଷ୍ଟ୍ରର ନିଅନ୍ ଆଲୁଅ ଭିତରେ ମତେ ନିମିଷେ ଉଲଟି ଚାହିଁଗଲା ତା’ର ବ୍ୟଥାଭରା ବିଷାଦତଳା କଳା ମର୍କମର୍କ ମୁହଁଟାକୁ ପୁଣିଥରେ ପୋଛି ପକାଇ ସନାତନବାବୁଙ୍କ ନାଁଟି ହିଁ କହିଦେଲା ।

ମୁଁ କ୍ଷଣକେ ସ୍ତବ୍ଧ ହେଇଗଲି । ସତ୍ୟ ପ୍ରତି ଗଭୀର ବିଶ୍ୱାସ, ଗାଁ ମାଟିର ତଳ ଲୋକଟି ପାଇଁ ଯାହାର ଏତେ ମମତ୍ତ, ଚିନ୍ତା, ସଦାବିଜୟୀ ଓ ନମ୍ରତାରେ ବୃଦ୍ଧ

ତାଙ୍କର ସେଇ ସୁନ୍ଦର ସୁଗଠିତ ମୁଖମଣ୍ଡଳଟି ମୋ ସାମ୍ନାରେ କ୍ଷଣକେ ନାଟିଗଲା । ମୋ ଆତ୍ମବିଶ୍ୱାସର ପୃଥ୍ବୀ ପାଦତଳୁ ଖସି ଖସି ଯିବାପରି ଲାଗିଲା ତାଙ୍କର ସଜୀବ ଶରୀରକୁ ଆଉଥରେ ଦେଖି ନ ପାରିବାର ଅବସୋସରେ । ବଡ଼ ଫୁଲଗୁଚ୍ଛଟିଏ କୋଉଠୁ ମିଳିବ ଚିକ୍‌ସାବାଲାକୁ ପରାରିଲି । ଶୁଣିଲି ସନାତନବାବୁଙ୍କ ବିୟୋଗରେ ଦୋକାନ ବଜାର ଏଠାରେ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଛି । ତଥାପି ମତେ ତ ତାଙ୍କ ମରଶରୀର ଶେଷ ଦର୍ଶନ କରିବାକୁ ହବ ।

ବିରାଟ ଗେଟ୍ । ବଡ଼ ବଡ଼ ଅକ୍ଷରରେ ଦସ୍ତଖତପୁର କଲେଜ ଲେଖାଯାଇଛି । ଲୋକଙ୍କ ଭିଡ଼ ସେଇଠୁ ଲାଗି ରହିଛି ଶବଥୁଆ ପିଣ୍ଡ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ । ପାଖକୁ ଯାଇ ହବନି ଜାଣି ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ମୁଁ ଭୁବନେଶ୍ୱରରୁ ଆସିଛି ବୋଲି କହିବାରୁ ଖୁବ୍ କଷ୍ଟରେ ସରୁ ହାତେ ଓସାରର ରାସ୍ତାଟିଏ ସୃଷ୍ଟି କଲେ ସ୍ଥାନୀୟ ପୋଲିସ୍ ଅଫିସର ।

ସନାତନବାବୁଙ୍କ ଶବ ପାଖରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନୁରାଧା ନିରବରେ ନିରନ୍ତର ଲୁହ ନିଗାଡୁଥାଆନ୍ତି । ପାଖରେ କଲେଜ ପରିଚଳନାର ସଭ୍ୟ, ପ୍ରିନ୍‌ସିପାଲ ତାଙ୍କର ସହକର୍ମୀ, ଫୁଲରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସନାତନଙ୍କ ମରଶରୀର, ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଶ୍ରୁଭିଜା ଶୁଖିଲା ମୁହଁ । ସମଗ୍ର ଦୁଃଖଦ ପରିବେଶକୁ ସମ୍ଭାଳିବାକୁ ମୋର ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନଥିଲା । ଲୁହରେ ବଡୁରିଗଲା ମୋର ଆଖି । ସନାତନଙ୍କ ମରଶରୀରକୁ ଶେଷ ପ୍ରଣତି ଦେଇ ମୁଁ ଫେରି ଆସିଲି ଭୁବନେଶ୍ୱର । ଫେରିବା ଦୁଇଦିନ ପରେ ଏଇ ଚିଠିଟି ଦେଇଗଲା ପୋଷ୍ଟମ୍ୟାନ୍ । ପ୍ରାପ୍ତି ସ୍ୱାକାର ସନ୍ତକ ବି ନେଇଛି କାଂଶ ଚିଠିଟି ଥିଲା ରେଜେଷ୍ଟ୍ରି ଡାକରେ, ଲେଖାଥିଲା—
ବନ୍ଧୁ ବରେଷୁ,

ସାକ୍ଷାତ୍ ପ୍ରାୟ ଆଉ ହବନି । ଜୀବନଦୀପର ସଳିତା ଲିଭିଲିଭି ଆସୁଛି । ମତେ ଲାଗୁଛି ଦମ୍‌କାଏ ପବନରେ କେତେବେଳେ ଜଳି ଉଠି ଜୀବନଦୀପ ଦମ୍ କରି ଲିଭିଯିବ କହିହବନି । ତଥାପି କାଗଜ କଳମଧରି ଏଇ ଚିଠିଟି ଲେଖିପାରୁଛି କେବଳ କରୁଣାମୟ ଆଶୀର୍ବାଦରୁ, ଅନୁରୋଧଟିଏ ଲେଖିବି । ଆଶା ଓ ବିଶ୍ୱାସ ମୋର ଏଇ ଛୋଟ ଅନୁରୋଧକୁ ଏଡ଼େଇ ଦେବେନି । ଯେହେତୁ ଏଇଟା ମୋର ଶେଷ ଅନୁରୋଧ । ସମୟ ଆସିବ ମୋ ଅନ୍ତେ ଦସ୍ତଖତପୁର କଲେଜକୁ ମୋ ନାଁରେ ନାମିତ କରିଦେବାକୁ ହୁଏତ ଅନୁରୋଧ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଏ ଅନୁରୋଧକୁ କେବେ ବି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବେ ନାହିଁ । ଏ ଅଞ୍ଚଳର ଅଧିବାସୀଙ୍କର, କଲେଜ ପାଇଁ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଓ

କାର୍ଯ୍ୟ ନିଷ୍ଠା ମୋଠାରୁ କୌଣସି ଗୁଣରେ ନ୍ୟୁନ ନୁହେଁ । ଗୁଣ୍ଡୁଚି ମୂଷା ଧୂଳିଝାଡ଼ିବା ପରି ସମସ୍ତଙ୍କର ଏ ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ପାଇଁ ଅବଦାନ ରହିଛି । ତେଣୁ କଲେଜ ନାଁଟି ଦସ୍ତଖତପୁର କଲେଜ ରହିବ । କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷର ନାଁରେ ନୁହଁ । ରାଶି ରାଶି ବାଲୁକାସ୍ତୁପରୁ ମୁଁ ଉପଳ ଖଣ୍ଡ ମାତ୍ର । ଅନୁଷ୍ଠାନ ଯୁଗ ଯୁଗର । ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷର ହାଲୁକା ଅସ୍ଥାୟୀ ପଦଚିହ୍ନ ଦିନେ ସମୟ ବୁକୁରେ ଲିଭିଯିବ । ପଦଚିହ୍ନ ହଜିଯିବ, ରହିଲି ।

(ଉଡ଼ି)

ବିନୀତ

ସନାତନ

ଚିଠିର ପ୍ରତିଟି ଶବ୍ଦ ମୋ ଭିତରର ନଗ୍ନ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତାକୁ ଏବେ ବି ଆକ୍ଷେପ କରିଉଠିଛି । କୋଟି କୋଟି ବସ୍ତୁବାଦୀ ମଣିଷ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ମହନୀୟ ଚରିତ୍ର ସନାତନବାବୁ ଯେ ମାନବତାର ଏକ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ପ୍ରତୀକ— ଏକଥା ମୋର କାହିଁକି, ତାଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କର ହୃଦବୋଧ ହେବ । ତୀବ୍ର ସିନା ଲିଭିଗଲା କିନ୍ତୁ ତା’ର ଆଲୋକବର୍ଷିକା ଏବେ ବି ଆଲୋକିତ କରୁଛି ସ୍ୱାର୍ଥପରତାର ଅନ୍ଧକାରକୁ ।

□□

ନିଅର ହାତ

ବୟସ ବେଶୀ ହେଲେ - ସମୟ ଅତିବାହିତ ହେଲେ ମଣିଷ ଅତୀତ ଆଡ଼କୁ ଖୁବ୍ ଛନ୍ଦି ହୋଇଯାଏ ।

ପଛକଥା ଗୁଡ଼ାକୁ ମନେ ନ ପକାଇବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲେ ରୁଦ୍ରପ୍ରସାଦ । କିନ୍ତୁ ଏ ପରିଶତ ବୟସରେ କେଜାଣି କାହିଁକି ବେଶୀ ସେ ସବୁ ମନେପଡ଼େ ପଛକଥା ସବୁ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସିନା ଦିଏ ହେଲେ ତାଙ୍କୁ ଖୁସି ଦିଏନା ଆଦୌ ।

ଯେତେ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ବି ଅତୀତକୁ ଭୁଲିଯିବାକୁ ସ୍ମରଣକୁ ସେତେସେତେ ଘାଣ୍ଟି ଚକଟି ଦିଏ ଅନେକ ସୂତିକୁ ମନ ଭିତରେ ପୁରୁଣା ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଚହଲି ଚହଲି ଗୋଟାଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ତପ୍ତ ମରୁଭୂମିର ଧୂ ଧୂ ବାଲିବନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ଆନ୍ଦୋଳିତ କରିଦିଏ । ପୃଥିବୀ ଏ ବିରାଟ ସ୍ଥଳଭୂମିରେ ଏତେ ଜୀବଜନ୍ତୁ ମଣିଷ ସମାଜ ଭିତରୁ ମନଖୋଲି କଥାଟିଏ କହିବାକୁ କେହି ମିଳନ୍ତିନି । ଏମିତି ଲାଗେ ଯେମିତି ଜୀବନ ଏକ ତପ୍ତ ସାହାରାର ଟକ୍ ଟକ୍ ପୁଚୁଥିବା ଉତପ୍ତ ମରୁଭୂମି । ଖାଲି ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ରାଣି ରାଣି ବାଲୁକା ସ୍ତୂପ । ବିଶ୍ୱାସଘାତମାନଙ୍କର ଏ ଧରାଧାମ ଏକ ଚରାଭୁଇଁ ।

ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେଲେଣି ଆଠବର୍ଷ ହେଲାଣି । ସରକାରୀ ପେନସନ ଯାହା ମିଳେ ତାହା ଜେର ଯଥେଷ୍ଟ । ପୁଅ ବୋହୂ ନାତି ଓ ନାତୁଣୀଗହଣରେ ଯେତିକି ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଯାଏ ବଳକା ପାଣ୍ଠିକୁ ସଂଚୟ ନ କରି ପ୍ରତି ମାସ ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରେ ପଠେଇ ଦିଅନ୍ତି । ପାର୍ବତୀ ନଗରରେ ଅର୍ଜିତା ଅନାଥ ଆଶ୍ରମକୁ । କାହିଁକି ବା ସଂଚୟ କରିବେ ? ପୁଅ ବୋହୂ ତ ରୋଜଗାରିଆ । ବୋହୂ ଡାକ୍ତର, ପୁଅ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଧିକାରୀ

ଭାବରେ ଅଭାବ ନ ଥିବାରୁ ସଂଚିତ ଅର୍ଥ ସମାଜ କଲ୍ୟାଣରେ ଲାଗୁ ଏ ବିଶ୍ୱାସ ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ ଥିଲା । ଅର୍ଜିତା ଅନାଥ ଆଶ୍ରମର ପିଲା ସଂଖ୍ୟା ଥିଲା ତିରିଶ । ଏବେ ଖବର ନେଇଛନ୍ତି ନଅ ଶହରୁ ବେଶି । ତିରିଶ ସଂଖ୍ୟା ଥିଲାବେଳେ କେବଳ ଥରେ ସେଠାକୁ ଯାଇଥିଲେ ପତ୍ନୀ ସୁମତୀଙ୍କ ସହ । ସୁମତୀ ବଂଚିଥିବାବେଳେ ଅନେକ ଥର କହୁଥିଲେ ଥରେ ଆଶ୍ରମ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିବା ସାଧୁବାବାଙ୍କୁ ଭେଟି ସେଇ ପିଲାମାନଙ୍କର କୁନି କୁନି ଓଠରେ ଫୁଟି ଉଠୁଥିବା ମିଠା ମିଠା ହସର ନିଷ୍ଠାପ ପଲ୍ଲବିତ ସଲ୍ଲଜ ମହକକୁ ଅତି ପାଖରୁ ଉପଭୋଗ କରି ଆନନ୍ଦିତ ହେବାକୁ ।

ସୁମତୀ ଏ ଧରାଧାମ ଛାଡ଼ିଲେଣି ଦର୍ଶବର୍ଷ ହେଲାଣି । ସରକାରୀ ଚାକିରି ଥିଲା ସେତେବେଳେ । କାର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟସ୍ତତାରୁ ଯିବାଯିବା ହେଇ ଆଉ ଯାଇ ହେଇନାହିଁ ସେଠାକୁ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରତି ମାସରେ ଟଙ୍କା ସାହାଯ୍ୟ ଆକାରରେ ପଠେଇ ଦେବାକୁ କେବେ ଭୁଲିନାହାନ୍ତି ସେ ।

ଦୀର୍ଘ ଦିନରୁ ପଠେଇ ଆସୁଥିବା ଟଙ୍କା ବିଷୟରେ ପରିବାରର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଜଣେଇବାକୁ ଆଦୌ ପସନ୍ଦ କରୁ ନ ଥିଲେ ରୁଦ୍ର ।

ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରତିମାସରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଦିନରେ ପଠାଯାଇଥିବା କଥା ସୁମତୀଙ୍କୁ ଅଜ୍ଞାତ ନ ଥିଲା । ସେ ଥିଲାବେଳେ ବାରମ୍ବାର ମନେ ପକେଇ ଦେଉଥିଲେ ଅନାଥ ଆଶ୍ରମର ତାଙ୍କ ଦାୟିତ୍ୱ ସଂପର୍କରେ, ମାସର ପ୍ରଥମ ସପ୍ତାହରେ ଏକଥା ନିଶ୍ଚୟ ମନେ ପକେଇ ଦେବେ । କିନ୍ତୁ ସେତେଦିନକୁ କଥା ନ ଥାଏ ସେ ଦାୟିତ୍ୱ ନିର୍ବାହ ହେଇ ଯାଇଥାଏ ଦରମା ହସ୍ତଗତ ହେବାର ପରଦିନଠାରୁ । ଦ୍ୱିତୀୟରୁ ତୃତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଗୋଚରକୁ ଏ କଥା ଆଣିବାକୁ ସେ ପାପ ମନେ କରୁଥିଲେ । କୁଆଡ଼େ ତାଙ୍କ ପୁଣ୍ୟ ନିଷ୍ଠଳ ହେଇଯିବ ଅନ୍ୟକୁ କହିଦେଲେ । ତଥାପି ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଦି' ଜଣାଯାକ ଅନାଥ ଆଶ୍ରମଟି ପ୍ରତି ସମ୍ବେଦନ ଥିବା ସଂଗେସଂଗେ ସାହାଯ୍ୟ ରିତିମତ ତାଙ୍କଠୁଁ ଗ୍ରହଣ କରୁଥିବାରୁ କୃତଜ୍ଞତାରେ କୃତକୃତ ହୋଇ ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ସାଧୁବାବାଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଉଥିଲେ । ଆଉ ଅବା କେତେଦିନ ଏ ଧରା ଧାମରେ ଅତିଥି ହୋଇ ରହିବେ ସେ ? କ'ଣ ବାନ୍ଧିନେଇ ଯିବେ ବିଦାୟ ବେଳାରେ । ତାଙ୍କ ଚାରିପଟେ ପୁତ୍ର ବୋହୂ ନାତି ନାତୁଣୀ ଏଇ ଛୋଟ ପରିବାରଟି ଥିଲେ ବି ବେଳେ ବେଳେ ଏକାକୀଭୂତ ନିର୍ଯ୍ୟାସରେ ଦୀର୍ଘସମୟ ଧରି ନିରବି ଯାଇ ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ନ୍ତି ସେ ।

ଚାକିରିରୁ ଅବସର ନେଇଥିଲେ ବି ସେ ଆଜି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ । ପ୍ରତ୍ୟୁଷରୁ ରାତ୍ରି ଶେଷ ପ୍ରହର ବିଛଣାକୁ ଯିବା ଯାଏଁ ଘରର ଯାବତୀୟ କାମରେ ସେ ବିନିଯୁକ୍ତ ।

ବୋହୂ ଡାକ୍ତରଖାନା ଯିବାକୁ ତରତର ହେଇ ରୋଷେଇ ଘରେ ବ୍ୟସ୍ତ । ପୁଅ ନିଦରେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ଛାଡୁଥିବ । ଚାକର ଘର ଅଗଣା ସଫେଇ କରୁଥିବ । ନାତୁଣୀକୁ ନେଇ ନର୍ସରୀ ସ୍କୁଲ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଛାଡ଼ି ଯିବେ ଓ ସ୍କୁଲ ସରିଲେ ଆଣି ଯିବେ ଇତ୍ୟାଦି । ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ ତାଙ୍କରି ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ । ଗଉଡ଼ ଘରୁ ନିଜେ ଯାଇ କ୍ଷୀର ଆଣିବେ । ନ ହେଲେ ଗଉଡ଼ ଅଣ୍ଟାରେ ବାନ୍ଧିଥିବା ଟିଉ ଭିତରେ ପାଣି ନେଇ କ୍ଷୀରରେ ମିଶେଇ ଦେବ । କହି ହେବନି କେଡ଼େ ଚାଲାକି ସତରେ ଏ ଧୂର୍ଜ ଗୁଡ଼ାକ ।

ସକାଳୁ ସକାଳୁ ଦୁଇ କିଲୋମିଟର ଯାଇ ତେଲି ମାର୍କେଟରୁ ସଜ ପରିବାପତ୍ର ବାଛି ବାଛି ଘରେ ଆଣି ଥୋଇବା ଦାୟିତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର, ଦି' ହାତରେ ଦି'ଟା ପରିବା ବ୍ୟାଗ । ଗୋଟାଏ ଥିବ ପିଠି ଉପରେ ଅନ୍ୟଟି ଓହ୍ଲାଇ ହୋଇଥିବ ଗୋଡ଼ ପାପୁଲି ଯାକେ, ଦେହରୁ ଗମ୍ ଗମ୍ ହେଇ ଝରି ଯାଉଥିବ ବୁଦା ବୁଦା ହେଇ ସ୍ୱେଦ ବିନ୍ଦୁ । ସପ୍ତାହରେ ଥରେ କି ଦି'ଥର ଗ୍ରସେରା ଜିନିଷ ମଧ୍ୟ ଆଣିବାକୁ ପଡ଼େ । ବୟସ ହେତୁ ଏବେ ଜିନିଷର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକା ଓଜନ ହେତୁ ଦେହ ତାଙ୍କର ଝୁଙ୍କି ପଡ଼େ ଗୋଟେ ପଟକୁ । ସ୍ଥିର ପାଦ ଏବେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଜଳିଲାଣି ଅସ୍ଥିରତା ଆଡ଼କୁ । ହେଲେ ଏଥିପ୍ରତି କାହାରି ନିଘା ନାହିଁକି କାହାରି ପୁରସ୍ତ ବି ନାହିଁ ଥରେ ପଚାରି ଦେବାକୁ ।

ମଝିରେ ମଝିରେ ଅବଶ୍ୟ ଦେହ ଝିମି ଝିମି ହେଇଯାଏ । ଥରେ ମନେପଡ଼େ ପୁଅ ସମ୍ପିତ ଦୁଇବର୍ଷର ପିଲା ଥିଲା । ସେଥର ହଠାତ୍ ଦେହରେ ଖଇପୁଟା କ୍ବର ଘଣ୍ଟାକୁ ଘଣ୍ଟା ବାନ୍ତି କାଶ ? ବଡ଼ ବ୍ୟସ୍ତ ହେଇଗଲେ ସୁମତୀ । ଡାକ୍ତର ଦେଇଥିବା ଔଷଧ ଜମା କାମ କରୁ ନ ଥାଏ । ନିଶ୍ୱାସ ନେବାକୁ ତାକୁ କଷ୍ଟ ହେଉଥାଏ । ସେତେବେଳେ ନୂଆ ନୂଆ ହାଉସିଂ ବୋର୍ଡ଼ ସବୁ ହେଉଥାଏ । ରାଜଧାନୀରେ ଏତେ ଲୋକ ଭିଡ଼ ନ ଥାଏ । ସରକାରୀ କ୍ବାର୍ଟର ମିଳି ନ ଥାଏ । କମ୍ ପଇସାରେ ଘରସବୁ ଭଡ଼ାରେ ମିଳିଯାଉଥାଏ । ଭଡ଼ାଘରଟିଏ ନେଇଥାଆନ୍ତି । ହସ୍ପିଟାଲଠାରୁ ପ୍ରାୟ ତିନି କିଲୋମିଟର ଦୂରରେ ରାତିରେ ଗାଡ଼ି ମଟର ସୁବିଧା ନ ଥାଏ ।

କ'ଣ କରିବେ ନ କରିବେ ଉପାୟଶୂନ୍ୟ ହେଇ ଜଣେ ପାଖ ପଡ଼ୋଶୀକୁ ନେଇ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁହେଁ ପୁଅକୁ ଘୋଡ଼ାଘୋଡ଼ି କରି ସେଇ ଘନଘୋଟିଆ କିଟି କିଟି ଅନ୍ଧାର ରାତିରେ ଚାଲିଚାଲି ଡାକ୍ତରଖାନା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇଥିଲେ । ରାତିଦିନ ଏକ କରି ଖାଇବା ପିଇବା ଶୋଇବା ଭୁଲି ପୁଅକୁ ଭଲ କରି ଘରକୁ ଫେରିଥିଲେ । ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଆଜି ସେଇ ପୁଅ ପ୍ରଶାସନିକ ଅଧିକାରୀ ସମୟ ତା' ପାଖରେ ନାହିଁ । ଥରେ ବାପାଙ୍କ ଭଲ ମନ୍ଦ ବୁଝି ନେବାକୁ । ଦିନ ଦଶଟାରେ ଅଫିସକୁ ଯାଇ ଫେରିବ ବିଳମ୍ବିତ

ରାତିରେ ସପ୍ତାହରେ ଥରେ ଦି' ଥର ତା' ସହ ରୁଦ୍ରଙ୍କର ଦେଖାସାକ୍ଷାତ ହୁଏ ।
ରବିବାର ଛୁଟିଦିନରେ କ୍ଲବ ଯାଉଛି କହି ଫେରେ ରାତି ବାରଟାରେ ।

ମନେପଡ଼େ, ଦୂର କଲେଜକୁ ପୁଅ ପାଠ ପଢ଼ି ଯିବ ବୋଲି । ଆବଶ୍ୟକୀୟ
ଜିନିଷ ସବୁ ସୁମତୀ ସଜେଇ ରଖୁଥିବେ ତା' ଲାଗି । ଯିବାର ମାସକ ପୂର୍ବରୁ ଗୋଟି
ଗୋଟି ହୋଇ ସଜଡ଼ା ସଜଡ଼ି କାମ ଚାଲିଥିବ ଯେ ରୁଦ୍ରପ୍ରସାଦ ଦେଖୁଥିବେ । ମନେ
ମନେ ହସୁଥିବେ । ପିଲାଟି ପାଇଁ ମା'ର ଆଦର ସରାଗ ଅପୁରୁଷ ସ୍ନେହ କଳନା କରି
ହୁଏନା ସତରେ । ତାଙ୍କ ଆଖି ପଲକ ପତୁ ନ ଥିବ । ଖାଲି କାମ ଆଉ କାମରେ । ପୁଅ
ଯିବାପରେ ଆଖିରୁ ଝରିଯାଉଥିବ ଲୁହ ତା' ବିରହରେ ।

ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ପାଇଁ ନୂଆ ଲୁଗାପଟା ପ୍ୟାଣ୍ଟ ସାର୍ଟ କିଣାଯିବ ଯେ ସୁମତୀ ପୁଅକୁ
ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ମାର୍କେଟ ଯିବେ । ସବୁଠୁଁ ଭଲ ଦାମୀ ପୋଷାକ କିଣନ୍ତି ସୁମତୀ ପୁଅ
ଲାଗି । ଖୁବ୍ ଯତ୍ନଶୀଳ ଥିଲେ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ପାଇଁ । ଏକା ଏକା ହଷ୍ଟେଲରେ ରହି କୌଣସି
ଅସୁବିଧା ସିଏ ନ ଭୋଗୁ ଯେପରି ।

ଅଭାବ ଅନଟନ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ଅସୁବିଧା ସବୁ ସୁମତୀ ଓ ରୁଦ୍ରଙ୍କର ତା' ପ୍ରତି
ଯତ୍ନ ହେତୁ ସନ୍ଦିଗ୍ଧ ଯା'ର ଅର୍ଥ ବୁଝିନି କି ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିନି ଦିନେ ହେଲେ ।

ସେଦିନ ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ଖୁବ୍ ଟାଣ ଖରା । ଦୋକାନୀ ସଉଦା ଦେଉଦେଉ
ଡେରି କରିଦେଲା । ରାସ୍ତାରେ ଅଟୋ ରିକ୍ସା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କର ଆସୋସିଏସନ
ତରଫରୁ ସରକାରଙ୍କର ନିୟମ ରାସ୍ତା ଯିବା ଆସିବାର କଟକଣା ହେତୁ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
କଟକଣା ପାଇଁ ବନ୍ଦ ଡାକରା ଅଟୋ ଆସୋସିଏସନରେ ।

କ'ଣ କରିବେ ? ବୋହୂର ରାତି ଭୁପତି ଥିବାରୁ ସେ ଘରେ ଥାଏ । ହାତରେ
ବଡ଼ କଷ୍ଟେମକ୍ଷେ ବ୍ୟାଗ ଦୁଇଟିକୁ ଧରି ଚାଲିକରି ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ରୁଦ୍ର । ଗମ୍ ଗମ୍
ହେଇ ଦେହରୁ ଝାଳ ବୋହିଯାଉଥାଏ । ଗାମୁଛାରେ ପୋଛି ହେଇ ଫ୍ୟାନ୍ଟି ଲଗାଇ
ଦେଲେ ସେ ।

ରୋଷେଇ ଘରୁ ଜିନିଷ ଗୁଡ଼ାକୁ ରଖାଉଖି କରି ତମ୍ ତମ୍ ହୋଇ ବାହାରି ଆସି
ସୁଇଚ୍‌ଟିକୁ ବନ୍ଦ କରିଦେଇ ବୋହୂ କହିଲା ।

ବାପା ! ତମକୁ କେତେଥର କହିଲିଣି । ସଉଦା କ'ଣ କ'ଣ ଆସିବ । ଲେଖିକରି
ନିଅ ବୋଲି । କାହିଁକି ଶୁଣନ ? କ'ଣ ନା ମନେ ପଡ଼ିଯିବ ?

କୁଆଡ଼େ ଗଲା ଚିନି, ଖୁସ୍‌ମିସ୍, ଅମୁଲ କଫି ଶିଶି ନିରବରେ ବୋହୂର କଥାକୁ
ଶୁଣିଯାଉଥିଲେ ରୁଦ୍ର ପ୍ରସାଦ ।

ମୁହଁ ଖୋଲି ଅତି ଧୀରଗଳାରେ କହିଲେ, “ହଉ ମୁଁ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ଯାଇ
ନେଇଆସିବି ।”

“ହଁ ନେଇ ଆସବ ।”

ଏତିକି ତ ମନେ ରହୁନି ବେଶ୍ ଠାକୁର ଘରେ ଭଜନ ଗୁଡ଼ାକ ବୋଲିବାକୁ ତ
ଠିକ୍ ଠିକ୍ ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି, ହୁଁ...

କଟା ଘା'ରେ ଲୁଣ ମେଞ୍ଚାଏ କିଏ ଛାଟି ଦେବା ଭଳି ଦେହ ଭିତରେ ମୁନିଆ
କଣ୍ଠା ପଶିଗଲା । ଶିରଶିର ହେଇଗଲା ଚମତକର ମାଂସ । ଦୋହଳିଗଲା ହୃଦ କନ୍ଦରର
ଶିରା ପ୍ରଶିରା କିଛି ନ କହି ଘର ବାହାରକୁ ଚାଲିଆସିଲେ ସେ । ଏତେ ଖରା ସତ୍ତ୍ୱେ
ଆକାଶରେ ମେଞ୍ଚା ମେଞ୍ଚା ଧଳା ବଉଦ ସବୁ ବୋଇତ ଭଳି ଭାସିଭାସି ଚାଲୁଥିଲେ ।
ଧାଡ଼ିକି ଧାଡ଼ି । ବେଳେ ବେଳେ ଘୋଡ଼େଇ ଦେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟାହ୍ନର ଟାଣ ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ ।
ଦୀର୍ଘଶ୍ୱାସଟିଏ ଛାଡ଼ି ରୁହୁ ସୁନାଳ ସୁଦୀର୍ଘ ଅସୀମ ଆକାଶର ବିଶାଳତାକୁ ଢେର
ସମୟ ଧରିଯାଇ ଚାହିଲେ ।

ଆକାଶର ନିଃସଙ୍ଗତା, ନିଳିମାଭରା ସୁନ୍ଦରତାରେ ବିଭୋର ଏକାଏକା
ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବତା । ତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ କର୍ମରେ କେବେବି ଅବଶ ହେଇନାହାନ୍ତି । ଅବିରତ
ତାଙ୍କ ଗତିରେ ଗତିଶୀଳ ନିରନ୍ତର । ରୁଦ୍ରଙ୍କ ମନରେ ସାହସ ସଂଚରି ଗଲା । କାହିଁକି
ଦୁଃଖ କରିବେ ବୋହୂର ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଏ ଆରୋପ ଝିଙ୍ଗାସକୁ ମନ ଭିତରକୁ ଆଣି ।

ନା, ସବୁ ସହିଯିବେ ନିରବ ନିରଭିମାନୀ ଭାବରେ ତା'ର ଏଭଳି ଆକ୍ଷେପକୁ
ମନରେ ଗଣ୍ଡିପଡ଼େଇ ଧରି ରଖିହେବନି । ଉଗ୍ର ମନ୍ତ୍ରବ୍ୟକୁ ଅତୀତ ଭାବି ଭୁଲିଯିବାକୁ
ହେବ । ମଣିଷ ତ ସବୁବେଳେ ଅତୀତ, ବର୍ତ୍ତମାନ ଓ ଭବିଷ୍ୟତର ତ୍ରିଛକିରେ ଏକାଏକା
ଠିଆ ହୋଇ ନିରାହ କୋମଳମତି ବାଳକଟ ପରି ସମୟ ଅତିବାହିତ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।
ତା'ର ଚାରିପାଖେ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହେଉଥିବା ସମୟର ନିଃଶବ୍ଦ ଅନନ୍ତ ପରିକ୍ରମାକୁ ଅନୁଭବ
କରିବ - ଏ ଉତ୍ତର ବୟସରେ ଅନ୍ୟର କଥାକୁ ମାଜି ବସିଲେ କଥା ମୋଟ ହିଁ ହେବ ।

ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଇଚ୍ଛା ସଦା ଅବଧାରିତ, ରୁଦ୍ର ମନକୁ ବୁଝେଇ ଦେଇଥିଲେ ସେଦିନ ।
ଯେଉଁ ଘର ଦିନେ ତାଙ୍କରି ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲା, ସେ ଘରେ ତାଙ୍କ
କାମ ଆଉ କଥାର କାର୍ତ୍ତ ନାହିଁ ଆଜି ।

ଧନର ପ୍ରାରୁର୍ଯ୍ୟରେ ଦାରିଦ୍ର୍ୟର ଭୟ, ଜ୍ଞାନର ଭରପୂର ପରିସୀମାରେ ଅଜ୍ଞାତର
ଭୟ, ଦେହ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ବୟସର ଭୟ । ଖ୍ୟାତିରେ ଗୋଡ଼ଟଣାର ଭୟ,
ସଫଳତାରେ ଈର୍ଷାର ଭୟ, ଦେହରେ ବିଦେହ ବା ମୃତ୍ୟୁର ଭୟ, ଏ ଦୁନିଆରେ
ସବୁକିଛି ଛଳନାତ୍ମକ ଡରଡରରେ ବଂଚିବାରେ ଭୟ, ନିର୍ଭୟରେ ଯିଏ ଏତିକି ତ୍ୟାଗ

କରିବ ସିଏ ତ ନିଶ୍ଚୟ ଶୂନ୍ୟ ଓ ଚିର ଏକାକୀ ହୋଇପଡ଼ିବ ଏ ବିରାଟ ଜନଗହଳରେ ।
ରୁଦ୍ର ନିଜକୁ ସଂଯତ କରିନେଲେ- ସେ ଯେ ଜୀବନକାଳ କଟେଇ ଦେଲେ ସତ୍ୟକୁ
ଜୀବନର ପାଥେୟ କରି -ତେଣୁ ବୋହୂ କ'ଣ ? ପୁଅ କ'ଣ ନାତୁଣୀ କ'ଣ ?
ସମସ୍ତେ ଯଦି ନିକିତିର ଗୋଟେ ପଟେ ରହିବେ- ଅନ୍ୟପଟେ ସେ ରହି ଜିଇଥିବା
ଯାଏ ସତ୍ୟ ଓ ନ୍ୟାୟକୁ ଜୀବୋଡ଼ି ଧରିବେ ।

ନିରବ ନିଛଳ ନିଛକ ଦୀର୍ଘଶ୍ବାସଟିଏ ପରେ ମନ ଭିତରେ ଭିତରେ ସେ
ଛୋଟିଆ ହସଟିଏ ହସିଦେଲେ, ନାତୁଣୀଟି ଆସି ଗେହେଁଇ ହେଲା । ତା' ସହ
ଘଣ୍ଟାଏ ଦି' ଘଣ୍ଟା ମନଖୋଲି କଥା ହୋଇଗଲା ପରେ ରୁଦ୍ର ଦୁନିଆ ଭୁଲିଯାଆନ୍ତି ।
ସୁମତୀ ଯିବାପରେ ତାଙ୍କ ସ୍ଥାନ କିଏ ନେବ- କେହି ବି ନେବେ ନାହିଁ ତଥାପି ନାତୁଣୀ
ଯେତିକି ସମୟ ତାଙ୍କ ପାଖେପାଖେ ରହି ତାଙ୍କ ସହ ଗପସପରେ ସମୟ ଦିଏ ତାଙ୍କୁ
ଲାଗେ ଯେମିତି ସେ ଅନ୍ୟ ଏକ ସ୍ୱପ୍ନମୟ ଜଗତରେ ରହିବା ପରି । ଅତୀତର
ଘଟଣାବଳୀକୁ ଭୁଲିଯିବା ଦେଇଥାଏ ଜୀବନକୁ ବଂଚିବାର ଅନ୍ୟତମ ନୂତନ ରାହା
ଆଶା ଓ ବିଶ୍ୱାସ । ନଚେତ ଜୀବନର କ୍ଷୀଣ ସୂତା ଖିଅ ଛିଡ଼ିଯିବ ସାମାନ୍ୟ ପବନରେ,
ଆହୁଲା ହରା ଅକାତ କାତ ପାଣିରେ ଭଉଁରୀରେ ପଡ଼ି ଡଙ୍ଗାଟା କେଉଁଠି ପିଟି ହୋଇ
ବୁଡ଼ିଯିବ କହିହେବନି ।

ହାଏ....ବଡ଼ ବିଚିତ୍ର ମଣିଷର ମନ ଆଉ ଜୀବନ ।

ଭାବୁଭାବୁ ସମୟ ଗଡ଼ି ଗଡ଼ି ଯାଇଥାଏ ସବୁଦିନ ପରି । ସମ୍ଭିତ ସେଦିନ
ଅଫିସରୁ ସହଳ ଫେରି କହିଲା ତା'ର ପ୍ରମୋସନରେ ରାୟଗଡ଼ା ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଭାବରେ
ପୋଷ୍ଟ ହେଇଛି ଆଉ ସରକାରଙ୍କ ବଦଳି ନୀତିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ବୋହୂର ମଧ୍ୟ ସେ
ଜିଲ୍ଲାର ସଦର ମହକୁମାକୁ ବଦଳି ହୋଇଯିବ । ଝିଅର ପଡ଼ିବାରେ କିଛି ଅସୁବିଧା
ହେବନି । ସେଠାରେ ଭଲ ଇଂରାଜୀ ମିଡ଼ିଅମ୍ ସ୍କୁଲ ରହିଛି । ବାପା ଯଦି ଚାହିଁବେ
ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସେଠାକୁ ଯାଇପାରନ୍ତି ।

ହେଲେ ରୁଦ୍ରପ୍ରସାଦ ଚାହିଁଲେନି ଯିବାକୁ, ଏତେ କଷ୍ଟ କରି ରାଜଧାନୀରେ
ଚାକିରି ଭିତରେ ବଂଚିଥିବା ଉପାର୍ଜନରେ ଯୋଉ ଘରକୁ ନିଜ ହେପାକିତିରେ ତିଆରି
କରିଛନ୍ତି ତାକୁ ଛାଡ଼ି ସେ ଜୀବନରେ ଅନ୍ୟକୋଉଠି କି ଯିବା ସେ ଠିକ୍ ମନେକଲେନି ।
ଏଇ ଘରେ ସୁମତୀ ହେଦତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି, ଏଇ ଘରେ କେତେ ସୃତି ଅପାସୋରା
ହୋଇ ରହିଛି । ଏଇଠି ସେ ଶାନ୍ତିରେ ଶେଷ ନିଶ୍ୱାସ ଛାଡ଼ିବେ । ତାଙ୍କ ଠାକୁର ରଘୁନାଥଙ୍କୁ
ଦିଅଁ ଘରେ ବସି ଭଜନ ଗାଉଗାଉ ଯଦି ତାଙ୍କ କୋଳକୁ ସେ ନେଇଯିବେ ତେବେ ଶାନ୍ତି

ହିଁ ଶାନ୍ତି । ନା ସେ ଆଉ କୋଉଠିକି ଯିବେନି । ତାକର ପିଲାଟି ତ ରହିଛି । ତା’ ଛଡ଼ା ଯୋଗାଯୋଗ କରିବାକୁ ମୋବାଇଲ ଫୋନ ତ ଅଛି । ଚିନ୍ତା ନାହିଁ ।

ଦିନ ଆସିଲା- ଏଥର ଏକାନ୍ତ ଭାବରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକଲା ହୋଇଗଲେ ରୁଦ୍ରପ୍ରସାଦ । ମନ ହେଲେ ଖାଇଲେ, ଇଚ୍ଛା ହେଲେ ଶୋଇଲେ, ଠାକୁର ଘରେ ଭଜନ କାର୍ତ୍ତନରେ ସମୟ ବିତାଇଲେ । ଗୃହଦେବତା ରଘୁନାଥଙ୍କ ସହ ଶୟନେ ସପନେ ଜାଗରଣରେ ନିରନ୍ତର କେତେ କଥା କହିଲେ ।

ହେ ଭାବ ବିନୋଦିଆ ! ତମେ ସବୁ ଦେଖୁଛ ପରା, ତମ ନିକଟରେ ଅଛପା କିଛି ବୋଲି ନାହିଁ । ଏ ଭବ ରଂଗ ଭୂମିରେ ଶେଷ ପର୍ଦ୍ଦାପାତର ସମୟ ତମ ହାତରେ । ମୋର କିଛି ବି ମାଗୁଣି ନାହିଁ ତମ ପାଖରେ । ସବୁ ଦୁଃଖ ତମେ ମୋତନ କରିଛ । ହେ ଦୁଃଖମୋଚନ ଭାବଗ୍ରାହୀ ! ମତେ ଏ ଅଲିକ ଭବବଂଧନରୁ ମୁକ୍ତ କର ! ଝରଝର ହୋଇ ଦୁଇ ଚକ୍ଷୁରୁ ନିଗିଡ଼ି ଯାଏ ଲୁହ ଓଠର ଦୁଇକଡ଼ରୁ । ଯୋଡ଼ ହସ୍ତରେ ପ୍ରଣତି ଜଣାଇ ଉପରକୁ କିଛି ସମୟ ଧରି ଟେକି ଦିଅନ୍ତି ଦୁଇହାତ ।

ଦିନେ ସମିତ ସରକାରୀ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣରେ ଯାଇ ଅର୍ଜିତା ଆଶ୍ରମର ପୁରୁଣା ରେକର୍ଡ଼ ଦେଖୁଦେଖୁ ଗୋଟେ ପୃଷ୍ଠାରେ ତାଙ୍କ ବାପା ରୁଦ୍ରପ୍ରସାଦ, ଓ ମା’ ସୁମତୀ ଦେବୀ ଓ ସେମାନଙ୍କ ଠିକଣା ଉପରେ ତାଙ୍କର ନଜର ପଡ଼ିଗଲା- ସେଥିରେ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ମଧ୍ୟ ଥିଲା- ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେଇ ସମିତ ପଡ଼ିବାକୁ ଅଧିକ ଆଗ୍ରହୀ ହୋଇପଡ଼ିଲେ; ଲେଖାଟି ପାଖାପାଖି ପଢ଼ିତାଳିଶ ବର୍ଷ ତଳର ।

“ଆମେ ନିଃସନ୍ତାନ ଥିବାରୁ ଏହି ଶିଶୁପୁତ୍ରଟିକୁ ସନ୍ତାନ ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରି ନିଜର ଭାବି ପାଖରେ ରଖି ଲାଳନ ପାଳନ କରିବୁ । ଆଶ୍ରମରୁ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବାରୁ ତାହା ଗୋପନୀୟ ରହିବ ଓ ଆମେ ନିଜ ସନ୍ତାନ ଭାବେ ଦେଖିବୁ ସମାଜ ଚକ୍ଷୁରେ ନିଜ ପିତା ମାତା ଭାବେ ପରିଗଣିତ ହେବୁ ।”

ଆଉ ଆଗକୁ ପଡ଼ି ପାରିଲେ ନାହିଁ ସମିତ, ଆଖି ଲୁହରେ ଅକ୍ଷର ସବୁ ଅକ୍ଷଷ୍ପ ହୋଇଗଲା । ସେଇଦିନ ସେ କ୍ୱାର୍ଟର୍କକୁ ଫେରି ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କୁ ଜରୁରୀ ଅଛି କହି ନିଜେ ଡ୍ରାଇଭକରି ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ବିଳମ୍ବିତ ରାତିରେ । ତାକର ପିଲାଟି ଗେଟ୍ ଖୋଲିଦେଲା- ଭିତରକୁ ଯାଇ ବାପାଙ୍କ ଶୋଇବା ଘରକୁ ସିଧା ଗଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ସେଠାରେ ନ ଥିଲେ- ଠାକୁର ଘରେ ଲମ୍ବ ହୋଇ ସେ ରଘୁନାଥଙ୍କ ପିଉଳ ମୂର୍ତ୍ତିର ପାଦକୁ ଜାବୋଡ଼ି ଧରିଥିଲେ ।

ହେଲେ ନିରବ ନିଥର ସନ୍ଦନହୀନ ଥିଲା ତାଙ୍କର ସେ ଦୁଇହାତ ।

ସମୟ ସ୍ରୋତରେ ହଜିଯାଉଥିବା ମଣିଷ ମୁହଁରେ
ଚେନାଏ ହସ ପୁଟାଇ ଶବ୍ଦ କୋଣାର୍କରେ ନିମଜ୍ଜିତ
ଆତ୍ମପ୍ରଚାର ବିମୁଖ ଜଣେ ସଫଳ କଥାକାର ଓ
ନାଟ୍ୟକାର ହେଉଛନ୍ତି ସରୋଜ ମିଶ୍ର । ପୂର୍ବରୁ
ପ୍ରକାଶିତ ଓ ପୁନଃପୁନଃ ମୁଦ୍ରିତ ଦୁଇଟି ଗଳ୍ପ
ସଂକଳନ ‘ହଜିଯାଉଥିବା ପାଦଟିହୁଁ’ ଓ ‘ଗୋଟିଏ
ନଦୀ ଦୁଇଟି ଧାରା’ ଉତ୍କଳୀୟ ସାରସ୍ୱତ ଜଗତକୁ
ତାଙ୍କର ଅନବଦ୍ୟ ଅବଦାନ । ବେତାର,
ଦୂରଦର୍ଶନ ଏବଂ ମଞ୍ଚ ନାଟକର ଜଣେ ସାର୍ଥକ
ସ୍ରଷ୍ଟା । ଏହି ପୁସ୍ତକଟିରେ ସମ୍ବିବେଶିତ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ
ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ପତ୍ରପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ।
ତାଙ୍କର ଅନେକ ରଚନାର କଳାକୌଶଳ ଓ
କୁଶଳତାକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧାର୍ପଣ ପୂର୍ବକ ପ୍ରକାଶିତ କରି
ବାସ୍ତବରେ ଆମେ ଆମୋଦିତ ଓ ଆହ୍ଲାଦିତ ।

- ପ୍ରକାଶକ

ନବୀନ ସ୍ୱାଧେୟାୟ ଚ୍ୟୁତି

ISBN 81-7712-036-0

